

YAVUZ BAHADIROĞLU

MISIR'A DOĞRU

SEFER-İ HÜMAYUN

ROMAN

mısır'a doğru YAVUZ BAHADIROĞLU

mısır'a doğru YAVUZ BAHADİROĞLU

Yayın Yönetmeni: Ekrem Altıntepe

Editör: Cemil Tokpınar

İç Tasarım: Said Demirtaş

Kapak Resmi: Enis Temizel

Kapak Tasarımı: Nesil Grafik

ISBN: 978-975-408-097-1

Yayıncı Sertifika No: 12403

Matbaa Sertifika No: 12683

Baskı Tarihi: Şubat 2015

Baskı Cilt: Çınar Matbaacılık ve Yayıncılık

San. Tic. Ltd. Şti.

Yüzyıl Mahallesi Matbaacılar Cad. Ata Han

No:34 Kat:5 Bağcılar/İstanbul

Tel: (0212) 628 96 00

Sanayi Cad., Bilge Sk., No: 2 Yenibosna

34196 Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 551 32 25

Faks: (0212) 551 26 59

www.nesilyayinlari.com

nesil@nesilyayinlari.com

Nesil Olmasaydı, Bir şeyler hep farklı kalırdı...

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basın Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz.

mısır'a doğru

YAVUZ BAHADIROĞLU

YAVUZ BAHADIROĞLU

"Özgeçmiş" nedir sahi? Nerede doğacağımıza, hangi millete mensup olacağımıza ben karar vermedim. Kendi irademle olmayan şeylerle niçin övünmeli, neden bahsetmeliyim? Yazarın nerede doğduğu, kaç çocuk ya da torun sahibi olduğu kimi ilgilendirir? Yazar, topluma katkısıyla değerlendirilmelidir. Zaten benim kuşağın özgeçmişi filan da yoktur. Hatta doğru düzgün geçmişimiz bile yoktur. İdeolojik şiirlerle, ders kitaplarına tıksınan yalanlarla, bizim kuşağın çocukluğunu çaldılar.

Kana kana oynayamadık: Çünkü oyuncağımız yoktu. Bırakınız oyuncağı, doğru düzgün kamımızı doyurmaya yetecek ekmeğimiz bile yoktu. Ama bol bol "cumhuriyet-hürriyet" kafiyesi şiirlerimiz vardı. Her bayram, lastik ayakkabılarımı çamurlara vurarakтан çığlık çığığa bağınırdım: "En büyük cumhuriyet/Bize verdi hürriyet..." Cumhuriyetin tek başına hürriyet demek olmadığını, hürriyet demek olması için insan hakları ve demokrasi ile içinin doldurulması gerektiğini sonra öğrendim. Öğrendiğimde de aldattığımı, âdeta benliğimin ruhumdan koparıldığını, paramparça edildiğimi fark ettim.

Yıllar boyu sorunları kendime sakladım. Kimselere açamadım. Açamazdım, çünkü bazı sorunları düşünmek kadar sormak da yasaktı. Sorularınız gırtlığımıza dızilir, soluksuz kalırdınız. Yıllar boyu soluksuz kaldım. Soluksuzluk aslında yeni bir soluktur: Ben nefesim daraldıkça düşünüyorum, hayatla ölüm arasındaki ince çizgide varlık arıyordum. Kalıplar işte o çizgide kırıldı. Kitaplarım o çizgide doğdu. O çizgide kitaplaşmaya başladığımı hissettirdim. Kısacası hayat, hayal ile o çizgide iç içe girdi.

Dizi dizi merakın ardından sonsuz arayışım başlar: Bu bir bakıma insanın kendini arayış serüvenidir. O gün bugündür, beni incitme fırsatını başkalarına vermemek için kendi duygularımı incitiyorum. Başkalarını hırpalamamak için kendi ruhumu hırpalıyorum. Bu yüzden yaşadığım yıllardan daha yaşlı biriyim: Hem yaşlı, hem yalnız. "Dünya" denilen şu ormanda, kitaplarım benim sığınaklarımdır. Onlarla yalnızlıktan kurtulurum. Kendimi hâlâ satırlarda çözmeye çalışır, geçişimin en görkemli hikâyelerini sayfalarda ararım. Bir bakıma her kitabım, kayıp özgeçmişimi yazar.

Kısacası, kitaplarımla ben, ortak bir hikâyenin parçalarıyız. Özellikle tarih üzerine yaptığım çalışmalar, yayınladığım kitaplar, verdiğim konferanslar 20 Kasım 2004'te bana "Tarihi Seydiren Adam" unvanını kazandırdı. Bu, hayatım boyunca aldığım en güzel ödüldür. Zaman içinde roman, hikâye, çocuk kitabı, araştırma, oyun, senaryo ve fıkri eserler olmak üzere, yüzlerce çalışmaya imza attım çok şükür. Ulusal bir radyoda "Hayatın Yorumu" başlıklı güncel yorumlarımla, televizyon programlarımla, günlük bir gazetede köşe yazarlığımla gazeteciliğimi sürdürüyorum. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı ile bazı tarihî projelere danışmanlık yapıyorum. Bir ömür böyle geçiyor...

e-mail: yavuzbahadiroglu@moralfm.com

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

TARİHİ ROMANLARI

- Malazgirt'te Bir Cuma Sabahı
- Çakabey
- Selâhaddin Eyyûbî
- Buhara Yanıyor
- Elveda Buhara
- Merhaba Söğüt
- Cengâver
- Turgut Alp
- Sunguroğlu/10 Cilt
- Binatlı
- Topal Kasırga
- Sanırsız Saltanat
- Mavi Yıldız
- Cem Sultan/1-2
- Endülü's'e Veda
- Şehzade Selim
- Şirpençe
- Mısır'a Doğru
- 4. Murat/1-2
- Ağalar Saltanatı

YAKIN TARİH ROMANLARI

- Dağlı
- Barla'da Diriliş
- Zindanda Şahlanış
- Kirazlımescit Sokağı
- Avukat Bekir Berk
- Sel
- Köprübaşı
- Kırım Kan Ağıyor

GÜNCEL ROMANLARI

- Yolbaşı
- Boşlukta Yürümek
- Keşmekeş
- Yürek Seferi

FİKİRİ ESERLERİ

- Hayatı Aşkla Yaşamak
- Eşim Çocukum ve Ben

- Yaşam Bir Avuç Gül
Bir Tutam Diken
- Güllü Arayan Adam
- Hayata Dilekçe
- Biz Osmanlıyız
- Osmanlı'da Şehzade Katli

BİYOGRAFİLER

- Canım Peygamberim
- Fatih Sultan Mehmed
- Yavuz Sultan Selim
- Kanuni Sultan Süleyman
- Bediüzzaman Said Nursî
- Osman Gazi
- Orhan Gazi
- I. Murad
- II. Murad
- Yıldırım Bayezid
- Çelebi Mehmed

Birinci Bölüm

CİNS AT HAFİFTEN KİŞNEYİNCE ateşin önüne çökmüş binicisi başını kaldırdı. Ağaçların arasına doğru baktı. Bir guguk kuşu vardı çardağın orada. Gözleri karşılaştı genç adamla, kuş uçtu. At yeniden kişnedi.

“Huysuzlanma aslanım, guguk kuşundan kimseye zarar gelmez.”

Yirmi beş yaşlarında, uzun boylu bir gençti. Omuzları cepkeninden taşacak kadar genişti, pazıları kabarmıştı. Gözleri kılıç çeliği sertlikte bakıyor, bakarken kaşlarından biri yaylanıyordu.

Hayvan eşinmeye başlayınca, içinde bir tedirginlik duydu. Yerli yersiz ürkmeydi bu hayvan, bir şeyler hissetmiş olmalıydı.

“Kalkıp bakmalı” diye söylendi, “Zaten buralar tekin değil. Çaldıran Savaşı’nda bozulan İsmail ordusunun kalıntıları çapulculuğa başlamış diye duymuştum.”

Kalktı:

“Çevreye bir göz atmalı. Korkulu rüya görmekten uyanık bulunmak evlâdır.”

Az önce tavşan kızartmış, karnını güzelce doyurmuştu. Ateş hâlâ yanıyordu. Üzerine toprak atıp ateşi söndürdü önce, sonra en ulu ağacın altına gitti, bir kedi kadar çevik hareketlerle tepeye tırmandı. Elini kaşlarının üstüne siper ederek yol boyu baktı.

Bir terslik yoktu. Ağaçların arasında kavisler çizerek bir urgan kıvraklığıyla uzanan yol, bomboştu.

Vahşi güzellik sereserpe ormana yayılmıştı. Uzakta bir tilki koşuyor, önünde bir geyik can havliyle kaçıyordu. Görünürde herşey olması gerektiği gibiydi.

Birkaç ay öncesi geldi adamın aklına. Osmanlı ordusu ne ihtişamla geçmişti buralardan. Geçmiş, Çaldıran'a varmış ve Şah İsmail'i perişan ederek dönmüştü.

Zafer sevinci aynı tazelikte benliğini sardı. Yüreğini avuçladı. Ardından buruk bir keder yayıldı yüreğinde, Malkoçoğlu Ali Bey'i düşündü.

“Ah Beyim, ah!” dedi, iç çekti.

Malkoçoğlu'nun şehit oluşuna Yavuz Padişah nasıl da üzül-müş, “Sana kıyılır mıydı?” diyerek nasıl da ağlamıştı. Kosko-ca Padişah birden çocuklaşmış, birlikte büyüdüğü Malkoçoğlu'na bir ağıt yaktığı kalmıştı. Sonra cesedin yanına gitmiş, şehidi kucaklamış, dakikalar boyu öylece kalmıştı. Çaldıran Zaferi'nin, Malkoçoğlu Ali Bey'e değip değmediğini düşün-müştü ihtimal.

Yavuz Padişah, şimdilerde Amasya yolunda olmalıydı. Kışı orada geçirecekti. Herhalde kafasında yeni bir sefer vardı. Yavuz Selim'in önderliğinde yeni bir sefer demek, yeni bir zafer demekti. Her yeni zafer ise taze bir ufuktu.

Taze ufuk; taze, geniş ve derin... Çünkü Yavuz Padişah, İslâm birliğini gerçekleştirmeyi kafasına koymuştu. Hemen her sohbetinde bu vardı. Çoğu şiirlerinin konusu bile buydu.

Bir gün tüm Müslümanlar omuz omuza verecek, hamd sancağını birlikte taşıyıp, birlikte, dünyanın ta öbür ucuna dikketlerdi.

Yavuz Padişah, kendini bu ideale adanmıştı.

Kinlileri onu anlayamıyor, “Bunca kâfir dururken Padişahın Müslümanlarla uğraşması maslahat değildir” deniyordu. Böyle diyenlere şaşıyordu genç adam. Padişahın buna mecbur olduğunu biliyordu çünkü. Aksi takdirde Osmanlı’nın akıbeti Selçuklu’nun akıbetinden farksız olacaktı.

“Selçuklu Devleti’nin yıkılışına sebep olan hataların birincisi din birliğinden uzaklaşmış olmaktır” diye konuştu, kendi kendine, “Harzem Devleti de bu yüzden çökmüştür zaten. Putçu Cengiz Han, Harzem’e saldırırken, çevresindeki Müslümanlar çeşitli bahanelerle Cengiz Han’ı destekledi. Böylece Müslüman, Müslümanı vurdu. Cengiz Han’a da gün doğdu. Yavuz Padişah tarihten ibret almaz olur mu? Aldı. Küffar üzerine yürümeden arkasını sağlama almaya çalışıyor. Aynı Allah’a, aynı Peygambere, aynı kitaba inananları birleştirmeye çalışıyor. Bu gayrete saygı duyulmalı.”

Ah, Yavuz Padişahın emeli bir gerçekleşse, Müslümanlar tek kılıç haline gelse, sonra o kılıç, Yavuz’un elinde, küfrün beline inse...

Atının yeniden kişnemeye başlamasıyla düşüncelerinden sıyrıldı.

“Olacak inşallah” diye söylendi. Tekrar yol boyuna baktı. Bir tehlikenin bulunmadığına inanınca atına gülümsedi:

“Sıkıldın mı aslanım, geliyorum, merak etme.”

Ağaçtan inince atının yanına gitti. Yelelerini okşadı, gözlelerinden öptü:

“Yalnızlığa dayanamıyorsun ha dostum. Bu kadarcığına bile katlanamıyorsun. Ama unutma, beraberlikler, arkadaşlıklar kabir kapısına kadardır. Servet, şöhret de öyle. Ötesi karanlık. İman ışığı varsa elinde, yaşadın. Yoksa canın yandı demektir.”

Hem konuşuyor, hem de parmaklarıyla atının yelesini tarıyordu.

"Doğru değil mi, sevgili atım, ne dersin?"

"Çok doğru" diye cevap verdi bir ses.

Genç adam irkildi. Hızla arkasına dönerken, kılıcını çekti.

"Kimsin?"

Birisiyle burun buruna, kılıç kılıca geleceğine öylesine emindi ki, kimseyi göremeyince afalladı. Bakışları dikkatle etrafı taradı.

"Allah'ın en kemter kuluyum."

Sesin sahibi kalın gövdeli çınar ağacının arkasından çıktı. Parmağıyla atı göstererek:

"Ne yazık ki hayvanlar konuşamaz" dedi, "İnsanların gezeliği zaten bu dünyayı yeterince gürültülü yaptı. İyi ki hayvanlar konuşmuyor. Aksi halde dünya yaşanır olmaktan bütünü çıkar."

Yaşı elli civarında olmalıydı. Yüzünün temizliği, gözlerinin berraklığı ve derinliği insanda saygı uyandırıyordu. Eski ama temiz giyinmişti. Genç adam toz toprak ve çamur deryasında karşılaştığı bu tertemizliğe şaşarken, adam birkaç adım yaklaştı:

"Şaşmış gibisin genç dostum. Gökten zembille filan indiğimi düşünmüyorsun herhalde. İşin aslı şu ki atımın ayağı kırıldı. Tatar ağası gibi yaya kaldım. İssiz bir yerde yayan yapıldak ne demek bilir misin? Ölmekten beter değil, ama eh, ona yakındır. Bir yolcunun başına gelebilecek en büyük talihsizliktir. Yürüyen insanın zihni açılır derler ya, sen sen ol inanma! İki gündür yürüyorum, kendime bir at bulmaktan başka bir şey düşünmedim."

Genç adam, davetsiz misafirini şaşkın şaşkın dinliyor, dinlerken de süzüyordu. Bir bilgelik vardı tavrında, insanı etkileyen bir tarafı vardı.

"Kimsin?" diye sordu şaşkınlığını yenmeye çalışarak.

“Allah'ın kemter kulu dedik ya başta; kemter kul dendi mi, bil ki o, dervîştir. Ama ille adımı öğrenmek istiyorsan, Araplar Talip bin Ziya, Türkler ise Dervîş Talip der. Anam Arap, babam Türk'tü. Bana gelince, ben de biraz ondan, biraz bundan bir şeyler var. Elhamdülillah anam babam gibi katıksız Müslümanım. Arapları da, Türkleri de severim. Çok yer gezdim. Çok insan tanıdım. Bilenin bilmeyenden, inananın inanmayandan üstün olduğunu gördüm. Her kötülüğün anası cahillikmiş, bunu öğrendim. Halep'te, Şam'da yıllarca ders okudum. Niyetim İstanbul'a gidip ilmiyle cihani kucaklamış hocalardan noksanımı ikmal etmek.”

Ellerini iki yana açtı, gülüşü daha derin ve manalıydı şimdi.

“Gördüğün gibi silâh namına birşey taşımam. Belime kesici âletler asıp vücudumu ağırlaştıracağıma kafamı manevî silâhlarla donatayım, dedim. İnsanların silâh kadar, hatta ondan daha fazla ilme ihtiyacı var. Çok konuştum, değil mi genç dostum? Gevezeliğim tuttu galiba. Oysa çene işletmeye pek hevesli değilim. Konuşup boşalmaktansa dinleyip dolmak evlâdır. Sen öyle yaptın hep. Mahzuru yoksa kendini tanıtmana.”

“Anlatacak çok şeyim yok” dedi, genç adam, “Osmanlıyım. Yıllar yılı Acemistan'la Dersaadet arasında mekik dokudum. Adım...”

Biraz düşündü. Adını kullanmadığı öyle çok olmuştu ki, bir anda aklına gelmiyordu.

“Adım” diye tekrarladı, “Server. Dostlarım, sarışınlığımdan dolayı Sarioğlan diye çağırır.”

“Biz dahi Sarioğlan desek, olur mu?”

“Belli ki dostsun. Dostsan deyiver. Seni dinlerken kendim konuşuyorum sandım.”

“Nereye gitmektesin?”

“Önce İstanbul'a, sonra Padişahım neredeyse oraya. Ona bir haber iletmekteyim.”

"Desene aynı yolun yolcusuyuz."

"Öyle görünüyor."

"Eh, madem ki aynı yolun yolcusuyuz, yolu birlikte tüketelim. Beni yol arkadaşı alır mısın yanına?"

"Elbette."

"Ne yazık ki tek atımız var."

"Meraklanma, atım ikimizi taşıyacak kadar güçlüdür. Ne de olsa Padişah ahırında özel olarak yetiştirilmiştir."

"Yâ, demek Padişah ihsanı."

"Umarım, sözünde küçümser bir ifade yok."

"Niçin olsun? Yavuz Selim büyük insan. Sana armağan verdiğine göre sen de büyük olmalısın."

"Ne gezer! Bende büyüklük ne arasın? Meraklısı da değilim zaten. Allah'ın büyüklüğü yanında insanlarınki ne olacak? Elimizden geldiğince dinimize, vatanımıza, Padişahımıza hizmet ediyoruz işte. Yavuz Padişah ulu emellerin adamı. Büyüklüğü de burada. Biz onun ardında serdengeçti bir kafileyiz. Asıl ikramımızı Padişah'tan değil, Allah'tan bekleriz."

"İyi ama verdiği atı almışsın."

"Padişah ihsanı reddedilmez. Aldım, ama keyfime kullanmıyorum."

Talip, genç adamdan hoşlanmıştı. Bir silâhşordan beklenmeyen sözler duymakla da şaşırılmıştı. Silâhşorları, hep kaba saba, kılıç kullanmaktan başka şey bilmeyen, başka şeyle ilgilenmeyen vahşi yapılı insanlar olarak düşünürdü. Belli ki Sarıoğlu farklıydı. "Padişah ihsanı atına fazla yük olmak istemem" diye konuştu, "yanıbaşında yürürüm. Hem gider, hem konuşuruz. Bana bu yeter."

"Olmaz" dedi Sarıoğlu, "Sen bunca bilginle yaya yürürken ben cahilliğimle süvari gidemem. Kabul edersen atımı sana vermeye hazırım. Yanıbaşında yürür, hikmetli sözlerini dinlerim."

Adam belli belirsiz gülümsedi:

"Sağol, lâkin bu dediğin olacak şey değil. Atın sahibi sen ol da üstüne ben bineyim. Allah'ın gücüne gider. İlmimi çıkarlarım için kullanmamaya yeminliyim. Yeminimi bozamam."

Sarioğlu'nın aklına başka bir çare geldi: "Öyleyse nöbetleşe bineriz. Bir sen, bir ben. Sana bir at bulana kadar böyle gideriz. Anlaştık mı?"

Derviş Talip bir süre düşündükten sonra, teklifi kabul etti.

"Peki, önce sen bin."

"Yo" dedi Sarioğlu, "Önce sen. Çünkü yorgunsun. İki gündür yürüdüğünü söyledin. İstersen biraz uyu şuracıta, ben seni beklerim. Uyanınca yola çıkarız."

"Buna gerek yok. Yeni bir şeyler öğrenme duygusu öylesine güçlü ki içimde, değil iki gün, iki ay yürümüş de olsam yorgunluk duymam. Sence mahzuru yoksa hemen yola çıkalım."

"Nasıl istersen."

Derviş Talip, Sarioğlu'nın beklemediği bir çeviklikte ata bindi. Cins hayvan, biraz huysuzlandı, ama Sarioğlu yatıştırdı hemen. Beraber yola koyuldular.

Yol boyunca bakir güzelliklerin büyüleyici armonisi vardı. Yolculara kuşlar eşlik ediyor, ceylanlar seke seke yol gösteriyorlardı.

İsimsiz bir hayırseverin yaptırdığı çeşme başında mola verip hem kana kana içtiler, hem de namazlarını kıldılar. Tekrar yola çıkmadan önce de kırıbalarını ağzına kadar doldurdular.

Ata binme sırası Sarioğlu'nda idi. Ama ata yaklaşmıyordu bile.

Derviş Talip bunu hatırlatmak istedi:

"Sıra sende dostum."

Sarioğlu anlaşılmayı bozmamak için ata bindi. Bir süre sonra da yakınmaya başladı:

"Çok fenayım Derviş Baba."

"Hayrolsun?"

"Günlerdir ata binmekten haşat oldum. Hele sırtım çok fena ağrıyor. Yürürken daha iyiydim."

Derviş Talip, genç adamın yapmak istediğini anlamıştı. Ata onu bindirecekti. Böyle silahşor görülmüş şey değildi. Diğer silahşorları da böyleyse, Yavuz Selim, gerçekten talihli bir padişahıydı.

Düşüncelerini Sarıoğlu'na da söylemekten kendini alamadı:

"Be hey yiğit, silahşor musun, derviş misin belli değil. Ata binişini, kılıç tutuşunu gördükte silahşor dedik, sözlerini duydukta derviş. Bu ne iştir yahu?"

"Şaşma" dedi Sarıoğlu, "Bizim silahşorluğumuz, sizin dervişliğinizle bütündür. Sen, bir de Padişahımı görsen... Yavuz Padişah, ilim adamı gördükte terlik giydirtiyor ayağına, abdest suyu dökmeye kalkıyor."

"Duyduğumdan da yamanmış, essah!"

"Yamanın yamanıdır benim Hünkârım."

"Pek sevmişsin."

"Sevgiye layık olan sevilir."

"Safevî İsmail'i büzmüş büzmüş de inine sürmüş derler."

"Hem de nasıl sürmüş, ellerine sağlık."

"Yakında da Mısır üstüne gidecekmiş."

"Orasını Padişahım bilir. Bana derse ki, 'Sarıoğlu, Mısır'a gidiyoruz' arkasına takılır, ölümüne yürürüm. Lâkin Derviş Efendi, şayet Padişah böyle bir karar verirse sence yerinde olur mu?"

"Duyduğumdan beri ben de kendime bunu sorarım" dedi Derviş Talip, "Duyduğum günün üstünden belki bir yıl geçti. Bu süre içinde konuyu enine boyuna düşündüm. İlim fikir erbabına danıştım, din adamlarıyla görüştüm, filozoflarla tartıştım; kısacası yığıdım; bilgisine, görgüsüne güvendiğim herkese başvurdum. Sonunda Yavuz Padişahı haklı buldum. İslâm birliği sağlanmalı. Savaşta başka çare yoksa savaşla sağlan-

malı. Yavuz Padişah böyle bir düşünce ile savaşa çıkarsa, bana göre, savaş yolu sevap yolu olur. Ama kudretini daha da genişletmek, nüfuzunu yaymak, kendini yüceltmek için bu sefere çıkarsa, boyunca günaha girer.”

“Asla!” diye bağırdı Sarıoğlu, “Padişahımı tanımadığın nasıl da belli. Onun yüreğine gurur girmemiştir. Azamet taslamaya yabancısıdır. Gösterişli giyinmekten bile nefret eder. Bir keresinde Safevî elçilerini huzuruna kabul edecekti. Sinan Paşa tantanalı giyinmesi için ısrar etti Padişaha. ‘Azametini onlara göster’ dedi. Padişah çok kızdı. ‘Sinan hay!’ diye gürledi. ‘Eğer bu adamlar bir elçide bulunması gereken zekâyâ sahip iseler, senin gibi cübbeye, hatta cübbenin içindeki bedene değil; onun da içinde bulunan ruh ve inancına bakacaklar.’”

“Böyle dedi ha?”

“Evet. Babamdan duya duya ezberime aldım. Padişahımın yüreğinde gururun zerresi yoktur. Allah’ın rızasını esas almıştır. İslâm birliğini kendi çıkarı, kendi saltanatı için değil, Müslüman milletlerin selameti için ister. ‘Küfrün karşısına yekvücut çıkmalıyız’ der.”

“Sandığımdan da büyükmüş.”

“Ne bellemiştin Derviş Efendi? Bir gün onu tanırsan sözlerimin gerçek olduğunu görürsün. Lâkin Allah aşkına yeter; şu atın sırtında daha fazla gidersem, vücudumda açılacak yaraları Dersaadet’in en usta cerrahları dahi tedavi edemez.”

Dizginlere asıldı. Attan indi.

“Binmek istemiyorsan ikimiz de yaya yürüyelim.”

Derviş Talip’in cevap vermesine fırsat kalmadı. Kayaların arasından hırıltılı bir ses yükseldi:

“Heeey! Durun bakalım.”

Sarıoğlu, şimşek gibi el attı kılıcına, bakındı:

“Ne istiyorsunuz?”

Kayaların ardından iki baş uzandı.

“Atınızı” dedi biri, “Nasıl sağa sola ihtiyacınız yok.”

"Nereden belli ihtiyacımızın olmadığı?" diye sordu Sarioğlu, "İki yolcuya bir atı çok mu gördünüz?"

"Evet ya, yürümeye can atan iki yolcuya bir at çoktur."

"Destursuz lafa girenin hakkı kötüdür' sözünü hiç duydunuz mu?"

Kayaların arkasında bir kahkaha patladı:

"Sorması ayıp, ama kim dövecek bizi, sen mi, yoksa garip kılıklı arkadaşın mı?"

"Dayağı hak edeni bir döven bulunur."

Adamlar kayaların arkasından çıktılar. İkisi de insan azmanıydı. Bıyıkları kulaklarını geçmişti. İkişer kılıçla ikişer hançer taşıyorlardı.

Sarioğlu'nun karşısına dikildiler.

"Eh" dedi daha yaşlı göstereni, "Dayağı hakettiğimizi düşündüğüne göre, döv bakalım."

Delikanlının canı sıkıldı. Başka zaman olsa belanın ortasına balıklama dalar, ikisini de doğduklarına pişman ederdi ya, şimdi sırası değildi. Bir bilginin yanında silahşorluğa soyunmak istemiyordu.

"Bakın" dedi, sesini yumuşatarak, "Arkadaşımın atı öldü, tek ata kaldık. Bu yüzden arada bir dinlendiriyoruz hayvanı. Hem bu at Padişah armağanıdır."

Adam bir kahkaha daha attı:

"Yok ya" dedi dalga geçerek, "Belki de Âdem Baba'dan kalmıştır."

Sarioğlu, atının başını okşadı, kızgınlığını yutkunmuş, şaşılacak kadar sakinleşmişti.

"Size doğruyu söylüyorum, ne yazık ki siz bunu anlayacak herifler değilsiniz."

"Hadi oradan!" diye bağırды adam, "Senden nutuk dinleyecek değiliz. Bu hayvana ihtiyacımız var dedim, o kadar! Bana adıyla sanıyla kim derler misin?"

"Söyle ki bilelim."

"Ama sıkı dur, adımı duyunca korkudan dudağın yarılmasın..."

Biraz bekledi. Ağzında geveleyip durduğu çam sakızını yere tükürdü. Şöyle bir gerindi, kabardı:

"Bana Kütük Remzi derler. At ticareti, insan ticareti yaparım. Bazen de insanların keseleriyle, elbiseleriyle ilgilenirim. Sırtınızdakiler benimkilerden berbat. Keselerinizde ise emimim tozdan başka birşey yoktur. Geriye kala kala at kalıyor. Onu verin de, bari canınızı bağışlayayım."

Sarioğlu'nun hırsından gözü döndü. Adamın üstüne atılmak için bir hareket yaptı. Fakat Derviş Talip bileğinden yakalamış, asılıyordu.

"Yavaş" dedi alçak sesle, "Çareler bir tamam tükendikte son çareye başvurulur. Neden atı vermiyoruz?"

Sarioğlu'nun yüzü öfkeden pençe pençe kızardı:

"Çünkü at benimdir. Üstelik Padişahımın armağanıdır. Canımı veririm, atımı vermem."

"Pekâlâ, neden adamı yumuşatmayı denemiyorsun?"

"Fazlasını bile yaptım. Aslında bu kadar sabırlı değilim, ama senin hatırını saydım. Lakin artık yetti. Ben iki çapulcuya pes etmem."

Derviş, başını iki yana salladı:

"Bu ilmin yolu değil."

"Bu benim yolum. Kendine lâkap olarak kütüğü seçen adama ilim neylesin? Herkesin anladığı bir dil vardır. Belli ki bu yarmalar sadece kılıcın dilinden anlıyor."

"Kesin fiskosu!" diye bağırdı Kütük Remzi, "İmdi söyleyin bakalım, güzellikle şu atı veriyor musunuz, vermiyor musunuz?"

Sarioğlu kılıcını çekti:

"Değil atı, kuyruğundaki tek kılı vermem. Hele bir almaya kalk."

Eşkriya şaşırmış gibiydi:

"Vay canına! Adımı duydun yere kapanmadın. Yetmez gibi bir de kafa tutuyorsun."

"Say ki öyle yapıyoruz, ne lazım gelir."

"Pişman olacaksın."

"Dene bakalım."

Kütük Remzi, hasımlarından birinin kılıcsız oluşuna akıl erdirememekle beraber işinin kolay olacağını düşünüp seviyordu. Arkadaşına bir göz işareti yaptı. Böğürerek saldırdılar.

"Kenara çekil Derviş Efendi" dedi Sarioğlu, "Keyfince seyret."

Hücumu kesti. Yana sıçrayarak karşı hücumla geçti. Kütük Remzi, ilk denemede sonuç alamayınca afallamış, hasmının şimdiye kadar dövüştüğü silahşorlara pek benzemediğini anlamıştı. Daha temkinli olmaya karar verdi.

Bir yandan da tehditler savuruyor, Sarioğlu'nun moralini bozmaya çalışıyordu.

"Dik kafanı koparacağım senin."

"Kopar bakalım."

"İkiye böleceğim."

Cümlesi bitmeden kılıcı böğrüne yedi. Sallandı, sallandı, ama düşmedi. Tekrar saldırdı. Bu arada arkadaşı, Sarioğlu'nun arkasına geçmişti. Ama delikanlı ikisine de yetiyor, kılıcını ustalıkla kullanıyordu.

"Kütük kafalı" dedi Remzi'ye, "Seni öldürmek istemediğimi hâlâ anlamıyor musun? Defolsanıza."

"Canını almadan bir yere gitmem."

"Sen mi verdin ki canımı, sen alasın?"

Kılıcının tersini başına indirdi. Son darbeyle sersemleyen Kütük Remzi etrafında bir süre böğürerek döndü. Gözleri yuvalarından uğramış, kılıcı elinden fırlamıştı. Döne döne geri ledi. Bir ağaca yaslandı. Bu da yetmeyince yere devrildi.

"Gelelim sana" diyerek arkasına döndü Sarioğlu, fakat ar-

kasında kimse yoktu, Kütük Remzi'nin arkadaşı, tabana kuvvet kaçıyordu.

Arkasından bir kahkaha saldı.

"Kaç bakalım" diye bağırdı, "Kaçanın anası ağlamazmış."

Bir köşede dövüşü seyreden Derviş'e gülümsedi: "Gördüğün gibi Derviş Baba, bazıları sadece kılıcın dilinden anlıyor. Artık gidelim."

"Galiba haklısın, ama gidemeyiz."

"Neden?"

"Şu yaralıyı bırakırsak ölür."

"Merak etme birşey olmaz. Biz buradan gidince, arkadaşı döner."

"Emin misin?"

"Elbette. Dağ adamları yapışık kardeşler gibidir. Birbirlerine bakarlar."

"Eh, gidelim öyleyse."

Tekrar yola koyuldular.

Akşama doğru bir köye gelmişlerdi. İkisi de yorgundu. Karınlarını doyurmak ve uyumak için bir yere ihtiyaçları vardı. Aksi gibi köyde hana benzer bir şey yoktu.

Derviş Talip:

"Camiye gidelim" diye teklif etti, "Cemaat akşam namazına gelir nasılsa. Halimizi bildiririz. Elbet evine misafir alacak bir Allah'ın kulu çıkar."

"Tamam, iyi fikir."

Köy camiine gittiler...

Akşam namazından sonra bir grup etraflarını aldı. Bu geceyi geçirmek için yatağa ve sabah yola devam edebilmek için bir ata ihtiyaçları olduğunu öğrenince adeta paylaşımadılar. Herkes misafirleri kendi evine götürmek istiyordu. Sonunda kura çekildi. Misafirler bir tımar erine düştü. Yaşlı bir adamdı. Ak sakalı göğsünü okşuyordu. Başında Sultan Selim taklidi pak bir kavuk, sırtında basma bir cübbe vardı. Yüzü hep gü-

lekti. Bu tımar kendisine Yavuz Padişahın babası Bayezid tarafından verilmişti. Orduda ona Kara Çavuş derlermiş. Tımar sahibi olup köye yerleşeli beri isminin başındaki "Kara"lık gitmiş, sonuna bir "ağa" eklenerek Çavuş Ağa olmuş. Herkes böyle bilir, böyle tanımış onu.

Tatlı tatlı anlatıyor, sözlerini menkıbelerle, kıssalarla süslüyordu.

"Ömrüm billâh savaştım, çocuklar. Cennetmekân Fatih Mehmed Efendimize de, oğlu Sultan Bayezid Han Efendimize de hizmet ettim. Vücudum kılıç, mızrak yarasından yamalı bohçaya döndü. Lâkin neye yarar? Çaldıran'a katılamadım. Fatih'in torununu at sırtında göremedim. Maiyetinde bir dakika olsun kılıç sallayamadım. Bu yüzden üzgünüm. Ben gideмедim ya Çaldıran'a, yanımda yetişen on kadar dilâveri gönderdim. Her yıl asker yetiştiririm devlete. Şimdi on acemi barınıyor yanımda. On yiğidi daha cihada hazırlıyorum. Sayın ki onlar benim öz oğullarım. Hiçbirini öz oğullarımdan ayırt etmem. Aslını sorarsanız hiç oğlum olmadı. İhtiyar kalbim erkek evlât sevgisi bilmez. Olsaydı bile inanın yetiştirdiğim devşirmelerden fazla sevemezdim. Neyse, görünce hak vereceksiniz. Tam on babayığit. Biri uçmak için kanat çırpıyor, anlayacağınız fırsat kolluyor."

"Kanat mı çırpıyor?" diye sordu Sarioğlan "Nasıl yani?"

İhtiyar güldü, ay ışığına tesbih şakırdattı. Kehribar taneler nokta nokta parladılar.

"Yani delikanlı, artık benden öğrenecek bir şeyi kalmadı. Adı Kara Veli. Neden Kara Veli dersen, orduda kullandığım "Kara" lâkabını, yetiştirdiğim acemi oğlanların en iyisine vermeyi düşünürdüm hep. Ahir ömrümde bu çocuğu getirdiler. Daha on yaşında idi. Öz evlâdım gibi bağlandım. Terbiyemden terbiye, maharetimden maharet verdim. Bütün bildiklerimi öğrettim. Büyüyüp ordu saflarına katılacağı günü iple çektim. Çaldıran'a göndermedim. Daha öğreneceği şeyler var-

dı. Kendimi onun şahsında tekrar gençleşmiş hissediyorum. Ruhum onun ruhuyla birleşmiş gibi. Sanki kendimi eğittim. Gençleşip ordu saflarına yeniden katılacağım sanki. Öylesine yaman duygular coşuyor yüreğimde. Vakti geldi sayılır. Madem ki siz ordu-yu hümayuna kavuşmaya gidiyorsunuz, bu ricamı lütfen kabul buyurunuz. Beni de beraberinizde götürünüz.”

Sarioğlan birden şaşırdı. Adam bu ihtiyar halinde savaşabileceğini mi sanıyordu?

“Sizi de mi?”

Güldü Çavuş Ağa:

“Dedim ya, Kara Veli’nin şahsında kendimi görüyorum diye evlât. Aslında onu diyecektim. Kara Veli’yi beraberinizde götürün diyecektim. Yoksa ben ak sakalımla, topal bacağımle ne yapabilirim?”

Sarioğlan:

“Ha” dedi, başını salladı, “Olur inşallah. Şimdi kaç yaşında bu delikanlımız?”

“On sekizinci baharını sürüyor.”

“Vaktidir” dedi Derviş Talip, “Tam vaktidir.”

Eve gelmişlerdi. Çavuş Ağa kapıyı tıkırdattı:

“Biz geldik, hey!” diye bağırdı.

İtti kapıyı, açıldı.

“Kapınız açıktı” diye şaştı Derviş Talip.

“Elbette açık. Gece ve gündüz açık durur. Bunca şaşacak ne var ki?”

“Bizim canipte kapılara kilit üstüne kilit vurulur da...”

Bu sefer Çavuş Ağa şaştı:

“Ora İslâm diyarı değil mi?”

“İslâm diyarı olmasına İslâm diyarı, lakin ne bileyim? Tekke kapılarını bile kilitleriz karanlık bastırınca. Hırlıya hırsıza karşı tedbir.”

“Var demek?”

"Ne var?"

"Hırsız, vurguncu, soyguncu takımı..."

"Sizin buralarda yok mu?"

Misafirlere yol gösterdi. Rahat minderler sürdü altlarına. Kendisi de geçti, karşılarına çöktü.

"Hoş, buralar da artık eskisi gibi değil ya..."

Sesinde belirli bir kırıklık seziliyordu. Sakalındaki ak kıllar kılıç gibi dikilmişti.

"Eskiden bu köyde hırsız, uğursuz takımından eser bulamazdınız. Bir süredir uğrular sardı etrafımızı. Kütük Remzi adında bir soysuz türedi. Allah'tan korkmaz, kuldan utanmaz bir rezil. Safevîlerin buradaki bir kalıntısı. Ama Sancak Beyimizin kolcuları peşinde. Önceki gün bastırmışlar. Elli kadar adamını öldürmüşler. Ne etmiş etmiş, Kütük Remzi birkaç arkadaşıyla kaçmayı başarmış."

Derviş Talip'le Sarioğlu bakıştılar. Yaşlı adam konuşmasına devam etti:

"Peşindeler, yakında tepelerler. İnşallah tepelerler de rahat bir soluk alırsız. Millet Kütük Remzi'den çok Sancak Beyimize kızıyor. Ona kızmakla devlete kızıyorlar. Niçin birkaç çapulcuyla yakalayamaz diye. Niçin ırzımızı, canımızı, malımızı uğrulardan koruyamaz diye. Belki yerinde bir düşünce değil bu, ama halk yüzeysel gider, geniş değerlendirmelere girmez."

Odaya bir delikanlı girince sustu. Sevgiyle baktı esmer yüzüne. Bir elinde ince boyunlu ibrik, öbür elinde tas vardı. İbrikten ayran doldurdu tasın içine. Önce Derviş Talip'e uzattı.

"Afiyetle" dedi.

"Kara Veli bu" diye tanıttı yaşlı ev sahibi.

Sevgi göz bebeklerine yerleşmişti. Uzun boyuna, geniş omuzlarına, çıplak pazılarına bakıyordu. Bakmaktan doymuyor gibiydi. Sarioğlu, "Çok seviyor" diye düşündü, "Söylediği gibi, ihtiyar, delikanlıda kendisini görüyor."

Gözleriyle delikanlıyı bir zaman izledi. Doğrusu güçlü

kuvvetli bir görüntüsü vardı. Ruhu da bedeni kadar gelişmişse mesele yoktu. Alır götürürdü İstanbul'a. Bir yeniçeri bölüğüne yerleştirirdi. Cafer Ağa'nın bölüğüne. Cafer Ağa, acemi asker yetiştirmede çok ustaydı. Bir yıla varmaz, delikanlıyı çelikten adama döndürürdü.

Kara Veli ayranları önlerine koymuş, başka ihtiyaçları olup olmadığını da sorduktan sonra, geri geri odadan çıkmıştı. Davranışları Derviş Talip'in bile hoşuna gitti.

"İyi yetiştirmişsin" dedi ihtiyara, "Terbiyeli, saygılı, görgülü; üstelik de bileği zorluya benziyor. Yalnız bir şey var ki, çok önemli."

"Nedir?" diye sordu ihtiyar.

"İrade" diye cevap verdi Derviş. "Beden, bahçemiz ise irâde, onun bahçıvanıdır. Kuvvetini irâdesinden alana düşman kolay yaklaşılamaz."

"Yavuz Padişah işte böyle biri" diye atıldı Sarıoğlu.

"Askeri de öyle olmalı" diye sürdürdü Derviş, "Kaba kuvvet, bir başka kaba kuvvetin önünde ezilir, ama irâde hiçbir kaba kuvvetin önünde ezilmez."

Çavuş Ağa, Veli'nin az önce çıktığı kapıya doğru baktı. Derviş Talip'e hak veriyordu. Kişi irâdesini geliştirdiği ölçüde basan kazanırdı. Bayezid'i düşündü: Öncesiyle sonrasını. Padişahlığının sonlarında, irâdesi nasıl da zayıflamış, irâdesi zayıfladıkça dizginleri nasıl da kaptırmıştı. Rahmetlinin hemen etkilendiği söylenirdi. Sonunda Şah İsmail'e bile kanacak hale gelmişti.

"Elimden geldiğince iyi yetiştirmeye çalıştım" diye konuştu, dalgın dalgın, "Kendine güvenmesini, başkalarının hukukunu gözetmesini öğrettim. Hamdolsun, Kara Veli'mden yana pek bir endişem yok. Benim bütün endişem Osmanlı'dan geliyor."

"Hayrolsun" dedi Sarıoğlu, "Endişelenmeye sebep nedir?"

"Şu Dulkadiroğlu Alaüddevle, Padişah efendimizin öz de-

desi. Öteden beri Yavuz Padişahı hırpalıyor. Kâh Şah İsmail'in, kâh Mısır Sultanı Kansu Gavri'nin dümen suyuna gidiyor. Padişah, dedemizdir deyü Dulkadiroğlu'nu başıboş bırakırsa, yandık."

"Bu muydu endişen?" diye şaştı Sarioğlu...

"He ya, buydu. Dulkadiroğlu'nun saman altından su yürüttüğünü herkes bilir."

"İyi ama devir Yavuz Padişah devri, saman altından su yürütmeye kalkışanlar o sulara boğulur. Dedemdir demez, defterini dürer. Emellerinin önüne çıkan babasını bertaraf edip tahta geçen bir padişah, dede hatırı deyü devleti peşkeş mi çekecek?"

"Çekmez mi?"

"Çekmez. Hiç tasalanma, gönlünü ferah tut sen. Yavuz Padişah, babasına benzemiyor. İslâm birliğini öylesine kafasına koymuş ki, eh, olursa o kadar olur."

"Sağol yiğidim, yüreğimi serinlettin. Zaten güzel haberler de gelir kulağımıza. Osmanoğlu, Safevî Şahını yendi diye Şam ve Halep'te halkın bayram yaptığını duyduk."

"Neden yapmasınlar? Safevî onlar için de bir belâ idi."

"Lâkin Mısır Sultanı Kansu Gavri'ye nasıl anlatmalı bu belâyı? Bildiğim kadarıyla Kölemen Sultanı ikili oynamaktan hoşlanıyor. Kâh Osmanlı'yı tutuyor, kâh Safevî'yi. Yavuz Padişah varmalı, ona dahi haddini bildirmeli. Müslümanlar aynı bayrak altında toplanmazlarsa ümitlerimiz söner. Papa'nın yeni girişimleri varmış. Bir vakitler Selçukîlere karşı toplanan Haçlı güruhu, şimdi Osmanlı'ya karşı toplanırmış. Bu durumda bile Dulkadiroğlu Alaüddevle bir yana çeker, Kölemen Sultanı bir başka yana çekerse olmaz. İttifak şart. Zira birlik kuvvettir. Öyle midir?"

Konuşması biterken gözlerinin içine baktı Sarioğlu'nın. Bakışları askerce idi, sormuyor da sanki emrediyordu.

"Tastamam" dedi Sarioğlu, "Öyledir. Birlik şart."

İhtiyara cevap verirken gülümsüyordu, Sarioğlu'nın gülüşü rahattı. Bir dağ köyünde unutulmuş eski bir askerin, padişah-ça düşünmesine alabildiğine sevinmişti.

"Seni dinlerken, Sultan Selim'i dinler gibi oldum" dedi hasretle, "Çaldıran Zaferi'nden birkaç gün sonra Tebriz'e girmiş-tik. Şah'ın sarayına indik. Hayatımda böyle bir saray görmüş değilim. Duvarlarının şurası burası bile yakut, zümrüt işleme-li. Taht bir harika. Hazine dairesi ağzına kadar dolu. Padişahı-mın peşinde bütün sarayı gezdim. Hünkârın, Tâcizâde Cafer Çelebi'yi çağırıp şöyle emrettiğini duydum: 'Mısır Sefer-i Hü-mâyûn'u için lüzumlu masrafları bunca nevale herhalde kar-şılar. Derhal sayım yapılsın ve her ne varsa deftere geçirilsin. Billâh nefse uyup bir iğneyi kendisi için alıkoyanı tepelerim."

"Varolsun Sultan Selim! Anlat, sonrası gelsin..."

"Günün akşamı bir toplantı yaptı. Vezirleri, beyleri, komu-tanları huzuruna aldı. Artık bütün Müslümanların birleşme zamanının geldiğini söyledi. 'Yalnız Osmanoğlu'nun çabasıyla bu iş olmaz' dedi, 'Her Müslüman üstüne düşeni yapmalı, tüm Müslümanlar tek kılıç, tek yumruk haline gelmeli."

"Ağzına sağlık, iyi söylemiş; hadi dahasını anlat."

"Büyük İslâm davasından söz etti, Yavuz Padişah, 'Bu dava sahipsiz kalmamalı, ecdadımız gibi biz dahi ebediyet davasını sahiplenmeliyiz. Sahiplenmezsek Allah ve Peygamberin lane-tine müstahak oluruz' dedi. Vaktiyle bazı Müslüman beylerin etnik ayrılık sebebiyle Safevîleri desteklediğini, gafletle Şia ta-fesine âlet olduklarını, bereket versin bu tehlikenin ulu bilgin İdris-i Bitlisî sayesinde atlatıldığını söyledi. 'İdris-i Bitlisî Hocamıza davamızı anlattık, maksadımızı açıkladık, o da Kürt kardeşlerimizi saflarımıza kattı. Bitlisî Hocamıza minnettarız, feraseti ve himmeti sayesinde Çaldıran Savaşını kazandık.' "

"Allah hepsinden razı olsun."

Derviş Talip ilk defa söze karışmıştı. Onu çoktan unutup lafa daldıkları için hayretle yüzüne baktılar.

"Allah ebediyen razı olsun" diye tekrarladı Derviş, "Derler ya, kimin himmeti, milleti ise, o tek başına bir devlettir. İdris-i Bitlisi Hazretleri gibi..."

"Ya" dedi ihtiyar, tekrar Sarıoğlu'na döndü: "Peki, şu Alaüd-devle işi ne olacak? Padişahın ana tarafından dedesiyim diye geçinir, lâkin Padişaha etmediğini bırakmaz. Kaç kere cephe aldığını unuttum bile, her seferinde de affa uğradı. Onun dizginlenemez Safevî sevdasına Yavuz Padişah ne diyor?"

"Güzellikle olmazsa zorla yola getireceğini söylüyor. 'Davamız uğruna karındaşlarımızı feda ettik. Bize gözümüzden, kalbimizden yakın Hemdem Paşa'yı harcadık. Billâh bu yolu tıkamaya çalışan herkesi tepelerim' diyor."

"Aslan!" diye bağırdı ihtiyar, kendini tutamayarak, "Allah gücüne güç katsın."

"Dahası var. Vezirlerden biri Rodos üstüne gidilmesinin münasip olacağını söyledi. Yavuz elde mevcut barutu sordu. Dört ay yeteceğini ifade ettiler. Gazapla yerinden fırladı: 'Biz kendimize oynaş aramıyoruz, maceraya atılmaya ise hiç niyetimiz yok. Rodos'a hazırlıksız sefer açıp, cennetmekân dedemiz Fatih Mehmed'in uğradığı hezimet gibi bir hezimete düşmemizi mi istersiniz? İki yıllık bir savaşa yetecek kadar barut stoklandıkta bu konu açılsın, şimdi susulsun' dedi."

"Dedesinin torunu diye buna derim ben, cennetmekân Muhammed Han'a amma çekmiş! Belli ki Yavuz Padişahın niyeti Mısır'a yürümek."

Derviş Talip, doksan dokuzluk tesbihini çekerek sabırla konuşmaları dinliyordu. Onu yine unutmuşlardı.

"Hünkâr haklı" deyince tekrar ona döndüler. "Hem de yerden göğe kadar haklı. Neden dersiniz, Müslüman milletler küçük siyasî tahrikler yahut menfaatler yüzünden zaman zaman çatışıyor. Bu çatışmalar dinimizi yaralıyor, gücümüzü eritiyor. Küffar ittifakta iken İslâm bölünmüş. Bu durumda ne yapılır? Herkes bir ülkü etrafında toplanmaya çağılır..."

"Toplanılmazsa?" diye sordu ihtiyar.

"Toplanılmazsa gereği neyse yapılır. Şayet İslâm birliği kılıçların gölgesinde sağlanacaksa, kılıç çekilir."

"Sen derviş değil, silahşor olmalıydın" diye takıldı Sarioğlu.

"Akıl yolu birdir, gerisi akılsızlıktır, gevezeliktir. Demin Şam'da yapıldığını söylediğiniz zafer şenliklerini gözlerimle gördüm. Çaldıran Zaferi, Türkler kadar Arapları da memnun etti. Halkın gönlünden, Yavuz Padişahın düşündüğü birlik ve beraberliğin geçtiğine eminim. Konuştuğum herkes birleşmeden bahsetti. Osmanlı ordusu Mısır'a girse alkışlayacaklar. 'Sultan Selim iyi bir emir, adaletli bir padişah, gelsin, şeriata sahip çıksın' diyenler gördüm. Başka türlü düşünselerdi, Çaldıran'ı kendi zaferleri gibi sahiplenmezlerdi. Ama tabii bu halkın duyguları; yöneticiler başka türlü düşünüyor olabilir."

"Ne gibi?" diye sordu ev sahibi.

"Osmanlı'nın daha fazla güçlenmesini ikballeri açısından kabullenemezler."

İç çektikten sonra ekledi:

"İkbalini düşünen istikbali göremez."

Sarioğlu:

"Tam bir Türk gibi konuştun derviş" dedi, "Besbelli babana çekmişsin."

"Ne demek o? Daha önce soyum sopuma göre değil, dine, imanıma göre düşündüğümü söylemiştim. Hamdolsun Müslümanım."

"Biz de öyleyiz" dedi Sarioğlu, "Ama soya sopa boş vermiyoruz. Neden dersen insanlar kavim kavim yaratılmış."

"Ve her kavme tek din gönderilmiş, 'Allah'ın ipine sıkıca sarılın' denmiş..."

"Amenna" diyerek söze karıştı ev sahibi Çavuş Ağa, "Öyle emrolunmuşuz. Sahi şu soy sop işine nereden daldık? Beni pek sarmadı da..."

“Beni de” dedi Derviş Talip, “Yavuz Padişahın İslâm âlemi-ni birleştirmesinden söz ediyorduk. Mısır Sultanı Kansu Gavri elbette mülkünü Osmanoglu’na teslim etmez, lakin aklıselim sahibi bazı beyler var. Meselâ Halep Saltanat Naibi Hayr Bay. Kansu Gavri ile araları müthiş açık. Sultan Kansu Gavri, Hayr Bay’ı öldürtmeye bile kalktı.”

“Neler de biliyormuşsun meğer” diye gülümsedi Sarioğlan, “Derviş olmasaydın herhalde beylerbeyi olurdun.”

“Asla! Yüz kere dünyaya gelsem, yine derviş olurum.”

Çavuş Ağa söze karıştı:

“Demin İdris-i Bitlisî diye bir âlimden bahsetmiştin yiğidi-m, adı böyleydi değil mi?”

“Evet” diye doğruladı Sarioğlan.

“Kimin nesi olur?”

“Büyük bir âlim, derin bir gönül dostudur. Vaktiyle Akko-yunlu Devleti’nin divân kâtiplerinden biriymiş. Yavuz Hün-kâr, Çaldıran Seferi sırasında tanıdı onu, çok sevdi. Huzura her girişinde onu ayakta karşılar, giderken ayakta uğurlardı. Ümmet-i Muhammed’in geleceği konusunda uzun uzun soh-betler ettiler. Sonra İdris-i Bitlisî Hazretleri memleketine dön-dü. Cami cami gezip Yavuz Padişah’ın davasını, düşüncelerini anlattı. Kürt beylerini bu konuda ikna etti.”

“Essahtan büyük insanmış. Beyliğim sürsün de ümmet ne olursa olsun dememesinden belli. Onlar bir başka oluyor.”

“Onlar deyince, bir ulu kişi daha tanımuştım Tebriz’de, Bediüzzaman Mirza isimli âlim, fazıl bir insan. Horasan’ın eski hâkimi Hüseyin Baykara’nın oğluymuş. Bir ara Horasan tahtı-na oturmuş, ama Özbek Devleti kurucusu Mehmed Şeybanî, üzerine saldırarak ordusunu perişan etmiş. Bediüzzaman Mir-za o aralık, başka çaresi kalmadığından Şah İsmail’e sığınmış. Biz Yavuz Padişahın arkasında Tebriz’e girdikte, karşılayıcılar arasında idi. Padişaha takdim ettiler. Padişah çok memnun oldu. Onu ülkesine ve tahtına kavuşturmaya çalışacağına söz

verdi. Günde bin akçe ulufe tayin edip İstanbul'a gönderdi."

"Alime değer vermek ilme değer vermektir, ilme değer vermek ise bir milletin geleceğini inşa eder" dedi Derviş Talip, "Yavuz Padişah ümmetin geleceğini inşa edecek, artık buna bütün kalbimle inanıyorum."

"Ben de" dedi Çavuş Ağa, "Neyse, sohbet çok tatlı ya, yorgunsunuz. Yataklarınız hazır."

Tahta bölmeye iki fiske indirdi. Yan kapı açıldı. Eşikte Kara Veli duruyor, emir bekleyen bir tavırla Çavuş Ağa'ya bakıyordu.

"Misafirlere odalarını göster" dedi Çavuş Ağa, "Sen de hazırlan. Sabah onlarla birlikte yola çıkıyorsun."

Sarioğlu, delikanlının gözlerinde parlayan engin mutluluğu yakaladı.

* * *

Nemli bir sabah güzellemesinde üç atlı rahvan adım yol kesiyordu. Köyden bir saat kadar önce ayrılmışlardı. Ayrılık sırasında Çavuş Ağa'nın kızı Ayşe'nin durgunluğu Sarioğlu'nun dikkatini çekmiş, gözlerini okumuş, delikanlıya bakışında şavklaşan masum sevgiyi sevmişti. "Bu kızcağız, Kara Veli'yi seviyor" diye düşünmüştü. Kızın, kimseye göstermemeye çalışarak, delikanlıya bir muska verdiğini görünce de gülümsemişti: "Hem de zorlu seviyor."

O muska, şimdi Kara Veli'nin boynunda sallanıyordu. Akıncıların taşıdığı cinsten üç köşeli, yedi kat muşamba kaplı bir muska. Düşman kılıcından, küffar okundan korurdu akıncıyı, öyle inanılırdı. Derviş Talip bilirdi herhalde bu işin aslını faslını. Atını Derviş Talip'in atına yaklaştırdı:

"Muska yazar mısın?" diye sordu, damdan düşer gibi.

Derviş Talip, kimbilir nelere, nerelere dalgındı, soruyu anlayamadı:

"Ne buyurdun?"

"Muska dedim, yazar mısın?"

"Ne olacak, şimdi neye lazım?"

"Bilmem, aklıma takılırverdi işte, müşkülüm oldu. Hani bizim akıncılar, muskanın koruyuculuğuna inanırlar da, essah mıdır, meraklandım."

"İnanç meselesi."

"Yani düşman kılıcından insanı korumaz mı?"

"Koruyan, esirgeyen yalnızca Allah'tır."

"Amenna, lâkin muska meselesi?.."

"İnsan, inançlarını boynunda, koynunda değil, kalbinde taşımalı. Ve bol bol duâ etmeli..."

"Yahu ben muskadaki sırrı sormuştum, tuttun vaaz vermeye kuruldun."

"Duâ, Allah'la kul arasında kurulmuş en önemli sır köprüsüdür. İnsanı yaratıcısına yaklaştırır. İnsan duâ edemeyecek kadar meşgul ise, meselâ sürekli savaşmak zorundaysa o zaman tutar, duasını muska şeklinde boynuna asar."

Sarioğlu, keyfince güldü:

"Anladım diyelim..."

Atını Kara Veli'nin yanına sürdü.

"Dersaadet çok güzeldir bu mevsim" dedi, delikanlıyı karabasanlardan kurtarmak için, "Çok seveceksin. Bir alıştın mı, bir daha hiç ayrılmak istemez insan."

Kara Veli hasret çekti bir nefeste, soluklandı:

"Memleketimin her yanı güzeldir" dedi, "Gördüğüm, görmediğim her bucağı severim."

Aferin delikanlıya, hem de zorlu aferin! Yusuvarlak cevap diye işte buna derler. Ne suya, ne sabuna; renk vermemenin kestirmecesi...

"Delikanlı sandığımdan da yaman galiba" diye düşündü Sarioğlu, sonra onu ödüllendirmek ister gibi konuştu:

"Seni Orhan Bey'le de tanıştıracam. Bildin mi Orhan Bey'i? Benimkisi de laf işte, nereden bileceksin? Civan yiğittir.

Yavuz Padişahımızın yanından ayrılmaz. Belki babamı da tanırsın bir yol. Yaşlıdır, ama kurt akıncıdır. Gözünü budaktan sakınmaz. Ali Bey'le Celâl de vardı ya, yattıkları yer nur olsun, onları Çaldıran yuttu.”

Kara Veli bir hasret nefesi daha soluklandı:

“Şehit oldular ha?”

“Oldular ya!”

“Ne mutlu!”

“Şehitliği özler gibisin, bu yaşta?”

“Cennet anahtarıdır şehitlik, özlenmez mi?”

“Ölüm ölümdür be kızancık, yaşayıp hizmet etmek varken ölene niye gıpta etmeli? Cennet anahtarını kazanmanın başkaca yolları da var. Savaşa mavaşa girersen, şehitliktir deyü ölümün koynuna dalmayasın ha, hatırım kalır. Her kavgada üzerine düşeni yap, fakat canını da koru. Babamdan mirastır bu öğüt. Kimine babasından mal mülk kalır, bana öğüt kaldı. Hoş babam sağ ya, Allah daha uzun ömür versin. Söz gelişi işte.”

Bazen tarlalarda çalışan köylülere rastlıyorlar, selâmlıyorlardı. Ne yardımsever insanlardı şu köylüler. Üç atlının yaklaştığını görmeleriyle ibriği, tası alıp yola inmeleri bir oluyordu. Onlara ayran ikram etmede yarışıyorlardı adeta.

Birkaçı misafir etmek istedi ısrarla, ama reddetmek zorunda kaldılar. İşlerinin acele olduğunu söyleyerek özür dilediler.

Bir de söz birliği etmişçesine Padişahı soruyor, boyuyla bo-suyla, düşünceleriyle ilgileniyor, bildikleri bütün hayır duaları ardı ardına onun için sıralıyorlardı. “İzin verin, ben de sizinle geleyim” diye yalvaranın hesabı yoktu.

Gördükleri, Derviş Talip'i oldukça etkilemişti. Sık sık, “Fe-sühbanallah, böylesi görülmüş şey değil” diye söylenmeye başladı.

Namaz ve yemek molası verdiler.

“Bu Yavuz Padişah, gerçekten de yavuz kişi” dedi Sarıoğlu'na

Derviş Talip, “Devletini ululayacak besbelli. Neden dersin halkıyla bütünleşmiş, sevdirmiş kendini; halkıyla böylesine bütünleşebilen bir padişahın sırtı yere gelmez.”

“Gelse gelse bizim sırtımız yere gelir Derviş Talip” derken güldü Sarıoğlu, “Dersaadet’e daha çok var, bu gidişle kıyame-te kadar varamayız, yemeğimizi yiyip namazlarımızı kılalım, sonra da tepikleyelim atlarımızı, rahvan adım yol bitesi değil.”

Derviş Talip başka şeyler düşünüyordu. Dalgın dalgın ko-nuştu:

“Buralarda Peygamber devrinin diriliş azmi yaşıyor. Bu be-nim için ne demektir bilemezsin. Hemen hemen bütün İslâm ülkelerini gezdim. Müslümanları ölü toprağı altında yitik bul-dum. Ümidim kaybolmaya yüz tuttu. İyi ki memleketinize gelmişim, ben de dirildim, imanım tazelendi, coşkuyla dol-dum. Artık ölsem de gam yemem. Dinle bak, burada kuşla-rın ötüşünde, yaprakların hışırtısında bile bir dervişin ahenkli zikri var.”

Sarıoğlu çevreyi dinledi. Kuşların şen şakrak ötüşünde gerçekten de bir gizemli ahenk vardı. Dervişin dediği gibi, bel-ki de zikrediyorlardı.

“Gerçekten de öyle, kâinatın sırrına erenler kuşdilinden daha iyi anlıyor. Ne mutlu sana Derviş Talip.”

“Asıl sana ne mutlu dostum, biz yıllarımızı yalnızlıkta ara-dık, çevreden kopup yalnızca kendimizi kurtarmak için yaşa-dık, sen ve senin gibiler ise din yolunda cihada çıktınız; kelle-nizi koltuğa alıp ümmet için çalıştınız. Size ne mutlu.”

“Yapma be Derviş, utandırma beni, duyan da bir matah sa-nacak.”

Derviş Talip, bir köşede dalgın dalgın oturan Kara Veli’ye döndü birden:

“Gençliğinin kıymetini bil delikanlı” dedi, “Benim gibi ha-yatın sonbaharına gelmeden gençliğinin kıymetini bil. Neden dersin, gençlik yaz meyvesine benzer, çabucak çürür.”

“Dök hikmetini kurban” dedi Sarıoğlu, “Lâkin gençliği boşa geçmiş ziyankârlar gibi yakınma, onca ilme dalmışsın.”

“Hamdolsun” dedi Derviş, “Gençliğimizi ziyan ettik sayılmaz, yalnız, genç dostum, seni tanıdıktan sonra daha başkaca şeylerle de ilgilenmem gerektiğini anladım.”

Sarıoğlu cevap veremedi. Bir sessizlik çöktü aralarına, uzadı.

“İzniniz olursa bir kıssa anlatmak isterim” diyerek sessizliği bozdu Kara Veli.

“Hele anlatıver” dedi Derviş Talip, “Yeridir.”

“Konstantiniyye fethedildiğinde Fatih Padişah, kır atının üstünde şehre giriyormuş. Bir derviş pattadak kesmiş yolunu, dervişlerin duası sayesinde Konstantiniyye’yi fethettiğini söylemiş. Cennetmekân Fatih Padişah, ‘Doğru dersin’ diye doğrulamış derviş, sonra kılıcını işaret ederek: ‘Ama bunun da hakkını unutmaz çelebi’ demiş.”

“Görmüş gibi öyle inanarak anlatıyorsun.”

“Beli. Görmüş gibi inanıyorum. Çünkü Çavuş Babam anlatıyordu. Ve de şöyle ekledi: ‘Dünyaya kalemle kılıç nizam verir.’ Derviş Baba, sizin ilminizle duanız, bizim kılıçlarımızla birleştikte olmazları oldurur.”

“İyi söyledin” dedi Derviş, hayretle, “İyinin de iyisini söyledin. Sana aferinler. Bana gelince: Gendimi bir şeyler bilir sanırdım. Meğer el elden üstünmüş.”

“Estağfirullah!”

“Yoo, doğrusu bu. Herkes gendi görevini yapmalı. Bir millet kılıç eri yetiştirdiği ölçüde bilgin de yetiştirmeli, imam da. Dinimiz ilme önem veren bir din. ‘İlim Çinde dahi olsa gidin alın’ diyor. ‘Hikmet müminin kaybolmuş malıdır, bulunduğu yerde almalı’ buyruluyor. Esasen ben bunun için yola düştüm ya çocuklar, ilim öğrenmek için. İlk derslerimi de sizlerden aldım çok şükür.”

“İlmini alçak gönüllülüğüyle cilalıyor” diye düşündü Sarı-

oğlan, "Ben galiba farkında olmadan çok değerli bir yol arkadaşısı bulmuşum..."

Pattadak sordu, Dervişe:

"Sence bir padişah nasıl olmalı?"

Derviş, hiç düşünmeden cevap verdi:

"Bir padişahta dört şey ararım: hikmet, iffet, cesaret ve cömertlik"

Sarioğlan, kafasında evirdi çevirdi Derviş'in cevabını. Şablon Yavuz Padişah'a tıpatıp uyuyordu.

Bir kere çok konuşmazdı, boş hiç konuşmazdı. Gerekeni söyler, insan onu dinlerken bir padişahтан çok, bir bilge kişiyi dinler gibi olurdu.

Namusuna düşküncü, dürüsttü...

Cesurdu da, hem nasıl cesurdu...

Cömertliğine de diycek yoktu doğrusu. Buna bindiği at da şahitti. Çünkü o armağan etmişti.

Eh, demek ki Yavuz Padişah, tepeden turnağa iyi bir padişahtı. Derviş Talip'in çizdiği çerçeveye pek yaklaşıyordu.

Sevindi...

Sonra içlendi; Padişahını özlemişti...

"Hadi namazlarımızı kılalım" dedi içindeki hasreti bastırmak için, "Sonra da karnımızı doyururuz."

Namaz ve yemekten sonra yolu tuttular.

Ormanlar, bozkırlar göz alabildiğine uzanıyor, yabancı çiçekler renkli sessizliklerinde bahar şarkıları söylüyordu.

Sarioğlan duygulanmıştı. İçinden yabancı çiçeklere eşlik etmek geliyordu ama hiç şarkı türkü bilmiyordu. Sonunda babasından öğrendiği bir ilâhiyi mırıldanmaya başladı.

Geceyi bir ırmak kıyısında geçirdiler. Namazdan sonra tekrar yattılar. Sabah açar açmaz, Derviş Talip, Sarioğlan'ı sar-sarak uyandırdı:

"Kalk da bak, bir rüya gördüm."

Sarioğlan mahmur gözlerle bakıyordu.

"Hayırdır inşallah, ama rüya anlatmak için insan uyandırılır mı?"

Güneşin ilk ışıkları Derviş Talip'in yüzünde oynayıyordu. Gözlerinin içi pırıl pırıldı. Hâlâ gördüğü rüyanın etkisinde olduğu belliydi.

"Hayırdâim ol" dedi, "Resûlullah Efendimizi gördüm."

Sarıoğlu dirseğinin üstünde doğruldu.

"Deme... Ah! Bir de ben görsem."

"Yavuz Selim Han, Peygamber-i Zîşanın yanında duruyordu. Ellerini önüne bağlamış, boynunu bükmişti. Aciz, fakir bir kul gibiydi."

"Evet?"

"Sultan Selim'i hiç görmediğim halde, tarif edebilirim. Uzuna yakın orta boylu, toparlak kırmızı yüzlü, çatma siyah kaşlı, iri kemikli, uzun boyunlu, koç burunlu, pala bryıklı ve sakalsız. Bir kulağında da küpe var. Çok sade giyinmiş. Yarı belinden yukarısı aşağısına nispetle kısa gibi, bakışları keskin, alnı oldukça geniş."

Sarıoğlu yerinden fırladı, kalktı:

"Ta kendisi, essahtan da onu görmüşsün!"

"Resûlullah'ın şeref verdiği rüyalar sahihtir. Dedi ki Yavuz Padişah'a: 'Ey Selim! Kur'an'ın indirildiği mübarek beldelelere hizmet şerefini de Allah sana nasip edecek. Sen Hâdimü'l-Harameyn olacaksın."

"Hâdimü'l-Haremeyn, ne demek?"

"Mekke ve Medine'nin hizmetkârı demek."

"Vay ki vay! Peki, sonra?"

"Sultan Selim de bir şeyler mırıldandı, ama anlayamadım. Uyanmışım. Büyük bir müjdedir bu, çok büyük müjdedir! Yavuz Padişah bundan böyle ululanmıştır."

Bakışlarıyla ufku sarmaladı:

"Sultan Selim diyâr-ı Arab'ı fethedecek. Başka türlü olmaz!"

Sarioğlan'ın kalbi hızlı hızlı vuruyordu. Heyecanlanmıştı. Alelacele çuhaları toplayıp atının sırtına bağladı. Gitti Kara Veli'yi uyandırdı.

"Atlara" dedi, komutan tavrıyla, "Padişaha acele kavuşmamız lâzım. Bu rüya her rüya gibi değil. Bir an önce efendimize duyurmalı, Rodos Seferi diye tutturan bazı paşaların karşısına daha pek çıksın."

Atlarını mahmuzladılar. Güneş bir mızrak boyu yükselmişti.

İkinci Bölüm

“**B**RE, NEDİR BU EDEPSİZLİKLER? Üç buçuk askere hü-küm geçiremeyene komutan denir mi? Savaşta gösterdiğiniz celâdeti, askeri sevk etmede gösterdiğiniz mahareti, ustalığı şimdi niçin gösteremezsiniz? Neden hala fesatçıların önünü kesemezsiniz?”

Yavuz Padişah, yıldırımlar yağdırıyordu bugün. Huzurunda vezirler, beyler, paşalar bir kaya kadar sessiz duruyorlardı. Başları önlerine eğik, gözleri yere dönüktü. Kıpırdamadan Padişahı dinliyorlardı.

Yavuz Padişah'ın gürül gürül sesi, otağ-ı hümayunu çınlatıyor, oradan dışarı taşıp kimbilir nerelere kadar ulaşıyordu.

“Ne susarsınız bre, ne bakarsınız kös kös önünüze? Cevap isteriz. Muradımız Karabağ'da kışlayup, yarım kalan Acem Seferi'ni baharla birlikte sonuçlandırmaktı. Lâkin ne mümkün! Biz fesatçıları tepeledik, engelsiz yürürüz diye teselli bulurken, meğer aldanırmışız. Asker içine büyük fesat salınmış da habersizmişiz. Karabağ'da kışlayamadık. Amasya'ya doğru çekil-

meye karar verdik. Daha Nahcıvan'da iken asker çözüldü. Ordu başıbozuk güruhuna döndü. Bazıları köye dağılıp bazı köy evlerini yakmışlar.”

Sol gözü seğirmeye başlamıştı. Öfkesinin doruğuna eriştiği görülüyordu. Önünde yarım ay halinde dizilmiş vezirler hiç kıpırdamıyor, gözleri yerde, yalnızca Padişahı dinliyorlardı.

Yavuz Padişah, bütün otağı sert adımlarla adımladıktan sonra yine karşılarına çakıldı: “Mülkümüzde İslâm şeriatının hükmü artık geçmez mi olmuştur, yoksa biz düzeni sağlayamayacak kadar âciz bir padişah mıyız? Bizim mülkümüzde böyle densizlikler nasıl yapılır, bu ne cüret?”

Şimşek gibi fırladı, parmağını topluluğun üstüne çevirdi:

“Bre! Köylüye ziyan veren sergerdeler derhal bulunup boynuları vurulsun! Ayak sürçerseniz sizin boynunuz gider. Şimdi çıkın!”

Padişahı etekleyerek çıkmaya davrandılar. Padişah öfkelenmekte yerden göğe kadar haklıydı. Az bile söylemişti. Çaldıran Zaferi'ni kazanmış askerin, dönüş yolunda köylere sırtını verip, evleri yağmalaması ne demektir? Yavuz Padişah, elbette buna katlanmayacak, suçluları elbette isteyecekti. Boynularını kurtardıklarına şükrediyorlardı.

Padişahın sesi tekrar duyuldu, sesinde az önceki öfkeden eser kalmamıştı:

“Dukaginzade ile Sadrazamımız Hersezkade huzurda kalsın...”

Dukaginzade ile Hersezkade, tepelerine bir kova buzlu su boşaltılmış gibi ürperdiler. Boynuları mı vurulacaktı yoksa?

“Şevketlü Sultanımın buyruğuna amadeyiz” diye mırıldandı Hersezkade.

Dukaginzade ise hiçbir şey söyleyemedi. Rengi atmış, üstüne bir titreme gelmişti. Kaderine teslim olmaktan başka çaresi yoktu. Boynunu büktü.

Yavuz Padişah, hala ayakta dikiliyor, gözünü kırpmadan

yüzlerine bakıyordu. Yüz hatları sakindi. Yüzüne bakabilseler bunu görebilir, görüp rahatlayabilirlerdi. Fakat padişahların yüzüne bakılmazdı. Töre böyle diyordu.

“Sen Hersekzade” diye konuştu Hersekzade’yi kastederek, “Devlet umuruyla ilgilenmez misin?”

“Gece ve gündüz, Hünkârım; gece ve gündüz.”

“Peki lala, öyleyse bu hal nedir, neden yeniçeri serkeşlik eder, sipahi kullar neden homur homur homurdanır, azepler niye talan peşinde koşar? Asker dizginsiz kalmış lala, dizginsiz kalmış. Ne Allah’ın hükmünden korkuyorlar, ne de dillere destan gazabımızdan.”

Hersekzade diz çöktü, başı yerde konuştu:

“Ruhsat verirsiniz düşündüklerimi açıkça ifade etmek isterim şevketlüm.”

“Biz dahi onu beklemekteyiz lala, bizi fikrini açıkça söyleyenleri cezalandıran kör köperlek müstebitlerden mi bellersin yoksa? Bizim düşmanımız fikrini açıkça söylemeyip fesat kazanı kaynatanlardır.”

“Hünkârım, ordu uzun zamandan beri yaban ellerde. Sıla hasreti yüreklerine oturdu. Dolaşmaktan bıktılar. Serkeşleşmelerinin ikinci sebebi bu.”

“Ya birincisi?”

“Birincisi: Eskiden, cennetmekân pederinizin saltanatı sırasında her zaferden sonra askere yağma izni verilirdi. Siz ise ferman çıkarıp bunu yasakladınız. Onlar da kendi başlarına yağmalıyor.”

Yavuz Padişah yeniden öfkelenmeye başlamış, az önce oturduğu tahtın kolluklarını mıncıklıyor, sinirden dizleri oynuyordu:

“Baka lala! Biz ne pederimize benzeriz, ne de ondan önceki ceddimize. Asker gibi asker isteriz biz kendimize, talancıya, yalancıya, hırsıza, uğursuza tahammül edemeyiz. Şanıyla, şerefiyle askerlik yapanlar yapsın. Onları başımıza taç ederiz.

Para için, mevki için, yağma için kılıç kuşanacaklara ise kılıçlarını yediririz. Böylelerine billahi ne bizim ihtiyacımız vardır, ne de milletimizin. Bize Allah rızası için savaşıacak inanmış bir avuç serdengeçti yeter. Onlarla gerekirse cihanı fethe çıkarırız. Lakin serkeşlerle ava bile çıkmayız. Billahi böylelerini aramızda yaşatmayız. Asker dur deyince duracaksak, dön deyincede döneceksek bizim padişahlığımız ne günâ padişahlıktır?”

Fırladı, kalktı tekrar. Elini bıyığına attı, çekiştirdi:

“Şunları keserim lala! Sen de şahitsin Dukaginzade, eğer bu orduyu hizaya getiremezsem şu bıyıkları keserim. Hem de başımla bile.”

Tekrar oturdu, ayaklarını altına alıp bağdaş kurdu:

“Orduyu hizaya getireceğim. Sizin yapamadığınızı ben yapacağım. Kışlağa çekildiğimizde de, kimin bu konuda ihmali olmuşsa burnundan getireceğim.”

Sözlerinin etkisini yüzlerinden okuduktan sonra, gidebileceklerini söyledi.

Veziriazamla ikinci vezir huzurdan çıktıktan sonra, Yavuz Padişah, başını ellerinin arasına aldı. Çaldıran Zaferi'nden sonra olanları tekrar düşündü. İşler bir türlü yoluna girmiyordu. Korktuğu başına gelmiş, asker içine fesat parmağı girmişti. Bazı vezirlerin, kendilerine özgü sebeplerle işi karıştırdıklarından kuşkulanıyordu. Bunun için onları toplayıp sert çıkmıştı. Akıllarını başlarına toptasalar iyi olurdu. Yoksa başları düşerdi. Güvenilir birkaç yakını konuyu inceliyordu. Yakında herşey açığa çıkardı. Ondan önce bir fırsat daha vermek istemiş, vezirleri, paşaları uyarmıştı. Karışıklıkta gerçekten parmakları olanlar ve buna rağmen ortalığı karıştırmada ısrar edenler, sonuçlarına da katlanmak zorundaydı.

“Fazla mı yumuşadım acaba?” diye sordu kendi kendisine, “İlle de çadırlarını başlarına yıkmam mı lazım? Mecbur kalırsam bunu da yaparım. Ama artık kan dökülsün istemiyorum. Herkes korkusuz yaşasın, huzur içinde eceliyle ölsün.

Ama ne çare. Karabağ'da kışlansın diyorum; yeniçeri, dönelim diye tutturuyor. Yola çıkıyorum; asker, köy basıyor, ev yakıyor. Çaldıran yolunda, savaşın eşiğinde bile ihanet kazanı kaynatıyorlar, savaşmak istemediklerini söylüyorlar. Rahmetli sultan pederim bunları rahata alıstırmış. Vezirlerim bile gönülsüz. İstanbul'dan ayrılmasınlar da ne olursa olsun, isterse memleket batsın. Kuştüyü yastıklara yaslanıp keyif çatmak dururken, at sırtında gitmek, toprak üstünde yatmak zor. Onları temelli toprağa vermek var ya...

Elleri arkasında dolaşırken düşüncelerini sürdürdü:

"Sadrazamın bu işte en azından ihmali olduğu belli. Ordunun dizginini boş koyar. Oysa dizgini boş koymaya gelmez. Yaşlandı artık. Onu dinlendirmek lazım."

Biraz daha düşündükten sonra, sadrazam değişikliğinin işe yarayabileceğine karar verdi. Fakat Hersekzade'nin yerine kimi atamalıydı? Vezirleri kafasından bir bir geçirdi. Bir karar veremedi.

"En kötü karar, kararsızlıktan daha iyidir derler" diye söylendi, "Lakin vereceğimiz karar tüm Osmanlı'yı etkileyecek, dirayetli bir sadrazama ihtiyaç var. Kim olabilir?"

Birden Piri Mehmed Paşa geldi aklına. Çaldıran Savaşı öncesinde söyledikleri, adeta Padişahın kendi düşünceleriydi. Dediğini yapmış ve savaş zaferle sonuçlanmıştı. Ancak ona birkaç rütbe birden atlatamazdı. Töreye aykırı düşerdi. Kargaşayı önleyeyim derken, daha büyük kargaşalara yol açardı. Fakat fikrini almasında bir mahzur yoktu.

"Kethüda!" diye seslendi kapıya doğru.

Kapı kethüdası, koştu geldi.

"Piri Mehmed Paşa'yı huzura al."

"Başım üstüne şevketlüm."

Az sonra Piri Mehmed Paşa koca çadıra girdi. Saygıyla Padişahı etekledi. İki adım çekilerek ellerini bağladı:

"Beni emretmişsiniz, Hünkârım."

“Otur bakalım Piri Paşa...”

“Hâşâ şevketlüm, huzurda kul kısmına oturmak düşmez, ayakta emirlerinize amadeyim.”

Yavuz Padişah'ın gözleri gülümsüyordu. Piri Paşa ile görüşmek onu her zaman rahatlatırdı.

“Öyle olsun bakalım. Bilirsin seni kendimize yakın buluruz.”

“Uğruna canım feda.”

“Uğruna can feda edilecek nesne bulamadın mı Piri Paşa, dinin ne güne durur?”

“Dinim keskin kılıçlara, zeki başlara muhtaçtır Hünkârım. Ben kemter, o kılıca ve o başı taşıyana biat etmişim.”

Piri Paşa'nın sözlerinde riyadan eser olmadığını bildiği halde, Yavuz Padişahın alını kırıştı, kaşları çatıldı. İnsanlar tarafından övülmeye katlanamıyordu. Katlanmak ne kelime, iğreniyordu. Dalkavukluktan ve dalkavuklardan nefret ederdi. Ama Piri Paşa başka... O içinden geldiği gibi konuşur, sözlerinde art niyet bulunmazdı.

“Her neyse” diyerek geçiştirdi, “Seni İran Sefer-i Hümayun'u öncesinde dinledik. İsabetli görüşlerini beğendik. Herkes ordunun bir süre dinlenip sonra saldırıya kalkmasını savunurken, sen hemen saldırmamız gerektiğini savundun. Sıcağı sıcağına savaşılmadığı takdirde, ordu içinde bazı kıpırdanmalar başlayacağını, bunun da gücümüzü zayıflatacağını söyledin. Sözünü tuttuk ve Cenâb-ı Hakk'ın insanıyla zafer kazandık. Dileğimiz seni daha yakınımızda görmek, görüşlerinden yararlanmaktır. Şimdi söyle bakalım, kendini sadrazam olarak hiç düşündün mü?”

Piri Paşa, böyle bir soru beklemiyordu. Sadrazamlık teklifi sanmış, ne cevap vereceğini şaşırmişti. Sadrazamlık, bir kişinin düşünebileceği en yüksek makamdı ama Paşa, kendisi için hiç düşünmemiş, aklına bile getirmemişti. O sade bir vezir olarak kalmak istiyordu. Daha büyük sorumluluklar almaya

hem hazır değildi, hem de isteksizdi. Ama nasıl reddedecekti? Padişahı kızdırmaz mıydı?

Yavuz Padişah, karşısındakinin iç çatışmasını yüzündeki yansımalarda okumuştı.

“Ne o” dedi, “Pek şaştın buna?”

“Doğru Hünkârım, şaştım kaldım.”

“Şaşacak ne var ki, bunu hak ettin. Ayrıca Hersekzade yaşlı ve yorgun, bize genç, dinamik bir sadrazam lazım.”

“Zayıf omuzlarım, korkarım, bu ağır yükü taşıyamaz Hünkârım.”

Kaşları kalktı Padişahın:

“Kimin ne kadar yük taşıyabileceğini bilenlerdeniz Paşa. Yersiz tevazuun lüzumu yoktur. Osmanlıoğlu Osmanlısın. Soyun soyumuzdan, dinin dinimizden, elbette seni veziriazam yapmak münasiptir. Ne yapalım ki biz dahi bazı âdetlerin esiriyiz. Şimdilik üçüncü vezirliği ihsan ettik. Mübarek ola...”

Biraz durduktan sonra, ekledi:

“Kendini de sadrazamlığa hazırla.”

Piri Mehmed Paşa, bunu bile çok gördü kendisine.

Sadrazam olmayacağını anlamasıyla bir parça rahatlamış, çöken omuzları kısmen düzelmişti, ama üçüncü vezirlik de az şey değildi. Hakkında kimbilir neler söylenecekti. Kendisi için bir şey istemez görünüp Padişaha yaklaştığı düşünülecekti. Makam ihtirasıyla çalıştığı yolunda iddialar atılacaktı ortaya. Oysa karşılıksız hizmete gelmişti. Makam mevki yoktu gözünde. Söylese kim inanırdı ki...

Belki Padişah, kimbilir; deneyecekti:

“Hünkârım. Ola ki bu ikram kul kısmının aklına kötü şeyler getirir. Bendenizin sülâlesinde ne paşa, ne vezir vardır. Böyleyken bendenize rütbe ihsan eylediniz. Minnettarım. Lâkin Şevketlüm, işi bundan ileri götürürsek, korkarım altından kalkamayacağım bir yük almış olacağım. Büyük işlere talip olup küçülmektense, küçük hizmetlerle yetinmeyi tercih ederim.”

Yavuz Selim gülmemek için kendini zor tutuyordu. Belki şu sözleri karşısına geçip bir başkası söylemiş olsaydı öfkele-nir, adamı en azından kovardı. Ama Piri Paşa'ya kızamıyor-du. Yüzü yalvarmaklı, gözleri ağlamaklıydı. Elinden oyuncağı alınmış bir çocuğu andırıyordu. Bu zamanda makam mevki istemeyen, şöhrete dönüp bakmayan insan bulmak kolay de-gildi. Piri Paşa böyle biriydi işte, değişik biriydi.

Padişah, yerinden kalktı, Paşa'nın sırtına vurdu:

"Sen kendi tercihini söylersin Paşa, biz ise kendi tercihim-i zi çoktan yaptık. Şu andan itibaren üçüncü vezirimiz oldun. Hak mübarek etsin, göreyim makamının hakkını bir tamam ver."

Çaresiz boyun büktü:

"Ferman şevketlü Hünkârıdır..."

* * *

Yavuz Padişahın beklediği rapor nihayet geldi.

Veyl ki, tahminleri doğru çıkmıştı.

İşin içinde, kargaşanın temelinde bazı vezirlerin parmağı vardı.

Raporu Orhan Bey, kılı kırk yarararak hazırlamıştı. Bir hayli genişti. Askeri kışkırtanların isimleri bile yazılıydı. Ayrıca ne-rede neler yaptıkları, neler konuştukları da, görgü şahitleriyle birlikte belirtiliyordu.

Padişah raporu dikkatle inceledi. Uzun uzun düşündü. Hocalarıyla konuyu görüştü. Bazıları af çıkarmasını söyledi-lerse de Yavuz Padişah buna yaklaşmadı.

"Başka bir konu olsaydı affı düşünürdük. Lakin bu konu hassas. Çünkü askeriye-yi ilgilendiriyor. Asker kışkırtılmış. Kılıçlarının ucunda yükselttikleri devleti kılıçlamaları istenmiş onlardan, serkesleşmişler. Hem bu kaçınıcı af olacak? Her günümüz şunun, bunun hatasını affetmekle mi geçecek? Bu dün-yaya onlar suç işlemek için, biz de affetmek için mi geldik?"

Çok şükür, Sadrazam Hersekzade'nin bu işle doğrudan ilgisi yoktu ama ihmali vardı, askerin dizginini gerektiği kadar sıkı tutmamış, işi gevşeye bırakmıştı. Üstelik kıskırtıcı takımını ciddiye almamış, hatta bazılarını bile bile himayesine almıştı. Belki de boyunlarını kılıçtan kurtarmak için yapmıştı bunu, fakat devlet ihmâl kaldırmazdı, hele böyle konularda hiç. Bu bakımdan Hersekzade azledilmeli, yerine daha dinamik biri getirilmeliydi. Öyle biri ki, Yavuz Padişahın hızına ayak uydurabilsin...

Bir gün, Hersekzade'nin çadırı başına yıkıldı...

Bu, Fatih Sultan Mehmed'den kalma bir âdetti. Görevden alınan sadrazamın çadırı başına yıkılırdı.

Hersekzade Ahmed Paşa, neye uğradığını şaşırды. Neden sonra işi anladı. Sadrazamlıktan atılmıştı. Başı önünde huzura girdi. Mühr-ü hümayunu Yavuz Padişaha uzattı:

"Alan, hayrını görsün Hünkâрім."

Yavuz Padişah,

"İçlenmedin ya" diye sordu, "Töreye uyduk."

"Töreler uymak içindir" dedi yaşlı sadrazam.

"Biraz sertçe davrandıksa da, yüreğimizin acısındanandır. İçlenme. Devletin tepesinde nöbet değişiyor say."

"Öyle saydık ve kabul ettik. Bir zamanlar iltifat-ı şahaneye mazhar olmak bize de, sülalemize de yeter."

"Gerçi bugün seni vezaret-i uzma makamından azlederiz, lâkin engin devlet deneyiminden yararlanmak için yakınımızda bulunmanı isteriz."

Hersekzade rahatlamıştı. Eskisi gibi gergin değildi...

Yavuz Padişahın bağırıp çağıracağını, belki boynunu vurduracağını düşünüp korkular ve ürpertiler içinde huzuruna gelmiş, fakat yumuşak tavrıyla karşılaşınca korkularını unutmuştu. Durumu kabullendi:

"Hünkâрім" dedi, "Bin Hersekoğlu uğruna feda olsun. Kusura işledikse yaşlılığımıza verile. Kul kısmıyız, her zaman hata

ederiz. Aff-ı şahaneye mazhar olduksa, bize ne mutlu. Dilerim kendiniz gibi yavuz bir sadrazam bulursunuz.”

Yavuz Padişah, eski sadrazamın ağzını yoklamak için sor-du:

“Bildiğin biri var mı lala?”

Hersekkzade kafasında dönüp duran ismi söyledi:

“Piri Mehmed kulunuz var şevketlüm. Gençtir, gözüpek-tir, üstelik de bilge ve cesurdur. Lâkin siz daha iyisini bilirsiz. ‘Sadrazam budur’ dediğinizi baş tacı eder, ardından ölü-me dek gideriz.”

“Sağol Paşa, umduğumuz gibi konuştun, ne çare ki Piri Mehmed’in daha devlet işlerinde pişmesi lâzım. İleride belki iyi bir sadrazam olur, ama şimdilik beklenen seviyede değil. Lâyık olduğu makama getirdik onu. Senden olduğu gibi, ileri-de ondan da istifadeyi düşünüyoruz.”

Dışarıda başlayan gürültüler, otağ-ı hümayunun kapısına gelip dayanmıştı. Yavuz Selim, yine askerin bir karışıklık çıkara-cacağını sanarak hızla yerinden kalktı. Eli hançerinin üstünde kapıya yürüdü.

“Yine asker karışmışsa, billahi bu sefer perva etmem, kılı-cımla kendime yol açarım” diye gürledi.

Hersekkzade, Padişahın önünü kesmek için atıldı, ama geç kalmıştı. Padişah çoktan kapı yerine perdesini açmıştı.

“Bre! Ne haldür?” diye bağırdı, “Otağ-ı hümayun önünde densizliğe nasıl cüret edersiz?”

Otağın önüne yirmi kişi kadar toplanmış, üç sipahinin perişan kılıklı bir adamı zapt etmeye çalışmasını seyrediyor, adam kurtulmak için debelendikçe de alkışlıyorlardı.

Padişahın gözükmesiyle gürültü kesildi. Kalabalık dize gel-di. Bunu fırsat bilen adam, kendini sipahilerin elinden kurtar-dığı gibi, Padişahın önünde yere attı:

“Müjdeler şevketlü Hünkârım! Bıyıklı Mehmed Ağa kulu-nuz, Bayburt Kalesi ile civarını fethetti.”

Yavuz Padişah, bakışlarıyla okşadı haberciyi.

"Sana şükürler Allahım!" diye mırıldandı.

Bakışları bir an için arka taraflara kaydı. Orhan Bey, hızla otağa yaklaşıyordu. Padişahın yüzü güldü. Onu özlemişti:

"Yaklaş bakalım Orhan" diye seslendi, "Otağa buyur."

Haberciye döndü:

"Sen de çelebi, getirdiğin haberle yüreğimizi ferahlattın. Lakin tafsilat isteriz, otağa gir."

"Bana destur var mı şevketlüm, gidebilir miyim?"

Hersehzade soruyordu. Yavuz Padişahın içi bir tuhaf oldu:

"Kal lala" dedi, "Seni azlettik diye gözden ırak edeceğimizi mi düşünürsün? Devlet senden de, benden de hizmet bekliyor, kal."

"Emredersiniz."

Hep birlikte otağa girdiler. Padişah önce Bayburt'tan gelen haberciyi dinledi, savaş hakkında sorular sordu. Herşeyi öğrendikten sonra, haberciye bir kese altın verilmesini emretti. Bir de menşur yazdırdı:

"Biz ki ced emced sultan oğlu sultan Selim Hanız, sen ki Mehmed Ağa'sun, seni paşa idüp Erzincan Beylüğüne getirdük. Tekmil Trabzon, Karahisar, Canik sancaklarını da idarene tevdi ettük. Hak kolaylık versün, yüzün ak itsün."

Mektubu yazdıktan sonra mühürleyip Bayburt'tan gelen haberciye uzattı:

"İnsanını al, dinlen ve hazır oldukta yola çık, Mehmed Paşa'ya müjdeyi tez ulaştır."

Adam, Padişahı etekledi, yanındakileri temennalarla selamladı ve otağdan çıktı.

O çıkar çıkmaz da Yavuz Padişah:

"Hizmet eden, ihsan-ı şahaneye mazhar olur" diye mırıldandı.

Orhan Bey'e döndü. Dik dik yüzüne baktı. Bir yandan da keyifli keyifli bıyıklarını buruyordu.

"Lâkin Orhan Beyimizi hep ihmal ettik."

"Aman Hünkârım!"

Padişahın ne demek istediğini Orhan Bey anlamış, önünü kesmek için atılmıştı. Fakat Yavuz Padişah bir el hareketiyle Orhan Bey'i susturdu. Artık gülümsemiyordu. Yüzü son derece ciddileşmişti:

"Bak Orhan" dedi, "Şehzadeliğimizden beri yanımızdasın. Kılıcınla da, kafanla da bize hizmet edersin. Buna rağmen bizden hiçbir şey istemedin. Vermeye kalkıştıktaki ise almadın. Artık sırasıdır. Sırası gelmişken, seni de sancak beyi yapalım."

Orhan Bey, ürkerek gözlerini indirdi. Köşeye sıkıştığını düşündü. Padişah ihsanını reddetmek saygısızlık sayılırdı. Kabul da edemezdi. Çünkü o takdirde, çok sevdiği Padişah'tan ayrılması lazım gelecekti. Ne yapacağını kestiremiyordu. Son çare olarak işi saflığa vurdu:

"Hünkârım" dedi, "Kulunuzun kılıç sallamaktan gayri marifeti olmadığını bilirsiniz. Kulunuzda değil bir sancağı, kendini yönetecek kadar bile idarecilik kabiliyeti yok. Siz ganisiniz. Değil sancak beyliği, beylerbeyliği isterim desem, tereddütsüz ihsan buyurursunuz, lakin..."

Sözün burasında Padişah:

"Öyle mi belledin?" diye gürledi, "Kabiliyetini aşan bir makam dile de bak veriyor muyuz? Biz, hamdolsun, layık olup olmadığına bakmadan, eşe dosta mevki vericilerden değiliz. Önce liyakat, sonra da sadakat ararız. Ahir zamana yakın, işler ehil olanların elinden alınıp ehil olmayanlara verilecek denmiş. Biz öyle şey yapmayız."

Orhan Bey hayli rahatlamıştı. Zor durumdan son bir manevra ile sıyrılmayı deneyecekti:

"Hünkârım, bana verebileceğiniz en büyük armağan, yanınızda bulunmama izin vermenizdir. Varlığımdan rahatsız oluyorsanız o başka. O takdirde dünyanın öteki ucuna gitmeye razıyım."

Yavuz Sultan'ın gözlerinden bir mutluluk geldi geçti. Nadir gülümseyişlerinden biri yalpalandı dudaklarında, sonra Hersekzade'ye döndü:

"Ne dersin Hersekli?" diye sordu.

"Ne diyebilirim ki Hünkârım? Bu genç beni büyüledi adeta..."

Hünkâr, Orhan Bey'in yanına gitti, elini omuzuna koydu:

"Bak Paşa" dedi, tekrar Hersekzade'ye, "Bu delikanlı canını dişine takarak padişah olmam için savaşımıştır. Yıllardır her emrimize koşmak için gece gündüz yakınımızda bulunmuştur. Buna rağmen mal istemez, mansıb istemez, unvan istemez. Verdiği cevabı sen de duydun. Söyle bakalım şimdi, reyin nedir?"

Hersekzade Ahmed Paşa'nın gözlerinde tebrik vardı. Haretle söze başladı:

"Madem ki reyimi sordunuz şevketlüm, âcizin reyî odur ki, Orhan Bey kulunuza dilediğini veriniz. Sizden ayrılmasını gerektirmeyen bir makam ihsan ediniz."

"Meselâ?"

"Mektupçunuz olsun."

"Demek istersin ki bu yiğit bize gelen mektupları okusun, cevaplarını yazsın."

"Beli Hünkârım."

Kahkahasını tutmak için yutkundu.

"Paşa, sen Orhan Bey'i saray erkânıyla karıştırırsın. O bir hafta kılıcına el sürmezse delirir, değil mi Orhan?"

Orhan Bey boynunu büktü:

"Hünkârım beni benden iyi tanıyor."

"Peki peki, üzülme artık. Senin gibisi de az bulunur hani. Bir makam koparabilmek için akla hayale sığmaz dalavereler çevirenlerin yanında, verilenleri almamak için kırk dereden su getirenler de olmasa, dünya çok bozuldu diye saltanattan feragat ile dervişliğe özenirdik. Hadi gönlünü hoş tut. Seni ya-

nımızdan uzaklaştıracak değiliz. Şayet ömrümüz vefa ederse, yaşlılığında bir şeyler düşünürüz.”

Gözleri daldı. Mırıltı halinde:

“Yahut oğlumuz vasiyet ederiz.”

“Allah gecinden versin şevketlüm.”

Hersehzade Ahmed Paşa ile Orhan Bey aynı anda aynı sözleri söylemişlerdi.

“Allah gecinden versin.”

“Er ya da geç” diye konuşmasını sürdürdü Padişah, “Ölüm Allah’ın emri, nerede, ne zaman kimbilir? Bize düşen nefes aldığımız müddetçe hizmette kusur etmemek, vazifemizi noksansız yapmaya çalışmaktır. Korkumuz ölümden yana değil bilersiniz, asıl korkumuz hedefimize varamadan ölmek.”

Azametle başını dikti:

“İslâm ittihadı kurulmadan dünyadan göçersek, işte o vakit bize acıyın! İşte o vakit, Selim Padişahın gözleri açık gitti deyin.”

Kapıda biri belirince ona doğru döndü:

“Ne istersin Kethüda Bey?”

“Şevketlü Hünkârım, Palu Hâkimi geldi, huzura kabul edilmeyi bekler...”

“Gelsin, biz dahi kendisiyle görüşmek isterdik.” Yanındakilere baktı:

“Sen burada kal Orhan Paşa, sen gidebilirsin.”

“Emredersiniz Hünkârım.”

Hersehzade, Padişahı etekledikten sonra çıktı. Az sonra kapıda yine Kethüda Bey belirdi:

“Palu Hâkimi Cemşit Bey” diye seslendi.

Cemşit Bey girdi. Elli yaşlarında gösteriyordu. Çok uzun boylu ve esmerdi. Başında abanı sarık, sırtında işlemeli bir hırka vardı. Belindeki kuşakta boş bir hançer kını duruyordu. İçeri girerken almışlardı hançerini, Padişahın huzuruna silâhla girmek yasaktı.

Cemşit Bey, Çaldıran Savaşı sırasında Padişaha bağlılığını sunan Kürt beylerindendi. Osmanlı saflarında savaşa katılmış, önemli başarılar kazanmıştı. Zaferde emeği ve payı vardı.

Tahta üç adım kala durdu. Elini göğsüne bastırıp selam verdi.

"Aleykümüsselâm Cemşit Bey" diye selamını aldı Padişah, "Seni aramızda görmek bizi memnun etti. Hudut boylarındaki karındaşlarımız nasıl?"

"İyidirler Hünkârim, ellerinizden öpüyorlar. Kürt beylerinin çoğu sizden taraf. İdris-i Bitlisi mübareğin nasihatleri çok faydalı oldu. Bize din kardeşliğinin manasını anlattı. Aynı dini, aynı inancı paylaşan insanların arasında hudutların işi ne diyor? Birlik olmak için din kardeşliğimiz bize yetmezse başka ne lâzım? Lâkin askerlerinizden bir grup, destursuz köylere dalıp talana bulaştı. Bu da bizi incitti. Bazılarımız bunu unutmuyor. Bu yüzden bazı kabileler hükümdarlığınızı tanımamakta ısrar ediyor. Buna bir çare bulun Hünkârim."

Yavuz Padişahın yüzü öfkeden al aldı:

"Vakıa bazı kendini bilmezler çevreye zarar verdi. Bazıları kışkırtıldıkları için bize bile zarar vermeye kalktı. Kürt beylerimize söyle, dönüşümüzde hepsini ayıklayacağız. Aramıza fesat karıştırılmak isteniyor Cemşit Bey, uyanık olmazsak çatışmak mukadder. Oysa vakit ittifak vaktidir. Şimdi söyle bakalım, çevreye saldırdığını söylediğin askerlerin hangi kumandanın adamları olduğunu tespit edebildiniz mi?"

"Beli şevketli Sultan, birkaçını yakalayıp konuşturduk. İskender Paşa'nın emrinde imişler."

"İskender Paşa ha? Çok güzel. Çobanlığına diyecek yok doğrusu."

Cemşit Bey'e döndü:

"Başka?"

"Sekbanbaşı Balyemez Osman diye bir isim daha verdiler. Allah için, ne derece doğru olduğunu bilmiyorum."

Yavuz Padişah, dişlerini kırarcasına sıkıyordu.

"Suçlu iseler cezalandırılacaklar" dedi inançla, "Bozguncuların aramızda yeri yoktur. Dersaadet'e döner dönmez geniş bir araştırma yapacağız. Fesatçıları mutlaka lâıyk oldukları şekilde cezalandıracağız. Lâkin üç beş münferit hareketi bahane ederek hâlâ Safevî İsmail'i metbu tanımakta ısrar edenler kanaatimizce bahane arayan bozuk fikirlilerdir. Herhalde işin altında mezhep ayrılığı yatar."

"Sultanım oradan geliyormuş gibi doğru gördünüz olanları. Hakikaten de mezhep ayrılığı. Şif kabileler Safevî İsmail'e bağlı kalmakta inat ediyorlar ve bu görüşü yayıyorlar."

"Siz ne düşünürsünüz?"

"Biz her vakit sizin gibi düşündük. İdris-i Bitlisî'nin vaazlarında bulunduktan sonra halkın düşüncelerinde çok değişmeler oldu. Allahımız bir, peygamberimiz bir, kitabımız bir. İtikatta mezhebimiz bir, kiblemiz bir... Böyle sürü ile birleştirici unsur ortada dururken, topraklarımıza niçin sınır çekelim? Madem ki müminler kardeşirler, neden kardeşlerimizin safında değil de, kardeşlerimize karşı savaşalım? Allah'ın izni keremiyle Safevî İsmail'i yere çaldınız. Bu çok ulu bir zafer. Safevî Devleti'nin belkemiği kırıldı. Hamdolsun dinimiz çarpıkların tasallutundan kurtuldu. Dinimizi seviyoruz. Uğruna ölmeye hazırız. Fakat ölmek yetmiyor. Büyüyüp İslâm bayrağını kıtalara dikmek gerek. Büyümek için de ittifak lâzım. Huzurunuzda sünnî Kürt beylerini temsil ediyorum. Aralarında beni seçtiler. Bağlılıklarını bildirmemi söylediler."

Elini kemerinin arasına soktu, bir kozak çıkardı. Padişaha uzattı:

"İşte bağlılık vesikası. Yirmi beş Kürt beyi tarafından mühürlenmiştir."

Sultan Selim kazağı açtı. İçindeki kâğıdı çıkardı. Dikkatle okudu.

Kürt beyleri hiçbir ön şart koşmadan Osmanlıların yüksek

ve âdil hâkimiyetini kabul ettiklerini bildiriyorlardı. Kağıdın alt tarafında yirmi beş mühür vardı.

Bitlis Hâkimi Emir Şerefüddin, Hizan Meliki Emir Davud, Hısnıkeyfa Emiri Eyyübilerden Melik II. Halil, İmadiye Hâkimi Sultan Hüseyin ve diğerleri...

Padişahın yüzü pırıl pırıl aydınlanmıştı:

“Sağol” dedi, “Allah hepinizden razı olsun. Şimdi bir menşur yazdırıp sana vereceğiz. Burada isimleri bulunan beyleri, bulundukları yerlere emir tayin ediyoruz. Mübarek ola.”

Cemşit Bey uzandı. Padişahın elini öpecekti. Yavuz hızla kalktı, Cemşit Bey’i iki omuzundan yakaladığı gibi kendine çekti:

“Biz karındaşlarımızla kucaklaşmayı severiz, Cemşit Kardeş.”

Cemşit Bey çok duygulanmıştı. Neredeyse gözleri yaşarcaktı. Padişaha bu hareketi yaptıran şeyin ne olduğunu çok iyi biliyordu. İstese kuvvetle topraklarını ellerinden alır, kendi topraklarına katardı. İstese bölgedeki bütün beyleri yok edebilirdi. Fakat o sarılıyor, kardeş saydığını belirtiyordu. Çünkü bütün Müslümanların aynı safta olmasını istiyordu.

“Gerçekten de büyük bir padişah, büyük bir insan” diye geçirdi içinden, Cemşit Bey, “İnsana değer verdiğini hissettiriyor.”

Çıkmadan önce bakındı.

Padişahın çadırı her türlü gösteriştan uzaktı. Bir zamanlar Şah İsmail’in çadırında ağırlanmış, gördükleri karşısında küçük dilini yutmuştu. Öyle bir tantana ki, anlatılası değildi. Onun yanında bu, aşiret çergisi gibi kalıyordu.

Belli ki Yavuz Padişah ufkunu geniş tutuyor, çadırlara, saraylara hapsedmiyordu. Belli ki ideallerinin gerçekleşmesine yardımcı olacak herkesi bağrına basıyordu. Bu idealin İslâm birliği olduğunu İdris-i Bitlisî’nin ağzından kaç kere duymuştu. Şimdi de kendisi bunu görebiliyordu.

"Hünkârım..."

İyice duygulanmıştı Cemşit Bey, konuşurken sesi titriyordu. Üst üste yutkunuyordu:

"Size şükranlarımla birlikte bağlığımı sunuyorum Hünkârım. Bundan sonra bir buyruğunuzla ölüme dek giderim."

Elini omuzuna koydu, okşar gibi sıktı:

"Memnun olduk Cemşit Bey, biz kendimiz için hiçbir şey yapılmasına razı değiliz. Kim ne yapmak istiyorsa dini imanı, devleti milleti için yapsın. Zira 'Kimin himmeti milleti ise, o tek başına bir millettir' denmiş. Biz dahi bu uğurda gayret gösterenlerin ardında ölüme dek gideriz."

Döndü, tahtına oturdu. Ellerini dizinde kavuşturdu:

"Öncelikle Anadolu birliği sağlanmalı. Bu sağlanmazsa İslâm ittihadı hayal olur, serap olur. Biz ne Alaüddeve'ye, ne Kansu Gavri'ye, ne de Halife'ye İslâm birliğinin zarureti anlatılabildik. İttihad etmezsek Avrupa bizi yutar. Tek tek hepimizi yutar. Her birimiz küçük devletler olarak kalırsak, küffara lokma oluruz. Büyümeli, yutmak isteyenin gırtlığına yumruk gibi tıkanmalıyız. Onlar ittihad bayrağını çeksın, biz arkalarından gidelim. Biz çektik, onlar gelmiyor."

Bakışları şimşek çakmaya başlamıştı:

"Osmanoğlu ile Memlûkların ne alıp veremediği var? Hiç. Halk olarak binlerce müştereke sahipler. Kaynaşmaları için birkaç ay kâfi. Din birliği, kültür birliği tamam. Fakat ah, şu çıkar hesapları, küçüklükler!"

İç çekti:

"Kansu Gavri bizi anlamıyor, anlamak istemiyor. Ve hâlâ Safevî İsmail'in tarafını tutuyor. Halka rağmen yapıyor bunu. Çaldıran Zaferî İstanbul'dan çok Şam'da, Halep'te kutlanmış. Demek bizim dost saydığımız Arap halkı da düşman sayıyor. Ne çare ki, başlarındaki hükümdar, milletin düşman dediğine dost diyor, ayaklarını yıkıyor. Bu İslâm izzetine yakışır bir iş midir?"

Tahttan hızla kalktı. Bir Orhan Bey'e, bir Cemşit Bey'e baktı:

"İçimizin yarası arada böyle sızlar Cemşit Bey, anlayacağını umuyorum. Neyse, sizi fazla alıkoyduk, dertlerimizle dertlendirdik."

Palu Beyi hayran hayran bakıyor, tekrar boynuna atılma isteğinin önüne zor geçiyordu.

"Dertlenmenin bu türlüsüne can kurban Hünkârım, sizin için bir değeri varsa, yüce fikirlerinize aynen iştirak ettiğimi biliniz."

"Berhudar ol, yeri geldiğinde kılıcınızla da, aklınızla da yardımcı olacağınızdan hiç şüphem yok. Çaldıranda gösterdiğiniz kahramanlık gözlerimizi kamaştırmıştı. Ümmet hepimizden hizmet bekler. Elinizden geleni yapın."

"Fazlasını yapmaya çalışacağız Hünkârım."

"Berhudar ol. Kürt karındaşlarımıza selamlarımı söyle. Pek dursunlar."

"Başüstüne."

Oturdu, gözlüğünü burnunun üstüne yerleştirdi. Tahtın yanındaki masada açık duran kitabı aldı:

"Şimdi biraz okumak istiyoruz. Sağlıcakla git..."

Konuşma bitmişti. Cemşit Bey, elini göğsüne bastırarak geri geri kapıdan çıktı. Orhan Bey de çıkmak için davrandı.

"Dur biraz Orhan. Bil ki bir haftaya kadar Amasya'ya gidiyoruz, lâkin asker içinden hâlâ homurtu sesleri gelir. Tacizade hakkında bazı söylentiler duyuyoruz. Sence Tacizade Cafer Çelebi'nin bu işlerde bir parmağı var mı? Halim selim bir zat, dinini canından çok seven âlim, fazıl bir insan. Lâkin birtakım iddialar var hakkında. Umarım doğru değildir. Hele bir araştır. Şayet kusuru büyük değilse, bağışlamasını da biliriz."

Orhan Bey söyleyip söylememekte bir tereddüt geçirdi. Tacizade Cafer Çelebi'nin bozguncu ve bölücü değil, tam tersine uzlaştırıcı ve birleştirici olduğuna inanıyordu. Acaba Padişah,

siyasi rekabet yüzünden, bazı vezirler tarafından yanlış bir yola mı sürükleniyor da Tacizade'nin üzerine gönderiliyordu?

Ne olursa olsun düşüncelerini söyleyecekti:

"Tacizade'yi bendenizden daha iyi tanırırsınız şevketlüm" dedi, "Buyurduğunuz gibi halimselim biridir, yumuşak başlıdır, sevgi doludur; bir fesada karışabileceğini sanmam, lâkin oyuna getirilmiş olabilir."

"Oyuna gelmemek onun ferasetine bağlı Orhan. Biz her zaman, herkesi ikaza kalkarsak esas görevlerimizi ihmal ederiz. Niyeti ne olursa olsun, şayet hareketleri bölücü mahiyette ise cezalanır, hem de şiddetle cezalanır. Biz İslâm birliği sağlamaya uğraşırken, asker içinde fesat çıkaranlara, bölücü tohumlar serpenlere göz yumamayız. Bu yolda kimleri feda ettiğimizi bir düşün."

Elini göğsüne götürdü.

"Karındaşımız Korkud'un ateşi buramızda, hâlâ aynı tazelîği ile yüreğimizi dağlar. Karındaşımız kadar sevdiğimiz, can yoldaşımız Hemdem Paşa'nınki de öyle. Ya karındaşımızın çocukları? O tazeler... Yazık değil mi? Birkaç makam mevki ve dünyalık budalasının maşası olmuşlar, ecelin pençesine kadar sürüklenmişler. Vaktiyle söylemiştik. Bizim devr-i saltanatımızda kimseye rahat yüzü yoktur. Rahat istiyorsanız kendinize başka bir sultan bulun, diye. Bizi seçtiler. Bize biat ettiler. Şimdi bu fesat neyin nesi? Herşeye rağmen kimsenin öldürülmesine taraftar değiliz. Her birinin ruhu bir ayrı kâbus olup üstümüze çöküyor. Mecbur etmesinler. Bu sözlerimizi asker içine yay. Herkes ayağını denk alsın. Söyle onlara bizi istemezlerse çekiliriz, ne halleri varsa görsünler. Ama hem bizi isteyecekler, kal diyecekler; hem fesada devam edecekler, buna iznimiz yok; billahi yok. Kim olursa olsun tepeleriz!"

Tahtının sağında duran küçük, yuvarlak kapaklı bir çekmece gösterdi.

"Şunu gördün mü? İçinde Alaüddevle'ye yazılmış mektup-

lar var. Kimlerin yazdığını söylesek şaşarsın. Vaktiyle padişah olalım diye canlarını dişlerine takıp bize destek olanlar bulunuyor aralarında. Ne tuhaf! Oysa çoğu yüksek mevkilerde. Daha ne isteyebilirler bizden? İnsanoğlu neden arzu ve ihtiraslarına bir sınır getiremiyor? Neden bu ihtiras batağına bilerek atlıyor da canından oluyor? Anlamak biraz zor, gerçekten çok zor Orhan. Askeri iyi tanırız. Boş bırakmaya gelmez, her fesada âlet olurlar. Adeta çocuk gibidirler. İçinde ne olduğunu anlamak merakıyla en nadide vazoları bile kırmaya hazırdırlar. En iyisi meşgul etmek. Yeni seferlere çıkmak. Evvelâ Kemah'ın muhasarasını Bıyıklı Mehmed Paşa'ya emre-deceğiz. Sonra bizzat askerimizle Kemah üstüne gideceğiz. Orası Safevîlerden alınmadıktan sonra Bayburt, Erzincan ve Kiğı'nın korunması imkânsız. Önümüzde bu sefer fırsatı var. Büyük bir fesat çıkmadan baharı getirebilirsek hiç mesele kalmayacak. Anadolu'daki muhtemel tehlikeleri bertaraf eder etmez de hedefe bir ok gibi fırlayacağız.”

“Mısır'a mı Sultanım?”

Yavuz dalgın, düşünceli:

“Mısır'a... Mısır'a...” diye tekrarladı iki defa.

Silkindi, başını iki yana salladı:

“Bu sefer içimize işlemiş. Aslında içimize yer eden sefer değil, seferin sonucudur. İslâm birliği bu seferin sonunda gerçekleşecek.”

Gözlerini çadırın kapısına çevirdi.

Bir şiirinin son mısraını mırıldandı:

“İttihad etmezse millet, dağdâr eyler beni.”

“Hünkârım, buradaki millet hangi millettir?”

“Elbette ki İslâm milleti, Orhan, biz buna gönül verdik.”

Orhan Bey'in gözlerinde, tek vücut halinde, küffâr üzerine saldıran büyük bir İslâm ordusu canlandı bir an.

Kalbi heyecanla vurdu.

“Saadetle Hünkârım” dedi.

Padişah elindeki kitabın sayfalarını çevirmekle meşguldü.

"Şimdi git, söylediklerimizi asker içinde yay, bu fikir etrafında bir halka meydana gelsin. Kendimize sadık askerin ne miktar olduğunu da bilmek isteriz."

"Emriniz başım üstüne Hünkârım, derhal harekete geçiyorum."

* * *

Sarioğlan menzile gelir gelmez Padişahının mührünü taşıyan vesikayı menzil kumandanının burnuna doğru uzattı ve atlarının değiştirilmesini istedi.

Menzil kumandanı karşısında duran genç adamdan çok arkasındaki iki kişiyle ilgileniyordu.

"Vesika tam ve tekmil" diye konuştu, "Fermana uyup sana bir at vereceğim."

Sarioğlan arkadaşlarını işaret etti:

"Bir değil, üç!"

"Hayır bir at, neden bir at dersen, sadece sende vesika var. Bu durumda elimden birşey gelmez, emre göre haberci vesikası taşıyanlara dinlenmiş bir at ve yiyecek nevale verilir. Diğerlerine karışmam. Her yolcuyu ağırlarsak, devlet hizmeti görenlerin ihtiyaçlarını karşılayamayız, umarım beni anlıyorsun."

Adam doğru söylüyordu. Aldığı emri uygulayacaktı. Ne var ki şu anda Sarioğlan'a bir değil, üç at lâzımdı. Yol arkadaşlığı yaptığı Kara Veli ile Derviş Talip'ten ayrılmayı aklından bile geçirmiyordu. Hem yalnız başına bunca yolu tepmek sıkıcı olurdu. Üstelik arkadaşları aylak gezinmeye değil, hizmet sunmaya gidiyorlardı. Biri kafası, öbürü kılıcıyla...

"Bana bak çorbacı, haksız olduğunu söyleyemem. Lâkin dikkat et, fermana hizmet ehlinin ihtiyaçları karşılanacak diye buyrulmuştur. Arkadaşlarım da hizmet ehlinen sayılır. Şu gördüğün cübbeli zat Derviş Talip'tir. Ta Arap ellerinden kal-

kıp ilim tahsil etmek için Dersaadet'e gidiyor. Genç arkadaşım ise yıllarca Kara Çavuş'un tımarında cenk oyunları bellemiş. Acemioglan kıtalarında pişip yeniçeri ortalarında olgunlaşacak ve kanının son damlasına kadar serhadlerde kılıç çalacak. Bu durumda ne dersin?"

Menzil kumandanı bir süre düşündü. Düşündükçe genç adama hak verdi. Fakat buyruğun dışına çıkamazdı. Çıkarsa ve bu anlaşılırsa kelleyi kaptırırdı.

"İnsaflı çuvala sokuculardan değilim yiğidim. Ne çare ki hizmete talip olanlara hizmet etmekliğim buyrulmamıştır. Hizmet üzere olanların hizmetindeyim. Bilirsin, Yavuz Padişahımız gazaplıdır. Emrini dinlemeyenleri bağışlamaz."

"Peki, ne yapacağız, burada mı kalacağız?"

"Aklıma bir çare geliyor. Senin atını değiştireyim, var git, yakında bir kasaba var, vesikanı göster, hoş muamele görürsün. Hizmet erbabına halkımızın kapıları dâima açıktır. Size iki at verecekleri muhakkak. Böylece yola devam imkânı bulursunuz."

"Zaten şu iki hayvanı da bir köyden almıştık. Gene aynı yolu deneyeceğiz desene. Hadi hoşçakal. İki at bulunan yerde üç at da bulunur. Benimkini de orada değiştiririm."

Menzil kumandanı fırladı, atına binmek üzere olan Sarıoğlan'ı bileğinden yakaladı:

"Acıyın" dedi inler gibi, "Çoluğum çocuğum var..."

Sarıoğlan bir şey anlayamamıştı, öyle şaşkın şaşkın bakıyordu.

"Ne oldu ki, sana ne yaptım?"

"Daha ne yapacaktın yiğidim? Atını burada değiştirmelisin. Yorgun bir hayvanla yola saldığım duyulursa kelimem gider. Ben aldığım emre uymaya mecburum. Ne eksik ne de fazla. Emredildiği gibi."

"Merak etme, kimse duymayacak."

"Allah var yiğidim, görür ve duyar. Mahşerde beni Padi-

şah Efendimizin emrine mugayir hareketle suçlarsa ne cevap vereyim?"

Derviş Talip bakakalmıştı. Bu anlayışta basit bir memurla karşılaşmayı hiç beklemiyordu. Dayanamadı, söze karıştı:

"Siz boynunuzun kesilmesinden değil, mahşer gününün hesabından korkuyorsunuz."

Menzil kumandanı başını ona doğru çevirdi. Gözlerinde tam bir inanmışlık vardı:

"Elbette, kelle meselesi, çoluk çocuk mazereti hep bahane, asıl korkum Allah'tan."

"Bu anlayışta memurları olduğu müddetçe Osmanlı Devleti büyüyecek" diye mırıldandı Derviş Talip. Tekrar kumandana döndü:

"Şimdi bir kese altın versek, vesikamız olmadığı için atlarımızı değişmemekte direnir misin?"

Menzil kumandanı gözlerini iyiden iyiye kıstı. Sarioğlu'nın bileğine bıraktı, arkadaki kulübeyi parmağıyla işaret ederek:

"Şu kulübede on askerim var" dedi, "Onu da tepeden tırnağa silahlıdır. Böyle işlerde kullanırım daha çok. Bu teklifi gerçekten yapmış olsaydınız, askerlerimi üzerinize salar, hepinizi yakalatırdım. Sonra da ellerinizden bir birinize bağlayıp doğru kadı efendiye gönderirdim. Üst tarafı ona kalmış, ne ceza düşüneceğini kendi bilir."

Derviş Talip sohbeti uzatmak niyetindeydi ya, Sarioğlu acele ediyordu. Kendi atını değiştirdi, erzağını aldı, menzil kumandanıyla vedalaştı.

"Atıma iyi bak. Padişah armağanıdır. Dönüşte uğrar, alırım."

"İyi insanlarsınız" dedi menzil kumandanı üçüne birden. "İnanın, ahırında şahsı atım olsaydı beş para almadan size verirdim. Lâkin şu ahır devletin ahır, emirsiz hiçbir şey vermem. Beni anladığınızı umarım."

"Çok iyi anladık" dedi Sarioğlu, "Sadakatini, hassasiyetini tebrik ediyoruz. Hadi Allah'a emanet ol."

Atlarını mahmuzladılar. Yolda Derviş Talip:

"Şu adama hayran oldum" dedi, "Devletin bir bucağında kanunları eksiksiz uyguluyor. Bir devlet ki kanunları memleketin her bucağında aynı tazelikte yaşar ve uygulanır, memurları rüşvete dönüp bakmaz, işte o devlet batmaz. Menzul kumandanının rüşvet hakkındaki düşüncesi beni çok etkiledi, 'Rüşvet ağaç kurdu gibidir, gövdeyi içten kemirir' sözünü hatırladım. Osmanlı Devleti şimdiki haliyle öyle sağlam bir gövdeye sahip ki, rüşvet kurdu giremiyor. Giremediği müddetçe de çürümeyecek."

Sarioğlu'nun memnun memnun güldü:

"Siz işin ilmini yapadurun Derviş Efendi, ben biraz daha hızlı nasıl gidebileceğimizi hesaplıyorum. Atlar nefes nefese."

"Aceleni bir anlasam..."

"Acelemin şundan: Birazdan öğle namazı vakti girecek. Kasabaya yetişirsek, cemaat sevabına nail oluruz."

"Yeryüzü mescit delikanlı, Mekke mihrab, Medine minber. Eh biz de az buçuk cemaat sayılırız, nerede namaz vakti girerse, orada kılarız."

"Hadi bakalım Derviş, yine lafa boğdun beni."

Kasaba yolunda çocuklar oynuyordu. Üç yabancıyı seyretmek için oyuna ara verdiler. Bir caminin yanında bir imaret vardı. Medrese talebeleri burada yer içer, ayrıca misafirler de burada ağırlanırdı.

Namazdan sonra cemaat gelip hoş beş etti. "Aç olmalısınız, buyurun fakirhanede taam edelim" diyenin hesabı yoktu. Sarioğlu ise imarette yemek istiyordu. Derviş Talip'e tıkr tıkr işleyen bir dinî kurum daha gösterecekti.

"Allah ziyade etsin" diyerek teklifleri geri çevirdi, "Müsaa-deniz olursa imarette yiyeğim. Yalnız bir ricamız olacak."

İmam Efendi, Sarioğlu'nun sözünü kesti:

"Yiğidin karnı tok, sırtı pek olmalı, derler. Evvelâ buyrun isyankâr midemizin gurultusunu birlikte bastıralım. Sonra isteklerinize sıra gelir."

İmaret kısmına geçtiler. Derviş Talip, gördüklerine bayıldı: "Mükemmel" dedi, "Fevkalade."

"Burada her gün iki öğün yemek pişer" diye anlattı, imam, "Sabahları pirinç çorbası, akşamları buğday aş. Siz bilmezsiniz Derviş Efendi, buğday aş tuhaf bir nesnedir. Tuz atarsın çorba olur, pekmez katarsın aşure olur. E... herkesin keyfine göre yemek çıkmaz elbet. Ne demişler: Misafir umduğunu değil, bulduğunu yer."

"Bulduğumuza bin şükür" dedi Derviş Talip.

"Cuma akşamlarının bir farkı var yalnız" diye devam etti imam, "Malûm, müminlerin haftalık bayramıdır cuma. O akşam yemekhanemizde tani, zerde ve zirva pişer. Devlet-i Aliyye'ye ve Padişah Efendimize topluca duâ ederiz. Hamdolsun çetelerin de hakkından gelindi, bir sıkıntımız yok."

"Çeteler mi?" diye şaşı Sarıoğlu, "Ne çetesi?"

"Soygun çetesi. Civarda Ermeni ve Yahudi köyleri var. Geçen sene Yahudi asıllılar bir çete kurup köylerimizi haraca bağladılar. Bize de bulaştıklarında sancakbeyine bir şikayetname yolladık. Yolladık ya, bir sonuç çıkacağını doğrusu kimse beklemiyordu. Lâkin çıktı. Haftasına varmadan bir müfreze geldi. Eşkıyadan etrafı temizledi. Yine eskisi gibi kurt ile kuzu yan yana yürüyor."

"Yol boyu küçük kulübeler gördük, dikkatimizi çekti, nedir onlar?"

İmam, pirinç çorbasından bir kaşık aldı. Besmele ile ağzına götürdü. Sonra Derviş Talip'in sorusunu cevaplandırdı.

"İpekböcekçiliği yaparız burada. Şevketlü Sultanımız himmet buyurdular, bu gördüğünüz kulübeleri yapmamıza yardım ettiler. Her birinde ipek dokumak için tezgâhlar var."

"İpekli giyene pek rastlamadık."

"Erkeğe haram, kadınlarımız ise öyle süse filan düşkün değil. Arada Devlet-i Aliyye'nin memurları köye gelir, herkesin elinde ihtiyaç fazlası kaç kantar ipek varsa ücreti mukabili top-

lar. Venedik gâvurlarına satılmış. Hayvan yetiştiririz ayrıca. Yün satarız. Kazandığımız yetiyor da artıyor bile. Bazen ecnebler buğday filan satın almaya gelirler. Tabii geldikleri gibi elleri boş dönerler.” Derviş Talip:

“Neden?” diye sordu “Satmaz mısınız?”

İmam, Derviş Talip’in bilgisizliğine şaşmış gibiydi:

“Satmayız” dedi, “Niçin satalım ki? Padişahımız, yiyecek maddelerin özel izinle satışı yapılacak buyurdu. Buyruğa uymak vatan borcu. Padişah haklı. Yabanın kursağını doldurursan azar. Azdıktan savaş çıkarır. Eh, kursağında bizim buğdayın tanelerini taşıyan bir düşman tarafından kılıçlanmak herhalde kimsenin hoşuna gitmez. İşte bu yüzden yabana satmıyoruz buğdayımızı. Kendi malımızı kendimizden kaçırıp elin gâvuruna niye yedirelim? Keferenin oğlu yiyeceğine Müslüman askeri yesin.”

“Doğrusu Osmanlıları tanıdıkça hayran oluyorum” diye konuştu Derviş Talip, “Bu anlayışta olan bir millet için zillet yoktur.”

İmam sakalını sıvazladı, güldü:

“Tanındıkça seveceksin bizi” dedi, “Tanınmaya değer bir millet olduğumuzu göreceksin. Bakın ne anlatacağım size, şimdi aklıma geldi. Bizim bir Hilmi Efendimiz var. Allah gününe gün katsın. Cennetine nasip etsin inşallah. Bir velî adam. Çok yaşlı. Hasta da üstelik. Yine de evinde durmaz, sık sık halimizi hatırımızı sormaya gelir. Bu imaretin tekmi masrafını o karşılıyor. Hünkâr buyruğu böyle çünkü. Vaktiyle Fatih Mehmed Efendimiz bu zeameti kendisine verirken ‘Baka ağa, sana bunca toprak ihsan ederiz, amma ayağını yan bastığını duyar-sak işin bitiktir’ demiş. Hep anlatır. Hakçası buyruğun ötesine geçmiş ya çoktan, fazlasını bile yapıyor, fakirlerimize bile o bakıyor sağolsun. Kış ortasında parası bitene para, erzağı bitene erzak veriyor. ‘Mülk Allah’ındır, biz burada emanetçiyiz” diyor. İşte böyle çelebiler, Padişahımız sayesinde rahat bir ha-

yat yaşıyoruz. Karınca kararınca, bizim elimizden gelen sıbyan okutmak, onları geleceğe hazırlamak, Müslüman çocuklarına dinî, ahlâkî kaideleri belletmek... Cenâb-ı Hak ecrimizi verir elbet, o yüceler yücesi kurban olduğum!”

O kadar içten anlatıyordu ki, Sarioğlan bile dikkat kesilmiş, ne yapmaya geldiğini unutmuş gitmişti. Yaşlı imam sormasa hatırlayacağı da yoktu.

“Hep ben konuştum siz sustunuz, deyin hele, haliniz nedir, nereden gelip nereye gidersiniz?”

Medrese talebeleri yemeklerini bitirmiş çıkıyorlardı. Aynı kumaştan giyinmişler, sarıklarını aynı şekilde bağlamışlardı. Bunlar şaşılacak derecede Sultan Selim’in sarığını andırıyordu.

“Allah izin verirse Dersaadet’e gidiyoruz” dedi Sarioğlan, “Uzun zamandan beri yoldayız. Aslında buraya atlarımızı değiştirmek için uğramıştık.”

“O iş kolay. Gerçi biz işlerimizi daha çok katırla görürüz, ama eminim Hilmi Efendinin size verebileceği safkan atlar vardır. Buyurun birlikte ona gidelim. Hem tanışır, hem de işinizi görürsünüz.”

“Çok iyi olur.”

Kalktılar. Genişçe bir yoldan kasaba meydanına çıktılar. Meydanda kasabanın gençleri cirit oynuyordu. Kara Veli bunu görünce birden heyecanlandı.

“Ağam” dedi Sarioğlan’a, “Ciride baksana.”

“Gördüm.”

“Ah ağam, bu iş içime işlemiştir benim, izin versen de şöyle bir...”

“Yürü” diye kolundan çekti Kara Veli’yi, “Eğlenecek vakit değil bu vakit, hem oyun devrini geride bıraktın. Artık kasaba meydanlarında oynamak yok, bundan böyle cenk meydanlarında vuruşacaksın.”

“Sahi mi, ne zaman?”

“Zamanı gelince, hele biraz daha sabret.”

Bir konağa gittiklerini sanıyorlardı. Oysa Hilmi Efendinin evi diğer evlerden farksızdı. Biraz daha büyükçeydi o kadar. İçi dışı tezekle sıvanmıştı. Yola bakan üç pencerenin birinde ak sakallı bir ihtiyar meydana bakıyor, meydandaki oyunu seyrediyordu.

İmam, sesini ihtiyara duyurmak için bağıarak selâm verdi:

“Selâmün aleyküm.”

İhtiyarın gözleri sesin geldiği tarafa çevrildi:

“Aleykümüsselâm, Allah misafirlerine kapımız açık. Buyurun, girin.”

“Hilmi Efendi, bu yiğitler Dersaadet’e gidiyor. Atları yorun. Değişmek istiyorlar.”

“Kolay o, hele girin içeri, bir çorbamızı için, birkaç haber söyleyin...”

“Girelim” dedi imam, “Sağol.”

İçeri girdiler. Hilmi Efendi, belli ki yalnızlık çekiyordu. Geldiklerine çok sevinmişti.

“Gelmekle ihya ettiniz” diye konuşmaya başladı, “Bugün evde yalnızım, herkes tezgâhlara, tarlalara gitti. İpekböceklerinin kozadan çıkması yaklaşıyor ya; herkes çok meşgul. Allah’ın kudretine şükür. Bu böcekleri öyle usta yaratmış ki, yaptıklarını insan aklımızla yapmak ne mümkün. Çok çalışmak gerekiyor yiğitler, çok. Milletin zenginliği devletin zenginliği sayılır. Silâhça da, paraca da kefereyi geçmeliyiz, onlara el açmak zorunda kalmamalıyız. Otursanız, ihtiyar yoldaşınıza verecek hayırlı haberleriniz yok mu?”

“Çoktandır yoldayız” diye anlattı Sarıoğlu, “Yeni gelişmelerden biz de habersiziz, efendimizin nerede bulunduğunu bile bilmiyoruz.”

“Amasya’da olmalı. Derler ki bazı vezirler, Padişahımızı şark seferinden caydırıp garb seferine çıkmaya zorluyormuş.

Çok yanlış olur bu, şark kısmını emniyete almadan sırtını garba nasıl dönebilirsin? Öyle değil mi imam? Efendimiz umarım onları dinlemez. Dinlememeli, kendi bildiğini yapmalı. Neler söylüyorum, akıl vermek bana düşmüş gibi... Neyse, imam, ayranın yerini biliyorsun, zahmet olacak ama hoş gör artık. Kocamışlığıma ver.”

İmam, ayran taşlarıyla döndü. Ayran da ayrandı hani.

“Bereketiniz bol olsun” dedi Sarıoğlu, “Sizi tanımakla sevindik, lâkin yol adamıyız.”

“Bu gece misafir kalın...”

“İnşallah bir başka zaman yolumuz düşerse misafiriniz olalım.”

“Yemek bile yemediniz...”

“İmarette yemiştik, yaptıklarınızı anlattılar, onca talebenin karnını her gün doyurmak, geleni geçeni barındırmak kolay iş değil, Allah sizden razı olsun.”

“Amin” dedi ihtiyar, gözleri buğulu, “Amin, lâkin daha fazlası yapılmalı. Ne çare, babamın adı Hıdır, elimden gelen budur. Devlet-i Aliyye şunca toprağı emanetime verdi. Buna karşılık şu şu hizmetleri isterim, dedi. Allah’ın hakkı Allah’a, devletin hakkı devlete.”

Kalkmaya çalıştı:

“Koluma girin de ahıra kadar gidelim. Oradan en iyi atlarımı seçeyim sizler için.”

Bir tarafına Kara Veli, bir tarafına Sarıoğlu geçtiler, kollarından tutup kaldırdılar. Ayaklarını yere zor basıyordu.

“İhtiyarlık işte, ömrümüzün kışı bile bitmek üzere.”

“Allah uzun ömürler versin.”

“Hayırlısı olsun. Çok yaşamanın hesabı da fazla olur, fazla mal ve mülkün de.”

Ahırda sekiz at vardı. İki tanesini ayırıp eyerlediler. Sonra da helâllestiler.

“Bir ricam olacak” dedi Hilmi Efendi. “Dersaadet’e gidince

Kumkapısı'nda balıkçı İstavro'yu bulun. Vaktiyle, Dersaadet'de otururken, bana bir çift sahtiyan çizme armağan etmişti. Yokluğumda, sahtiyan çizmeleri eve bırakmıştı. Durumu anladığımda geri vermek istedim, ne çare adamı bulamadım.”

Kuşağından bir kese çıkardı.

“Onu arayın, olmazsa mirasçılarını bulun. Şu keseyi verin. Mirasçılarından da kimse kalmamışsa fakirlere dağıtın. Kul hakkıyla ahirete gitmek istemem.”

“Bir çift çizme için bu çok fazla” diye itiraz etti, Sarıoğlu.

“Az olmasın da... Otuz yıl önce para daha kıymetliyi. Varın sağlıklı gidin. Bir gün yolunuz bu canibe düşerse mutlaka beklerim. Şayet ölmüşsem kabrime bir Fatıha okursunuz.”

Vedalaştılar. Atlara bindiler. Kasaba çıkışına doğru sürdüler.

Kasaba çıkışında onları bir sürpriz bekliyordu. Medrese talebeleri yol boyuna toplanmış, “Padişahım çok yaşa!” diye bağırıyor, onların şahsında Padişahı selâmlıyorlardı.

Karanlık bastırana kadar at teptiler...

Doğrusu atlara diyecek yoktu. Üçünün de maşallahı vardı. Kara Veli, ikide bir hayvanın yelesini okuyor, tatlı sözler fısıldıyordu.

Geceyi geçirmek için bir hana indiler. Orada Sarıoğlu ummadığı biriyle karşılaştı. Önce benzettiğini sandı ya, bütün dikkatini gözlerine verince şu köşede oturan adamın babasından başkası olmadığını anladı. Adımlarını ona doğru atmışken, birden durdu. Babasının üstünde Rum tacirlerinin giydiği cinsten bir kıyafet vardı. Herhalde bu kılığa kendi arzusuyla girmiş olamazdı. Mutlaka gizli bir görevi vardı. Yanına gitmekle herşeyi berbat edebilirdi.

Yolunu değiştirdi. Bu sefer de Rasim'le burun buruna geldi. Bir an bakiştılar. Sarıoğlu, Rasim'in bakışlarında “Hey, kendine gel” der gibi bir ifade okudu. Babasıyla beraber iş peşinde olduklarından şüphesi kalmadı. Birbirlerini tanımazdan gel-

diler. Rasim, Hüseyin Ağa'nın yanına gitti, Sarıoğlu ise arkadaşlarının arasına döndü.

Han'ın oturma yeri diğer benzerleri gibi basık tavanlı, küf kokulu kocaman bir oda idi. Duvar boyu kerevetler sıralanmış, ortalık yere de gelişi güzel tahta tabureler konmuştu. Derme çatma üç tane de masa vardı.

Kapıdan girince mutfak kısmı sola düşüyordu. Mutfak'ın odaya açılan küçük bir penceresi vardı. Hancı servisi oradan cırağına verir, çırak da müşterisinin yanına götürürdü.

Giriş kapısının tam karşısına gelen tahta perde yer yer kararmıştı. Yan tarafında üst kata çıkan merdivene açıldığı muhakkak olan küçük bir kapı bulunuyordu. Kapının üstüne kömürle bir beyit yazılmıştı. Derviş Talip yazının silik yerlerini ezberinden tamamlayarak beyiti okudu:

"Ağlasa âşık belâ-yı hecr ile nâlân olub,
Gözlerinden akan anun yaş yerine kan olub."

"Sultan Fatih'in beyiti" dedi Sarıoğlu'nı dürterek, "Padişahlar bunca iş arasında şiir yazmaya nasıl zaman ayırabiliyorlar, anlamak güç."

Sarıoğlu babasına doğru kaçamak bakışlar atıyordu. Bununla birlikte Derviş Talip'in sözlerini cevapsız bırakmadı:

"Anlamak güç değil, çok kolay" dedi, "Yavuz Padişah da şiir yazıyor. Ve diyor ki: 'Şiirlerim, mirlerimin savaş alanıdır.'"

"Ne kadar yerinde bir söz."

"Daha bitmedi Derviş, sözümü kesme. Diyor ki Yavuz Padişah, 'Tarih, kaleme boş verip yalnızca kılıç tutanları, tozlu bir kın olarak hatırlar.'"

"Hayret!"

"Ne hayrete düşersin? Dünyanın kılıç ile kalem üstünde durduğunu duymuşluğun yok mu?"

"Evet, kılıç yol açar, kalem o yoldan adalet götürür. Bilir misin ki, beni her dakika hayretten hayrete düşürürsün yiğidim. Osmanlı'nın kılıç eri senin gibi ise, âlimi kimbilir nasıldır?"

"Az daha sabır derviş, şunun şurası ne kaldı ki? Kendi göz-
lerinle görür, değerlendirmeyi ona göre yaparsın. Yalnız sana
âcizane bir tavsiye: Ne yap yap Zembilli Ali Cemali Efendi ve
İbn-i Kemal ile görüş. İlmi de, fazileti de onlarda gör. Asıl o
zaman şaşıracaksın. Şimdi bana biraz müsaade."

Rasim'in dışarı çıktığını görmüştü. Arkasından gidip ne-
yin peşinde olduklarını öğrenmek istiyordu. Bahçede bulama-
dı. Atlara baktığını düşünerek bahçenin yan tarafındaki ahı-
ra girdi. Rasim, atını eyerlemekle meşguldü. Sarioğlu yanına
sokuldu. Kendi atıyla uğraşır görünerek sordu:

"Nedir bu kılığınız çelebi?"

"Yavaş" diye tersledi Rasim, bakınarak, "Yerin kulağı var,
deli. Üç Safevî elçisi dikkatini çekmedi mi senin?"

"Hayır, içerideler mi?"

"Geldiğinde içeride idiler. Şimdi odalarına çıktılar. Baban-
la peşlerindeyiz."

"Neyin nesi bunlar?"

"Şah İsmail'in gizli elçileri bunlar. Padişah efendimizle de-
ğil de, birtakım vezirlerle görüştüler. Yeniçeri ağalarıyla söy-
leştiler. Bazıları Şaha bağlılık mesajı yazmış. İmdi mektupları
ele geçirmeye çalışıyoruz."

"Kimlerle görüşmüşler?"

"Başta İskender Paşa ile Sekbanbaşı Balyemez Osman Ağa
var, bir de Kazasker Tacizade Cafer Çelebi..."

"Olamaz!" diye küçük bir çığlık attı Sarioğlu.

Duyduğu isimlerden birine inanamamıştı.

"Öbürlerini anlarım, ama Tacizade Cafer böyle fesatçılıkla
uğraşacak adamlardan değildir. Hiçbir ihtirası yoktur. Mem-
leketsever, dindar bir kişidir."

Rasim, Sarioğlu'dan ürküp huysuzlanan atını yatıştırmak
için bir süre çabaladı.

"Mümkünü yok, yapmaz" diye tekrarladı, Sarioğlu.

"Sen bütün fesatların kötü niyetle çıkarıldığını mı sanıyor-

sun?" diye sordu Rasim, "Fesat saflıktan da çıkar bazen."

"Anlamadım?"

"Bazıları iyi niyetle de fesat çıkarabilirler. Tacizade Cafer'in vatansever ve dindar olduğu muhakkak. Ancak Padişahımız Efendimizin İran'a, Mısır'a yürümesini istemez. Bir tarafta küffâr dururken, İslâm diyarına sefer açılması fikrine muhaliftir. Yanlışlık yapıldığına inanıyor. Oysa Padişah, şark meselesini hallettikten sonra garba dönme taraftarı. Kölemen Sultanı Gavri'nin, Şah İsmail'le ittifakı az daha Osmanoglunu Çaldırandâ perişan edecekti. Üstelik Tacizade, Safevî fesadının nasıl bir belâ olduğunu da kavrayamıyor. Ne yaparsın, herkese herşey anlatılamıyor ki... Bazıları... Dikkat et!"

Sarioğlan, kapıdaki gölgeyi tam vaktinde farketmiş, yerinde bir ikazla Rasim'i mutlak bir ölümden kurtarmıştı. Arkadan atılan bıçak, şimdi atın böğrüne saplı duruyordu. Zavallı hayvan canhıraş feryatlar koparıyordu. Sarioğlan çoktan kapıya atılmıştı bile.

Eşikten dışarı adımını atar atmaz başına inen darbe ile sersemledi. Gece daha beter karardı. Yanından ok gibi fırlayan birinin uzun silüetini hayal meyal farkettiler. Fırtınanın koynunda bir gemi gibi yalpaladıktan sonra yere serildi.

Rasim, neden sonra toparlanmış, şaşkınlıktan kendini kurtararak koşmuştu. Eşiği geçerken ayağı Sarioğlan'ın baygın vücuduna takıldı. Az daha yuvarlanıyordu. Önce dikkatle bakındı. Göründüğü kadarıyla etraf sakindi. Han tarafından konuşmalar geliyordu.

Ayaklarının altında ne olduğunu anlamak için eğildi. Ahırın kapısından sızan hafif ışığa doğru çevirdi yüzünü. Tanır tanımaz dudakları arasında bir çığlık döküldü:

"Sarioğlan!"

Bir an hançerlendiğini sanarak dehşete düşmüştü. Nefes aldığını anlayınca kadar soğuk terler döktü. Kucağında ahıra taşıdı.

"Seni bu hale koyanı sağ komam arslan kardeşim, aynı hale getirmesem namert olayım..."

Söylene söylene Sarioğlan'ı saman yığınlarının üstüne yattırdı. Su kovalarından birini önüne çekti. Avucunu suyla doldurarak Sarioğlan'ın yüzüne serpti.

Genç adam yavaş yavaş gözlerini açtı.

"Nerede o?" diye sordu kendine gelir gelmez, "Kaçırdık öyle ya!

"Aldırma" dedi Rasim, "Nasıl yakalarız."

Elini başına götürüp yokladı Sarioğlan. Parmağına kan buluştu.

"Kötü vurdu it dölü, kanıyor."

"Amma da çürük kafan varmış birader. Neyse, hana gidip yarayı saralım. Yürüyebilecek misin?"

"Evelallah."

Dostuna dayanarak doğruldu.

Ahırdan birlikte çıktılar. Avluyu geçerken Rasim, Sarioğlan'ı kucakladı:

"Sağol dostum, hoşuma gitmiyor ama galiba sana hayatımı borçluyum."

"Aldırma."

"Az daha zavallı atımın yerine hançeri ben yiyecektim."

Sarioğlan güldü, ağzını şapırdattı:

"İyi olurdu, ciğerlerin bu darbeye dayanabilecek miydi merak ediyorum. Hadi sen önden gir. Bir arada görülmeyelim."

"Zaten görüldük, bundan sonrası pek farketmez. Herifler peşlerinde olduğumuzu biliyor."

"Olsun. Tedbir, tedbirdir."

İçeride herşey Sarioğlan'ın bıraktığı gibiydi. Dervişle Kara Veli çorba içiyorlardı. Sarioğlan'ın kan içindeki yüzünü görünce ikisi aynı anda yerlerinden fırladılar:

"Ne oldu?" dedi Kara Veli, Derviş'in sormasına bırakmadan, "Dövüşün mü yoksa?"

Sarioğlan, yere çöktü:

"Düşüm" dedi yüksek sesle, çevreye duyurmaya çalışarak, "Avlu karanlık; ayağım takıldı, boylu boyunca düştüm."

Kara Veli'nin tasından bir kaşık aldı, gülümsedi: "Nefis. Senin de aklın fikrin dövüşte be çocuk. Hani benim çorbam? Hancıbaşı, ne varsa getir, açlıktan ölmek üzereyim."

Hancı, mutfağın penceresinden başını uzatıp çorba isteye-ne baktı:

"Sıraylan" dedi, "Acele işe şeytan karışır."

"Bunlar Osmanlı, usta" dedi aşçı yamağı çocuk, "Fazla bekletmeye gelmez."

"Ne olmuş Osmanlıysa? Benim için farketmez. Bağırana acele yiyecek koşturursak bağırmayanlar aç kalır. Şimdi şu tası al, dipteki masada yalnız başına oturan herife götür. Sahi niye yalnız başına oturuyor öyle?"

Yamak omuz silkti, yan gözle de tek başına oturan adama baktı:

"Bilmem ki usta..."

"Be oğlan, senin 'Bilirim usta' dediğini hiç duymayacak mıyım? Aklını fırında pişirip katık mı yaparsın ne? Bilmem de bilmem. Şu kırbacı gördün mü?"

"Gördüm usta..."

"İyi, orada olduğunu hiç unutma."

"Unutmam usta, merak etme."

"Merak etsem kaç para? Şu adamı merak ettim de ne oldu sanki, bir yol öğrenip geldin mi?"

Yamak kurnaz kurnaz güldü:

"Öğreneyim usta, neyin nesi, kimin fesi? Lazımsa öğreneyim."

Hancıbaşı toprak çömleği ağzına kadar pirinç çorbasıyla doldurdu. Çırağın eline tutuşturdu:

"Götür çorbasını ver" dedi, "Öğrenip de ne yapacaksın?"

"İstiyorsun da usta, onun için."

Hancıbaşının öfkesi bu gece de burnundaydı anlaşılan:

"Yürü dedim köpoğlusunu" diye azarladı yamağını, "Ne isteyip ne istemediğimi senden mi öğreneceğim? Bas!.."

Şaştı oğlan. Amma da çabuk fikir değiştirmişti Harun Usta. Zaten hep böyle yapardı. Önce atlara yem vermesini emreder, ardından hemen avluyu süpürmesini isterdi. Sonra ondan da vazgeçer bir başka emir verirdi. İşler içinden çıkılmaz bir hal alınca da yatmaya gönderirdi. "Bitmez işin, uyku gelir hakkından" diye diye kendisi de kafayı yastığa vururdu.

Çorbayı adamın önüne koydu. Başka birşey isteyip istemediğini sordu.

"Et" dedi adam sorduğuna öfkelenmiş gibi, "İyi kızarmış olsun."

"Güneşte mi, ateşte mi?" dedi çocuk, alaycı.

Adam kızgın kızgın baktı.

"Defol" diye homurdandı.

Hancının yamağı mutfığa döndü.

"Çok kızgın usta" diye anlattı, "İyi kızarmış et istiyor. Güneşte mi kızartılmış olsun, ateşte mi diye sorunca, az daha tırmalayacaktı."

Harun Usta, başıyla kırbacın asılı bulunduğu köşeyi işaret etti:

"Kırbacı indirsem yeridir, çizmeden yukarı çıkıyorsun."

Fakat çocuk, ustasını iyi tanıyordu. Tehdidi boldu, ama dövmezdi. Bugüne bugün padişah fermanı vardı: "Ustalar çıraklarına adaletle ve suhuletle davranmalı" deniyordu fermanında. Hoş ferman olmasa bile dayak atmazdı ya ustası, içi götürmezdi. Kendini bildi bileli yanında çalışırdı da, "köpoğlusunu" dışında kötü söz ettiğini duymuşluğu yoktu. Babası gibi sevmesi bundandı işte, sevip sayması...

"Ne dalıp gittin öyle, Şah İsmail gibi yenik mi düştün?"

"Yok usta, şeyi düşünüyordum. Böyle hırpanî kılıklı bir

adam et yerse, bu işin içinde bir iş var demektir, böyle demez miydin usta?"

Harun Usta, adama dikkatli dikkatli baktı. Herifin üstü başı dökülüyordu.

"Haklısın galiba. Lâkin cebindeki akçe istediği şeyi almaya yetiyorsa, bu istediği şey de padişah efendimiz tarafından yasaklanmamışsa alır, kimse karışamaz. Çok gevezesin. Al şu tası, deli dana gibi bağırın adama götür. Hani şu üç kişilik grupta oturan..."

"Anladım usta, hemen."

"Yallah!"

Sarioğlan, çorbanın geldiğini görünce:

"Neredeyse ümidimi kesmiştim" dedi, "Koy bakalım."

"Sıraylan" derken güldü yamak, "Ustam her bir şeyi sıraya kor. Başka bir emriniz beyzadem?"

"Sağol. Ustan da sağ olsun. Çorbadan sonra kızarmış ete bir itirazım olmaz."

Çocuk kurnazca güldü:

"Şuradaki de et istiyor, hani şu dilenci kılıklı herif."

Başıyla adamı gösterirken sonra, bir sır verecekmiş gibi eğildi, Sarioğlan'ın kulağına:

"Ustama dedim ki, biri böyle hırpani kılığına bakmadan et yerse işin içinde bir iş var. Dedi ki, parası olan herkes yer, karışamayız. Fakat beyzadem, Allah için söylüyorum, bu adam tekin değil."

"Bunu da nereden çıkardın?"

"Bakma boyuma posuma, insanları iyi tanırım. Kendimi bildim bileli şu handa çalışıyorum."

Elini hafiften salladı:

"Ohoo, ne adamlar gördüm. Ustam insan sarrafı olmakla övünür ya, aldırma; insanları benim kadar tanımaz. Alalım şimdi şu herifi. Sabah erken vakit geldi. Krallar gibi bir ziyafet çekti kendine. Az önce kaybolup tekrar peydahlandı."

Çocuk, Sarioğlu'nın ilgisini çekmeyi sonunda başarmıştı. Çorba tasından başını kaldırıp ilgiyle sordu:

"Ne zaman?"

"Akşam. Çok çok... Ne bileyim canım, az önce dedim ya. O ara sen de çıktıydın. Arkandan çıktı desem yeridir. Belki de atına bakmaya gitmiştir. Lakin atına bakmış olamaz, çünkü az eğleşti. Fırtına gibi daldı hana, şimdi olduğu yere çöktü. Demin azıcık şakalaşayım dedim, az daha gırtlığıma dalıyordu."

Sarioğlu, ahırda başına gelenleri düşünüyordu:

"Demek bir ara dışarı çıktı."

"Dedimdi ya..."

"Sonra döndüğünde nefes nefese miydi?"

"Pek o kadarını bilmiyorum. Ama kuşkuluydu. Hep kapıdan yana bakıyordu. Arada şu köşeye doğru da bir göz atıyordu."

Çocuğun işaret ettiği tarafa baktı Sarioğlu. Babasıyla Rasim oradaydılar. Aralarında konuşuyorlardı.

Hancıbaşı, yamağını çağırdı. Çocuk seke seke gitti.

"Buyur usta..."

"Ustan da yerin dibine, sen de... Çenebaz kerata! Adamın eti soğudu, hâlâ aylak aylak dolanıyorsun. Al, götür çabuk"

"Şimdi usta."

"Parasını da peşin iste, neme lâzım, böyle hırpanilerden herşey umulur."

Yamak, ayaklarını döşemeye vura vura yürüdü. Çıkan gıcırta ile karışan topuk sesleri hoşuna gidiyordu. Akıncı beylerinin yürüyüşü gibi tıpkı. Tak, tak, tak. Ne güzel yürüyorlardı ama. Yeniçeri yürüyüşünü de görmüştü ya, akıncı beylerinin ki başka türlü oluyordu.

Pırıltılı bir gülümsemeyle adamın başına dikildi:

"Kese meşin" dedi, avucunu uzattı.

"Anlamadım."

"Kese meşin dedim. Kese meşin demek, para peşin demektir. Şimdi anladın mı?"

Adamın yüzü asıldı. Gözlerini kısıp bir süre baktı çocuğa. Kötü birşey söylemeye hazırlanmışken, vazgeçti. Elini kuşağının arasına soktu, ağzına kadar dolu bir kese çıkardı. Bir duka altını attı masaya:

"Halis İngiliz" diye homurdandı, "Hemen üstünü getir."

Yamak elindeki tepsiyi masaya bıraktı. Altını aldı, evirdi çevirdi:

"Üstü yok" dedi sonra, "Çorba, et, yatak. Bir de atına yem ve ahır. Hepsini tamam. Hattâ inceden hesaplasam borçlu bile çıkarsın."

"Soygunculuk bu!"

"Ağzından çıkanı kulağın duysun. Biz ihtikâr yapmayız. Kazasker efendimiz ne narh koymuşsa fiyat odur. Biz Müslümanız, kul hakkı yemeyiz."

Sert adımlarla mutfığa girdi. Duka altını ustasına uzattı:

"Bütün hizmetler için bir altın usta" dedi, "Tastamam, değil mi?"

Harun Usta, altının sahte olup olmadığını anlamak için eliyle tarttı, sonra dişledi.

"Tamamdır. Şimdi git ahıra bir göz at bakalım."

"Hişt, usta..."

"Ne var gene?"

"Adamda dolu bir kese var."

"Gözü çıkası haydut, sana ne el âlemin kesesinden!"

"Şey usta, hani böyle kılıksız bir herifte bu kadar çok akçe tuhaf gibi de..."

"Bostancıbaşı mısın be çocuk, toz ol gözüm görmesin."

"Darılma usta, şimdi gidiyorum."

Çıkmadan önce, Sarioğlu'nın yanına gitti. Kulağına iyice eğildi:

"Herifin dolu bir kesesi var" diye fısıldadı.

Harun Usta'nın mutfak aralığından uzanan başını görünce fırladı.

"Gidiyorum usta, hemen gidiyorum işte!"

Sarioğlu'nın içine büyükçe bir kurt düşmüştü. Dilenci kılığından beter kılıkta birinde kese dolusu duka altını ne arıyordu? Aşçı yamağının anlattıkları da yabana atılacak gibi değildi hani. Adamın handan kaybolmasıyla, ahırdaki olay aynı zamana rastlıyordu.

Hatırlayınca başına ağrı girdi. Elini yarasına götürdü. Bunu yapanı bir yakalarsa...

Tabii bütün bunlar sadece tesadüf de olabilirdi. İhtimal adamın birşeyden haberi yoktu. Sadece temiz hava almak için avluya çıkmıştı. Kılığına, kıyafetine dikkat etmeyen, çok hasis bir zengindi belki de. Belki tüccardı.

"Daldın yiğidim, çorbanı bile bitirmedin."

"Doydum" dedi Kara Veli'ye, "Birden doyuverdim."

Derviş kandil ışığında kitap okuyor, ama Kara Veli, Sarioğlu'nı dikkatle izliyordu. Hırpanî kılıklı adamla ilgilendiği muhakkaktı.

"Şu hırpanî seni düşündürüyor anlaşılın. Eh çocuğun anlattıklarıyla karanlıkta düşmen de var..."

"Sen galiba düşme hikâyesine inanmadın?"

"Söylemesini pek beceremedin ki..."

"Haklısın. Yalanın en zararsızını bile kıvıramam. Lanet olsun, başıma vuranı elime bir geçirirsem... Başım neyse de, az daha arkadaşımı öldürüyorlardı."

"Bana güvenmediğin için anlatmadın, öyle ya."

"Yo, hayır. Güvenmesem şimdi anlatır mıydım? Etraftan duyulsun istedim, öyle bilinsin... Bak herif kalktı. Hah, yamak da geldi."

Sesini yükseltti:

"Hişt, yamak!"

Kulaklarını dikti çocuk, Sarioğlu'nın, kendisini çağırdığını da anladı. Ama ondan yana gitmedi. Doğru mutfığa daldı. Yüzünde endişe ve korku izleri vardı.

"Ne oldu bu çocuğa?" diye söylendi Sarıoğlu, "Şeytan görmüş gibi."

Mutfaktan Harun Usta ile birlikte çıktılar.

"Emin misin?" diye soruyordu Harun Usta.

"Gördüm" dedi çocuk, "At bıçaklanmış."

Sarıoğlu, çocuğun telâşını anladı. Kara Veli'ye:

"Şu köşede oturan yaşlı adam babam olur" dedi. Yanındaki de bizim Rasim. Kılığına bakıp tüccar olduklarını zannetme sakın, ikisi de babayiğit silâhşorlardır."

"Niye yanlarına gitmiyoruz?"

"İş peşindeler. Arkadaşları olduğumuzu kimse anlamamalı. Üç Safevî casusunu takip ediyorlar."

Kara Veli, ellerini ovuşturdu:

"Desene işler kızışacak."

"Öyleye benziyor. Kılıksız herif odasına çıkıyor olmalı. Şunu gözlesem fena olmaz."

"Peşinden mi gideceksin?"

"Evet."

Kalktı. Kendini göstermemeye çalışarak arkasından gitti. Merdiven dar bir koridora açılıyordu. Odalar koridorun iki yanında sıralanmıştı.

Sarıoğlu, adamın koridoru geçtiğini gördü. Bir ara durup arkasına baktı, sonra sağdan dördüncü kapıyı tıkırdattı.

"Yalnız değil anlaşılan. İçeride arkadaşları var."

Adamın tıkırdattığı kapı açıldı. Koridora ışık düştü.

Sarıoğlu, köşeye iyice yapıştı. Adam içeri girdi. Kapı kapandı. Sarıoğlu ayaklarının ucuna basa basa salona döndü.

Hancıbaşı, salonun tam orta yerinde durmuş, avazı çıktığı kadar bağıırıyordu:

"Bu densizliği yapanı bulup şeriata teslim edeceğim. Hayvan hançerlemek ne demek!"

Sarıoğlu, hancı yamağına sokuldu:

"Dilenci kılıklı adamı hatırlıyor musun?" diye sordu alçak sesle, "Az önce odasına çıktı."

"Odası mı?" diye şaşıtı çocuk, "Onun odası yok ki..."

Şaşırtma sırası genç adama gelmişti:

"Yani handa kalmayacak mı?"

"Kalmasına kalacak, hatta yatak ücretini de peşin ödettim. Fakat henüz yatacağı yeri göstermedim."

"Ya, peki yukarıda, koridorun sağındaki dördüncü odada kim kalıyor?"

Hancı yamağı şahadet parmağını ağzına sokarak gözlerini büzdü, öylece bir süre düşündü.

"Tamam, hatırladım. Odayı kırmızı külâhlı adamlara vermiştim. Üç kişiydiler."

"Sağol..."

Hüseyin Ağa ile Rasim, belli etmeden Sarioğlan'ı izliyorlardı. Birşeyler döndüğünü anlamışlardı. Babası, fırsatını bulur bulmaz, Sarioğlan'a "Dışarı gel" işareti verdi. Sarioğlan avluya çıktı. Az sonra babasıyla Rasim yanındaydı.

"Neler çeviriyorsun yine?" diye tersledi babası, "Konuş bakalım."

"Hırpanî bir herif vardı ya..."

"Evet."

"Hem hırpanî hem paralı. Az önce de üç kırmızı külâhlı herifle buluşmaya gitmiş."

"İsmailîler, casuslar..."

"Kapıyı dinlesek fena olmaz" dedi Rasim.

"Haklısın. Dilenci kılıklı adamla öbürlerinin arasında bir bağlantı olduğu muhakkak" diye konuştu, Sarioğlan'ın babası Hüseyin Ağa. "Madem ki dördü bir araya gelmiş, yapılacak şey, kapı arkasından onları dinlemek değil, odayı resmen basıp topunu bülbül gibi konuşturmak."

"O yolla hiçbir şey öğrenemeyiz" diye itiraz etti Rasim, "Bana kalırsa meseleyi aralarında tartışacaklar. Duymak

istediğimiz bazı şeyleri de söyleyebilirler bu arada. O takdirde içeri dalar, kısıkvrak yakalarız.”

“İkiye karşı tek kaldım” diye söylendi Hüseyin Ağa, “Sizin dediğiniz olsun bakalım. Biriniz gidin, dinleyin.”

Sarioğlan:

“Gidiyorum” dedi.

Merdivenleri hızlı, fakat sessizce tırmandı. Koridoru aynı sessiz adımlarla geçti. Sağdan dördüncü kapının önüne gelince durdu.

Umduğu gibi içeriden sesler geliyordu. Bazen yüksek perdeden, bazen fısıltı şeklinde... Kulağını kapıya yapıştırdı. Bet bir ses:

“Beceremedin Allah'ın cezası, yüzüne gözüne bulaştırdın yine. Keseyi geri ver!”

“Yapacağım dedim, inanın bana. İkisini de öldüreceğim. Rahat edeceksiniz. Bu işleri çok becerdim şimdiye kadar.”

Bu ses, hırpanî kılıklı adamın sesi olmalıydı.

“Pekâlâ” dedi önceki bet sesin sahibi, “Bu gece sabaha kadar vaktin var. Becerirsen altınların kalan kısmını da öderiz, beceremezsen verdiğimizizi de geri alırız. Anlaşıldı mı?”

“Anlaşıldı.”

Sarioğlan duymak istediklerini duymuştu. Merdivenlere doğru yürüdü. Fakat aynı anda kapı açılmış, dilenci kılıklı adam koridora çıkmıştı. Sarioğlan'ı ayaklarının ucunda uzaklaşmaya çalışırken görünce benzi attı:

“Koşun!” diye bağırdı. Ardından hançerini süratle fırlattı.

Hançer, Sarioğlan'ın omuzu üstünden vınlayarak geçti, salona açılan kapının üst pervazına saplandı kaldı.

“Vay!” dedi delikanlı. “Hırpanî, demek ahırda Rasim'i öldürmek isteyen sendin. Şüphelerimde haklıymışım. Şimdi seni elimden kim kurtaracak?”

Diğerleri adamın çılgınlığını duymuş, odadan dışarı koşmuşlardı. Durum iyi değildi. Konuştuklarını bu delikanlının duymuş olması ihtimali hepsini ürpertiyordu.

"Ne var, ne oluyor?" dedi bet sesin sahibi.

Sarioğlu, merdiven başında dimdikti. Eli kılıcının kabzasında, gözleri dört casusun üstünde bekliyordu. "Ben de aynı soruyu soracaktım" dedi kendinden emin bir sesle, "Burada ne kumpaslar kuruluyor, ne dolaplar çevriliyor?"

"Canına susamışsın" diye homurdandı adam. Kılıcını kınından bir çekişte aldı:

"Gebertin!"

Sarioğlu da çekti kılıcını, hazırlandı.

"Bet sesini tanıyorum" dedi müstehzi, gülerek, "Birilerinin öldürülmesi için emir veren mezar kaçkınına ait. O sendin demek. Aslanların hüküm sürdüğü hür dağlarda çakallar ne vakitten beri krallığa özenir oldu? Çaldıranda aldığınız dersi unutmuşa benzersiniz."

Homurdanarak saldırdılar.

"Hele hele, gelin de görün; el mi yaman, bey mi yaman?"

Dörde karşı birdi. Boş gurura kapılıp tek başına dövüşeceğine, arkadaşlarını da haberdar etmeli, cümbüşe birlikte dalmahydılar. Sonra, çağırmadı diye kızarlardı.

Birinin omuzunu delip safdışı ettikten sonra aşağıya doğru seslendi:

"Hey Kara Veli!"

Delikanlı zaten tetikte bekliyordu. Sesi duyunca merdivenlere atıldı:

"Yettim yığidim!"

"Bak sana oynaş var..."

Birini daha yaraladı böğründen, adam böğürerek yere yıktı.

Merdivenin alt basamağında Hüseyin Ağa ile Rasim belirmişlerdi.

"Hey deli çocuk" diye söylendi Hüseyin Ağa, "Sanki dövüşün diye gönderdim."

Rasim:

"Oldu olacak" dedi, "Yardım edelim."

Kılıcını çekerken de ilâve etti:

"Pek ihtiyacı yok ama."

Kavgaya onlar da iştirak edince haydutlar tutunamayıp, kısa süre içinde kılıçlarını attılar.

"Teslim, fakat bizden ne istiyorsunuz?"

Sarioğlu, dilenci kılıklı adamın önüne çömeldi. Dizinden yaralanmıştı. Sert Osmanlı çeliğinden ilk nasibini alan oydu. Elini yarasının üstüne bastırmıştı. Yüzü buruş buruştu. Parmaklarının arasından kan sızıyordu.

"Söyle bakalım çakallar padişahı, ahırda niçin üstümüze hançer salladın? Ne alıp veremediğin var bizimle?"

Adamın yüzünde hiçbir değişiklik olmadı. Sadece gözlerini kaldırıp arkadaşlarından birine doğru baktı.

Sarioğlu gitti, onun başına dikildi. Bet sesli, çil yüzlü olanıydı bu.

"Anlat" dedi.

"Neyi anlatacağım?"

Umursamaz hali canını sıkıyordu. Atıldı, yakasına sarıldı, kuvvetle sarstı, silkeledi:

"Anlat" dedim, "Niçin öldürmek istedin şu adamı?"

Çenesiyle Rasim'i gösteriyordu.

"Haberim yok" diye cevap verdi adam, "Biz elçiyiz, memleketimize dönüyoruz."

Sarioğlu'nın eli, adamı tokatlamak için kalktı. Fakat indiremedi. Mengene gibi bir el bileğine yapışmıştı. Babasının eliydi:

"Delilenme evlat" dedi yumuşak bir sesle, "Ben hallederim."

Adamı ensesinden tutup odaya soktu.

"Sen hancıya söyle, yaralılara baksın, sağlam olanları da buraya alın."

Hancı ne zamandır emre amade bekliyordu. Kavganın niçin

çıkıldığını bilmiyordu ama Hüseyin Ağa'ya güveni tamdı. Eskiden tanırdu kendisini. Aykırı iş yaptığını hiç görmemiş, duymamıştı.

Yaralılar için su ısıtmasını söyledi yamağına, kendisi de sargı bezi bulmaya gitti.

Haydutlardan sağlam kalanları odaya aldılar.

"Vezirlerden kimlerle görüştünüz?" diye sordu Hüseyin Ağa, "Sakın inkâr etmeye filan kalkmayın."

"Kimseyle."

Hüseyin Ağa şaşılacak kadar sakindi, sesi de yumuşak çıkıyordu.

"Uğraştırma bizi, davayı kaybettiğini görmüyor musun?"

Adam bir taş parçası kadar sessiz kaldı.

"Anlıyorum, efendine ihanet etmek istemiyorsun, fakat bu senin sonun olabilir. Hayır mı? Doğrusu efendine bağlılığını takdir etmediğimi söyleyemem. Aferin bre! Lâkin Şah İsmail efendiniz aramıza fitne fesat sokarak nereye varacağını sanıyor? Er gibi meydana gelse, mertçe dövüşse... Yok, yüz yüze gelindikte kaçır, ama dalaverelerine devam eder. Sizi de kullanır. Kelleleriniz çok mu değersiz?"

Adamın yüzü allak bullaktı. Titriyordu. Hayret, fakat onu Sarıoğlan'ın sertliği değil, Hüseyin Ağa'nın yumuşaklığı ür-kütmişti. Ürkek ürkek bakınıyor, kuruyan dudaklarını yalıyor, sık sık yutkunuyordu.

"Konuş bre nadan, anlat!"

"Sen ihaneti düşünür müsün?" diye sordu adam, Hüseyin Ağaya. "Benim durumumda kalsaydın efendine ihanet eder miydin?"

Hüseyin Ağa irkildi, tüyleri diken diken oldu:

"Hayır, asla!.."

Adam yine sessiz kaldı.

"Velâkin" diye devam etti Hüseyin Ağa, "Şah İsmail gibi bir hükümdara da hizmet etmem."

Adam şehadet getirecekmiş gibi kaldırdı parmağını:

“O büyüktür.”

“O kim?”

“Şah...”

“Hadi oradan, öldürttüğü Müslüman beylerin kafatasından kadeh yaparak şarap içen adamın büyüklüğü nerede? Türlü tehditlerle Osmanoğlunu üstüne çektikten sonra kaçan adamın büyüklüğü nerede? Kendisine karşı açık yürekle hareket eden Osmanlı Padişahına fesatla karşılık verenin büyüklüğü nerede? Gel, bizi de kendini de daha fazla yorma, sorularımı cevaplandır. Kimlerle görüştün?”

“Beni diri diri öldürmek istiyorsun yiğit, senin gibi birine yakışmaz, sal gidelim. Bizi konuşturmaya çalışacağınıza kendi paşalarınıza, vezirlerinize sahip çıkın.”

“Bak hele, o da doğru ya, şimdi senin ötmen gerekiyor.”

“Hayır!”

Sarioğlu, daha fazla dayanamadı, yine adamın yakasına yapıştı:

“Söyle dendi bre!”

“Bırak yakasını” dedi babası, “Üstünü ara. Sen de Rasim, etrafa bir göz at. Yatak altlarına bak.”

Gözleri Kara Veli'ye takıldı:

“Delikanlı, oğlumuzla bile gezdiğine göre, burada senin için de yapacak iş var.”

“Emret Ağam!”

Hüseyin Ağa, öbür elçiye işaret etti:

“Sen de şunun üstünü ara bakalım.”

Her yeri didik didik aradıkları halde birşey bulamadılar. Yalnız, adamlarda kese kese altın vardı. Hem de Bizans altını.

“Birşey bulamadık baba” dedi Sarioğlu, “Herifleri zorla söyletmekten başka çaremiz yok. Baksana güzellikten anlamıyorlar.”

Hüseyin Ağa'nın gözleri parlıyordu. Bakışlarını adamın boynundaki muskaya mülhamıştı.

"Şu muskayı al" diye emretti oğluna, "Bir göz atalım."

Adam, birden yıldırım çarpmışa döndü. Tepinmeye, anlaşmaz şeyler gevelemeye başladı. Sonra şimşek gibi kaprıya atıldı.

Kara Veli vaktinde davranıp adamı çelmelemeseydi, belki kaçıp kurtulacaktı...

Boylu boyunca yere kapaklandı. Sarioğlan çevik bir hareketle adamın üstüne atladı, kollarından kısıvrak tuttu.

"Alın muskayı boynundan!"

Rasim, bir çekişte kopardı muskayı.

"Aç" dedi Hüseyin Ağa, "Eminim bu muska başka muska."

Yanılmamıştı. İçinde koca bir kâğıt vardı. Hüseyin Ağa'ya uzattı.

"Nasıl anladın Aşam?"

"Gereğinden fazla büyüktü, hayatımda bu kadar büyük muska görmedim. Meğer ahiretlik değil, dünyalıkmış."

Altındaki mühürlere göz attı:

"Vay ki vay!"

"Nedir?" diye sordu Sarioğlan, adamın üstünden kalkarken, "Bize de söyle."

Hüseyin Ağa, mühürleri bir bir okudu:

"İskender Paşa, Balyemez Osman Ağa, Dukaginoğlu Ahmed... Koynumuzda meğer ne yılanlar beslemişiz."

Yüzünde sevinçle acı iç içe girmiş, aynı görüntü gözlerine de oturmıştı.

"Şükür Allah'a, Tacizade Cafer Çelebi yok aralarında" diye sevincini dile getirdi Sarioğlan, "Bilseniz, nasıl memnunum."

"Ben de" dedi Rasim, "Öyle âlim, öyle fazıl bir insanın böyle işlere bulaşması ruhumu incitirdi."

"İş bu mektubu kazasız belasız Yavuz Padişaha götürmek lâzım" diye konuştu Hüseyin Ağa, "İyisi mi yola birlikte devam edelim. Ne dersin Sarioğlum?"

"Allah, derim baba; Çaldırandan bu yana görüşememiştik, bu vesileyle hasret de gideririz."

Keyfince güldü Hüseyin Ağa:

"Seni özleyen varmış gibi..."

Adamları bağlayıp sağlam bir yere kapattıktan sonra namazlarını kıldılar ve uyudular.

* * *

Amasya'da işler yolunda gitmiyordu...

Dulkadiroğlu Alaüddevle, Şah İsmail'le bağlantısını kesmesi istendikçe hırçınlaşıyor, adamları Osmanlı kervanlarını basıp topraklarını talan ediyordu. Kılıçla yola getirmekten başka çare kalmamıştı.

Yavuz Padişah, önce Alaüddevle'nin oğlu Süleyman Bey'e yöneldi. Ona unutamayacağı bir ders verecekti.

Süleyman Bey, Bozok Valisiydi. Emrinde hatırı sayılır bir kuvvet vardı. Kuvvetine güvenip Osmanlı kalelerini basar, bir haydut gibi köylülerin buğday ambarlarını yakar, evlerini yağmalardı.

Hakkında hem fetva, hem de ferman çıkmıştı. Süleyman Bey yakalanıp cezalandırılmalıydı.

Yavuz Padişah, onu cezalandırmaya, Alaüddevle'nin yeğeni Şehsuvaroğlu Ali Bey'i memur etti. Kendisi de Kemah üstüne yürümek için hazırlıklara başladı.

Hersekzade Ahmed Paşa'yı sadrazamlıktan uzaklaştırdıktan birkaç gün sonra, Dukaginzade Ahmet Paşa'yı sadrazamlığa getirmiş (Aralık 1514), fakat çabucak pişman olmuştu. Şimdiden Hersekzade'yi arıyordu.

Amasya'ya zor şartlar altında ulaşmıştı. Yollarda soğuktan ve yorgunluktan yüz binden fazla hayvanla bin kadar insan ölmüştü. Yavuz Padişah böyle olacağını daha başında biliyordu. Bildiği için kışı Karabağ'da geçirmeyi tasarlamıştı. Fakat ah, şu vezir vüzerâ takımı... Askerin aklını çelmişler, memlekete dönmeye şartlandırmışlardı. Birgün bunun hesabını soracaktı. Ferman dinlemez bir ordu ve padişahı durdurmaya çalışan

vezirlerle ne yapılabilirdi ki? Düşüncelerini nasıl gerçekleştirebilirdi?

Ne pahasına olursa olsun fesatçıları ayıklamak, hangi niyetle hareket ettiklerine değil, çıkan sonuca bakarak karşı tavır takınmalıydı. Aksi halde toparlanır gibi olan İslâm bünyesi, yeniden kırk parçaya bölünecek, İslâmın gücü lokmalara ayrılacak, fırsat bekleyen Haçlı sürüleri de bu lokmaları yutmak için harekete geçecekti.

Kendisini kıldan ince, kılıçtan keskin sırat köprüsünün üstünde hissediyordu. Bir yanlış adım mahvına, yalnız onun değil, İslâm âleminin mahvına yol açabilirdi. Düşündükçe hafakanlar basıyordu. Omuzları düşüyor, iri gövdesi sanki inceliyor, sanki birdenbire yaşlanıyordu.

Hekimler en az altı saat uyumasını öğütlemişlerdi, ama yıllardır üç dört saat uykuyla yetiniyordu.

Bazı geceler ise sabahlıyordu.

Okuyor, düşünüyor, haritalar üstünde çalışıyordu.

Mevcut haritalar yetersizdi. Bu yüzden, başta Hindistan olmak üzere, dünyanın birçok bölgesine uzmanlar göndermişti. Ayrıntılı haritalar çıkarıp döneceklerdi.

Niyeti tekrar İran'a, oradan Hindistan'a ve nihayet Çin'e yürümekti. Allah ömür verirse, niyetini gerçekleştirecek, geniş topraklar üstünde manada ve maddede bütünleşmiş İslâm devletini kuracaktı. İslâm medeniyetini geliştirecek, dünya milletlerine örnek ve önder yapacaktı.

"Davam, gönül burcunda yükselen bir bayraktır. Son Müslümanın, son nefesine kadar dalgalanacaktır."

Fakat ne çare... Büyük davanın engelleri de büyük oluyordu. Padişahı yolundan çevirmek için çelme çakanlar, yol üstüne diken olanlar, kuyu kazanlar... Alâüddevle, Şah İsmail, Kansu Gavri... Hadi bunlar neyse, ya böğründekiler? Hiç sebep yokken orduyu padişaha karşı ayaklandıranlar?

Bunlarla mı İslâm birliğini gerçekleştirecekti?

Yeni bir sefere çıkmadan önce içini temizlemeli, vücudu içten kemiren kurtları, kurtçukları ayıklamalıydı.

Başka türlü başarıya ulaşmak mümkün değildi.

Amasya'ya kış kötü indi. Her taraf karla kaplıydı. Camları buz tutmuş, saçaklar kılıçlaşan buz parçalarıyla dolmuştu.

Bazen güneş açıyor, böyle anlarda Yavuz Padişah sarayın bahçesinde geziye çıkıyordu. Saatlerce tek başına dolaşıyordu. Bazen de tüccar kılığında şehri geziyordu. Kendini belli etmeden yaşlılarla dertleşiyor, gençlerle konuşuyor, yönetim hakkındaki düşüncelerini öğrenmeye çalışıyor, ihtiyaçlarını dinliyor, şikâyetlerini alıyordu.

Amasyahlar, Yavuz Padişah'tan ve idaresinden memnun görünüyordular. Onları memnun gördükçe, kendisi de memnun oluyor, asık suratla çıktığı saraya, güleryüzle dönüyordu.

Halkını yakından tanımaya ihtiyacı vardı. Şehzadeliğinden beri halkla iç içe yaşamayı benimsemişti. Halkını seviyordu. Mümkün olsa hep aralarında kalır, saraydaki mahkûmiyetine hiç dönmezdi.

Böyle bir gezi daha bitmişti...

Yavuz Padişah, bu defa bazı şikâyetler almış, şikâyetlerin üstüne gitme kararlılığı içinde çalışma odasına girmişti.

Kızgındı.

"Mülkümde, üstelik de benim bulunduğum sırada bu nasıl olur?" diye söyleniyor, söylenirken dişlerini sıkıyordu.

Bazı memurların rüşvet aldığını öğrenmiş, öğrenmesiyle kimliğini açıklamış, rüşvet iddialarını hemen oracıkta soruşturup bazı isimler tespit etmişti. Şimdi o isimlerden hesap sorma vaktiydi. Notlarını çıkardı. Tekrar tekrar baktı. Öfkeden kısılmış sesiyle kapıya doğru bağırdı:

"Nöbetçi!"

Genç bir baltacı girdi içeri, elini göğsüne bastırıp eğildi:

"Buyur Hünkârim."

"Baltacıbaşını çağır, gelsin."

Nöbetçi selam verip çıktıktan birkaç dakika sonra Baltacıbaşı odaya girdi.

"Bu ne rezalet?" diye bağırıp notlarını Baltacıbaşının önüne attı Yavuz Padişah, "Mülkümde haramzadelere yer yoktur; tiz araştırılsın, bunların rüşvet aldıkları doğrulandıkta kadı huzuruna çıkarılsın, bana da haber verilsin."

"Emrin başım üstüne, Hünkârım."

"Çık gözüm görmesin, sana da zararım dokunur."

Adam uzun boyunu ikiye katlayarak çıktı. Ürkmüştü. Rüşvet ne demektir? Rüşvet mülkün zevali demektir. Bu konuda Yavuz Padişahın hassasiyeti bilindiği halde, rüşvete cüret edenler çıldırmış olmalıydı.

Adamlarını çağırırdı. Korkudan hâlâ titriyordu. Adamlarını listedeki isimlerin peşine taktı. Nöbetleşe yirmi dört saat izleyecek, her hareketlerini kendisine rapor edeceklerdi.

"Göreyim sizi nasıl hizmet edersiniz. Bu işi bir an önce sonuçlandıramazsak, alimallah kellelerimiz düşer."

Yavuz Padişah yalnızlığına dönmüştü. Gözlüğünü takmış, haritayı önüne açmıştı. Mısır Seferi'ni planlayacaktı.

Asesbaşı destur dileyerek girdi. "Ne var?"

"Şevketlüm, Hüseyin Ağa ile arkadaşları gelmişler, huzura kabul edilmek için beklerler."

İran elçilerinin peşine taktığı Hüseyin Ağa ile Rasim'i çoktan unutmuştu. Kısa bir süre düşününce hatırladı. Hatırlamasıyla da oturduğu yerden fırladı:

"Derhal huzura alın, bekletmen."

Hüseyin Ağa önde, Rasim ve Sarioğlan arkada çalışma odasına girdiler. Yavuz Padişah, halk arasına girerken giydiği kıyafeti çıkarmamıştı. İstanbullu tüccarlara benziyordu. Fakat bakışları padişah bakışlarıydı, yüzünde asalet vardı.

Sırayla etek öptüler.

"Berhudar olun" diye dua etti, "Hoşgeldiniz."

Yere bağdaş kurdu.

"Siz de oturun bakalım."

"Estagfirullah."

Kaşları hafifçe çatıldı:

"Oturun dedim, padişah emridir."

İstemeye istemeye bağdaş kurdular.

"Şimdi de anlat Hüseyin Ağa, bakıyorum oğlunla buluşmuşsunuz."

"Nasipmiş Hünkârım" dedi Hüseyin Ağa, "Bir handa buluştuk. Emrinizi birlikte yerine getirdik." Koynunda sakladığı muskayı uzattı: "İşte elde etmemizi buyurduğunuz mektup."

Padişah uzanmışken birden elini çekti. Alıp almamakta karsıydı. Yeni bir ihanet belgesiyle karşılaşacağını biliyor, ummadığı bazı isimlerin yer almasından korkuyordu.

Tekrar uzandı. Bu sefer de eli titriyordu. Bunu yalnız Hüseyin Ağa farkedebildi. Yavuz Padişahı şehzadeliginden beri tanırdı. Davranışlarından, duygularını okurdu.

Padişah tedirgindi. Ürkekti. Hem de korkuyordu.

Sonunda muskayı aldı. Açtı. Bir göz attı. Sonra gözleri aşağılara kayd, mühürlere. Yüzü allak bullak oldu. Kaşları önce hayretle kalktı. Tekrar Hüseyin Ağa'ya baktı:

"Konuş!" dedi, "Tafsilat var."

Herşeyi bütün ayrıntılarına kadar anlattı.

"İki de şahidimiz var şevketlüm" diyerek sözlerini bitirdi Hüseyin Ağa, "Dışarıda emrinizi bekliyorlar."

"Şahit istemem. Sizin sözleriniz bana yeter. Sonra?.."

"Safevî elçileri bir süre sonra bizi farketmiş olacaklar ki, bir kese altına tuttukları çapulcuyu üstümüze saldılar. Allah'ın inayetiyle tuzaklardan kurtulduk."

"Çelebi, ölümden korkar gibisin..."

"Padişahım, ölümden değil, işin yarım kalmasından korktum."

Yavuz Padişahın dudaklarında bir gülümseme inceldi:

"Devam et."

"Bizi öldürmek isteyen herifi Sarioğlumuz keşfetti. Kılığına uymaz biçimde para taşınması dikkatini çekmiş. Bastık. Mektubu ele geçirdik. Gerisini Padişahım bilir."

Hasodabaşı, Padişahın elbiselerini getirdi. Padişahı giydirecekti.

"Sonra gel, işimiz var" dedi Yavuz Padişah.

Hasodabaşı çıkmak üzereyken durdurdu:

"Kaftanı bırak, öyle çık."

Hüseyin Ağa'ya döndü.

"Biz burada saray keyfi sürerken, sen canını dişine takmış, geceni gündüzüne katmışsın. Şu kaftanı giymeni istiyorum. Arkadaşlarına da ihsanlar verilecek."

"Aman Hünkârım, emana geldim!"

"Giy dedim, yoksa zorla giydiririm."

Kaftanı, ancak Sarioğlan'ın ve Rasim'in yardımıyla giyebildi. Her tarafı heyecandan titriyor, ruhu sevinçten uçarken ayaklarını da yerden kesiyordu. Az daha düşecekti.

"Maşallah, benden çok sana yakışmış."

Hüseyin Ağa büyülenmiş gibiydi. Teşekkür etmek için çabalıyor, fakat ağzını açamıyordu. Haklıydı. Padişah kolay kolay kimseye kaftanını giydirmezdi. Sadrazamlarına bile...

Gözleri doldu. Ağladığını göstermemek için başını büsbütün önüne eğdi.

"Sen yaklaş bakalım Rasim."

Rasim üç adım kala durdu.

"Yaklaş, daha yaklaş..."

Bir adım kala durdu.

"Yaklaş dedik a, ne ayak sürçersin?"

Bu defa iyice sokuldu.

"İşte böyle. Çök."

Çöktü.

"Yüzük parmağını uzat."

Uzattı.

Yavuz Padişah kendi parmağındaki yüzüğü çıkarıp Rasim'in parmağına taktı.

"Yüzüğümüzü ihsan ettik, hayrını gör ve hizmette daim ol." Rasim yüzüğü öptü, başına koydu.

"Devletinle milletinle çok yaşa, Hünkârım. Ama..."

"Evet?..."

"Bu çok değerli bir armağan, size yaraşır."

"Müsterih ol. İnsanlar mücevherlerle değer kazanamaz. Biz bu yüzük parmağımızda iken ne idiysek, çıkardıktan sonra da oyuz. Sen bu yüzüğü takmadan önce ne idiyisen, taktıktan sonra yine osun. İhsandan muradımız bizi hatırlaman içindir. Hatırlamanız ve dua etmenizdir. Mübarek olsun."

Sarioğlu'na baktı.

"Sen, Alaüddevle canibinde idin yiğit. Söyle bakalım, ahval nedir?"

Sarioğlu, bütün bildiklerini bir çırpıda anlattı. Yolda karşılaştığı dervişten söz etmeyi de unutmadı. Yavuz Padişahın ilme ve ilim adamlarına olan ilgisini biliyordu.

"Nerede şimdi?" diye sordu.

"Dışarıda şevketlüm, ruhsat verilirse huzura girip bağlıklıklarını sunmak ister."

"Elbette çağrılın, ulemanın kapılarda bekletildiği nerede görülmüştür?"

Az sonra Derviş Talip, eşikte belirmişti. Yavuz'u görür görmez ellerini önüne kavuşturdu.

"Yaklaş, çelebi."

Derviş yaklaştı, yaklaştı. Dizini halılara koydu.

"Büyük Hünkâr..."

"Kalk!" diye adeta haykırdı Padişah, "İlmin değeri yücedir. Âlime padişah karşısında değil, rahle önünde diz çökmek yaraşır. Büyüklüğe gelince; büyük olan yüce Allah'tır. Kul kısmı padişah da olsa küçüktür, acizdir. Biz aczinin idrakinde olmayan çalışan bir kuldan başka bir şey değiliz."

Derviş, hayretler içinde doğruldu. Yavuz Padişahı, Sarıoğlan az bile anlatmıştı. Bu ne müthiş bir padişahtı böyle.

Şaşkınlığından yutkunmaya çalışırken, Padişahı duydu:

“Söyle şimdi, davan nedir?”

Derviş toparlandı:

“Davam, umut ufkunda doğan güneş, kalpleri saran ateştir. Davam, cüceyi yüceltir; davasızlık yüceyi cüce yapar.”

“Güzel, ortak davadan da bahset biraz.”

“Milletlerde ortak dava devlettir. Ortak davaya sahiplik ortak şuur doğurur, bu da büyümek, maddede ve manada güçlenmek anlamına gelir. Ümmet şuuru açısından ise ortak dava dindir. Osmanoğlu ikisini mezcederse, içinde yoğurursa yücelir. İslâmın kardeşlikte kitleleri bütünleştiren sıfatı sayesinde büyük birliği kurar.”

“İyi. Millet nedir peki?”

“Millet sayı çokluğu değil, sayılar arasındaki ayrılık yokluğu, şuur ve inanç tokluğudur.”

Yavuz Selim'in gözlerinde takdir vardı. Derviş Talip'i omuz başlarından tuttu; kendine çekti, kucakladı.

“İlim deryasında yüzenlere hürmetimiz, muhabbetimiz sonsuzdur, hele senin gibi usta bir yüzücü olursa, kapımız her daim açıktır, kütüphanemiz emrindedir. Âlimlerle sık görüşmemizin ve konuşmamızın bin sebebinden biri, zaman zaman kendimizde vehmettiğimiz ilim adamlığı kibrinden kurtulmak içindir. Âlimlerin yanında cahilliğimizi daha iyi anlama imkânımız oluyor, boş gururdan kurtuluyoruz.”

“Hâşâ Hünkârım.”

Oturdu.

“Hangi ırka mensup olduğunu sormuyorum, bizim için Müslüman olman ve dostlarımızla birlikte gelmen yeterlidir. Var istirahat eyle, vakt-i zaman gelince ilminizden istifade edilecektir.”

Vekilharç, kapı önünde kımıldamadan duruyordu.

“Bir kese ihsan edilsin” diye emretti vekilharca, “İstirahatıyla meşgul olunsun. Her ihtiyacı gözetilsin, fermanımdır.”

Bu durumda Derviş Talip'in vekilharcı takip etmesi gerekiyordu. Fakat hiç kımıldamamıştı bile. Kımıldamaya da pek niyetli görünmüyordu.

“Bir isteğin mi var hoca?” diye sordu Yavuz Padişah.

“Affınıza sığınarak var, Hünkârım.”

“Söyle bakalım, nedir? Çaresi bulunur.”

“Hünkârım, kulunuz hiçbir hizmette bulunmadan ihsan buyrulan keseyi nasıl alsın? Cenâb-ı Hak, bunu benden soramaz mı?”

Vekilharç, sapsarı kesildi. Şimdiye kadar padişah armağanını reddeden tek kişi tanınmıştı: Orhan Bey. O da bin dereden su getirip, mazeretler ileri sürerek. Bu derviş kılıklı gibi tepeden sarkıtmaca değil. Şimdi boynu gitse sevinecekti. Yavuz Padişah gibi bir padişahın armağanını almamak olur iş iniydi?

“Zavallı” dedi içinden, “Başıyla oynadığının farkında değil.”

Padişah'ta ses yoktu. Hareket yoktu. Bakışları odada geziyor, kâh Sarioğlan'ın üstünde kalıyor, kâh Hüseyin Ağa'nın yüzüne çivileniyordu.

Sessizlik kubbelere yapışmıştı. Tedirginlik son noktasına çıkmıştı. Neden sonra Padişahın tok sesi duyuldu:

“Hey Derviş Talip! Bu keseyi keyfine bakasın diye mi ihsan ettiğimizi sanıyorsun? Çalışmaların için lâzım olanı alsın, kendine bir hizmetkâr tutarsın dedik; fakat fazla yerleşme, yakında Dersaadet'e avdet mukarrerdir.”

Dervişte söyleyecek söz kalmadı. Vekilharcın endişeleri dağıldı. Huzurdakiler rahatladılar. Bakışlarıyla da Padişahı kutladılar.

Derviş Talip'in arkasından izin isteyip huzurdan çıktılar.

“Aklından zorun mu var Derviş?” diye azara tuttu Sarioğlan, “Padişaha ihsan yaraşır, bizim gibilere de hizmet. Var git yoluna, huzura aldığımıza bizi pişman etme.”

Yavuz Padişah, odasında yine yalnızdı.

Muskadan çıkan mektubu bir daha okudu.

Şah İsmail'e bağlılık mektubuydu.

Halkın ve askerın, Yavuz Padişahıtan memnun olmadığı, çoğu vezirlerin baş kaldırmaya hazırlandığı yazıyor, Çaldıran'ın intikamını almak istiyorsa hazırlıklı bulunması öğütleniyordu.

Bu durumda Yavuz Padişah ne yapacağına hemen karar vermeliydi. Kararsız geçecek her gün ziyan sayılırdı. Fitne ateşini tutuşturur, devletin ruhunda daha onulmaz yaralar açılırdı. Bu durumda bile yara onulmazdı.

Dukaginoğlu Ahmet Paşa'yı çağırttı...

Ardından Piri Mehmed'le görüştü.

Gecenin geç saatlerinde ise Şeyhülislâm Zembilli Ali Cemali'yi ziyarete gitti. Elindeki mektupları döktü, bazı vezirlerin fesadından söz etti.

"Bu hal üzere bulundukları sabit oldukça ne lâzım gelir?" diye sordu.

Ali Cemali Efendi, mektupları okuya okuya düşündü. Neden sonra başını kaldırıp Yavuz Padişaha baktı:

"Sen olaylara sadece kendi tarafından bakıyorsun. Bu itibarla yanılman mümkündür. Binâenaleyh yalnız seni dinlemekle hüküm veremem. Suçlananları da dinlemem lâzım."

"Hocam, ihanet açıktır, mektuplar eldedir. Bunları getiren adamlar güvenilir devlet memurlarıdır. Daha neyin soruşturması yapılacak? Boşa vakit harcamak olmaz mı?"

"Şeriat senin keyfine tabi değil" diye gürledi Zembilli, "Sen şeriata tabisin. Padişahlığına mağruren hüküm dışına çıkar-san billahi seni kılıcımınla doğrulturum."

Yavuz Padişah sustu...

Zembilli devam etti:

"Sadrazamınla vaziyeti görüştün mü?"

"İşin içinde o da var."

"Varsa, neden böylesini kendine sadrazam tayin ettin, hay oğul?"

"Umduk ki, böylece fesada son verir. Fakat nerede? Daha beter oldu. Bazı vezirleri, yeniçeri ağalarını, itaate teşvik edeceğine isyana zorluyor."

İç çekti, buruk bir sesle konuşmasını sürdürdü:

"Hocam. Hem bizi sertleşmeye mecbur ederler, hem de 'Yavuz Padişah gazaplıdır, cennetmekân babası Bayezid gibi, dedesi Fatih Sultan gibi değildir' derler. Nasıl edelim Hocam? Cennetmekân dedemizin askeri nerede, bunlar nerede? Kimse zulmettiğimizi söylemesin bize. Bizden büyük iki karındaşı-mız varken, padişah olup ateşten gömleği giydik. O gün dedik ki, zamanımızda rahat yüzü görmeyeceksiniz. Bunu o vakit kabullendiler. Sonradan başladılar mırıldanmaya, homurdan-maya. Bizim şiddetimiz şehzadelüğimizden belliydi. Yani bile bile babamıza ve karındaşlarımıza bizi tercih etmişler."

"'Kime layıksanız onunla idare olunursunuz' buyrulmuş-tur."

"Rahmetli pederimiz zamanında işler şirazesinden çıkmış. Tekrar şirazesine oturtmak kolay değil. Şiddetimiz keyfimiz-den mi bakalım? Mecbur olmasaydık, kan döker miydik? Pe-derimizin mülayim idaresi altında iken azıtmasalar, belki Al-lah, saltanatı karındaşımız Korkud'a nasip ederdi. İçimizde en yumuşakbaşlımız oydu. Ama bana nasip oldu. Demek benim gibisi lazımdı."

Zembilli, başını iki yana salladı, düşünceli görünüyordu.

"Halife Harun Reşid'e niçin Hazret-i Ebu Bekir gibi yu-muşak olmadığını sormuşlar vaktiyle. Cevap olarak demiş ki: 'Çünkü sizler Halife Ebu Bekir'in teb'ası gibi değilsiniz.' Ben ne diyeyim Padişahım? Saltanat ateşten gömlek, giyeni yakıyor. Sen de görürüm ki, yanıyorsun. Geldin, ilminle ateşimi sön-dür demektesin. Nasıl söndüreyim? Hele biraz daha bekleye-lim. Hâdiseler nasıl gelişecek, görelim. Bir hükme varmadan

önce kendi usullerimizle durumu soruşturalım. Etrafı dinleyelim. Fetvamızı ondan sonra veririz.”

Odada bir süre dolaştı:

“Dünyadaki bütün başarılar geçicidir. Şan, şöhret, servet kabir kapısına kadardır. Ahirete götürebileceğin bir eserin yoksa dünyada bırakacakların işe yaramaz. Mağrur olma, gereksiz gazap gösterme. Allah, bugün eline fırsat verdi diye, tek masumun hukukuna tecavüz edersen, beni de yakarsın, kendini de.”

Çocuğunu azarlayan bir baba tavrıyla parmağını Yavuz Padişaha doğru salladı:

“Beni de, kendini de yakarsın” diye tekrarladı, “Yanlış bir fetva veririm diye uykularım kaçıyor. Oğulcuğum, sen kendi işini zor sanırsın, ya ben neyleyeyim?”

Padişahla bu şekilde konuşmak, hele arada bir “Oğulcuğum, yavrucuğum” demek, ondan başka kimsenin harcı değildi. Yalnız Zembilli Ali Cemali Efendi, Padişaha, evlat muamelesi yapar, gerektiğinde gerçekleri pervasızca yüzüne haykırırdı. Dilediği zaman huzuruna girer, hürmet görür, en kızgın, en yanına varılmaz zamanlarda bile doğru bildiklerini Padişahına söylerdi. Yavuz Padişah buna alışıktı. Şeyhülislâmın karşısında çocukluk günlerindeki talebeliğine bürünür, boynunu büküp hüküm beklerdi.

Gene boynunu büktü, hüküm bekledi.

“Kalbinde Allah korkusu taşımayan adaletsiz hükümdar, milletini bitirir. Buna tarih şahittir. Hükümdarların ihtirası, hâkimlerin adaletsizliği koca Roma’yı bile bitirmiştir.”

“Bereket ki hocam, biz hükümdarlığın kabir kapısına kadar olduğunu her fırsatta hatırlatan bir şeyhülislâma sahibiz. Duanı ve yardımını esirgeme bizden. Alimallah, bir sürü fesadın ortasında, doğru ile eğriyi ayırmakta hataya düşeriz.”

“Seni geçireyim, Padişahım.”

“Rahatsız olma, yolu nasılsa buluruz. Sen bize maneviya-

tınla ebediyet yolunu göster, yeter. Bize önder ol.”

“Önderimiz Resûl-i Ekrem Aleyhisselatü vesselam.”

“Amenna. Fakat âlimler de Peygamberlerin varisleridir, Hocam.”

Zembilli gülümsedi.

O gülümseyince, Yavuz Padişah da gülümsedi.

Elini öpüp çıktı.

Muhafızlarıyla saraya dönerken dudakları kırırdıyor, belli ki dua ediyordu.

Vakit geç olmasına rağmen yatmaya gitmedi. Uyumaya vakit yoktu. Kütüphaneye doğruldu. Yemek isteyip istemediğini soran hizmetkârına sadece bir bardak süt getirmesini emretti. Rafları taradı. Dört kitap ayırdı.

“Ah” dedi, “Midemizi doldurmayı düşündüğümüz kadar, keşke kafamızı doldurmayı da düşünebilsek. Oysa mideyi tıka basa doldururken, kafamızı bomboş bırakıyoruz.”

Gün açincaya kadar çalıştı...

Ancak sabah namazını kıldıktan sonra yattı...

Bugünlük sadece iki saat uyuyacak, uyanır uyanmaz da çalışmalarına dönecekti.

Üçüncü Bölüm

“**B**İLLAH BU, DEVLET-İ ALİYYE’NİN sonu olur. Böyle bir maceraya girmek için deli olmak lâzımdır.”

Sadrazam Dukaginzade Ahmed Paşa, kendini tutamamış, sıkı sıkıya kapalı perdeleri titreterek bağırmıştı...

İskender Paşa, ses dışarıdan duyulur korkusuyla sapsarı kesildi. Balyemez Osman Ağ’a baktı. Onun da kendisi gibi korku içinde olduğunu gördü.

“Sakin olunuz Sadrazam Hazretleri” dedi Dukaginzade’yi yatıştırmak için, “Tedbirde kusur caiz değil. Biz dahi zat-ı devletleri gibi düşünmekteyiz. Bu yüzden burada toplandık.”

Sadrazamın gözlerinden lav dökülüyordu:

“Peki, tedbir nedir ağalar?” diye sordu. “Padişah İran’a yürüyeceğim diye yayar, illa velâkin yedi yaşında bir sabi bile onun Mısır’a yürümeye hazırlandığını bilir. Fakat öncelikli muradı Alaüddevle’yi ortadan kaldırmaktır. Şehsuvaroğlu Ali Bey’i Dulkadir topraklarını zapta memur etmiş, biliyorsunuz. Baharla Kemah’a yürüneceğini de biliyorsunuz. Sonra Mısır’a...”

"Mısır..." diye mırıldandı İskender Paşa, "Çok zor iş, hatta imkansız."

"İmkansız ki, Paşa, nece imkansız. Padişah milleti telef edecek. Ümmet-i Muhammed'i bitirecek. Yazık değil mi? Müslümanlar daha nice zaman birbirlerine kılıç üşürecekler? Garpta ehl-i salıp dış gıcırdatır. Müslümanların birbirlerine düşmesini bekler. Zayıf anımızı kollar, kurdun kuzuyu kollaması gibi..."

Bu benzetme Sekbanbaşı Balyemez Osman Ağa'nın bile hoşuna gitmemişti. Yüzü ekşidi, red manasında elini salladı:

"Lâkin Sadrazam Hazretleri, Devlet-i Aliyye kuzu değildir" dedi.

Sadrazam, sözünün kesilmesine sinirlenmişti. Sert bir bakış fırlattı Osman Ağa'ya:

"Her neyse, kurt kuzu hikâyesi bir yana, siz Padişahın İslâm âlemine dönen hışmına âlet olacak mısınız?"

İskender Paşa, rahatsızlıkla kımlıdadıktan sonra başını önüne indirdi.

"Daha önce de bu konuyu görüşmüştük" diye konuştu, gönülsüzce, "niyeti iyi bile olsa, Padişahın bu hareketini tasvip etmemiz mümkün değil. Mana olarak da, madde olarak da garba yürümek evlâdır. Garbın bakir zenginlikleri vardır. Çöle gidip de boş yere niçin telef olalım? İran seferi az mı gelir? Bunca yiğit toprak altında kaldı. Yollarda niceleri telef oldu. Yazıktır, günahtır.

"Padişaha bu gerçekleri anlatmak mümkün olmuyor. Dün beni huzur-u şahanesinden kovdu. Evet, yanlış duymadınız, beni kovdu. Oysa kendisi çağırmıştı. Çok yumuşak bir dille doğruya yönelmenin gereksizliğini anlatmaya çalışıyordum. Öfkesini görmeliydiniz."

Elini boynuna götürdü. Dün akşamı tekrar yaşıyor gibiydi. Gözleri büyümüşü, sakalı titriyordu.

"Bir ara kellern gidiyor sandım, ama daha vakti gelmemiş.

Zaten her birimiz tehlikedeyiz. Koskoca Padişah, Piri Mehmed'le Orhan denen adı sanı belirsiz bir gencin avuçlarında. Tabii bir de Hadım Sinan Paşa var. Yakında Sinan'ı veya Piri Mehmed'i sadrazam görürseniz şaşırmayın."

"Hâşâ" diye atıldı İskender Paşa, "Devlet-i Aliyye devlet olalı beri, zatı âlinizden daha iyisini görmemiştir."

Dukaginoğlu Ahmed Paşa, kaftanının kürkünden birkaç kıl koparıp ışığa tuttu:

"Padişahın nazarında şu kıl kadar kıymetimiz yoktur. Fakat Allah biliyor, bize değer vermediği için bazı fikirlerini kınyıyor değilim. Devlet-i Aliyye'nin menfaatleri ne yönde ise, ben o cihetteyim. Yaşımızı aldık, hamdolsun, hayalimizin bile erişemeyeceği bir makama kadar yükseldik. Kendimiz için başka ne isteyebiliriz? Tek isteğimiz devletimizin yücelmesi. Fakat efendiler, böyle oturmakla olacak iş değil. Günlerdir konuşuyoruz. Harekete geçelim. Alaüddevle'ye ve Şah İsmail'e yazdığımız mektuplardan ses seda çıkmadı. Umulur ki elleri ne geçmemiştir. Bir fikrim var..."

Sadrazam biraz bekledi, kafasındakileri derleyip topladı:

"Efendiler, biliyorsunuz Tacizade Cafer Çelebi'nin asker üstünde çok nüfuzu var. Sözlerinin doğruluğundan şüpheye düşmezler. Âlimlerle de yakın dosttur. Padişahın doğru yolda olmadığı biçiminde bazı telkinlerde bulundum. Açıkça söylemedi, ama zannederim yüreğine bir kuşku oku düştü. Şahsî dostumdur, bana güvenir. Meseleyi biraz daha açabilirim. Onu kazanıp bu iş için kullanabilirsek başarırız."

"Nasıl?" diye sordu Balyemez Osman, pek aklına yatmamıştı.

Tacizade'nin Hünkâra bağlılığını herkes bilir. Hünkârı kötülemeye başlarsa inanırlar... Böylece ekmeğimize yağ sürülür. İş ki, küçük bir kargaşa çıksın. Padişah herhalde burnunun doğrultusunda gitmekten vazgeçer."

Sekbanbaşı dayanamadı:

"Padişah burnunun doğrultusunda gitmez ki, âlimlere danışır, Zembilli Hocamızın fetvasıyla hareket eder" deyiverdi.

Sadrizam kaşlarını çattı, "Defol" manasına gelen bir el hareketinden sonra:

"Ülemâ siyaseti nereden bilecek?" diye bağırdı, "Padişahın anlattıklarına inanıyorlar ve fetvayı da onun istediği şekilde veriyorlar."

Osman Ağa, hayretle başını iki yana sallayarak mırıldandı:

"Anlamıyorum. Siyaset, askerliğe hiç benzemiyor."

Sesini yükseltti:

"Ben ne yapacağım?"

"Kolay" dedi Sadrizam, "Başında bulunduğun kuvvetlere Yavuz Padişahın yanlış yolda olduğunu telkin edeceksin. Çorbacılarından birkaçını kandırdın mı, tamamdır. Gerisi çorap söküğü gibi gelir."

"Bu iş hoşuma gitmiyor" dedi İskender Paşa, "Hata etmediğimizden emin misiniz, Sadrizam Hazretleri?"

"Elbette, emin olmasam sizi işe karıştırır mıydım? Bana güvenin, yıllarımızı devlet tecrübesiyle geçirmişiz, sakalımızı ümmete hizmet yolunda ağartmışız. Ne yapıyorsak din için, devlet için, millet için yapıyoruz. Padişahın atacağı yanlış bir adım yalnız kendini değil, bütün devleti, hatta Mısır'a sefer açması halinde tekmil ümmeti yakar, kavurur. Bu yangın büyümeden söndürmek görevimiz. Şimdi gerçi Padişaha cephe almış gibi bir vaziyetimiz var. Fakat aslında onu hatadan kurtarmaya çalışıyoruz. İleride kıymetimizi anlayacak, yaptığı-
mız işin önemini kavrayacaktır. İşte o zaman bizlere teşekkür edecektir."

"İnşallah Padişahı hatadan koruyalım derken biz bir hata yapmayız. Neyse, zaten ok yaydan çıkmış durumda. O mektupları yazmayacaktık, iç işlerimizi kendi bünyemizde halletsek çok daha iyi olurdu. Alaüddevle ile Şah İsmail'le aynı safa düşmek bana ters geliyor."

“Ya mektuplar Padişahın eline geçmişse?”

Korkuyla Balyemez Osman Ağa'ya baktılar. Odaya endişe bulutları yayıldı. İskender Paşa'nın alnını ter bastı.

“Çok sıcak burası” dedi söylenir gibi.

“Ya, ocak fazla yanmış” diye doğruladı, Sadrazam. “Vakit de bir hayli geç oldu zaten. Kararımızı unutmayın. Çok da dikkatli olun. Göreyim sizi, karda yürüyüp izinizi göstermeyeceksiniz. Geceniz hayrolsun.”

Balyemez, yine tutamadı kendisini, içinden geçenleri söyledi:

“Gecenin hayrı kaldı mı ki, Sadrazam Hazretleri?”

Zorla değil ya, korkuyor, korkusunu da her fırsatta gösteriyordu. Sadrazam, yine ters ters baktı:

“Korkuyorsun sen Balyemez, korkakların aramızda yeri yoktur. Biz kelle koltukta gidecek serdengeçtilere muhtacız.”

Osman Ağa, bir hindi azametiyle kabardı:

“Evelallah korku şimdiye kadar semtimize uğramış değildir Sadrazam Hazretleri. Bizi tanıyan, bizi bilen herkes gözüpekliğimizi de, cesaretimizi de bilir. Lâkin biz her durumda Padişaha itaate alışmışız. Kahramanlıklarımızı onun gölgesinde, onun adına yapmışız. Şimdi onun hayrına bile olsa, karşısına geçmek tuhaf gelir. Kendimizi asi gibi görürüz.”

Sadrazam, gönlünü almak için sırtını sıvazladı Balyemez'in:

“Duygularım anlıyorum” dedi, “İnan ki sadece Padişahımız efendimizin iyiliğini düşünüyoruz. Velinimetimiz hakkında kumpas kuranın kellesini önce ben düşürürüm. Hiç bir art niyetimiz yoktur. Dedik ya, ileride Padişah bu hareketimizden ötürü bize teşekkür edecektir.”

Osman Ağa, biraz olsun rahatlamıştı. Sadrazamın elini öptü.

“Öyle olsun. Dediklerinizi aynen yapmaya çalışacağım.”

“Sağol, hizmetin unutulmayacak, seni daha yüksek mevkiilerde görmek dileğimizdir.”

Sadrazamın evinden çıktılar. Sokak karanlıktı. İki gölge bir kapı aralığından süzülüp arkalarına takıldı. İskender Paşa ile Sekbanbaşı Balyemez Osman Ağa, arkalarındaki iki gölgenin hiç farkında değillerdi. Konuşa konuşa yürüyorlardı.

* * *

İkinci toplantı yine Veziriazam Dukaginzade'nin evinde yapıldı...

Bölükbaşılar, Çorbacılar, Ocak Ağaları, Başçavuş Ağalar, Başaskerler, birkaç paşa ve Tacizade Cafer Çelebi. Cafer Çelebi hem kendi kendisini yadırgıyor, hem de diğerleri tarafından yadırganıyordu.

Padişaha yakınlığını herkes bilirdi. Böyle iken neden acaba bu toplantıya gelmişti? Yoksa Padişahın casusu muydu?

Hayır...

Saf bir insandı, bir gönül adamıydı. İnançlarında çok hassastı. Padişahı sevmekle birlikte, dinini herşeyden çok seviyordu.

Onu en hassas noktasından yakalamışlar, Padişah Mısır'a yürürse, bundan bütün ümmetin zarar göreceğine inandırmışlardı. Sadrazam Dukaginzade:

"Hünkâr Avrupa'ya yönelsin, ölünceye kadar arkasından gideyim" deyince akan sular durmuş, "Peki ne yapmalı?" diye sormuştu. O da, Padişahın Avrupa üstüne yürümesini isteyenlerle evinde bir toplantı yapacağını söylemiş, gelmesini istemişti.

İşte buradaydı. Ve hâlâ pek bir şey anlayabilmiş değildi.

"Hünkârı Mısır Seferi'nden vazgeçirmek için ne lazım?" diye sordu ortaya.

"Yeniçeri ve sipahi kulların biraz homurdanmaları" dedi Sadrazam, "O vakit aklını başına devşirir de garba yönelir."

"Yeniçeri kulların biraz homurdanmasından zarar gelmez" diye düşündü Tacizade, "Sultan Selim, bu sayede belki doğ-

ruyu görür. Biz dahi 'Kullar istemez' deyip, Mısır Seferi'nden vazgeçiririz. Ümmet rahatlar."

Toplantıdan çıkarken, geldiği kadar saf duygularla doluydu. Hem Padişahı, hem devleti bir çıkmazdan kurtarmaya çalıştığını düşünüp mutlu oluyor, dinine hizmet ettiğini sanıyordu. Konaktan çıkar çıkmaz, iki gölge bir evin kuytusundan çıkıp arkasına takıldı. Evine kadar izlediler.

* * *

Dokuz yüz yirmi bir yılının sekiz Muharrem'i, Perşembe gecesi (22 Şubat 1515)...

Karanlık, kuru, soluk bir gece. Soluk ve kimliksiz...

Bir anda karanlık yırtıldı, sokaklarda cıralar yandı, kışkırtılmış yeniçeriler, bir çığ gibi etrafa yayıldı. Ardından çığlıklar koptu...

"İstemezüük!"

Bu bir isyandı...

Önceleri sadece bağırıp çağırmakla yetinen yeniçeriler, zorbabaşılardan teşvikiyle gitgide işi azıttılar. Yavuz Padişahın hocası Halimi Çelebi ile Piri Mehmed Paşa'nın konaklarına saldırdılar. Yağmaladılar. Çaldıran'da Şah İsmail'in askerlerine karşı arslanlar gibi dövüşen sanki bu yeniçeri değildi. Bir anda değişmiş, bir gece içinde disiplinli asker olmaktan çıkıp çapulcu sürüsüne dönüşmüştü. Ama bunu hiçbiri kabul etmiyordu. Onlar da padişahı yanlış yoldan çevireceklerine inandırılmışlardı. Çoğu Padişahı seviyor, onu yanlışla sürükleyen çevresinden kurtaracaklarını düşünüyorlardı. Böyle söylenmişti onlara. Onlar da araştırmadan, mantıklarına bile sormadan kabullenmişlerdi.

Orhan Bey birkaçını çevirip sordu:

"Bu yaptığınız edepsizlik değil de nedir, siz Allah'tan korkmaz, Peygamberden utanmaz mısınız?"

"Biz padişahımız efendimize itaat üzereyiz, onu yanlış yol-

lara sevk edenlerden kurtarmak istiyoruz. Etrafını temizlesin, başımız üzerinde yeri var.”

“Teklifinizi daha münasip biçimde anlatamaz mıydınız?”

“Ağalarımız anlatmış, Sadrazam Efendimiz dahi anlatmış, lâkin Padişah dinlememiş. Aklın sesi ulaşmamış kulağına. Neden dersen, yakın çevresi tarafından mübarek kulağına başka şeyler üflenir.”

Orhan Bey, gitti, duyduklarını aynen Padişaha arzetti.

“Görünürde askerin size bir kini yok. Çevre diye tuttururlar Hünkârim.”

“Bilirim bu işleri Orhan, çevre diye başlanıp merkeze doğru gelinir. Eh, merkezde de biz varız. Şimdiden tedbir almalı. Zaten bunu çoktan bekliyorduk. Geç bile kalmış sayılırız.”

Yavuz Padişah, kütüphanede idi. Kılıcını kuşanmış, fakat zırhını giymemişti.

Acı acı başını salladıktan sonra mırıldandı:

“Çok yazık. Ne yaptıklarını bilmiyorlar.”

“Kandırılmış olmalılar Hünkârim, size yardımcı olduklarına inandırılmışlar.”

“Çünkü cahil kalmışlar, mantık yürütemiyorlar. Askeri cahil olan bir devlet, payidar olamaz. Ama suç bizim, kılıç dersi yanında kalem dersine gereken önemi vermedik. Tıpkı birer çocuk hepsi. Çocuklar ne yapar bilirsin. İçindekini merak edip, en değerli vazoyu bile kırarlar. Hayır, askere kızamıyoruz. Onları bir çapulcu haline getiren güruhun elimizden çekeceği var.”

Sert adımlarla yürüdü.

“Herhalde kalabalığın karşısına çıkmayı düşünmüyorsunuz Hünkârim.”

“Çıkacağız, daha önce de çıkmıştık.”

“Zırhınızı bile giymemişsiniz.”

“Çaldıran yolundaki isyanda da karşılarına zırhsız çıkmıştım. Yiğit yiğidi gözünden tanır. Bana ilişmeye cesaret edemezler.”

Kapının önüne geldi. Padişahın sokağa çıkmaya hazırlandığını gören akağaları, baltacılar, sakiler, aşçılar önünü kesti-ler. Kapı ile arasında canlarından bir duvar ördüler.

Akağalardan biri kendini Padişahın ayaklarının altına attı: “Şevketlü Sultanım, çıkmayınız; bu gözü dönmüş güruh mübarek vücudunuza bir zarar eriştirebilir.”

Yavuz Selim’in sesi bomba gibi kalabalığa düştü:

“Kul ile Sultan arasına girmeyin bre, billahi tepeleriz! Açın kapıyı...”

Canlı duvar yıkıldı...

Kapı bütün korkuların, tedirginliklerin üstüne gıcırdayarak açıldı...

Yavuz Padişah, atına bindi. Bir akıncı pervasızlığıyla dışarı sürdü.

Muhafızlar aceleden atlanmaya fırsat bulamamışlar, yayan yapıldak Padişahın arkasına takılmışlardı.

Orhan Bey, eli kılıcında, Padişahın hemen yanında idi.

Padişah görününce çığlıklar kesildi. Derin bir sessizlik oldu. O sessizlikte Yavuz Padişahın sesi çınladı:

“Açılın bre! Padişahınıza yol verin...”

İçlerine kılıç girmiş gibi açıldılar...

Atını durdurup çevresine baktı:

“Ne istersiniz? Muradınız, kılıçlarınızla yücelttiğiniz devleti yıkmak mıdır?”

Bir çığlık koptu:

“Hâşâ Hünkârım.”

“Peki, nedir bu fermansızlık, bu ne cürettir?”

Hiç kimsede ses yoktu, ufalanmışlar da toz bulutuna karışıp yitmişlerdi sanki.

“Vaktiyle size olacakları söylememiş miydik?” diye devam etti Yavuz Padişah, “Saltanatımız müddetince devamlı seferler yapılacaktır. Sıkıntılar çekilecektir. İslâm birliği sağlanana kadar at sırtından inilmeyecektir, dedik, o zaman kabul ettiniz.

Rahat yüzü göremeyeceksiniz, dedik, görmeyelim, dediniz. Aylarca, hatta yıllarca sürecektir uzun seferlerde sıkıntılar çekeceksiniz dedik, çıkarız, dediniz. Bu şartlarda bize biat ettiniz. Peki, şimdi ne oldu? Yarı yoldan niçin döner, niçin padişahınıza asi olursunuz?”

“Hâşâ Padişahım!”

Başları önlerine düşmüştü. ‘Hâşâ’ diyor, kendilerini affettirecek başka bir kelime akıllarına gelmiyordu.

Az önceki çılgınlıktan eser kalmamıştı. Padişahı karşılında görünce, Çaldıran’ı hatırlamışlar, Çaldıran’ı hatırlayınca, şimdiki durumlarıyla karşılaştırmışlar, şimdiki durumlarını içlerine sindirememişlerdi.

Önce kalabalıktan bir yeniçeri çorbacısı koptu.

Ağlayarak kendisini Padişahın önüne attı:

“Ben pişmanım, Hünkârım, affet!”

Bir grup yeniçeri ve sipahi aynı şeyi yaptı:

“Bilemedik, bağışlayın.”

Padişahın sesi çağıladı, tekrar:

“Pişmanlar şu tarafa geçsin, diğerleriyle ölümüne cengimiz var.”

Yürekleri burkuldu...

Ağır ağır hepsi Padişahın gösterdiği tarafa geçti.

Padişah da, Orhan Bey de rahat birer nefes aldılar.

Yavuz Padişah, askeri çok iyi tanıyor, cesarete hayran olduklarını biliyor, cesaretiyle onları etkiliyordu.

Kışkırtıcılardan eser kalmamıştı. Durumun değiştiğini görür görmez can derdine düşmüşler, çıl yavrusu gibi dağılmışlardı.

Elebaşları, bir çare bulacağını umarak Sadrazam Dukagin-zade’nin konağına koştu.

“Ne var?” diye sordu Sadrazam, telaşla, “Niye geldiniz?”

Korkudan titreye titreye anlattılar. Sadrazamın telâşı arttı. Bir çıkış yolu aradı.

"Hemen konağımı yağmalamaya başlayın, ne bulursanız sokağa atın. Kırın, geçirin. Benden size ruhsat."

Şaşırdılar.

"Ne... Ne demek oluyor bu, biz çapulcu muyuz?"

"Bre densizler! Buraya yağma için gelmediniz mi? İşte konak, yağmalayın."

Daha beter şaşırdılar...

Şaşırmak ne kelime, şok oldular...

"Ne... Ne diyorsunuz Devletlüm? Yeniçeri döneklık etti, Padişah hôt deyince bozuldu, ne yapacağımızı sormaya geldik."

Anlattıkları Sadrazamın umurunda değildi:

"Densizler! Utanmadan, arlanmadan Hünkâra karşı nasıl ayaklanırsınız? İşte canım Padişahımın uğruna feda olsun. Alın da kurtulayım. Ölmek sizi böyle görmekten iyidir."

Bakıştılar. Sadrazamın başından korkup döneklık ettiğini ancak anlamışlardı.

Biri kılıcına el attı. Sadrazamın zoruyla girdiği yolun sonunda nasılsa ölüm vardı, Sadrazamı da birlikte götürse ne lazım gelirdi.

"Seni..."

Fakat Sadrazamın muhafızları o sırada odaya dolmuş, adamı tam zamanında durdurmuşlardı.

Alıp zindana götürdüler.

Diğerleri sus pus seyrediyordu.

"Kelleniz omuzlarınızda kalsın istiyorsanız konağı yağmalamaya başlayın. Çünkü sizi benden başkası kurtaramaz. Kurtarılbilmem için de sadrazam kalmam lazım."

Sadrazam muhafızlarının da yardımıyla konağı talan ettiler.

Sadrazam alelacele atına bindi, saraya doğru sürdü. Avludaki insan seline toslayınca durdu. Sesini Padişaha işittirmek için bas bas bağırmaya başladı:

"Dağılın alçaklar, ben Sadrazamınızım! Hünkârı göreceğim."

Kalabalık dağılacağına daha çok sıkıştı, Sadrazamı da sıkıştırdı.

"Dağılın dedim."

Etrafına toplandılar ve düğüm gibi düğümlendiler.

Sadrazam kurtulmak için atını tepikledi, ama kurtulamadı. Kalabalığı aşmasının imkânı yoktu. Orta yerde kısılp kalmıştı.

Son çare olarak Padişah'tan yardım istemeye karar verdi:

"Padişahım, Şevketlü Hünkârım, yanınıza gelemiyorum."

Yavuz Padişah, tasarladığı değişikliği o an uygulamaya karar verdi. Parmağını Dukaginzade'ye doğru dikti, sert bir sesle bağırdı:

"Artık yanımızda yerin yok!"

"Hünkârım, merhamet..."

"Seni kışkırttığın askere havale ediyoruz."

Kalabalığa ölüm sessizliği çökmüştü. Ağzıları bıçak açmıyordu. Ne uğultu, ne gürültü kalmıştı. Nefes almaktan bile korkar gibiydiler.

Bu sessizlik içinde Dukaginzade'nin iniltiye benzer sesi duyuldu:

"Padişahım meded, ben size ne yaptım?"

"Bize mi? Ne yapabilirsin ki? Hem şahsımıza kastın olsa affederdik. Kastın din-i İslâma; biz, birlik uğruna canımızı dişimize takıp çalışalım, sen birliği bozmak için entrika çevir. Yanına kâr kalır mı sanırdın?"

Kalabalık yeniden harekete geçmiş, şaşkın deniz dalgalanmaya, dalgalar gittikçe kabarmaya, fırtına uğuldamaya başlamıştı.

"Dükoğlunu paralasak gerektir!"

"Fesadına âlet etti bizi..."

"Ocağın namusunu lekeledi..."

"Billah paralamak gerektir!"

"Yeniçeri ocağı, Peygamber ocağıdır, fesatçıları başımızda istemezük.

"İstemezüük..."

"Böyle fesatçı sadrazam istemezük. Haini ne yapmak lâzımdır? Şeyh Efendi fetva versün!"

Zembilli Ali Cemali Efendiye adam saldılar. Padişah, Orhan Bey'i saraya gönderdi.

"İçinde ihanet vesikaları bulunan kutuyu al, Şeyhülislâma götür. Dukaginzade'nin mektuplarını bir de kendisi okusun. Fırıl!"

Orhan Bey isteneni yaptı. Yavuz iyi düşünmüştü. Gerçekte de Zembilli Hoca, fetva isteyenlere itiraz ediyordu:

"Araştırmadan, soruşturmadan, bilgisiz ve belgesiz kimse-nin kılma dokundurtmam. Bu böyle biline..."

Orhan Bey, Şah İsmail'e yazılan mektupları Şeyhülislâmın önüne koydu:

"İşte belgeler, efendi hazretleri..."

Şeyhülislâm Dukaginzade'nin mührüne baktı. Kendisinde bulunan mühür örneğiyle karşılaştırdı. Ve hükmünü bildirdi.

"Şüphem kalmadı, Dukaginzade'nin ihaneti sabittir. Şimdi aşağı inin, fetvayı yazıp zembille sarkıtacağım."

Aşağı indiler. Az sonra bir zembilin içinden fetva çıktı.

Doludizgin, Padişaha götürdüler.

Padişah, çıranın titreyen ışığında fetvayı okudu. Kalabalığa Dukaginzadeyi göstererek emretti:

"Alın şunu, hem fermanlı, hem de fetvalıdır."

Yeniçeriler homurdanarak Sadrazamın üstüne yürüdüler. Dukaginzade, Padişaha yalvarmaya başladı:

"Suçsuzum, billahi günahsızım Padişahım. Bana kıydırma. Bu gözü dönmüslere ne yapabilirdim? Benim dahi evimi yağmaladılar."

"Yalan!" diye gürlledi yeniçeri çorbacılarından biri, "Kona-

ğını yağmalayalım diye bizi zorlayan gendisidir.”

“Meded Padişahım! Evet suçluyum, lâkin bağışla. Bir daha tevbeler tevbesi.”

“Senin için tevbe kapısı kapandı. Daha önce çok fırsatlar verdik ya, kullanamadın.”

Kurtulmak için son bir teşebbüste bulundu. Atını mahmuzladı... İnsan barajını son bir kere daha yıkmayı denedi. Fakat hayır, nefret kalın bir duvar gibiydi, aşamıyordu.

“Padişahım, kurtar!”

Padişah sanki duymuyordu. Sırtını dönmüştü. Haykırışlar birbirine karıştı, uğultu direk direk semaya yükseldi. Fırtına, görülmedik şekilde kabardı, coştı, çağladı ve aniden duruldu. Şimdi meydanda çıt çıkmıyordu.

Padişah yavaş yavaş döndü, delici bakışlarını gölgelerin üstünde dolaştırdı.

“Yeniçeri kullar, dinleyiniz. Gayemiz İslâm birliğini kurmak, bütün Müslümanları bir bayrak altında toplamaktır. Şurada burada, parçalar halinde yaşayan İslâm milletlerini derleyip toplamak istiyoruz. Karlı yamaçtan aşağı yuvarlanan çığ gibiyiz. Yuvarlandıkça küçülmüyor, büyüyoruz. Tevhid sancağı altında bütün Müslümanlar toplandıktan sonra garba yöneleceğiz. Unutmayın ki, dinin özü tevhid inancıdır. Her devirde ve her yerde insanların tek kalp olarak Allah’a inanmalarını sağlamak, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin gayesi olmuştur. Bizim dahi gayemiz aynıdır. Bütün insanlık bu noktada birleşmeli diyoruz. Ama önce Müslümanlar birleşmeli. Birlik saflaşmayı, saflaşma cemaatleşmeyi, cemaatleşme camialaşmayı, camialaşma ümmetleşmeyi sonuç verir. Ümmetleşen cemiyetleşir, cemiyetleşen milletleşir, milletleşen insanlaşır. Askerler! Hedefimiz insanlık âlemini, İslâm adaletiyle insanlaştırmaktır. Allah’tan korkmaz, peygamber tanımaz zalim kralların, emirlerin elinde ezilen insanları ırk, din, renk gözetmeksizin kurtarmak emelindeyiz. Elimizde Kur’ân gibi bir

burhan varken, buhrana düşersek şahsî hatalarımız yüzünden düşeriz. İşte şimdiki hal, 'Sizden olan âmirlere itaat ediniz' hükmü varken, siz isyan üzre oldunuz, Allah'ın emrinden ayrıldınız. Gazabından korkmaz mısınız?"

Meydana yalnız Padişahın güir sesi hâkimdi...

Can kulağıyla onu dinliyorlardı...

Bazıları olduğu yere çömelmiş, gözyaşı döküyor, fesada âlet olduğu için kendi kendine lanet okuyordu.

Pişmanlık damla damla gözlere dolmuş, şubat ayazında gözyaşları gözlerde donmuştu.

Padişah coşkundu, dizginleri eline geçirdiğini görüyor, gördükçe heyecanlanıyordu:

"Hazret-i Resul, ahirette ümmetinin çokluğuyla iftihar edeceğini buyuruyor. Hamdolsun çokçayız. Bu sayı çokluğuna, mefkûre birliğini de ilâve edersek gayemize ulaşırız. Rehberimiz Resulullah'tır. Onun rehberliğini kabul edenlerin ilk muzaffer akını Bedir Gazası oldu. Sonra tevhid sancağı Malazgirt'te, Niğbolu'da, Bizans içlerinde dalgalandı. Oradan aldık, Allah'ın inayetiyle, ümmetin desteğiyle Çaldıran'a götürdük. İslâm dinini hurafelerle doldurmak isteyenlere, ezanımızı değiştirenlere lâıyk oldukları dersi verdik. Şimdi yeni fetihlere hazırlanalım diyoruz. Bunun için gecemizi gündüzümüze katarak çalışıyoruz. Önümüze geçiyor, gitme diyorsunuz. Tevhid sancağını dünyanın öbür ucuna dikme diyorsunuz."

Kalabalıktan feryat gibi bir itiraz koptu:

"Hâşâ!"

"Yaptığınız bu manaya geliyor. Oysa inançsızlık tuğyanı karşısında tek büyük kuvvet vardır: İslâm dini. Aslî cevherini kaybeden, birtakım hurafelerden ibaret kalan diğer dinler o tuğyanı, o buhranı durduramaz."

Hiddetle bağırdı kalabalığa doğru, yumruğunu sıktı:

"Söyleyin şimdi, bizi hâlâ yolumuzdan çevirmeyi düşünüyor musunuz?"

İnsan seli kabardı, binlerce ağızdan aynı anda bomba gibi bir vaat düştü:

“Ölene dek arkadayız, Padişahım!”

“Ölene dek mi? Vallahi, billahi mi?”

“Hem vallahi, hem billahi!”

Yavuz Padişah derin bir nefes aldı:

“Son defa inandık” dedi, “Sözünüzü hiç unutmayın, şayet bir daha fesada âlet olur, kargaşa çıkarırsanız billahi tahttan feragat eyleriz. Şimdi dağılın, koğuşlarınıza gidin, Dersaadet’e döndükte kışkırtıcıların listesini isteriz sizden.”

Herkes gırtlığını yırtarcasına bağırıyordu:

“Padişahım çok yaşa!”

Yavuz Padişah atını sürdü. Kalabalık saygıyla iki yana açıldı. Vakarla geçti aralarından, saraya döndü. Merdivenleri çıkarken meydan hâlâ coşkuyla uğulduyordu:

“Padişahım çok yaşa!”

“Mağrur olma padişahım, senden büyük Allah var” diye mırıldandı.

Çevik adımlarla kütüphaneye girdi.

* * *

Kış hummalı bir sefer hazırlığı içinde geçti...

Yeniçeriler, sipahiler, azepler insanüstü bir gayretle çalıştılar.

Padişahın niyeti Timur istilâsıyla Osmanlı hâkimiyetinden çıkıp Safevîlerin eline geçen Kernah’ı tekrar almaktı. Buna mecburdu. Çaldıran’da karısını ve tahtını bırakıp kaçan Safevî İsmail’in Anadolu içlerinde yuvalanmaması için bu sefere çıkması gerekiyordu.

Safevîler, Dulkadiroğulları ve Kölemenler, Sultan Selim’e karşı tabii bir ittifak içinde idiler. Fakat Yavuz Padişah dâhiyane politikalarla askerî ittifak içine girmelerini önüyor, herbirini tek tek yakalayıp, yakaladığı yerde vuruyordu. Gaflet edip

askerî ittifaklarına göz yumsaydı, herhalde dünyanın en büyük gücü meydana gelecekti.

Kemah kuşatmasına, Bıyıklı Mehmed Paşa memurdu. Kış başında gitmiş, kuşatmayı başlatmıştı. Yavuz Padişah, hücumda bizzat bulunmak istiyordu. Ama Kansu Gavri'yi kuşkulandırmamalıydı. Yola çıkmadan önce Kansu Gavri'ye son bir mektup daha yazdı. Mektup "Babacığım" diye başlıyor, Mısır'a yürüyeceği yolundaki söylentilere aldırmamasını söylüyor, bu dedikoduların Şah İsmail tarafından maksatlı olarak çıkarıldığını, oysa niyetinin Mısır'a değil, İran'a yürümek olduğunu bildiriyordu.

* * *

Günü geldi...

921 yılı, Rebülevvel'in beşinci günü (19 Nisan 1515) Amasya'da cenk davulları vurdu.

Ardından tekbirler alındı, dualar edildi.

Yeniçeriler bir ağızdan gülbank söylediler. Mehteran, cenk marşları çaldı. Minarelerden sala verildi...

Ordu-yu Hümayun Kemah'ı almak üzere o gün yola çıktı.

Askerin neşesi yerine gelmişti. Savaş, onlar açısından, bir oyundan farksızdı. Oyuna giden çocuklar gibiydiler.

Yollar Karacabey çayırına yayıldı. Kemah yakındı artık, savaş yakındı.

Karacabey çayırında karargâh kurmuş dinlenirlerken, Mısır elçilerinin geldiği haberi kulaktan kulağa yayıldı.

Yavuz Selim, elçilere ikramda bulundu. Kansu Gavri'nin halini, hatırını sordu.

"Zât-ı devletlerine hürmetimiz sonsuzdur" dedi, "Cenâb-ı Hak nasip eder de bir gün hacca gidebilirsek, bilvesile Sultan Hazretlerine uğrayıp elini öpmek isteriz."

Fakat elçilerin yüzünde yaprak kıpırdamıyor, dinleyip dinlemedikleri bile anlaşılmıyordu. Korkmuş bir halleri vardı.

Yavuz Padişah, yoklamak istedi:

"Yoksa Sultan Gavri, bizi sevmez mi?" diye sordu.

Padişahın sorusu cevaplandırılırdı. Elçibaşı yutkundu:

"Sultanımız iyi niyetli ve dost canlısıdır, kendisini sevenleri de sever. Hürmet gösterene hürmet gösterir. Buyurdu ki: Bizim himayemizde bulunan Alaüddeve'nin oğlu Süleyman Bey'in idam edilmesi ne haldir?"

"Devlet halidir" dedi Yavuz Padişah, "Bu hali sultan olan anlar."

"Efendimiz ced emced sultandır."

"Şu halde davranışımızın sebebini anlamış olmalı. Bu bizim iç işimiz."

"Efendim Kansu Gavri böyle düşünmez. Himayesi altındaki birinin idamı iki devlet arasına kılıç sokar."

Yavuz Padişahın tek kaşı kalktı, giderek kızıyor, ama kendisini tutmaya çalışıyordu.

"Anlat bakalım elçibaşı, bir değersiz can yüzünden aramıza kılıç nasıl girermiş?"

"Sultanımın bazı şartları var."

"Şart mı?"

"Evet... Şartları kulakardı edilirse, bunun sorumluluğu kulakardı edenlerde olacak."

"Yani bizde."

"Elbette."

Vezirler, Padişahın bakışlarının bulandığını, bıyıklarının titremeye başladığını görüp ürktüler. Ama Padişahı ilk defa gören elçilerde bir telaş yoktu.

"Söyle bakalım, efendinin şartları neymiş?"

"Birincisi: Süleyman Bey'in mülküne sancakbeyi olarak tayin ettiğiniz Şehsuvaroğlu Ali Bey derhal azledilecek."

Yavuz'un tek kaşı yaylandı, dikildi.

"Evet."

"İkincisi: Kayseri ve Bozok sancakları Dulkadiroğlu Alaüddeve'ye iade olunacak."

Yavuz Padişahın, bu defa, gür bıyıklarının iki yanından iki derin çizgi çıkıp çenesine kadar uzandı.

“Başka?”

Elçi bütün isteklerini kopardığını sanıyordu, cesaretlendi; sesini bir parça daha yükseltmişti:

“Bu sancaklarda sikke Kölemen Sultanlığı namına basılacak, hutbe şevketlü efendim Kansu Gavri adına okunacak.”

Yavuz Padişah, daha fazla kendini tutamadı. Ok gibi yerinden fırladı:

“Git Sultanına söyle. Bundan böyle adını Anadolu’ya yaymak şöyle dursun, Mısır’da koruyabilirse ne mutlu.”

Bu kükreş elçileri şaşkına çevirmişti. Bütün isteklerinin kabul edildiğini umup şenlenirken, bozguna uğramışlardı. Elçibaşı neye uğradığına şaşırıp kekelemeye başladı:

“Bi.. biz... Yalnızca...”

Sultan Selim parmağını otağ-ı hümayunun kapısına dikti:

“Başınızdan olmak istemiyorsanız defolun!”

Elçiler gittikten sonra, vezirlerine döndü:

“Siz de çıkın, halvet isteriz.”

İçeride yalnız Zembilli Ali Cemali Efendi kaldı. Yavuz Padişah, Şeyhülislâmın farkında değildi. Neden sonra etrafına bakınca onu gördü. Yüzünden bir öfke bulutu geçti:

“Herkes çıksın demiştik.”

Zembilli rahat bir tavırla cevap verdi:

“Ben herkes değilim, Şeyhülislâmım. Şeyhülislâm da çıksın demediğinize göre, içerde kalmakta mazurum. Padişahım, öfke bulutu gibisin. Böyle demlerde kendini kaybedip ahiret sarayını yıkmandan korkarım.”

Padişah hâlâ öfkeliydi:

“Belli ki, Şeyhülislâm azletme yetkimizin olmayışı sizi böyle konuşturur.”

“Yetkiniz olsa da beni azletmezsiniz Padişahım. Zira size, başından korkmadan, mal mülk endişesine düşmeden, evlâd

ü iyali yetim korna tasasına kapılmadan doğruları söyleyecek biri lazım. İşte o benim. Allah korkusu dışında korku bilmem.”

Yavuz Padişah, söylenenleri kabullenmek zorunda kaldı:

“Her zamanki gibi haklısın Hocam. Adeta içimizden geçenleri okuyor, bizim dahi zaman zaman düşündüklerimizi söylüyorsun.”

Şeyhülislâm gülümsedi:

“Gözleyene gizli yoktur.”

Biraz durduktan sonra devam etti:

“Elçilere haşın davrandınız. Madem ki Mısır Seferi’ne çıkmak istiyorsunuz, neden Kansu Gavri’yi kuşkulandırıyorsunuz? Tedbirde kusur ettiniz.”

“Kendimizi tutamadık Efendi Hazretleri, avurtlarımızı yedik, dudaklarımızı kemirdik, dişlerimizi sıkı sıkı bir hal olduk. Biz de insanız, sonunda sabır taşımız çatlayıverdi. Lâkin ne teklif, bir padişahın karşısına bu teklifler çıkılır mı? Padişah şöyle dursun, bir beylerbeyi için bile hakarettir. Ne cüret? Kansu Gavri kendini cihan padişahı mı zannediyor?”

“İtidal Padişahım, itidal. Büyük davalara sabrın yolundan gidilip ulaşılır. Unutma ki, öfke ile kalkan zararlar oturur.”

“Evet...”

“Şimdi bu hatayı düzeltelim.”

“Ne yapayım?”

“Kansu Gavri’ye hemen bir mektup yaz.”

“Ne diyelim?”

“Elçilerinin saygısızlık ettiğini anlat. Bu yüzden öfkelenildiğini ve maksadı aşan sözler ettiğini, affına sığındığını söyle. Teminat ver. Ta ki kuşkulanıp hazırlanmasın.”

“Biz bunları nasıl yazarız? Kalemimiz durur, kendimize olan güvenimiz sarsılır, izzetimiz ezilir.”

“Şu halde ruhsat buyur ben yazayım. Din-i İslâmın izzeti, Zembilli Şeyhin izzetinden elbet üstündür. Gururumuzun üstünde davamızı yükseltmiyorsak, dava sahibi olduğumuz ku-

ru iddiadan ibaret kalır. Padişahım, münasip bulursanız mektubu ben yazarım.”

Sultan Selim, elçiler karşısında aşırı öfkelenmek ve hele Kansu Gavri'yi tehdit etmekle hataya düştüğünü kabul ediyordu. Elçilere sert çıkmayacaktı. Üstüne yürüyeceği sultanı uyandırmayacaktı. Şimdiye kadar olduğu gibi esas maksadını saklayacak, niyetini içinde tutacaktı. Ama ok yaydan çıkmış, söylenmemesi gerekeni söylemişti. Düpedüz hata etmişti. Padişahların hatası yalnız kendilerini değil, hükümleri altındaki bütün toplumu ilgilendirirdi. Bundan hepsi etkilenirdi.”

Düşündükçe ürktü. Bütün toplumun, belki de tekml Müslümanların sorumluluğu çöktü omuzlarına, omuzları düştü.

“Peki Hocam” dedi, henüz duyulur bir sesle, “Mektubu yazacağız. Hem öyle bir yazacağız ki, Kansu Gavri iyice havalanacak. Şah ile münasebetlerinden habersiz bulunduğumuzu düşünüp, ayrıca bizi kendisine tâbi belleyecek.”

Zembilli istediğini yaptırmıştı. Artık gidebilirdi.

“Münasiptir” demekle yetindi.

Şeyhülislâm gider gitmez, Yavuz Padişah, bir mektup yazdırdı. Mektup biter bitmez de serdengeçti dostlarını çağırdı.

Hüseyin Ağa, Rasim ve Orhan Bey, heyecanla koşarak otağa girdiler.

“Emret, Hünkârım!”

“Tiz hazırlanın, yarın şafakla Mısır'a gideceksiniz.”

“Ne yapmaya?” diye sordu Orhan Bey.

“Kansu Gavri'ye bağlılık mektubumu sunmaya...”

“Bağlılık mektubu mu?” diye şaştı Hüseyin Ağa, “Hem de Kansu Gavri'ye...”

“Canım, öylesine işte” derken elini boşlukta salladı Yavuz, “Seferden kuşkulandırmamak için.”

“Hepsi bu mu?” diye sordu, Orhan Bey.

“Resmi göreviniz bu, yani elçilik. Ötesi bildiğiniz gibi...”

Hani etrafı kolaçan eder, taraftar kazanmaya çalışır, hele bir de iç karışıklık çıkarırsanız darılmam.”

“Şimdi değdi işte” diye konuştu Rasim, “Yakında şenlik var.”

“Hem de nasıl” diye güldü Yavuz. Sonra alabildiğine ciddi-
leşti:

“Kendinize gerektiği kadar muhafız seçin. Bu gece müna-
sip hediyeler hazır edilip yola çıkmadan size verilecek.”

Mektubu Orhan Bey’e teslim etti.

“Seni elçibaşı nasbettim Orhan. Kuş gibi uç, acele mektu-
bu Kansu Gavri’ye ulaştır. Suriye’de olduğunu duyduk. Şah İs-
mail’e çok yakın. Askeri ittifak kurmalarından korkulur. Sulta-
nı Kahire’ye dönmeye ikna etmeye çalış. Sonra da gel, dile ne
dilersen.”

“Sağlığını Hünkârım.”

“Hep aynı cevap, sana şu fani dünyada verebileceğimiz bir
şey yok mu?”

“Var...”

“Nedir o? Çabuk söyle ihsan edelim.”

“Dostluğunuzu verin Padişahım, beni gönlünüzden çıkar-
mayın yeter, başkaca bir şey istemem.”

Sultan Selim, bir an için şehzadelik günlerine döndü. Yakın
arkadaşlarıyla el ele aştığı güçlükleri düşündü. Hayatının her
safhasında Orhan Bey’i gördü. Birlikte nice güçlüklerle göğüs
germiş, herkesin ümit kesip kendisini terk ettiği günlerde bile
yanıbaşından ayrılmamıştı.

Dayanamadı, gelenekleri bir yana bırakarak sarıldı:

“Gel benim iki gözüm karındaşım Orhan, bana benden ya-
kın dostum, gel.”

Orhan Bey’in gözleri yaşarmıştı.

“Hünkârım, şevketlü Sultanım!”

Ayrıldıklarında Padişahın gözünde de yağmur bulutları
vardı. Hepsine tek tek bakarak, konuştu:

“Birlikte ağır bir yükün altına girdik, belimiz büküldü, yükümüzün ağırlığı altında ezildik. Ama Allah biliyor, ürkmedik, korkmadık, ümitsizliğe düşmedik, bugüne geldik. Bugüne kadar kendimize ve arkadaşlarımıza vakit ayıramadık. Sizleri gönülden sevmemize rağmen ihmal ettik.”

Bulutlu gözleri dalgın dalgın bakıyordu:

“Sen buradasın Orhan. Hüseyin Ağa, Rasim, sizler de buradasınız. Ya diğer karındaşlarımız. Hani nerede Malkoçoğlu Ali Bey, Tur Ali Bey, diğer candaşlar? İsimlerini dahi hatırlamakta güçlük çektiklerimiz nerede? Uğrumuza can verenler?”

Ağladı ağlayacaktı:

“Padişah olmakla öylesine bir ateşten gömleğin içine girdik ki, değil dostlarımızı, kendi kendimizi bile unuttuk. Bazen herşeyi bırakmak, sıradan bir insan olmak istiyorum.”

Duygulanmış, ne zamandır kendine bile açmaya korktuğu iç dünyasını arkadaşlarına açmıştı. Padişah oldu olalı, hayatım dilediği gibi yaşayamıyordu. Vakit bulup şiir bile yazamıyor, yüreğindeki kilidi açamıyordu.

Yıllardır ilk defa çözülmüştü. Yıllardır ilk defa padişahlıktan sıyrılıp kendi kendisi olmuştu. Fakat çok sürmedi. Arkadaşlarının şaşkınlığı henüz sürerken o padişahlığına büründü:

“Neyse, selametle gidin, sağlıklı gelin. Şu Mısır işi de bitsin, oturur rahat rahat eski günleri yadederiz. Belki bunu Mısır’da yaparız, belki de mukaddes Mekke-i Mükerrerme’de. Yolunuz açık olsun.”

Helalleşip otağ-ı hümayundan çıktılar.

Yavuz Padişah yalnızlığına döndü. Kansu Gavri’ye gönderdiği mektubun müsveddelerini çıkardı. Dudaklarını kemire kemire, dişlerini sıkı sıkı bir daha okudu:

“Siz benim pederimsiniz, sizden duâ isterim. Alaüddevle mülküne sizin rızanızla girdim. Bana asi idi. Pederimle Sultan Kayıtbay arasındaki fitneyi meydana getiren bu adamdı. Teyin ettiğimiz Şehsuvaroğlu hoşunuza giderse kalır, gitmezse

değiştiriniz, size ait bir iştir. Alaüddevle'den aldığımız yerleri isterseniz yine size iade ederiz. Daha ne ki arzu ederseniz onu dahi yaparız. Lâkin bizimle Şah İsmail arasına girmeyiniz. Şah'a tavassut etmeyiniz. Biz Şah'ın çadırını yeryüzünden kaldırmadıkça geri dönmeyeceğiz."

Bitiremedi... Mektubu buruşturdu, sonra paramparça etti...
Kemire kemire dudaklarını kanatmıştı.

* * *

Bir gün gülbanklar yine vurdu...

Yavuz Padişah, ordusuyla uçtu, Kemah önlerine düştü...

Osmanlı ordusunun kış başında başlattığı kuşatma sürüyordu. Sarp kayalıkların üstünde inşa edilmiş bulunan kaleyi almak için Padişahın gelmesini bekliyorlardı. Şehir halkı açlıktan bıkkındı. Meyveler iyice olgunlaşmış, düşmek üzereydi. Düşürmek için silkelemek yetecekti.

Yavuz Padişah, aylardır kaleyi kuşatma altında tutan komutanlarla görüştüktan sonra hücum emrini verdi. İkinci vakti başlayan şiddetli topçu ateşi birkaç saat içinde sonuç verdi. Akşama doğru Kemah fethedilmişti.

Muhafızlığına Karaçinoğlu Ahmed Bey getirildi.

Padişah Kemah'ta fazla beklemedi. Ordusunu cebri yürüyüşle Sivas'a götürdü. Orada Hadım Sinan Paşa kuvvetleriyle birleşti. İncesu kıyısında ordugâhını kurdu.

Casuslar, ihtiyar Dulkadir hükümdarı Alaüddevle'yi durumdan haberdar ettiler.

"Eyvah!" dedi, "Sonumuz geldi."

İlk iş olarak haremینی ve hazinesini Göksün Ovası'na hâkim Turnadağ tepelerine yolladı. Kendisi de otuz bin askeriyle bu dağın eteklerinde mevzilendi.

Yavuz Padişah, Alaüddevle ile savaşmaya bizzat gitmedi. On üç bin kişilik bir kuvvetle bu işe Sinan Paşa'yı memur etti. Alaüddevle'nin yeğeni Şehsuvaroğlu Ali Bey'i de yanına kattı.

"Tez halledin, göreyim sizi. Zafer haberinizi burada bekleyeceğiz."

Sinan Paşa'nın on üç bin kişisine karşılık Alaüddevle'nin otuz bin kişisi...

Turnadağ eteklerindeki ovada kapıştılar. Karşılıklı top ateşinden sonra kılıç kılıca geldiler. Zafer kılıçların ucundaydı.

Sinan Paşa, tecrübesini yine konuşurmuş, sonradan ovaya gelmesine rağmen ordusunu ustaca yerleştirmişti...

Dağın arkasında üç bin dağcı yeniçeri vardı. Sinan Paşadan emir gelir gelmez bunlar harekete geçecek, Alaüddevle'yi iki ateş arasına alacaklardı.

Öyle de yaptılar. Sonuçta zafer Osmanlılara güldü. Seksen dört yaşındaki Dulkadir hükümdarı Alaüddevle vuruşma sırasında ölmüş, ordusu bozulmuştu.

Alaüddevle'nin kardeşi Abdürrezzak'la dört oğlu esir alındılar. Dulkadir ordusunun büyük bölümü Osmanlı saflarına katıldı. Bir kısmı ise tabana kuvvet kaçtı. Alaüddevle'nin zengin hazinesi de Osmanogullarının eline geçti.

Bu savaş Dulkadir Devleti'nin sonuydu...

Artık tarih sahnesinde Dulkadiroğulları Devleti diye bir devlet yoktu (12 Haziran 1515).

Yavuz Padişah, zafer müjdesini getiren Sinan Paşa'yı kucakladı:

"Berhudar ol Sinan, Çaldıran'dan daha büyük bir zafer kazandın, yüzümüzü ak ettin, Allah da senin yüzünü ak etsin."

"Aman Hünkâрім! Sizin Çaldıran Zaferi'nin yanında, bizim Turnadağ Zaferi'nin esamesi mi okunur?"

"Ne dersin Sinan? Çaldıran Zaferi sadece Şarki Rumeli hâkimiyetini verdi bize. Oysa bu zafer Anadolu'nun Cenubi Şarki hâkimiyetini sağladı. Suriye ile Mısır'ın kapılarını da ardına kadar açtı. İmdi yapılacak iş, Allah'a sığınıp o açık kapılardan içeri girmektir. Hazırlık için Dersaadet'e dönmemiz lâzım.

Gurbet ellerde çok eğleştik, çok meşakkat, çok mihnet çektik,
ama değdi. Hazırlanın, eve dönüyoruz.”

11 Temmuz sabahı herşey hazırıldı...

Çadırlar sökülmiş, manda arabalarına yüklenmişti...

Yavuz Padişahın ordusu İstanbul'a dönüyordu.

Dördüncü Bölüm

İSTANBUL BÜTÜN GÜZELLİĞİNİ SERMİŞ, minareler güzel-
liklerin ortasında abideleşmişti...

Dil iskelesinden manzaraya dalan Yavuz Padişahın heyecanı çevresindekileri de heyecanlandırmıştı.

“İstanbul’u özlemişiz” dedi, “Hadi gidelim.”

Dört çifteliyle karşı kıyıya geçti.

Halk Yavuz Padişahın döndüğünü öğrenmiş, yollarda kalabalıklar toplanmıştı. “Padişahım çok yaşa!” diye bağırıyor, yaşlılar hıçkırarak ağlıyordu.

Gözyaşları boşuna değildi. Zafere susamışlardı. Hasrettiler. Padişahlarını yıllardır, askerinin başında at sürerken görmemişlerdi. Gördükleri manzarada eski haşmet günleri geri gelmiş gibiydi. Bu yüzden herkeste bir bayram sevinci, herşeyde bir başka güzellik vardı.

Ama Padişah sıkılmıştı. Sıkıldığı için de suratını asmış, kaşlarını çatmıştı. Alkışlanmak istemiyordu.

“Sakın alkışlara kapılma Sinan” dedi yanıbaşında yürüyen

Sinan Paşa'ya, "Halk çabuk sever, çabuk bıkar; biz ebedî sevgiye yönelelim. Allah'a."

Bahçekapı'dan saraya girdiler.

Yavuz Padişah, o gece de uyumadan çalıştı...

Ertesi gün divanı topladı.

"Bakın a" diye söze başladı, "Amasya'daki densiz kargaşanın hesabını soracağız. Sorumluları sizden istiyoruz."

Vezirler bu defterin kapandığını, bu işin unutulduğunu düşünüyorlardı. Şaşırdılar.

"Bakın a" dedi tekrar, kafalarından geçeni okumuş gibi, "O işin arkasını bırakmadık, bırakmayız. Neden derseniz devletin bekası söz konusudur."

Yavuz Padişah her türlü isyan eğiliminin kökten kazanması gerektiğine inanıyordu. Herkese bir ders vermeliydi. Çünkü önünde büyük, çetin savaşlar vardı. Kafaları karışmış vezirlerle, komutanlarla Mısır Seferi gibi büyük bir sefere çıkmasına imkân yoktu. Gevşeklik gösterirse, ordusunu da, devletini de çöllerde kaybederdi. Elbette bu riski göze almayacaktı.

Öğleden sonra da yeniçeri önderlerini topladı.

"Ağalar bakın, bu işin şakası yok, ihmale gelir tarafı da yok. Sizden asilerin listesini istiyorum. İsim vermezseniz kendi kellenizden olursunuz."

Sustular...

İsyana kapılanlardan bazıları can yoldaşlarıydı. Bir hata ettiler diye cellada göndermek insafa sığar mıydı? Olan olmuş, gelen geçmişti. Geçmiş bir hâdiseyi tekrar alevlendirip yarayı kaşımanın, hele hele taze zafere gölge düşürmenin âlemi var mıydı?

"İyice düşünün" diye kükredi Yavuz Padişah, "Çevrenizi araştırın, soruşturun; isimler önümüze geldikte bakarız. Ancak affı hak edeni affederiz."

Buna rağmen bir isim vermediler.

"Pekâlâ" dedi sonuç çıkmayacağını anlayınca, "Ortalarımı-

za dönüp aranızda görüşün. Önümüzdeki cuma günü, namazdan sonra hepinizi huzurunda istiyorum. Ama liste elinizde olmalı. Yoksa karışmam.”

Sustular...

Sessizce odayı terk ettiler.

Yavuz Padişah orada bırakmadı işi. Soruşturmayı derinleştirdi. Başka kanalları da harekete geçirmiş, güvenilir adamlarını seferber etmişti...

İş uzadıkça Yavuz Padişah sabırsızlanıyor, ama kurularla yaşları da yakmaktan çekindiği için katlanıyordu.

Nihayet isimler çıkmaya başladı. Fakat bunu yeniçeri önderlerinin doğrulamasını istiyordu.

Cuma günü namazdan sonra huzuruna geldiklerinde oldukça sakin, ama son derece de kararlıydı.

“İsimler hazır mı?” diye sordu.

Yeniçeri önderleri, aralarında konuyu görüşmüş ve bir karara varmışlardı. Bütün suçu üzerlerine alacak, tekmil yeniçeri ocağının suçlu olduğunu söyleyeceklerdi. Padişah, ne kadar öfkesi burnunda olursa olsun, herhalde bütün ocağı cezalandırmayı göze alamazdı. Bunları Padişaha arzetmesi için yaşlı yeniçeri başçavuşu Bekir Ağa'yı sözcü seçmişlerdi.

“Cümlemiz mücrimimiz şevketlü Hüdâvendigâr” diye söze başladı Bekir Ağa, “Cellat satırını haketmiş suçlularız cümlemiz, ama zat-ı şahaneden af diliyoruz.”

“Be hey!” diye gürledi Yavuz, “Böyle söylemekle kurtulacağınızı mı sanıyorsunuz? Çobanlar bile koyunlarının hangisinin ziyankâr, hangisinin uysal olduğunu bilirken biz bilmesek olur mu? Yoksa bize bir çoban kadar dahi önem vermiyor musunuz?”

“Hâşâ Hünkârım, siz cihan padişahısınız.”

“Öyleyse niçin doğruyu söylemekten kaçınırsınız? Billa-hi inadınız sürerse saltanattan çekiliriz. Bunu kuru bir tehdit bellemeyin. Zira biz ideallerimizi gerçekleştirmek için padi-

şahlığa talip olmuştuk. Siz önümüze set çekiyorsunuz. Hergün bu azabı tadacağımıza, büyük şeyler tasarlayıp, küçük şeylerle yetinmenin acısına katlanacağımıza, tahtı oğlumza bırakır, doğduğumuz yerde ibadetle, Allah'a daha yakın olmaya çalışmakla ömür geçiririz. Ne haliniz varsa görün deriz.”

Yaşlı Başçavuş, kendini Padişahın ayaklarına attı:

“Bizi bırakmayınız Hünkârım! Cennetmekân Sultan Mehmed dedenizden bu yana ilk defa dizginleri çelik iradesiyle kavrayıp yeniçeri kulları serhadlerde muzaffer eden bir padişah bulduk, bizi kendinizden mahrum etmeyiniz.”

Ağlıyordu. Fakat Padişahı yumuşatamadı. Kararlı tavrında hiç bir değişiklik olmamıştı. Sanki Başçavuşu duymuyordu.

“İsimler gelsin” dedi, “Bundan kaçınırsanız dediğimizi yaparız.”

Konsolun üstündeki kum saatini çevirdi:

“Üst kısmındaki kumlar alt kısma geçene kadar size mühlet verdim. Aranızda görüşün, karar verin. İsimler mutlaka gelmeli. Amasya'da söz vermişsiniz.”

Bir cevap beklemeden çıktı. Çok yorgundu. Ayrıca da endişeliydi. Sevdiği kişilerin suçlu listesinde yer alması ihtimalinden ürküyordu.

Kalbinde sıkışmalar vardı. Yüreği titriyordu.

Kaç kere bu işi unutmayı düşünmüş, fakat vicdanı isyan etmişti. Yapanın yanına kalmamalıydı. Suçu işleyen cezasına katlanmalıydı. Adalet ancak bu şekilde yerine gelir, hak yerini bulurdu. Ayrıca da büyük emelleri vardı. Allah ömür verirse emellerini gerçekleştirmeye çalışacaktı. Başıbozuk bir orduyla emellerini elbette gerçekleştiremez, emellerine tikanıp yok olurdu.

Doğru hareket ettiğinden emindi. Yine de zaman zaman tereddüde düşüyordu. Acaba ebedi doğrulara mı gönül vermişti, yoksa kendi doğruları için mi savaşıyordu?

Böyle zamanlarda güvendiği kişilerle istişareye oturur, gö-

rüşlerini alır, sonra hocasına, Şeyhülislâmına danışır, buna göre davranırdı.

Dalgın dalgın yürürken, arkasından güven dolu, sevgi dolu bir ses duydu:

“Şevketlü Hünkâрім!”

Döndü. Sevgi dolu, güven dolu sesin sahibi Hasan Can'dı. Gülümsedi.

Hasan Can, Yavuz Padişahın ellerine sarılmış hem öpüyor, hem de hıçkırarak konuşuyordu:

“Cüretim bağıslana şevketlüm, seni çok özledim.”

Hasan Can'ın sırtını sıvazladı:

“Biz de Hasan Can, lakin görüşecek fırsatımız olmadı.”

“Bir şeye üzölmüş gibisiniz, sizi memnun edecek kapının anahtarını bir bulsam...”

“Anahtarı sadakattir Hasan Can, sadakat.”

“Şu halde efendimiz, size son nefesime kadar hiç eksilmeyecek olan bağılılığımı arza ruhsat verin. Tekmil İslâm âlemi aynı duygularla Padişahıma bağılıdır. Şeriata aykırı hareket eden emirlerinin elinden onları kurtaracağınız günü bekliyorlar.”

“Galiba birşeyler söylemek istersin Hasan Can.”

“Beli şevketlüm, içimi okudunuz.”

“Sen bizim yüreğimizedeki hüznü okursun da, biz senin gözlerindeki manayı okumaz olur muyuz? Söyle bakalım, ne var ne yok?”

“Hünkâрім, Mısır Müslümanları yol gözlüyor.”

“Taaccüb, bunlar kimin yolunu gözler?”

“Zât-ı devletlerinin Sultanım. Kansu Gavri bizi Safevî Şahına sattı derler. Fırsat buldukça topraklarımızı basan, milleti-mizi iğfal eden, hafiyelerini içimize salıp kargaşalık çıkarmak isteyen Şah İsmail ile daha nice işbirliği ederiz? Hakikatte dini dinimize, mezhebi mezhebimize uyan Osmanlı karındaşlarımızı yardımcısı olup Safevî fitnesinden âlem-i İslâmı kurtarmalıyız. Sultan Kansu Gavri, Osmanlı karındaşlarımıza kılıç

çekmek için Suriye'ye gideceğine, Safevî fitnessini dünyadan kaldırmak için Acem'e gitsin, biz dahi göz kırpmadan onu takip edelim. Olmazsa ne yapacağımızı biz biliriz, derler."

Yavuz Selim, büyük bir dikkatle dinliyordu:

"Ne yapacaklarmış Hasan Can?"

"Yapacaklarını kısmen yapmışlar Hünkârım. Mısır'da yer yer ayaklanmalar olmuş. Sultan aleyhine nümayişler meydana gelmiş."

Yavuz'un kaşları çatıldı:

"Ne olursa olsun, sultanına asi olan halkı hoş göremeyiz Hasan Can. Peki sonra."

"Ayaklanma çok kanlı bir şekilde bastırılmış Hünkârım. Binlerce baş uçurulmuş, günlerce adam asılmış. Çok kan aktı."

"İşte bizim korktuğumuz budur, Hasan Can. Müslüman kanının akmasıdır asıl korkumuz. Bir de kurularla yaşların yanması."

"Kuruyu yaştan ayıracak kadılarınız var..."

"Var ama suçluyu yakalamak ve hakkındaki bütün delilleri toplamak lazım. Ondan sonra kadıların hükmüne boyun bükülür."

"Hâlâ Amasya'da olanları mı düşünüyorsunuz?"

"Günlerdir bunun dışında bir şey düşünemiyorum. Niyetimiz gerçek suçluları bulup kadı efendilere teslim etmek. Varsın hükmü onlar versin. Lakin yüreğimizi dağlayan ihtimaller var. Ya aralarında sevdiklerimiz de bulunuyorsa?"

"Elinizde Hünkârım, bağışlarsınız."

"Sana göre öyle, yakınımızdır severiz diye bağışlarsak diğerlerine gadrolmaz mı?"

"Padişahlık ne de zormuş..."

"Dosdoğru yapılmak istendiğinde çok zordur. Hata etme ihtimali yüreğimizi ürpertiyor, uykularımızı kaçırıyor. Bilir misin ki, ruz-ı mahşerde padişah-kul ayırımı yoktur Hasan Can. Herkes ameline göre muamele görür."

"Beli..."

"Dünyada her istediğimizi yapabiliriz, istediğimiz herkesi cezalandırabiliriz, sorgusuz sualsiz, istesek birçok kelleyi düşürebiliriz. Allah korkusundan başka buna hiçbir mâni yok. Ve biz Allah'tan korkuyoruz. Mahşerde hesap vereceğimizi bir an olsun aklımızdan çıkarmıyoruz. Bu duyguları taşıdığımız halde yine kusur işlersek, Allah'ın emrine aykırı gidersek, bil ki istediğimiz için değil, yanıldığımız ya da yanıltıldığımız için gideriz. Kul hatasız olmaz derler, biz dahi aciz, kemter bir kuluz."

"Cenâb-ı Hak affedicidir."

"Ama affa lâyık olmak lâzım. Neyse, iyi haberler verdin. Sıkıntılarımızı hafiflettin. Peki, kimden duydun, kaynağın sağlam mı bari?"

"Beli Hünkârım, sağlamdır. Bu haberleri Halep Saltanat Naibi Hayr Bey'in güvenilir bir adamından aldım."

"Hayr Bey'e hediyeler gönderilsin, hizmetleri unutulmaya-cak."

Kütüphaneye yöneldi.

"Hünkârım."

Kapının eşiğinde durup Hasan Can'a baktı:

"Yine ne var?"

"Hünkârım efendim, yorgunsunuz, hareme çekilip biraz istirahat buyursanız."

Yavuz Selim anlaşılmanın sıkıntısıyla ellerini iki yana açtı:

"Hale bak, içimizdeki hüznü bile okursun da gene dinlenmemizi mi tavsiye edersin? Hasan Can, bizim durumumuzda sen olsan uyuyabilir miydin?"

"Hünkârım, harem-i hümayun telâsta, seferden geldiniz geleli günler geçti, lakin hareme uğramadınız. Hafsa Hatun Sultanın yüreği dilhundur. Hiç olmazsa mübarek yüzünüzü görüp yüz yüze kazanızı kutlamak ister."

Yavuz'un çatık kaşları düzeldi. Alnındaki kırışıklar kayboldu. Şimşekli gözlerine bir sevgi parıltısı oturdu. Gülümsedi:

"Haklısın Hasan Can. Devlet hukukunu gözetelim derken, kadınınımızın hukukunu unuttuk. Her ne kadar cihanda bize din ve vatan muhabbeti kâfidir desek de, kadınınımızın muhabbeti de bunlara eklenirse fena olmaz."

Köşeye dayandı, gözlerini kubbelere dikti. Şiirlerinden bir beyit okudu:

"Muhabbet Şahının bir bende-i fermanıyız, cana,
Gedâ-yı gûy-u âlemin sultanıyız, cana..."

Hasan Can'a tekrar gülümsedi:

"Şu Amasya işi bizi bunalttı. Yüzmüş yüzmüş kuyruğuna gelmişken aksatamam. Demir tavında dövülür derler. Güzel sultanım az daha beklesin, yakında görmeye geleceğim."

Karşılık beklemeden kütüphaneye girdi...

Gözlerini etrafta dolaştırdı. Duvarlar yerden tavana kadar raflarla kaplanmıştı. Raflar ciltler dolusu kitaptı. Farsça, Arapça, Türkçe, hatta Çağatayca. Her dilden cilt cilt kitap...

Buhurdandan yayılan nefis koku, kâğıt kokusuyla birleşmişti. Girince genzi yandı. Öksürdü.

Yarım bıraktığı kitap, masasının üstünde bıraktığı gibiydi. Kaldırmamışlar, yalnızca tozunu almışlar, dönüp tekrar okuyacağı günü beklemişlerdi.

Doğrusu bu odayı, bu kitapları özlemişti.

Masasına oturdu. Gözlüğünü taktı. Kozmografiyi pek se-verdi. Son okuduğu kitap da zaten kozmografya kitabıydı. Bir sayfa kadar okudu. Ama hiçbir şey anlayamadı. Kafası, odada bıraktığı yeniçeri önderlerine takılıydı. Bakalım inattan vazgeçip isyancıların isimlerini verecekler miydi? Verdiler diyelim, listede bazı dostları bulunacak mıydı?

Herşey yarım saat içinde anlaşılacaktı...

Eşi Hafsa Sultanı düşündü. İstanbul'a geldiğinden beri düşünecek zamanı olmamıştı. Doğru dürüst uyumamıştı bi-

le. Sabahlara kadar çalışıyor, ancak namazdan sonra çalışma odasındaki kanepeye kıvrılıp birkaç saat uyuyordu.

Ama bu mazeretlere sığmazdı. Kadınının çilesine ortak etmeye hakkı yoktu. Hareme uğramaması, karısına hal hatır sormaması yanlıştı. Aylardır yolunu gözleyen karısına en azından bir selam vermeliydi.

Kalktı. Çevik adımlarla hareme geçti. Dârüssaâde Ağası, Padişahı karşısında bulunca önce şaşırды, sonra şaşkınlığını yenip Hafsa Sultana müjde vermeye koştu.

“Dur bakalım, karavaş.”

Haremağası bu emirle durdu. Padişah bir kese verdi.

“Müjden makbul, lakin sessiz gitmek isteriz.”

Doğruca karısının dairesine girdi. Kapısını okşar gibi tı-kırdattı.

Hafsa Hatun, pencerenin önünde oturuyordu. Hüzünlüydü. Gözleri boğaza dalgındı. Fakat kapının okşanır gibi çalınmasını duymuş, duymasıyla da fırlamıştı:

“Efendim?”

Gelen oydu... Kalbinin sultanı... Kapıya vurmasından bile tanırdı.

Elini, yerinden fırlayacakmış gibi vuran kalbine bastırdı. Hizmetçisini öteki kapıdan savdı. Odasının kapısıyla birlikte, kalbinin kapısını da sultanına açtı.

“Safa geldin efendim, gazanız mübarek olsun.”

“Safa bulduk sultanım, gazamız cümlemize mübarek olsun.”

Yavuz Padişah, sıradan bir erkekti şimdi, karısını seven sıradan bir koca. Karısının ellerini avucuna almış, gözlerini Hafsa Hatun’un gözlerine dikmişti.

“Safa bulduk” dedi ılık sesiyle, “Hafsam, seni özlemişim.”

“Ben de, efendim, günlerdir yolunuzu gözlerim.”

“Malum devlet işleri, kusura bakma; yoksa ne seferde, ne hazerde, seni bir an bile unutmadım.”

"Ben de, efendim" derken, sevinçten ağlıyordu.

Yavuz Padişah, karısının gözlerini sildi:

"Hafsa Hatunum, cihan üzerime belâ yağdırsa, zerre kadar çekinirsem Selim değilim. Lâkin şu güzel gözlerin ağlamasına dayanamam."

Hafsa Sultan kocasını yaldız işlenmiş sedirlerden birine oturttu. Arkasına yastıklar dizdi. Kendisi de dizinin dibine kıvrıldı.

"Başımı dizlerinize koyabilir miyim?"

"Elbette, biz karı kocayız."

Az önce ağlarken, şimdi gülüyordu. Başını Padişahın dizlerine koydu.

"Efendimin sefer yolculukları kuşça yüreğimi yakar, her an kötü bir haber bekleyerek kahrolurum. Efendimin dönüşü ise dünyalara bedel. Bakın artık ağlamıyorum, efendim."

Yavuz Padişahın gözlerinde saf, tertemiz bir sevginin pırıltıları oynayıyordu. Karısının başını okşadı. Doğrusu onu çok ihmal etmişti. Bir koca, bir baba olduğunu unutup devlet işlerine dalmıştı. Şimdi padişahlığa dönüp devleti düşünme sırası değil, hayat arkadaşının gönlünü alma sırasıydı.

"Mahzun olma, gül. Gülünce yanağında açan güllere hasretim."

Hafsa Sultan tekrar gülümsedi.

"Gül desen güler, öl desen ölürüm, efendim. Emret yeter."

"Yine yaktın beni sultanım. Kaf'tan Kaf'a tekmi! dünya küffar ile dolup üstüme gelse titremem de, nedendir bilinmez, karşında ayaklarım dolaşır, sözlerimi şaşırırm. Acemi oğlanlar gibi heyecanlanırım. Sana duygularımı bir tamam açamam. Bu sevgiye rağmen seni ihmal ettim. İyi bir padişah olmayım derken, galiba iyi koca olamadım."

"Hâşâ Padişahım, cariyenizin bir şikâyeti yok ki."

Oda misk kokuyordu. İnce bir zevkle döşenmişti. Atlas perdeler, altın sırmayla işlenmiş minderler, odayı köşeden kö-

şeye kaplayan Bağdat halısıyla renk ve desen bakımından tam bir uyum içindeydi.

Yavuz Padişahın bakışları duvara döndü. Hint kumaşı üstüne altın simlerle işli "İnnâ fethnâ leke fethan mübinâ" ayetini yüksek sesle okudu. Dedesinin armağanıydı. Çok değer verirdi.

"Odayı hiç değiştirmemişsin."

"Geldiğinde birlikte değiştiririz diye düşündüm."

"Böyle de iyidir. Görüyorum ki herşeyin tamam. Odan mükemmel, kıyafetin fevkalâde; hizmetkârların, aşçıların, emir kulların var. Fakat yine görüyorum ki, gözlerinin içinde keder bulutu var. Şu dünyada malın, mülkün, lüksün, ihtişamın mutluluk getirmediğine örnek isteyenleri, alıp bu odaya sokmalı."

"Benim mutluluk kaynağım sizsiniz Padişahım. Lüks bir sarayda sensiz olmaktansa, seninle bir Çingene çadırında olmaya razıyım."

"Tabanı toprak, tepesi yırtık bir çadırda, kuru ekmek yiyerek mi?"

Tereddütsüz doğruladı:

"Yırtık bir çadırda kuru ekmek yiyerek, evet. Emret, bütün bunlardan uzaklaşıp seferlerine katılayım, çadırını paylaşayım. Herşeye katlanıyorum da sensizliği katlanamıyorum."

Yavuz Padişahın gururu okşanmıştı. Mutlu mutlu gülümsemi.

"Yalnız bir serzenişte bulunmama izin verin, efendim."

"Buyur can yoldaşım, hemen söyle."

"Alelade bir askeriniz kadar bile size yakın olmamaktan şikâyetçiyim. Bir yeniçeriye ayırdığınız zaman kadarını dahi cariyenize ayırmıyorsunuz."

Hafsa Sultan, serzenişinde haklıydı. Doğru söze ne denir ki...

"Fakat kadının, sen hakkını bize helâl edersin değil mi?"

"Bütün kalbimle."

"Oysa alelade bir asker, yeniçerilerimden biri, padişahına kolay kolay hakkını helâl etmez. O takdirde huzur-u Rabbü'l-âlemîn'e hangi yüzle çıkarız? Onlara öncelik vermem bundandır. Yoksa, sultanım, bize her ne kadar cihanın iklimlerini arzettillerse de, cananımızın aşkından mâadâsı kalbimizin makbulü olmadı."

Hafsa Sultanın başı dönüyordu, duydukları gerçek miydi, yoksa rüya mı görüyordu?

"Ah efendim, bu sözlerle cariyenizi öldürmek mi istiyorsunuz? İtiraf edeyim ki, beni artık gönlünüzden çıkardığınızı düşünmeye başlamıştım. Bu sözlerinizi duydum ya, artık dünyanın öbür ucunda bile olsanız gam çekmem. Kalbinizde cariyeniz için de minnacık bir yer bulunduğunu hatırlar, teselli bulurum. Efendim, kadınca duygularımla sizi sıktım galiba, affınızı dilerim. Yorgunsunuz oysa, şuracıkta uyuyunuz, ben de ayak ucunuza oturur, sizi seyrederim."

Yavuz Padişah gerçekten de çok yorgundu. Fakat uyumaya vakti yoktu. Yeniçeri önderlerine verdiği süre dolmuş olmalıydı. Onları bekletmek, Sultan Selim gibi sözünün eri bir padişaha yakışmazdı.

"Geciktik hatunum" dedi, "Devlet işleri bizi bekler."

"Hemen mi gidiyorsunuz?"

"Hemen. Ama döneceğim, merak etme."

Kalktı. Kapının yanında durdu, karısına gülümsedi.

"Cennetmekân ağamız Korkud'un güzel bir gazeli var. Şu halimize pek uyuyor. Ağamızın ruhundan af dileyip 'Harimî' mahlasını 'Selimî' diye değiştirelim. Dinle kadını."

Hafif içli bir sesle gazeli okudu:

"Ey gönül halin nedir kim böyle zâr oldun yine?

Bülbül-ü şevk-i gül, rûy-i nigâr oldun yine,

Bûy-u vuslat mı erişmiştir dimağına bugün?

Selimî cûşa gelüb bîkarar oldun yine."

Kapıyı açtı:

"Bikarar olmaktan, en kötü kararı vermek evlâdır derler sultanım. Allah'a emanet ol."

Hafsa Hatun kapıya kadar uğurladı Padişahı:

"Allah'a emanet olunuz efendim..."

Acele adımlarla selamlığa geçti. Çalışma odasına daldı.

Yeniçeri önderleri bıraktığı gibi, ayakta duruyorlardı. Selam verdi. Tahtına oturdu. Kaşları yine çatılmış, alnı kırışmıştı. Gözleri hâlâ alev okları saçıyor, şimşek döküyordu. Az önceki halinden iz bile yoktu. Sorgu dolu gözlerini yeniçerilere çevirdi:

"Evet" dedi, "İsimler gelsün!"

Yaşlı Başçavuş Bekir Ağa bir adım öne çıktı:

"Şevketlüm, buyurduğunuz gibi aramızda meşveret ettik."

"E..." dedi Yavuz Padişah, sabırsızlıkla; "İsimler?"

"Hünkârım, Dukaginzade zaten cezasını bulmuştu. Geriye elebaşı olarak üç kişi kalıyor. Biri veziriniz İskender Paşa, öbürü Sekbanbaşınız Balyemez Osman Ağa, üçüncüsü ise Rumeli Kazaskeri Tacizade Cafer Çelebi..."

Bir liste uzattı:

"Bu da küçük rütbelilerin listesidir..."

Yavuz Padişah listeyi aldı, baktı. En başa İskender Paşa'nın yazılmıştı, onu Balyemez Osman'la Tacizade Cafer takip ediyordu.

Son isim belirli şekilde Padişahı çökertmişti. İşte korktuğu başına gelmiş, çok güvendiği, çok sevdiği, hürmet ettiği Tacizade Cafer isyancılar listesine girmişti. Başından aşağı kaynar sular boşalmış gibi sarsıldı. Gözleri kararıyor, kulakları uğulduyordu.

Elinin tersiyle de "defolun" manasına bir işaret yaptı:

"Halvet isteriz, çıkın."

Etek öpüp geri geri çıktılar.

Çıkar çıkmaz, Başçavuş Bekir Ağa diğerlerine çıkışmaya başladı:

"Sanki ne diye Cafer Çelebi'nin ismini vermek için zorladınız beni? Padişahın çok üzüldüğü belli, üstelik Çelebi'nin bu işteki günahı aldatılmış olmasıdır. Dukaginzade'nin oyununa geldi."

"Öbürleri de öyle değil mi?" diye karşılık verdi biri. "Hepsi kandırıldılar. Dukaginzade bile... Düşündük ki, Hünkâr, Tacizade'yi celladın önüne atmaz. Onu atmayınca öbürlerini de atamaz. Bunları konuşmuştuk."

"Dukaginzade'yi de kandırdılar dedin, oysa fitnenin başıydı."

"Nefsi, başka kim kandıracak? İhtiraslarına kapıldı. Sen ne demektesin Başçavuş Ağam, kandırılmak neyin nesi? Aklın başında insan kanar mı?"

"Lâkin biz de kandiydık ya..."

"Biz kul kısmıyız, fazlasına aklımız ermez, ötesini ülül-emirlerimiz düşünsün deriz. Dediler ki; küffar dururken Müslümana kılıç üşürmek haramdır. İnandık. Padişahı haramdan koruma arzusuna kapıldık. Kumpas döndüğünü ne biliriz? Dedik a, kul kısmıyız, aklımız fazlasına ermez, diye. Kısacası canlar, art niyetlere alet olduk. Buna rağmen Hünkâr bizi bağışladı. Doğrusu büyüklük gösterdi."

"Bakalım amirlerimizi de bağışlayacak mı?"

"Kendi bilir, lâkin ümitli değilim. Neden derseniz, onlar mürekkep yalamış akıllı insanlardır. Yüksek mevkilerde bulunuyorlar. Bizim aldanmamız kolay da, onlarınki zor. Hünkâr, bu akıllı taifesi aklını kullanmalıydı, diyecek."

"Yine de Tacizade Cafer'e yanarım. Öbür ikisinin ismini verecektik, olup bitecekti."

"Hünkâr, Tacizade'yi pek sever. Ola ki, onun yüzü suyu hürmetine öbürlerini de affeder, böyle düşündüktü ya."

"Sanmam. Padişahın halini gördünüz. Affa meyyal değil."

"Neyse, gün ola, harman ola. Kendi kellelerimizi kurtardığımıza şükredelim."

Bölüklerine dağıldılar.

* * *

Padişah çalışma odasında kıvranıyordu...

Elinde isyancıların listesi, dolanıyor, bazen oturup başını ellerinin arasına alıyor, sıkıyor, sıkıyordu...

Bir saat kadar yalnız kaldı.

Bir saat sonra odaya hocası Halimi Çelebi girdi. İkinci namazını kıldırılmaya gelmişti. Yavuz Padişahın yüzündeki ifadeyi görünce, selamı ağzında yuvarlandı, sessizce çekilmeye davrandı.

Yavuz Padişah, hocasını farketmiş, davranışlarından içinden geçenleri anlamıştı. Eliyle girmesini işaret etti:

"Buyur Hocam."

Ayaklarını sürüyerek girdi.

"Namaz vakti Hünkârım."

"Anladık."

Dertleşmeye ihtiyacı vardı.

"Tam zamanında geldin Hocam; biz de kendimizi açacak güvenilir birini arıyorduk."

"Hayırdır Hünkârım?"

Yavuz Padişah, ruhundaki fırtınayı yansıtan bir sesle konuşmaya başladı:

"Korktuğumuza uğradık, Tacizade Cafer Çelebi hain çıktı."

Halimi Hoca irkildi: "Belki de iftiradır Padişahım."

Padişah, başını iki yana salladı:

"Ne zamandır araştırıyoruz. Deliller aleyhine. Ayrıca yeni-çeri çorbacılarının da yeminli ifadeleri var."

"Çok yazık."

Halimi Hoca başka bir şey söylemedi. Padişaha ne yapacağını da sormadı. Alacağı cevabı tahmin edebiliyor, ama duymak istemiyordu.

Namazı kıldılar. Duadan sonra, Yavuz Selim: "Biz, emelle-

rimizin önüne çıktılar, ideallerimizi sürdürmek istediler deyü, en yakınlarımızı dahi feda etmişiz. Karındaşlarımızı, karındaşlarımızın oğullarını, çocukluk arkadaşımız Hemdem'i ve daha nicelerini... Billahi yarın yolumuza haremimiz çıksa, oğlumuz çıksa, onları da acımadan tepeleriz. Biz dahi bu yoldan dönersek, her biriniz kılıcınızla doğrultunuz. Lâkin yolumuza çıkılmasın. Yanlışlarımız söylensin, çekinilmeden yüzümüze karşı söylensin, memnun oluruz. Fakat asker kıskırtılmasın, devlete kastedilmesin, fitne kazanı kaynatılmasın. Vaktinde müdahale edememiş olsaydık, İslâm evlâdı Amasya'da birbirini kıracaktı. Kan sel olup akacaktı. Cenâb-ı Hak esirgedi. Şimdi ne yapmalı Hocam, fitne ateşini nasıl söndürmeli? Siz olsanız ne yapardınız?"

Zorlu bir sualdi. Belli ki Padişah, hocasından fetva istiyordu.

"Bir din adamı olarak yumuşaklıktan yanayım, Padişahım. Herhalde affederdim."

Padişahın kaşları çatıldı, Halimi Çelebi'nin manevrasını anlamıştı. Mesuliyet almak istemiyordu.

"Padişah olsaydınız nasıl davranacağınızı öğrenmek isteriz Hocam?"

Halimi Çelebi, bu işten kazasız belasız sıyrılmak istiyordu:

"Ne bilirim şevketlüm, şimdiye kadar hiç padişah olmadım ki. O zaman nasıl düşüneceğimi, nasıl davranacağımı şimdiden bilemem? Madem ki padişah sensin çareyi sen düşün. Git Şeyhülislâm karındaşımıza, ona sor. Fetva makamı odur."

Padişah, hocasından bir cevap alamayacağını anlamıştı:

"Kaçamak yapmaktasın Hocam, kaçarak müşkülden kurtulmaktasın; lakin biz nasıl kaçalım? Hadi yolun açık olsun."

Halimi Çelebi çıktı. Padişah yarım saat kadar düşündükten sonra Şeyhülislâma gitti. Ta başından başlayıp bütün olup bitenleri Zembilli Hoca'ya anlattı. Belgeleri gösterdi.

"Bu işe sen ne dersin Şeyhülislâm?" diye sordu nihayet, "Hüküm nedir?"

"İtham edilen kişileri sırayla çağır, Padişahım; kendilerini savunma fırsatı ver. Ben şuracıkta oturur, dinler, ancak ondan sonra bir hükme varmaya çalışırım. Maznunları dinlemeden hüküm verilmez, belki de davranışlarının geçerli bir sebebi vardır."

"İhanetin mazereti olur mu, Hocam?"

"Ama oğul, baş kesmenin de ihanetten başka mazereti olmaz."

"Peki, hangisinden başlayalım?"

"İskender Paşa'dan."

"Tamam. Amma ki burada olmaz. Saraya gidip divanı toplayalım. Mahkeme herkesin gözünün önünde cereyan etsin."

"Münasiptir."

Birlikte saraya gittiler... Vezirler çağrıldı...

Hepsi tamam olunca İskender Paşa'ya haber salındı. İskender Paşa, saraydan çağrıldığını duyunca beti benzi attı. Çoluk çocuğuyla helalleşti...

Azrail'in nefesini yüreğinde hissedede hissedede saraya gitti...

Divan odasına girdi...

Bütün gözler ona çevrilmişti.

Süklüm püklüm Padişaha yaklaştı. Niyeti Padişahı eteklemektir. Fakat Padişah eteklerini toplayıp başını başka tarafa çevirdi. İskender Paşa iyiden iyiye sarsıldı, ayaklarını geri geri sürüdü; boğazı kurumuşu.

"Beni emretmişsiniz, Hünkârım" diye inledi.

Padişah sanki bunu söylemesini bekliyordu:

"Bre konuş!" diye gürledi, "Amasya'daki ihanetin sebebi nedir?"

İskender Paşa sapsarı kesilmişti, dudakları titriyor, dizleri bükülüyordu. Hesap verme anının geldiğini anlamıştı.

"Affedin şevketlüm, bir hatadır oldu" demenin dışında söyleyecek söz bulamadı.

"Demek itiraf ediyorsun."

"Beli, inkârın faydası yok. Fermanın karşısında boynum kıldan incedir.."

Yavuz Padişah, ayağa kalktı, İskender Paşa'nın karşısına dikildi:

"Cennetmekân Fatih Dedemin zamanından kalmasın. Aşağılardan başlayıp yukarılara çıktın. Mevkiin büyüdükçe ihtirasların da büyüdü. Gözün doymadı. Şuradaki salnamede sicilin var. Çok muhteris olduğun, rüşvet aldığın, sebepsiz yere bir Rum tacirini öldürttüğün yazıyor. Ayrıca Amasya'da gale çıkardığını da itiraf ediyorsun. Senin gibisine ne yapmalı?"

Paşa, ürkek ürkek bakındı. Fakat herkesin gözü yerdeydi, kimseden fayda yoktu.

"Rum tüccarı öldürtme meselesi rahmetli pederinizin şefkati sayesinde kapanmıştı şevketlüm, affa uğramıştık."

"Fakat yemin etmiştin, bir daha şeriat çizgisinden ayrılmayacaktın. Oysa ayrıldın. İran Sefer-i Hümayunu sırasında da serkeşliğe bulaştın. Askerlerini civara salıp ortalığı yağmalattın. Buna ne diyorsun?"

"Bir hatadır oldu, aff-ı şahane diliyorum."

"Bre sus! Aff-ı şahaneden gayrı lâf bilmez misin? Millet malını gasp edersiniz, murdar bir kâfirin parasına tamah edersiniz, kimbilir hangi emeller uğruna asâkir-i şahaneyi tahrik edersiniz, sonra da edebi çiğneyip af dilersiniz. Ne cüret!"

İskender Paşa, umutsuzluğun doruğundaydı. Başı gidiyordu. Ölecekti. Bir kere olsun içinden geçenleri Padişahın suratına haykırmalı, ölecekse ondan sonra ölmeliydi.

Bu düşünceyle cesaretlendi. Kimsenin beklemediği bir anda dirildi:

"Ya ne etsem?" diye bağırdı, "İhsan-ı şahaneye baksak açlıktan ağzımız kokacak. Bunca kul besler, hizmetkâr barındırırız. Bir gün halin nedir, nasıl geçiniyorsun, diye sordun mu? Yirmi yıldır veziriazamlık beklerim; al bu sefer de sen ol dedin mi?"

Padişah, vezirlere, sonra Zembilli'ye baktı...

Zembilli Hoca başını "tamam" manasına sallıyordu.

"Bre alın bunu!" diye emretti Padişah.

Altı, zülüflü baltacı aynı anda İskender Paşa'nın üstüne atladı. Paşayı kısıvrak yakaladılar. Fakat zaptetmekte zorlanıyorlardı. Kudurmuş gibiydi. Bas bas bağırıyor, ağzına geleni söylüyordu. Bağırmaktan ağzının etrafında köpükler birikmişti. "Seni de bir gün alırlar" diyordu, "Kan dökenin kanı dökülür. Allah belanı versin!"

"Söyletmen bre!" diye gürledi Yavuz.

Ağzını tıkadılar, böğürte böğürte dışarı sürüklediler.

"Gördün işte Müftü Efendi diye konuştu Padişah, Zembilli Hoca'ya bakarak, "Dizginlenmiş vahşet, umutsuzluk anında nasıl dışa vuruyor. Şimdi kimi çağıralım?"

"Balyemez Osman Ağa'yı..."

Emretti, fakat Balyemez'i bulamadılar. Alelacele yapılan araştırma sonunda, Balyemez Osman'ın kaçtığı anlaşıldı. Hü-küm gıyabında verildi. Yakalandığı yerde boynu vurulacaktı.

Sıra Tacizade Cafer Çelebi'ye gelmişti. Adımlarını sürüye sürüye odaya girdi. Padişahın gözleri yüzüne mıhlıydı. Ama Tacizade başını kaldırıp kimsenin yüzüne bakamıyordu. Bit-kindi.

"Çelebi, sana bir sualım var" dedi Padişah.

"Başım üzre Hünkârım."

Sesi titriyor, kelimeler ağzından ürpererek çıkıyordu.

"Söyle bakalım, kazasker olarak fetvan geçerlidir. İslâm askerini itaatsizliğe ve isyana tahrik edenin cezası nedir?"

Tacizade'den arda kalan enkaz da bu sorunun zelzelesinde yıkıldı. Geldiğinden beri ilk defa vezirlerin ve hocaların yüzüne baktı. Vereceği cevabın ölüm fermanını imzalamak olduğunu biliyordu. Yine de doğrusunu söyleyecekti.

Söyledi:

"Suçu sabit olursa cezası idamdır, Padişahım."

Sonra sesi hüznle buruklaştı:

"Kulun dahi böyle bir fesat çıkarmıştır. Gafletle suç işlemiştir. Ölümden korkmuyorum. Benim korkum hain damgası yemektir. Ama ola ki idamımız cürmümüzü örter ve Rab-bü'l-âlemîn'in huzuruna ak pak çıkarız. Hakkınızı helâl edin şevketlüm."

Zembilli Ali Efendi'ye döndü:

"Siz de helal edin karındaşım Ali Cemali Efendi, dualarınızda hakiri de unutmayın."

Padişaha baktı:

"Büyük suçumuzun cezasını çeksem gerektir. Gayri fazla uzatmayın, Padişahım."

Padişahı etekledi, Şeyhülslâmla kucaklaştı. Diri adımlarla kapıya yöneldi.

Birden durdu. Gözyaşları sakalından süzülüp halılara akıyordu.

"Zevcem Taçlı Hatun cariyeniz hamiiyyetinize emanettir, Padişahım. Allah size ve Devlet-i Aliyye'ye zeval vermesin."

Bu son sözleriydi...

Dışarı çıktı...

Kendisini kapının arkasında bekleyen zülüflü baltacıların kollarına yıkıldı. Diriliği tükenmiş, külçe haline gelmişti.

Aldılar ve sonsuzluğa götürdüler.

İçeride Yavuz Padişah perişandı. Omuzları düşmüş, gözlerinin feri adeta sönmüştü. Kalın gövdesini tahtının arkalığına doğru attı. Yüreğinde pişmanlıkla karışık sevgiler kıpırdıyordu.

Cafer Çelebi gibi bir hocaya nasıl kıymış, bu elem dolu acı kararı nasıl vermişti? "Yanılıyorsam" diye geçirdi içinden, "Gayri iflah etmem."

Fakat Cafer Çelebi, suçunu kabullenmiş, cezasını bile tayin etmişti. Bir mazeret gösterebilseydi keşke. Şöyle tutarlı bir mazereti olsa affedebilirdi. Affına bile sığınmamış, tenezzül

etmemiştii. İskender Paşa gibi önce yalvarıp sonra saldırmamıştı. Osman Ağa gibi de kaçırmaya çalışmamıştı. Derin bir teslimiyet içinde hükme boyun eğmiş, padişahına dua ede ede ölmüştü.

Çığılığını içine attı:

"Ah Cafer, ah!"

Yeni farkına varmış gibi kalabalığa baktı. Herkes sükut kesilmişti. Ölüm ürperiyordu divanda, görünmez cellâtlar gezi-niyordu.

"Halvet isteriz" dedi, henüz duyulur bir sesle, "Şeyh Efendiler dâhil herkes çıksın, neticeyi bir de vicdanımızla istişare etsek gerektir."

Şeyhülislâm, Padişahı teselli etmek için:

"Doğru olanı yaptınız" dedi.

"Neyin doğru, neyin eğri olduğunu Hak Teâlâ bilir, Şeyh Efendi. Biz sadece doğru gibi gördüğümüzü yaparız."

Kapı elemli bir çırpınıyla sessizliğin üstüne kapandı.

Artık yalnızdı. Hüznünü boşaltabilirdi:

"Ah Tacizade, bizi de yaktın, kendini de!"

Yüreği gibi gözlerinin içi de yanıyordu.

Odada saatlerce gezindiğini duydular.

Ertesi gün erken saatlerde defterdarını çağırdı. Tacizade Cafer Çelebi'nin karısı Taçlı Hatun'a maaş bağlanmasını emretti.

Bu kadın bir zamanlar Şah İsmail'in gözdesiydi. Çaldıran Savaşı'nda esir edilmiş, Yavuz'un arzusu üzerine Cafer Çelebi'ye nikâhlanmıştı.

Yavuz Padişah, elemelerini yine içine atacak, yine emellerini gerçekleştirmek için hummalı biçimde çalışmaya başlayacaktı. Önce Amasya isyanının zaman zaman tekrarlanmasına sebep olmayacak bir yapılanmaya gitmesi gerekiyordu.

Vezirlerini topladı:

"Şimdiye kadar" dedi, "Ocak ağalarının, sekbanbaşılardan

seçilmesi âdetti. Dedemiz cennetmekân Sultan Fatih'ten kalma bu âdeti bugünden itibaren değiştiriyoruz. Bundan böyle yeniçeri ağaları ocakta yetişenlerden seçilmeyecek, Enderun ağalarından seçilecektir. Ayrıca yeniçeri ağasının yardımcıları sayılan sekbanbaşı, zağarcıbaşı, samsuncubaşı ve tumacıbaşılar da Padişah tarafından tayin edileceklerdir. Münasip midir?”

Bu yolla, Padişah, yeniçeri ocağını doğrudan kendisine bağlıyor, böylece yerli yersiz ayaklanmaların önünü almayı tasarlıyordu. Saraydan çıkma komutanların askeri ayaklandırma ihtimali, ocaktan yetişmiş olanlara göre çok daha azdı.

Kimse itiraz etmedi.

* * *

Recep ayının beşinci günü...

Perşembe sabahı...

Kapı kethüdası, telâş içinde Padişahı uyandırdı.

“Şevketlüm, uyan!”

Padişah uyandı, yatağında doğruldu:

“Ne var, ne oluyor?”

“Bedesten tutuştu yanıyor, Saâdetlü Hünkârım.”

Karyoladan atladı. Terliklerini bile ayağına geçirmeden bağırdı:

“Hasodabaşı, hangi cehenneme gittin? Çabuk elbiseleirim!..”

Yavuz Padişahın heybetli sesi kubbelerde yankılandı. Saraydakiler uyku mahmurluğu içinde koridorlara yayıldılar.

Herkes şaşkın ve ürkekti, kimse ne olduğunu bilmiyordu.

“Neler oluyor?”

“İzzetlü bu sabah çok keyifsizmiş..”

“İzzetlü keyifsiz olduğu için mi uyandırıldık?..”

“Ne sandın! Padişah keyifsiz oldukça seni beni keyif çatmaya bırakırlar mı?”

Bir hadımağası padişahın odasına bakarak söylendi:

"Gözünü sevdiğim Hünkâr, hiddetin de güzel, şefkatin de güzel..."

Yavuz Selim, bir yandan giyiniyor, bir yandan emir üstüne emir veriyordu:

"Bütün ortalara haber salınsın. Yeniçeri ve sipahi kullar yangın yerine koşsun. Tulumbacılar eksiksiz olmalı. Cümle âyân-ı devlet, vüzerâ-yı saltanat, ulemâ-yı kiram Bedesten'e varsın. Nöbetçiler dışında bütün saraylı ve konaklıları dahi tam mevcut isteriz."

Emir alanlar sağa sola dağılıyor, kimisi vezirlere, kimisi âlimlere haber vermek için koşuyordu.

Yavuz Padişaha atını çektiler. Atına bindi. Bütün heybetiyle atını dörtmâl kaldırdı.

Az sonra Bedesten'de idi. Etraf ana baba gününe dönmüş-tü. Yangın gittikçe büyüyor, çevreye doğru yayılıyordu.

Yavuz Padişah, yanaklarında alevlerin yakıcılığını hissedince atını durdurdu.

"Be heey!" diye bağırdı, "Yol açın."

Sokağı tıkayan kalabalık açıldı. Tulumbacılar yangın yerine ulaştılar. Fakat yapabilecekleri pek bir şey yoktu.

Yavuz Padişah, içi kan ağlayarak yangını seyrediyor, dükkân sahiplerinin çaresizlik içinde oradan oraya koşturmalarını gördükçe yüreği yanıyordu. Bir şeyler yapılmalı, bütün İstanbul kül olmadan yangın söndürülmeliydi.

Yangını uzaktan seyretmeye daha fazla dayanamadı. Vaktiyle Trabzon Sancakbeyi iken maçunaya sıkışan denizciyi nasıl kurtarmaya koşmuşsa, aynı duygular içinde attan inip yangına koştu. Bir tulumbacının elindeki baltayı kaptı. Ve düşmana saldırır gibi yangına saldırdı.

"Söndürün bre, söndürün bre, söndürün bre!" diye gürliyordu bir yandan da.

Piri Mehmed Paşa geldiğinde, Padişah, hâlâ alevlerle boğuşuyordu...

Tehlikenin göbeğine dalmıştı...

Etrafında cehennem kaynıyordu.

Piri Paşa canhıraş bir çağlık kopardı:

"Şevketlü yanıyor, ne durursuz?"

Zülüflülerde ve tulumbacılarda bir canlanma meydana geldi. İlk defa Padişahı fark ettiler. Ona yaklaşmaya çalıştılar.

"Padişahım, beri durun" diye seslendi Piri Paşa, "Yanacak sak biz yanalım."

Yavuz Selim, Piri Mehmed'i sesinden tanıdı.

"Bizim içimiz yanar Mehmed" dedi, "Sen hâlâ kabuğumuz soyulur diye korkarsın."

Elindeki baltayla vuruyor, vuruyordu. Fakat dev yangının umurunda değildi. Sanki Padişaha direniyor, sanki sözünün herşeye geçmeyeceğini göstermek istiyordu.

Yavuz Padişah, yenildiğini anlayınca, baltayı alevlerin içine fırlattı. Yavaş yavaş geri çekildi. Gür bıyıklarının uçları kavrulmuş, ya da isten kararmıştı. Alevlerden daha yakıcı bir ışık vardı gözlerinde. Piri Paşa'ya:

"Baka Paşa" dedi içli, dokunaklı bir sesle, "Bu yangın Tacizade biçaresinin ateş-i âhıdır."

Bedestendeki dükkân sahiplerinden biri her nasılsa kendini baltacılarından kurtarıp Padişahın ayaklarına attı:

"Ben yandım Padişahım, bittim!"

Zülüflü baltacılar onu uzaklaştırmak istedi, ama Yavuz Padişah onları durdurdu:

"Bırakın derdini yansın. Söyle çorbacı, içeride nen var?"

"Bütün malım, mülkün Padişahım. Çocuklarımin nafakası, ihtiyar anamın kefen parası."

"Adın ne senin?"

"Balıkçı İstavro'nun oğlu Dimitri. Babamın bıraktığı birkaç kuruşa, çalışıp birkaç kuruş daha kattım, geçen yıl Bedesten'de küçük bir dükkân kiraladım. Geçimimi sağlıyordum. Artık herşey bitti. Mahvoldum."

Kesik kesik konuşuyor, konuşurken bile hıçkırıklarla sarılıyordu...

Padişahın üzüntüsü de Rum tüccardan aşağı değildi.

"Bütün felâkete uğramışların isimleri tespit edilsin" diye ferman etti oracıkta, "Zararları hesaplansın. Söyleyin dükkân sahiplerine, merak etmesinler, tekmlil zarar ziyanları hazine-i hümayundan karşılanacaktır."

Dimitri, Padişahın ayaklarına kapanmış öperken, nereden çıktığı belli olmayan Sarioğlu, Padişaha yaklaştı:

"Şevketlü Hünkârım, konuşmama destur verirler mi?"

"Söyle bakalım, yüreğimizin ateşini söndürecek suyun varsa, durma söyle..."

Sarioğlu, Dimitri'yi gösterdi:

"Dimitri kulunuz hakkında konuşacağım, Hünkârım. Vakıtle bunun babası balıkçı İstavro şimdi zeamet sahibi olan bir mübarek zâta bir çift sahtiyan çizme armağan etmişti. O zâtı gördüm. İstavro'nun armağanına karşılık bana bir kese altın verdi. Sağ ise İstavro'ya, sağ değilse mirasçılarına verilmek üzere. Bugüne kadar keseyi hep yanımda taşıdım. Fakat ne İstavro'yu bulabildim, ne mirasçılarını. Kısmet bugüne imiş. Ruhsat buyrulursa keseyi Dimitri'ye vermek isterim."

Padişah, Piri Paşa'ya baktı:

"Allah'ın işine bak, gayrimüslim de olsa rızkı kullarının ayağına gönderiyor."

"Ben de şaştım" dedi Piri Paşa.

Padişah, Sarioğlu'na döndü: "Ver bakalım keseyi, şimdi tam sırasıdır."

Şaşkın şaşkın bakınıp duran Dimitri'ye, Sarioğlu, kuşağından çıkardığı keseyi uzattı. Dimitri keseyi aldı, uzun uzun baktıktan sonra:

"Ne büyüklük" diye mırıldandı, "Yıllar önce babamdan aldığı bir armağanın karşılığını vermek..."

Şaşkın şaşkın Sarioğlu'na bakıyor ve ağlıyordu. "Dükkânını

yeniden kurarsın" diye konuştu Padişah, "Bu kese babanın alacağı. Ayrıca bizim de vereceklerimiz var. Dükkânındaki malın listesini defterdara kaydettirmeyi unutma."

Yanındakilere döndü:

"Rumlar, Ermeniler ticarete gözüaçıktılar. Fazla kayıt yaptırmalarının önüne zinhar geçilsin. Malları, aile durumları tahkik edilsin. Yalan beyanda bulunanın şiddetle cezalandırılacağı tellâl edilsin."

Yangın öğleye kadar sürdü ve ta Gedikpaşa Hamamı'na kadar yayıldı. Orada durdurmayı başardılar.

* * *

Dukaginzade Ahmed Paşadan sonra, Padişah, Veziriazam tayin etmemişti.

Altı aydan beri bu makam boş duruyordu. Sonunda mühürü tekrar Hersekzade Ahmed Paşa'ya verdi. Bu Hersekzade'nin beşinci defa sadrazamlığa geliyordu (29 Receb 921 / 8 Eylül 1515).

Bu tayinden hemen sonra Padişah, Haliç Tersanesi'ni görmeye gitti. Vaktiyle Fatih'in kurmuş olduğu küçücük tezgâh, çok büyümüştü. Yüz altmış gözden teşekkül etmiş koca bir tersane idi.

Çalışanlarla konuştu, mimarlara sorular sordu. Akşama kadar tersanenin her yanını gezdi, bilgi aldı. Ve Piri Paşa'ya gözlemlerini aktardı:

"Baka Paşa, cennetmekân dedemiz Fatih bu tersaneyi kurmaya başlar başlamaz Frengistan kralları bir bir ayağına gelerek Osmanlı Devleti'yle sulh akdettiler. Elbet dedemizi sevdiklerinden değil, ondan korktuklarından. Senin teşviklerinle tersaneyi genişlettik. Niyetimiz daha da büyütüp Frenk kralarının yüreğini tamamıyla korkuya salmaktır. Denizleri kuvvetli olmayan devlet, yarım devlettir. Biz yarım bir devlete padişah olacak adam değiliz. Bu işle bizzat meşgul ol. Haliç

Tersanesi, dünyanın en büyük tersanesi hâline gelmezse sonunu kendin düşün."

Piri Paşa'nın zaten beklediği bu idi. Padişaha ilk fikri kendisi vermiş, Haliç Tersanesi'nin büyütülmesi için elinden gelen herşeyi yapmıştı. Şahsî birkaç kuruşunu da bu tersanenin kurulması için harcadığını Padişah dâhil herkes biliyordu. Eğildi:

"Ferman Hünkârındır."

"Peki, Paşa; murat hâsıl olduğuna göre dönsek gerektir."

Sarayda, Padişahı bir sürpriz bekliyordu. Mısır hükümdarı Kansu Gavri'ye elçi olarak gönderdiği Orhan Bey'le arkadaşları dönmüştü. Padişahla görüşmek için bekliyordu.

Yavuz Padişah, derhal huzura alınmalarını emretti

"Anlat bakalım, Orhan, neler gördün, neler duydun?"

"Hünkârım, Sultan Kansu Gavri bize oldukça sert davran-
dı. Suriye'den Kahire'ye gitmesi yolundaki teklifinize büsbü-
tün köpürdü. 'Burası dahi mülkümüzdür, ihtiyar halimizde
bir yere kımıldamayız' diye bağırdı. Karındaşınız oğlu Şehza-
de Kasım'ı dahi yanında bulundurur. Ona padişah gibi davra-
nır. Halep'e girişinde sancaklar açtırıp sultan gibi karşılanma-
sını sağlamış."

"Anlaşılan, vakti zamanı geldiğinde yeğenimizi bize karşı
kullanacak."

Sesi donuktu.

"Başka?" diye sordu, "Halep Saltanat Naibi Hayr Bey'le gö-
rüşebildin mi?"

"Beli saadetli Hünkârım, görüştüm. Askeriyle emrinize
âmâde olduğunu söyledi. 'Daha fazla vakit kaybedilmemeli'
dedi."

Yavuz Padişah, Orhan Bey'i bir saat kadar dinledikten sonra:

"Sağ olun" dedi Orhan Bey'le arkadaşlarına, "Gerekirse si-
zinle yine konuşacağız. Şimdi divan-ı hümayunu toptasam ge-
rektir."

Orhan Bey'le arkadaşları huzurdan çıktılar. Orhan Bey, hemen evinin yolunu tuttu. Onun da bekleyenleri vardı. Oğlu iki yaşına basmıştı.

Divan toplandı...

"Kısa zaman içinde Devlet-i Aliyye'nin sınırlarını iki misline yakın genişlettik" diye söze başladı Yavuz Padişah, "Allah'ın inayeti ve keremiyle daha nice topraklar, nice kaleler fethederiz. Lâkin bizim düşündüğümüz kuru fetihler değildir. Uğru-na en sevdiklerimizi dahi feda ettiğimiz davayı biliyorsunuz."

Nefeslendikten sonra devam etti:

"İttihad-ı İslâm için çırpınırsınız. Saltanat tahtını hilâfet tacıyla süslemek isteriz. İlâ-yı kelimetullah sancağını dünyanın öbür ucunda dahi dalgalandırmaktır muradımız. Bu niyetle içimizdeki fesatçıları ayıkladık. Anadolu'yu karıştıran Şah İsmail'i, Safevî'yi tepeledik. Arzumuz, kellesini mızrağımıza takmak olsaydı takardık. Lâkin arzumuz bir ders vermektir, verdik. Askerimiz bazı velvelecilere kanıp kargaşa çıkarmasaydı, tekmil Acemistan'ı fethederdik. Kimbilir, belki bunda da bir hayır var. Zembilli Hocamızın dediği gibi: 'Şer içre dahi hayır gizlidir, görebilene.' Biliyorsunuz, Memlûk Sultanı Kansu Gavri bizim İran Seferi günlerimizde Safevî İsmail'le işbirliği yaparak İslâm izzet ve şerefini ayaklar altına aldı. İsmail ki ezân-ı Muhammedî'yi dahi değiştirmiş, İsmail ki, sünneti seniyyeye hakareti iş edinmiş, İsmail ki, Allah'ın günah dediklerine mübah hükmü vermiş, camilere dahi heykellerini koyduracak kadar edepsizleşmiş, Hazret-i Ebu Bekir'in ve Hazret-i Ömer'in teberrâ ve hilâfetlerini inkâr etmiş bir namurattır. Kansu Gavri bizimle bile olup namuradı tepelememize yardım edeceği yerde, bu herifle işbirliği yapıyor. Neymiş? Şah bile İslâm imiş. Hangi İslâm? Bu saydıklarımı hangi Müslüman yapar? Çaldıran Sefer-i Hümayunu evvelinde, Şahın üstüne varmaya meşihat dairesinden fetva istediğimizde, bunlar teknil tartışıldı. Kitaplar açıldı, kıyaslar yapıldı, ayetlere, ha-

dislere bakıldı. Kılı kırk yaran Osmanlı uleması fetva çıkarttı. Fetva gereğince amel ettik. Bilginlerin iznine dayanıp Acem Seferi'ni açtık. İmdi elimizde bir fetva daha var.”

Altında Zembilli başta olmak üzere âlimlerin mührü bulunan fetvayı vezirlere gösterdi:

“Yakında Mısır’a seferimiz vardır. İllâ batıda uyur görünen ezeli düşmanlarımızın durumunu son defa gözden geçirmek evlâdır. Gerçi Macaristan gibi hududdaş büyük bir kefare, aramızdaki antlaşmayı yenilemek için bize müracaat etti, bazı küçük krallıklar da geciken haraçlarını gönderdiler. Amma acaba diğerleri ne yapıyor? Geçen sene Papa Leo, bütün kuvvet ve nüfuzunu, Hristiyanları bize karşı birleştirme yolunda seferber etmişti. Bize karşı savaşacak Hristiyanların bütün günahlarını affedeceğini söyleyerek milleti kandırmıştı. Belli ki, koca kâfirin niyeti karşımıza büyük bir haçlı sürüsü çıkarmaktı...”

Doğrudan Hersekzade Ahmed Paşaya baktı:

“Şimdi bu teşebbüs ne merkezdedir Lala? Papa daha ne haltlar karıştırıyor?”

Hersekzade Ahmed Paşa bildiklerini ve düşündüklerini anlatmaya başladı:

“Asaletlü Hüinkârım. Buyurduğunuz gibi geçen sene, Papa Leo, böyle bir teşebbüste bulunmuştu. Papazlarını tekmi Avrupa’ya salıp, sıkı bir propagandaya girişmişti. Macaristan’da saf çiftçileri etkilemiş, çil altınlar sayesinde de çapulcu ve maceracıları toplamışlardı. Böylece çiftçilerden ve çapulculardan bir ordu meydana geldi. Durumu tam vaktinde haber alıp adamlarımızı içlerine saldık. Sonuçta, bize çevrilmek için hazırlanan silâhlar büyük toprak sahibi Banlar’ın üzerine çevrildi. Başka çare bulamayan Erdel Voyvodası John Zapolya kâfiri silâhlı çiftçileri dağıttı. Ama Leo mel’ûnu durmadı. Hedefi başka memleketlere kaydırды. Külliyyetli altın dağıttı. Niyeti paralı bir Haçlı ordusu kurmak, başına Birinci Francis’i getirip İslâm

âlemine salmaktı. İngiltere, İspanya ve Portekiz de birer donanma ile denizden yükleneceklerdi. Adamlarımız yine tam vaktinde işe el attılar. Habsburg İmparatoru Maksimillianos'u, Françis aleyhine kışkırttılar, kalbine kıskançlık tohumları ektiler. Sefer başlamadan bitti. Şimdi Papa Leo, umulur ki, kara kara düşünmekte, plânlarını kimin bozduğunu anlamak için kafa patlatmaktadır. Diyeceğim şu ki, Hünkârım, bizim için, kısa vadede batıdan tehlike gelmez. Buna pek ihtimal vermiyorum. Arzederim."

"İyi Lala, memnun olduk. Küffarın ittifakını bozan dindaşlarımıza ne verilse azdır. Umarım mükâfatlandırıldılar."

"Elbette şevketlüm."

Padişah, Piri Mehmed Çelebi'ye döndü:

"Sen anlat bakalım çelebi, tersane inşa etmekteki mahareti, Almanya hakkında bilgi toplamakta da gösterdin mi?"

"Beli, asaletpenahım, elimden geleni yaptım. Almanya ve İspanya'nın genç kralı Şarlken, gerçekten de çok talihli."

"Taaccüp, bir kâfirin talihi ne ola?"

"Dünyevî cihetten Hünkârım. Babası 'güzel' lakabıyla anılan Kral Filip'in ölümü Şarlken'i Burgonya, İsviçre ve Avusturya hükümdarı yaptı. Kraliçe İzabella ölünce de İspanya, İtalya, Akdeniz ve Kuzey Afrika'nın varisi oldu... Annesi Johanna delirince tahta geçti. İmdi koskoca ülkelerin tek hâkimidir. Yakında Beşinci Şarl unvanını alacak. Lâkin bu kadar da değil. Şarlken'in teyzesi Katherine İngiltere'ye sözünün geçmesini sağlamada işe yarıyor. Üstelik de kızkardeşi İzabella'yı Danimarka Kralıyla evlendirip akrabalık kurdu. Genişleyip büyüdü lakin bize karşı bir tutumu yok."

"Niyetlenirse dersini veririz" diye gürlledi Padişah, "Topraklarının çokluğu kralları büyötmeye yetmez. Hele miras yoluyla gelirse... Sıra sende Abdi Bey..."

"Şevketlü Hünkârım. Çin ellerini inceledik. En büyük biz olduğumuza göre, onun yeri belki üçüncülük, belki de dör-

düncülüktür. Ming sülâlesi Çin'i kalkındırmak için hummalı bir biçimde çalışıyor. Sürü ile askere sahip, ama tek dertleri maliyelerine çekidüzen vermek."

"Ya Efgan tarafları?"

"Efgan Sultanı anılmaya değmez, çünkü gücü kalmadı. Buradan üflesek yıkılacak halde. Ahalisi aç bîlaç. Kısacası, Hünkârım, Efganistan'dan ve Çinistan'dan zarar gelmez."

"Peki, ya biz o taraflara gitmeyi düşünürsek?"

Abdi Bey hayretle başını kaldırdı:

"Çinistan'a mı?" diye sordu.

"Çinistan'a, yahut Efganistan'a" dedi Padişah, "Olabilir mi, varabilir miyiz?"

Abdi Bey ne diyeceğini kestiremedi. Soruyu akli almıyor, kafasına sığdıramıyordu. Çin o kadar uzaklarda idi ki, insanın hayalini bile zorluyordu. Yavuz Padişah, bunca ağırlığıyla oralara ordu götürmeyi gerçekten düşünüyor olamazdı. Herhalde kendisiyle eğleniyordu.

"Kulunuzla eğleniyorsunuz Hünkârım!"

"Asla!" dedi Padişah, inançlı sesiyle, "Neden olmasın? Haritaya bakmaz mısınız, görmez misiniz ki dünya iki padişaha az gelecek kadar küçüktür."

"Hünkârım bilir" diye mırıldandı Abdi Bey.

Yavuz Padişah, Çin'i almayı kafasına koymuşsa ne yapar yapar, alırdı. Abdi Bey de ölümüne peşinden giderdi.

"Çinistan'ın fethi gerekiyorsa, fethedilir" diye ekledi.

Yavuz Padişah:

"Önce Mısır" derken yumrukları sıkılıydı, "Önce bütün Müslümanları aynı sancak altına toplamamız lâzım."

Sadrazama döndü:

"Lalam, Mısır dedik de aklımıza geldi. Cezayir canibinde bir Barbaros karındaşlardan söz edilir. Bu oğlancıklar bizden midir?"

"Beli şevketlüm, Akdeniz'de küffara nefes aldırılmazlar. Bi-

zım dahi zaman zaman başımıza ekşiyen Venedik korsanlarını doğduklarına pişman ettiler.”

“Hilatler gönderilsin. Kendilerini huzurumuzda görürsek memnun olacağız. Böylece bildirilsin. İmdi bizim dahi size bir müjdemiz var...”

Heyecan içinde müjdeyi beklediler:

“Amid Kalesi (Diyarbakır) Bıyıklı Mehmed Paşamız tarafından fethedilmiştir.”

“Allah’a şükür...”

Gözlerinin içiyle gülüyordu.

“Çok şükür. İmdi müjdemiz askere ve ahaliye duyurulsun. Her yana tellal çıkarılsın. Gece tekmil minareler ışıklandırılınsın, fener alayları düzenlensin, mehter şehrin her tarafında vursun.”

İçi içine sığmıyordu.

“Veziriazamım, vezirlerim, paşalarım! Ordu-yu hümayunumuz hazır mıdır?”

Cevabı Serdar-ı Ekrem verdi:

“Daha önceki fermanınız mucibince hep hazırdır Hünkârım. Sefer için emir bekleriz.”

“Mesrur olduk. Siz dahi hazırda durun. Birkaç haftaya kadar sefere çıkıyoruz.”

“Ferman Hünkârımızın...”

Divan dağıldıktan sonra, Yavuz Padişah, kütüphanenin yolunu tuttu.

Beşinci Bölüm

DERSAADET NİSANLA BİRLİKTE ısınmaya başladı. Herkeste gözle görülür bir telaş vardı. Bıyıkları balta kesmez yeniçeri çorbacıları, yatırtmalarını savura savura koşuşturuyor, serhadlerde pişmiş sipahiler sarı sahtiyandan seferî çizmelerini kaldıran taşlarına vura vura geçit resmi yapıyordu.

Şehir canlanmıştı sanki, soluğu duyulur gibiydi.

Sefer gününün yaklaştığını herkes görüyor, ama nereye sefer yapılacağını herkes bilmiyordu.

Bilenler ise ya susuyor, ya da “İran’a” diye şaşırtmaca cevap veriyordu.

Ordu hazırlanmış, herşey tekrar tekrar gözden geçirilmişti...

Yavuz Padişah, zor bir seferin sıkıntılarına katlanamayacak kadar yaşlanan Veziriazam Hersezkâde Ahmed Paşa’yı sadaretten uzaklaştırıp Bursa muhafızlığına getirdi. Gerekli kişilere danıştıktan sonra Sinan Paşa’yı Veziriazam yaptı. Oğlu Şehzade Süleyman’ı Edirne’ye gönderdi. Babası seferden dönene

kadar, Saltanat Naibi olarak ülkeyi yönetecekti. Piri Mehmed Çelebi İstanbul'da kalacak, yeni Veziriazam Sinan Paşa ise, Kayseri'ye gidip, orada kendisini bekleyen kırk bin kişinin komutasını üstlenecekti. Bu kuvvetlerle Sinan Paşa, ileri harekâtı yürütecek, aynı zamanda düşmanın durumunu yakından tetkik edip Padişaha rapor edecekti.

Yavuz Padişah, her tarafa adamlar salmıştı. Bunlar seferin İran üstüne yapılacağını yayıyordu. Kansu Gavri'yi hazırlıksız vuracaktı.

Hareketten bir gün önce, Rumeli Kazaskeri Zeyrekzade Mevlâna Rükneddin ile komutanlardan Karaca Paşa'yı Kansu Gavri'ye elçi olarak yola çıkardı.

Bunlar, Mısır Sultanına, seferden kuşkuya kapılmamasını, Osmanlı ordusunun İran'a yürüyeceğini söyleyecekler, sultanı inandırmaya çalışacaklardı.

Yavuz Padişah, Kansu Gavri'ye yazdığı son mektubuna da "Babacığım" diye başlamış, hürmetlerini sunarak bitirmişti.

* * *

4 Cemaziyelü'lâ 922, Perşembe sabahı (5 Haziran 1516)...

Sefer sabahı...

O sabah İstanbul, mehter davuluna karışan yeniçeri gûlbankıyla uyandı...

Pencerelere koştular...

Tuğlar kalkmış, asker atlanmıştı...

Haşmet gününü yakından görmek için halk Tophane iskelesine koptu. Sabahın erken saatlerinden itibaren Tophane hınca hınç doldu...

Herkes birbirini kutluyor, sarılıp ağlaşıyor, Osmanlı başkenti bir sefer gününde, gelecekteki zaferi kutluyordu...

Yavuz Padişah, komutanları ve hocaları yanında olduğu halde saraydan çıktı.

"Padişahım çok yaşa!" çığlıkları, alkışlar ve dualar arasın-

dan geçip altı çifteliye bindi. Üsküdar'a geçti. Ordu onu Maltepe'de bekliyordu. Askerin arasına karıştı. Hal hatır sordu. Bir şeye ihtiyaçları olup olmadığını öğrenmek istedi.

Herşey tamamdı. Kimsenin bir şikâyeti yoktu. Elbiseleri yepyeni, silahları mükemmel, yemekleri muntazamdı. Devlet zenginliğini konuşturmuş, askerin bütün ihtiyaçları düşünülmüş, ordu en mükemmel şekilde donatılmıştı.

Askerlerin pabuçları bile gözleri gibi pırıl pırıldı. Bir an önce hareket etmekten başka birşey düşünmüyorlardı.

Yavuz Padişah, öğle yemeğini askerlerle birlikte, kazandan yedi. O haliyle Padişahı, basit bir yeniçeriden kimse ayıramazdı. Onlar gibi giyinmiş, onlardan biri olup çıkmıştı. Fakat hareketleri, çehresi, bakışları herkesten çok farklıydı. Geniş alnı iradesinin, oval yüzü azametinin, yanağının yarısını kaplayan bırıkları ise hiddetinin göstergesiydi. Çorbaya salladığı kaşık, elinde iğreti gibiydi. Yeniçeri, Padişahın kaşık sallamasına değil, kılıç sallamasına alıştı. Bu ellere kaşık tutmak değil, kılıç tutmak yaraşırdı.

Ertesi sabah, yürüyüş emri çıktı...

Çadırlar söküldü, süvariler atlandı, kanatlandı...

Padişah, hocaları ve komutanlarıyla ordusunun başına geçti...

Parmağını güneyde bir yerlere dikti:

"Oraya!" diye gürledi, "Kızılelmaya..."

Asker coştı, dalgalandı:

"Kızılelmaya!" diye karşılık verdi.

Cenk davulunun gümbürtüsü ortalığı velveleye vermişti.

Medrese talebeleri ilahi söylüyor, hocalar dua ediyor, mehter kös vuruyordu.

Gazâ sancağı açılmış, Yavuz Padişah, gazâ sancağıyla bütünleşmişti.

Artık o yalnızca bir padişah değil, zaferin de ta kendisiydi.

Haziran'ın yirmi altısında Akşehir'e girdiler.

Şehrin girişinde Yavuz Padişahı karşılayanlar arasında Bi-yıklı Mehmed Paşa'nın Kethüdası İznikli Ali Ağa da bulunuyordu. Yavuz, onu otağında kabul etti. Dizinin dibine oturttu. Amid ve Koçhisar Zaferi'ni şahidinden dinledi.

Ok Dersaadet'ten fırlamıştı bir kere. Hızla hedefe gidiyordu...

23 Temmuz'da Sadrazam Sinan Paşa, kuvvetleriyle birlikte Elbistan Ovası'nda Hünkâr ordusuna katılmış, iki gecelik bir dinlenmeden sonra tekrar yürüyüşe geçilmişti.

Söğütüburnu konağında birkaç saatlik bir mola veren Yavuz Padişaha, Silâhtar Hasan Bey'in huzur-u şahaneye kabul edilmek istendiğini bildirdiler.

"Gelsün."

Hasan Bey, Mısır'dan yeni dönmüştü. Anlatacakları vardı.

"Anlat bakalım Hasan."

"Şevketlüm, Mısır Sultanı Kansu Gavri, elçi sıfatıyla gönderdiğiniz Mevlânâ Rükneddin ile Karaca Paşa'ya hakaretler yağdırdı, sonra da hapsedtirdi."

Bu haber Yavuz Padişah'ı yerinden sıçrattı:

"Ne cüret?!"

Hırsından dudaklarını kemiriyor, burnundan soluyordu:

"Elçiye hakaret, elçiyi hapis kendini bilen bir hükümdara yakışmaz. Töreler elçiye zeval yok, demiştir. Madem ki Kansu Gavri ne kanun dinliyor, ne de töre; layığını bulacak. Pişman edeceğim."

Sakinleştikten sonra sordu:

"Gavri hangi caniptedir?"

"Elli bin kişilik bir kuvvetle Halep'te bulunuyor."

"Ya! Demek oluyor ki asıl maksadımızı öğrenmiş. Ve dahi bizimle boy ölçüşmeyi göze almış. Eh, zaten kuzu kuzu teslim olmasını beklemiyorduk. Elinden geleni ardına korsa namerttir. Biz bu yola ya devlet başa, ya kuzgun leşe diyerek çıktık. Allah'ın izniyle Tih Sahrası'nı aşıp, yıldırım gibi başına düşeceğiz. Var şimdi istirahat et."

Silâhtar Hasan Bey çıktıktan sonra, Padişah, savaş plânlarını gözden geçirdi. Eksiksiz gibiydi. Kansu'nun Halep'e geleceğini bile hesaplamıştı. Bunu Şah İsmail'le birleşme arzusuna veriyordu. Ama bu birlik gerçekleşmeyecekti. Tedbirini çoktan almış bulunuyordu.

Orhan Bey'in görüşme istediğini bildirdiler. Sebepsiz ziyaretine gelmezdi. Mutlaka önemli bir şey vardı.

"İçeri alın."

Orhan Bey, huzura girdi. Padişahın elini öptü, üç adım geriye çekilip el bağladı:

"Haber şimdi geldi Hünkârım. Donanmanız, Suriye sahillerine vasıl olmuş."

"Âlâ, ama gecikmiş..."

Çekmecedен bir tomar çıkardı. Tomarın içinden bir kâğıt çekti. İnceledikten sonra Orhan Bey'e döndü:

"Hesaplarımıza göre, bir hafta önce varmış olmalıydı. Bir aksilik olmalı."

Orhan Bey şaşkına dönmüştü.

"Zaten bir hafta önce varmış Hünkârım, haber bize ancak ulaştı."

Padişah rahatlamıştı. Gülümsedi:

"Ne şaşarsın Orhan?" dedi mutluluktan yumuşamış sesiyile, "Harp hesap işidir. Hesabında yanılırsan davayı kaybedersin. Söyle bakalım, baban nasıl?"

"Hamdolsun, tek şikâyeti sizi seyrek görmesi."

"Biz dahi daha sık görüşmek isteriz, lâkin sırtımızdaki yükün ağırlığına verin. Bilin ki, hiçbirinizi yüreğimizden çıkartmadık."

"Zaten bununla teselli buluyoruz, Hünkârım."

Yavuz Padişah ayağa kalktı. Birden gençleşmiş gibiydi, gençliğine dönmüştü:

"Trabzon'da birlikte geçirdiğimiz günleri bazen öyle özleyorum ki Orhan. Herşeyi bırakma pahasına o günlere dönmek istiyorum."

Ellerini çaresizlikle iki yana açtı:

"Lâkin ne mümkün... Gıydık ateşten gömleği sırtımıza, yanmadayız."

Gençlikten ihtiyarlığa geçmişti:

"Yorgunum, Orhan, çok yorgunum. Savaşlardan değil, şu bildiğin ayak oyunlarından yoruldu. Bunu bil, ama kendine dahi söyleme sakın."

Orhan Bey dışarı çıktığında düşünceliydi. Padişahını temsil edemediğine üzülüyordu. Yorgun olduğunu söylediğinde sözlerini şaşırmış, bir şey diyememişti.

"Veyl bana!" diye söylendi, kafasına bir şaplak indirdi.

"Huzurdan mı Orhan Beyim?"

Üzüntüsüne rağmen sesin sahibine gülümsemeye çalıştı:

"Huzurdan Sarioğlan, ya sen, huzura mı?"

"Yok be Orhan Beyim, belki Hünkâr gözüktür, bir buyruğu olur diye çevresinde dolanırız."

"Cancağızın sıkılmış gibi?"

"Ölümüne hem de Orhan Beyim."

"Sefer yolundayız ya, daha ne istersin?"

"Sefer yolu zafer yoludur, lâkin bana yaramıyor. Şu kalabalığa baksana. Yittik gittik bre, kalabalıklara karışıp kendimizi kaybettik."

Aslında Orhan Bey de Sarioğlan'ın hissettiklerini hissediyordu. Ediyordu ya, başka iş yoktu işte. Bu gidişle paslanıp gidecekti.

Duygularını açmadı.

"Sabret" dedi, "Mısır'a vardıkta herşey düzelecek. Sahi, bir Kara Veli vardı, nerelerde?"

"Bilmem, buralardadır."

"Aferin ona, yeniçeriliği kıvırdı ha?"

"Hem de nasıl, ustalaştı kerata. Yaman yeniçeri oldu. O neyse de, benimle gelen Derviş Talip'i hatırlıyor musun?"

Orhan Bey biraz düşündükten sonra cevap verdi:

"Evet..."

"Alt etti, üst etti sefere katıldı."

"Derviş haliyle ne yapacakmış ki seferde?"

"Çorbada tuzum bulunsun diyor, İslâm birliği için yapılan hareketin içinde olmak kendisine yetermiş."

"Dervişin bu türlü de zor bulunur."

"Beyim, bize zaten hep zorlusu düşer."

Ordu 30 Temmuz Çarşamba günü Tokmal Çayırı'na geldi, konakladı. Askerler kendi aralarında silâh oyunları ile meşgul olurken, kumandanlar Padişahın emriyle otağ-ı hümayunda toplandılar. Bütün Anadolu ve Rumeli beylerinin katılımıyla bir toplantı yapıldı.

Toplantı akşam namazına kadar sürdü. Elde mevcut bütün bilgiler bir daha gözden geçirildi. Mısır tarafından gelen casuslar dinlendi.

Sonunda karar verildi:

"Güneye inip Kölemenleri vuracağız."

Yavuz Padişah, akşam namazından sonra Orhan Bey'i çağır-
dı.

Yanına istediğin adamları alıp keşfe çık. Sürekli bu işe me-
mursun."

"Ferman Hünkârıdır."

Orhan Bey'in gözlerinin içi gülüyordu. Az önce hareketsiz-
likten yakındığını Padişah, sanki duymuştu.

"Gözünü sevdiğimin Sultan Selim'i hay!"

Sarıoğlu'na müjdeyi verdi:

"Atlan, gidiyoruz."

Sarıoğlu sevinçten ağlıyordu:

"Kusura bakma yığidim" dedi, "Aylar var ki, 'Atlan gidiyo-
ruz' diyecek bir sese hasretim. Nasip şimdi imiş. Kara Veli de
bizimle gelebilir mi?"

"Hemen bulursan tabii. Bir saat sonra şu ilerideki kayanın
dibinde buluşacağız." Sarıoğlu, Kara Veli'yi bulmak için ko-
şarken, uçar gibiydi.

Bir saat içinde hazırlanmış ve yola çıkmışlardı bile.

* * *

Öğle üzeri bir çığlık koptu:

"Müjdeler olsun. Amid Beylerbeyi Bıyıklı Mehmed Paşa geliyoooo!"

Bıyıklı Mehmed Paşa, bütün kuvvetini yanına almış, ordu-yu hümayuna katılmaya gelmişti.

Zaten yeni katılmaların ardı arkası gelmiyordu. Her konakta binlerce asker Osmanlı ordusuna katılıyor, Osmanlı ordusu yuvarlandıkça büyüyen bir çığ gibi yürüdükçe büyüyordu.

Artık hedefe yakındılar...

Malatya üstünden Halep'e yöneldiler.

Kansu Gavri'nin korkarak serbest bırakmak zorunda kaldığı Osmanlı elçileri Zeyrekzade Mevlânâ Rükneddin ile Karaca Paşa, yanlarında Mısır elçileri olduğu halde, Bucakdere konağında Padişaha kavuştular.

Yavuz Padişah, Kansu Gavri'nin elçilerini kabul etmedi.

"Kölemen Sultanı hem elçilerimizi hapseder, hem de elçi gönderme cüretini gösterir, bu ne yüzsüzlük!" diye kükredi.

Fakat elçi hapsine hapisle karşılık vermedi. Buna karşılık sakallarını kazıttı, uyuz bir eşeğe bindirip gerisingeri gönderdi.

"Sultanınız er ise Mercidabık'ta karşımıza çıksın!"

Bu, apaçık bir savaş ilânıydı. Yavuz Padişah, artık maksadını saklama gereği duymuyordu.

Kaçınılmaz son, Kansu Gavri'ye yaklaşıyordu.

Osmanlı Ordusu, Amid'e yaklaşmıştı. Memlûkların Antep Valisi Yunus Bey, Osmanlı Padişahına bağlılığını sundu. Halep'e kadar ordu-yu hümayuna rehberlik vazifesini üstüne aldı.

Orhan Bey'le arkadaşları Tel Habeş'te orduya döndüler. Kölemen ordusunun derme çatma, disiplinsiz olduğu haberi Padişahı oldukça memnun etti.

Artık iki ordu birbirine çok yakındı. Hava gerginleşmişti. Atlar bile başka türlü kişniyor, mehtercibaşı tokmağını daha bir şevkle davula vuruyordu.

Yavuz'un gözleri kum tepelerinde geziniyordu. Havayı kokluyor, sanki havadan haber soruyordu. Alınabilecek bütün tedbirleri almış, gece atların eyerli, askerin silâhlı bulunmasını emretmişti. Bir baskından korkuyor, her tepede birkaç gözcü bulunduruyordu.

Nihayet günü geldi...

Süvari devriyeleri asker içinde tellâl ettiler:

"İnşallah yarın rûz-i muharebedir, efrad tetikte buluna...

Asker birbiriyle helâllaşa... Zafere muntazır oluna..."

O gece çabuk bitecekti...

* * *

Mercidabık Ovası mahşer parçasıydı. Nihayet karşı karşıya gelen iki ordu, kendi içinde kaynaşıyordu...

Henüz güneş doğmamıştı. Az sonra bu ovada can pazarı kurulacak, iki ordu hesaplaşmaya başlayacaktı.

Mısır ordusu, yatsı vakti ovaya inmiş, ovanın öbür eteğinde ordugâh kurmuştu.

Alacakaranlıkta gölgeler kıpırdıyor, iki taraftan da zamanlı zamansız ezan sesi geliyordu.

Yavuz Padişah, sabah namazından sonra, ellerini açtı:

"Ey Âlemlerin Rabbi, ey Zât-ı Zülcelâl! Şu karşı karşıya gelen iki ordu da sana inanıyor, iki ordunun da efradı ve hükümdarı Müslümandır. Buna rağmen omuz omuza gelemeyince karşı karşıya geldik. İlâhî! Selim kulunun kalbinde şahsî ihtiras ve kin olmadığını senden iyi bilen yok. Eğer zaferim İslâmın yükselişine hizmet edecekse, beni muzaffer kıl; yâ Rabbi, yok eğer Mısır ordusu İslâma hizmet edecekse onları muzaffer kıl, âmin!"

Seccadeyi katlayıp köşeye koydu. Silâhtârına zirhını getir-

mesini emretti. Zırhını giydi, kılıcını beline bağladı, miğferi koltuğunun altında dışarı çıktı.

Tan yeni iyice kızarmıştı...

Asker hazırlanmış, Padişahını bekliyordu. Atını önüne çektiler. Bindi. Rahvan adım yürüterek merkezdeki yerini aldı.

Geceki toplantıda herşey kararlaştırılmıştı. Komutanlar nasıl davranacaklarını çok iyi biliyorlardı.

Padişah, yeniçerilerle birlikte merkezde bulunacak, sağ cenaha Anadolu Beylerbeyi Zeynel Paşa ile Karaman Beylerbeyi Hüsrev Paşa komuta edeceklerdi. Şehsuvaroğlu Ali Bey'le Ramazanoğlu Mahmud Bey de sağ cenahı gerektiğinde takviye etmek için hazır bekleyeceklerdi.

Sol cenah komutanlığına Rumeli Beylerbeyi Küçük Sinan Paşa tayin edilmişti. Amid Beylerbeyi Bıyıklı Mehmed Paşa ise kuvvetleriyle birlikte Sinan Paşa'nın emrinde savaşıyordu.

Padişah gözlerini etrafta dolaştırdı. En küçük ayrıntıya bile dikkat ediyor, herşeyin eksiksiz olmasını istiyordu.

Herşey gerçekten de eksiksizdi.

"Topları öne çekin!" diye emretti.

Büyük küçük beş yüz kadar top, askerin önüne çekildi.

"Herkes yerine!"

Altmış bin asker savaştaki yerini aldı.

Memlûk ordusunda top yoktu. Seksen bin süvari ve yaya asker savaşıyordu. Merkezi, Sultan Kansu Gavri yönetecek, Yavuz Padişahın dostu Halep Saltanat Naibi Hayr Bey, sağ cenahı yönetecekti. Sol cenahta ise Şam Saltanat Naibi Sibay bulunacaktı.

Güneş tepelerin arkasından başını uzatmıştı...

Yavaştan doğuyor, sanki olacakları görmekten korkuyordu.

Yavuz Padişah saldırı emrini vermek üzere hazırlanmıştı.

Birden durdu. Mısır ordusundan çıkan beyaz bayraklı atlıyı fark etmişti. Osmanlı hatlarına doğru at koparıyordu.

"Vurmayınız, gelsin" dedi.

Yan yolda karşılayıp huzuruna getirdiler:

"Muradın nedir?" diye sordu.

Adam hala atının üstünde oturuyordu.

"Sultan Kansu Gavri'nin elçisiyim" diye konuştu küstah bir tavırla, "Padişahınızla konuşmak isterim."

"Padişah benim, konuş."

Kansu Gavri'nin elçisi, o zamana kadar Padişahla görüştüğünü bilmiyor, onu vezirlerden ya da komutanlardan biri sanıyordu.

Şaşırdı, afalladı...

Toparlanınca attan indi. Yavuz Padişahın önünde diz çöktü:

"Büyük Hükümdar, affınızı dilerim. Gaflet ettim, sizi alelade bir kumandan sandım."

Yavuz Padişah sakindi, adamın şaşkın haline için için gülüyordu.

"Maiyetimizde alelade kumandan yoktur" diye konuştu, "Hepsi seçme askerdir, bunu az sonra sultanın da, sen de öğrenirsiniz. Şimdi söyle bakalım, sultanın bizden ne istiyor?"

"Ben Sultanım Kansu Gavri'nin özel elçisiyim. Sultanım Kansu Gavri buraya kendi isteğiyle gelmediğini söylememi istedi. Savaş yapılmasın diyor."

"Taaccüp! Kendi isteğiyle gelmemişse, kimin isteğiyle gelmiş?"

"Vezirlerin zoruyla, Hünkârım. Sultanımı zorlamışlar. Sizinle savaşmaya mecbur etmişler."

"Eh, ne yapalım. Vezirlerine söz geçiremeyen sultanın saltanatı yalandır. İmdi bizden ne bekler?"

"Kan akıtmamanızı, buralardan çekilip gitmenizi. O takdirde, arzuladığınız miktar akçe vermeye hazırdır."

"Biz emellerimizi akçeye değiştirmeyiz, elçi. Efendin bizi Şah İsmail'le karıştırıyor."

Sesini yükseltti:

“Sultanına hürmetimiz bakidir. Hâlâ onu babamız yerinde görürüz. Lâkin elçi, doğrusunu istersen, biz emellerimizin önüne babamız dikildiğinde de üzerine kılıçla gitmiş bir hükümdarız; ona söyle, bu yüzden bize kırılmasın. Ve söyle, biz dahi Müslüman kanının akmasını istiyoruz, teslim olursa hayatı boyunca babamız sayarız, halkını halkımız addederiz. Bu işin başkaca oluru yoktur.”

Elçi yer öperek atına bindi, sürdü gitti. Yavuz Padişah, Kansu Gavri'nin teslim olma ihtimalini düşünüp bir süre bekledi... Bunu ne kadar isterdi... Fakat olmadı...

Olmayınca, savaştan başka çare kalmadı... Mehtercibaşının gözleri Padişah'ta idi... İşareti aldı. Mehter savaş havası vurdu. Asker gülbank söyledi. Nihayet Yavuz Padişah'ın emri çınladı: “Bismillah, topçular ateeş!”

Beş yüz top aynı anda gürlledi. Cehennemî bir gürültüyle meydan sarsıldı. Mısır hatlarında toz dumana karıştı.

“Sağ cenah, yallah!”

Anadolu Beylerbeyi Zeynel Paşa, askeriyle ileri fırladı. Mısır ordusunun sol cenahına balyoz gibi indi.

Yavuz Padişah, bir daha kükredi:

“Sol cenah, yallah!”

Bu sefer Küçük Sinan Paşa ileri atıldı. İş kolaydı. Mısır ordusunun sağ cenahını yöneten Hayr Bey'in zaten savaşmaya niyeti yoktu. Mısır'da Osmanlı hâkimiyetini istiyordu.

Tavrı belli olmasın diye zoraki bir direniş gösterdi. Sonra, Yavuz Padişaha verdiği sözü tutup geri çekildi. Fırsatını bulur bulmaz da savaş meydanından ayrıldı.

Yavuz Padişaha her koldan dakikası dakikasına haber geliyordu. Hayr Bey'in yaptıklarını öğrenince:

“Aferin Hayr Bey'e” dedi, “Söylediği gibi yaptı. Biz dahi ona verdiğimiz sözü tutacağız.”

Yerinde duramayan yeniçerilere döndü:

“Bismillah asker...”

"Bismillah..."

"Ya Allah, ya Hannân, ya Mennân, ya Deyyân, ya Sultân,
ya Sübhân..."

"Allah... Allah... Allah..."

"Tekbir..."

"Allahüekber... Allahüekber..."

Biraz durdu. Mısır ordusunu dikkatle süzdü. Mısır ordusu
gittikçe eriyordu...

Bozgun kaçınılmaz gibiydi...

Kansu Gavri, bozgunu önlemek, en azından geciktirmek
için merkez kuvvetleriyle savaşa girdi.

Aynı anda Yavuz Padişah da kılıcını çekti, ileri uzattı:

"Beni seven arkamdan gelsin!"

Atını mahmuzladı. Emrindeki kuvvetlerle Mısır ordusu-
nun merkezine yüklendi. Niyeti, Kansu Gavri'yi esir alıp
ölümünden kurtarmaktı.

Yavuz Padişah hem vuruşuyor, hem Kansu Gavri'yi arıyor,
hem de birliklerini yönetiyordu.

Askerini coşturmak için sık sık da nara atıyordu:

"Koman yiğitlerim!.."

"Urun aslanlarım!.."

Mısır ordusunun merkezini dağıttı, ama Kansu Gavri'yi ele
geçiremedi.

Savaş ancak öğleye kadar sürdü. Kölemenler çil yavrusu gi-
bi dağıldılar. Yavuz Padişah otağına çekildi. Şükür secdesine
kapandı.

Biraz sonra Kansu Gavri'nin ölümler arasında bulunduğunu
bildirdiler.

"Kim yaptı bu melaneti?" diye bağırdı, "Bir Sultan katledi-
lir mi?"

"Katledilmedi Hünkârım, emri Hak vaki oldu. Yanında bu-
lunanların anlattığına bakılırsa kederinden nüzul inmiş, atın-
dan yuvarlanmış ve eceliyle ölmüş."

"Hak Teâlâ rahmet eyleye. Seksen dört yaşında at üstünde harbetmek her babayiğidin harcı değildir. Şanına layık bir me-rasimle gömülsün."

Koca Sinan Paşa huzura girdi:

"Şevketlü Hünkârım, Kansu Gavri'nin karargâhında şimdi askerlerimiz dolaşır. Çadırı dünyanın belki en büyük hazinesi. Yüz kantar altın ve iki yüz kantar gümüş bulduk."

"Taaccüb Lala! Neden acaba rahmetli bunca akçeyi yanın-da taşırdı?"

"Kumandanlarını sorguya çektik Şevketlüm..."

Birden sustu, tereddüt eder gibiydi.

"Evet Lala, niçin susarsın? Bildiklerini biz dahi bilmek is-teriz."

"Bağışlayınız şevketlü Hünkârım. Güya Kansu Gavri bizi burada mağlûp ettikten sonra, Dersaadet'e yürümeyi düşü-nürmüş. Bu yüzden onca altını yanına almış."

Yavuz Padişah gülmemek için kendini zor tuttu.

"Dersaadet o kadcılık altınla alınmaz ki Sinan. Dersaadet'i almak için, Sultan Mehmedlerle Ulubatlı Hasanlar lazım."

Orhan Bey'in beklediğini haber verdiler. Padişah içeri alın-masını emretti.

"Gazân mübarek olsun" diye kutladı önce.

"Gazânız mübarek olsun Hünkârım. Müslümanların Hali-fesi Mütevekkil olduğunu iddia eden biri askerlerimize teslim olmuş, destur varsa getireyim."

Padişah, Sadrazama baktı:

"Ne der bu çocuk Lala? Halife Mütevekkil burada mıydı?"

"Beli Şevketlüm. Kansu Gavri, Dersaadet'i fethe niyetlen-diği için yanına büyük âlimleri, kadıları ve Halifeyi de almıştı."

"İyi, gelsin bakalım, şeref duyarız."

Yavuz, Halifeye çok hürmet gösterdi. Yanıbaşına oturttu. İkramlarda bulundu. Sonra maiyetine bir miktar asker vere-rek Kahire'ye uğurladı.

Yavuz Padişah, Mercidabık Ovası'nda sadece iki gün dinlendi...

Tekrar yola çıktı...

Ve 28 Ağustos 1516 günü Halep'e girdi.

Halep halkı bayram ediyordu. Şehrin önderleri, Padişahı şehir girişinde karşılayıp, Halep'in anahtarlarını teslim ettiler.

Etek öpüp bağluluk andı içtiler:

"Şevketlü, adaletlü, asaletlü Hüdâvendigâra sadık kalacağımıza yemin ediyoruz."

Padişah, halkın alkışları arasında Halep'e girdi. Girer girmez de sadrazamına emretti:

"Sinan, bu halk Müslümandır. Aynı kitaba, aynı Peygambere inanıyor, aynı kibleye yöneliyoruz. Bunu ne sen aklından çıkar, ne de askerin aklından çıkmasına izin ver. Haksız yere tek kişinin kılına dokunulduğunu duyarsam, gerisini sen düşün..."

"Ferman Hünkârımdır!"

"Sinan, Halep'i kime emanet edelim?"

"Kulunuzun fikrince Karaca Paşa karındaşımız münasiptir, kadılığa ise Çömlekçizade Hoca'yı düşünürüm. Gayrisini Hünkârım bilir."

"İyi düşünmüşsün, bence de münasiptir. Karaca Paşa'yı muhafızlığa, Çömlekçizade Kemal Çelebi'yi de kadılığa tayin ettiğimiz ilan edilsin."

"Ferman saadetlü Hünkârındır."

* * *

Ertesi gün cuma...

Yavuz Padişah, Halep'te ilk cuma namazını kılacak, Halep'te ilk defa onun adına hutbe okunacak...

O sabah, Sultan Selim, çocuklar gibi şen, alabildiğine heyecanlıydı...

Dünden beri, Halep'in bütün camilerinde aralıksız sala veriliyor, fetih kutlanıyordu.

Yavuz Padişah, öğleye doğru, yanına sadrazamını, vezirlerini, paşalarını alıp Câmî-i Kebir'e gitti. Ön safa geçti. Mihra-bın hemen arkasına diz çöktü. Boynunu teslimiyetle büktü ve öylece kaldı.

Şimdi ülkeler fetheden cihan imparatoru değil, Allah'a kul-
luğunu arzeden sade bir mümindir...

Ebedi kudrete secde etmeye gelmişti...

Sünnet kılındı...

Hatip, hutbeye çıktı. Cemaate baktı. Camiin içi iğne atılsa
yere düşmeyecek kadar kalabalıktı.

Padişaha çevirdi gözlerini, Padişaha bakan gözlerinde iki
sıra yaş belirdi. Tarihi bir an yaşadığını biliyordu. İlk defa bu-
gün, burada, bu hutbeden Sultan Selim'in adı okunacaktı. Bu-
nu da kendisi okuyacaktı.

Heyecanlıydı. Hutbeye titrek bir sesle başladı.

Sıra, Padişahın adını anmaya gelince başını kaldırdı, Padi-
şaha tekrar baktı.

"Hâkimü'l-Haremeyn Eş-şerefeyn... Şerefli Mekke ve Me-
dine'nin hâkimi Sultan İbni Sultan Selim Han..."

Bu sözler, Yavuz Padişahın, artık mukaddes yerlerin hâkimi
olduğunu müjdeliyordu.

Yavuz Padişah farkedilir biçimde titredi. Gözleri buğulan-
mış, yüzü sapsarı olmuştu. Davrandı birden. Başından kavu-
ğunu çıkardı. Altındaki seccadeyi çekti, aldı...

Herkes şaşkındı. Yavuz Padişah ne yapıyordu?

Merakları uzun sürmedi. Onun kuru toprak üstüne secde-
ye kapandığını ve sarsılarak ağlamaya başladığını gördüler.

Manzara insan ruhunu avuçlayıp götürecektikadar doku-
naklıydı.

Herkes, tıpkı Yavuz Padişah gibi, toprağa kapanmış, ağlı-
yordu.

Neden sonra secdeden kalktı. Ağlamaktan kızaran gözleri-
ni hatibe çevirdi:

"Hayır" dedi, "Biz Mekke ile Medine'nin, o mukaddes ve mübarek yerlerin hâkimi değil, hadimiyiz, hizmetkâriyiz."

Sessizlik içinde derin mi derin bir şaşkınlık...

Hani derlerdi ya, "Osmanlı padişahı gurur abidesidir."

Derlerdi ya, "Sultan Selim, girdiği beldelerde taş üstünde taş, omuz üstünde baş bırakmaz."

Derlerdi ya, "Selim buralara gelirse, Kâbe'yi alır, kendi baş-kentine götürür."

Meğer bunlar tekmil yalanmış...

Öyle kocaman bir yalan ki, kocamanlığı, Yavuz Padişahın şu halini gördükten sonra iyice sırtıyor.

Peki, hatip ne yapacak şimdi, hutbeye nasıl devam edecek?

Pek tabii Sultan Selim'in istediği gibi.

Herkes böyle düşünüyordu, ama kimseden çıt çıkmıyordu. Uzun gelen o kısa sessizlikte Yavuz Padişahın sesi tekrar duyuldu:

"Hocam, hutbeyi Hâkimü'l-Haremeyn Eş-şerefeyn olarak değil, Hâdimü'l-Haremeyn Eş-şerefeyn diye okuyunuz!"

Hatip, şaşkınlığını yendi, hafifçe öksürüp genzini temizledikten sonra, hutbeyi, Yavuz Padişahın istediği gibi okudu:

"Hâdimü'l-Haremeyn Eş-şerefeyn, Sultan İbni Sultan Selim Han..."

Huzur... Sevinç... Gözyaşları...

Takdir ve teşekkür...

Başka nasıl olabilirdi ki?

* * *

"Orhan, önümüzde dünyanın en büyük, en insafsız çölü var. Sina denen dünya cehennemini aşmak zorundayız. O Sina ki, cihangir Cengiz Han'a bile geçit vermemiş, cihan hâkiminin önünde dize gelmemiştir. Bazı vezirlerimiz şimdiden yılgın. Sina'yı aşmaya kalkışmanın çılgınlık olduğunu söylüyorlar. Hani pek de haksız sayılmazlar. Ama unuttukları bir nokta

var. Biz Sultan Selim Hanız! Maksudımıza ulaşmak için delirmek lazımsa, deliririz!”

Kalktı. Ellerini göğsünde bağlayarak konuşmaya devam etti:

“Sina’yı aşmanın ne kadar zor olduğunu elbette biliyoruz. Lâkin dağ ne kadar yüce olursa, yol üstünden aşar denmiştir. Biz dahi Sina’yı aşacağız. Bütün güçlükleri hesaplayarak, göze alarak yola çıktık. İlk zorlukta geri durursak, bize Selim demek yalan olur. Yarın mahşerde, Peygamber Efendimizin ve dahi ecdad-ı ızamımızın yüzüne bakamayız.”

“Endişelenmeyin şevketlüm, arkanız sıra ölmeye geliriz.”

“Ne dersin Orhan? Biz ölüm seferine yalnız başımıza çıkmayı dileriz. Siz yaşayacaksınız ve hizmet edeceksiniz.”

Orhan daldı. Yavuz Sultansız bir dünya düşünemiyordu. Herhalde Yavuz Padişahın ölümüyle birlikte kıyamet kopacak, yerle gök birbirine vurup patlayacaktı.

Fakat peygamberler bile ölmüşken, Yavuz Padişahı ölüm-süzleştirmek, hata değil miydi?

Kuşkusuz hata idi. Ama onu çok seviyor, onsuzlukta ne yapacağını, nasıl yaşayacağını bilemiyordu. Mümkün olsa hayatını ona verirdi.

“Orhan, neye daldın öyle?”

İrkildi:

“Affet Hünkârım, kusur ettim.”

“İşin zor yanını yine sana ısmarlayacağım. Arkadaşlarını yanına al. Kuş gibi Sina’ya uç. Bak bakalım arazi ne durumda. Çevrede yaşayanlarla konuş, etrafı incele. Soğuğu, sıcakı nice-dir öğren. Bir geçit bul bize, bul ki ordu-yu hümayunu geçirelim. Cennetmekân dedemiz Fatih Mehmed ‘Ya Konstantiniyye beni alır, ya ben Konstantiniyye’yi’ demişti. Biz dahi öyle diyoruz. Ya çöl bizi yutar, yahut Mısır’ı alırız. Sina hiç geçilmemiş bir çöl değil. Araştırmalarım göre Pers İmparatoru Kam-biz ile ondan yüz doksan üç sene sonra Makedonyalı İskender

çölü geçip Mısır'ı almışlar. Ne var ki, Cengiz Han'la Aksak Timur da çöle takılıp kalmışlar. Bir de biz denesek gerektir. Sina'yı aşabilirsek Mısır bizim; vakit geçirmeden git, söylediğim gibi araştırmanı yap. Şam'da bize kavuşursan iyi olur."

Orhan Bey'in çehresi pırıl pırıldı, gözlerinin içi gülüyordu. "Şam'da Şevketlüm" dedi.

Huzurdan ayrılır ayrılmaz yol hazırlıklarına başladı.

Yavuz Padişah on dokuz gün Halep'te kaldıktan sonra, Şam'a yöneldi. Eylül'ün on dokuzuncu günü Hama'ya ulaştı. Şehir, direnmeden teslim oldu. Güzelce Kasım Paşa'yı Sancak Beyliğine getirdi.

21 Eylül'de Humus'ta idi. Humus da direnmesiz teslim oldu. Sancak Beyliğine ümeradan İhtimanoglu tayin edildi.

Hiçbir yerde Kölemen ordusundan eser yoktu. Yavuz Padişah, hiçbir direnmeyle karşılaşmadan ilerliyordu.

27 Eylül Cumartesi günü Şam'ın dış mahallelerinden biri olan Mastaba'ya ulaştı. Şamlılar, Padişahı şehrin birkaç mil dışında karşılayıp, bağlılıklarını bildirdiler. Halkın mutluluğu yüzüne yansımıştı. Çoğunun yüzü pırıl pırıl gülüyordu. Şenlik yapıyor, Osmanlı zaferini kendi zaferleri sayıp kutluyorlardı.

Yavuz Padişah bunu hiç yadırgamıyor, "Onlar" diyordu, "Maksadımızı bazı vezirlerimizden daha iyi anladılar."

Ama bazılarının kafası iyice karışmıştı...

Beşinci yeniçeri ortasının çorbacısı Cafer Ağa'nın can dostu Laz Hüsnü, atının üstünde dikilip karşılayıcıları uzun uzun selamladıktan sonra, Cafer Ağa'ya dert yanıyordu:

"Yahu Aşam, düğünde miyiz, savaşta mıyız belli değil; belde mi fethettik, davete mi geldik, o dahi belli değil. Bu durumda zaferin tadını çıkaramıyorum yahu."

"Bırak yakınmayı Lazoğlu" diye çıkıştı Cafer Ağa, "Şam'da-yız işte, başka derdin nedir?"

"Daha ne olsun birader, hale bak. Bir iğneyi bile yağmalama-

ya izin yok. Köle almaya izin yok. Kimse bizden korkmuyor, karşımızda kimse titremiyor, kaçmıyor. Böyle zaferin tadı tuzu olur mu?"

"Hadi oradan!.. Padişah bu söylediklerini bir duysa, leşini itlere atar."

"Aman kurban olduğum, sustum! Lâkin ne haldir Ağam, söyle de içim rahat etsin?"

Bıyıklarını burdu Cafer Ağa, Sultan Selim'e özenip uzattıkça uzatmıştı.

"Anlaşılmayacak ne var" dedi, "Bunlar bizi kendilerinden sayıyor."

Laz Hüsnü'nün aklı, bu cevapla, daha beter karışmıştı:

"Peki, biz sahiden de onlardan mıyız şimdi?"

"Beli."

"Onlar Arap yahu!"

"Ama İslâm."

Laz Hüsnü, bıkkınlıkla elini salladı:

"Anlatma daha iyi ağam, kuşça aklım büsbütün uçtu. Biz Osmanlıyız, bunlar ise Arap; sen de tutmuş bizi kendilerinden saydıklarını söylüyorsun... Müslümanmışlar. O zaman biz buraya niye geldik ki?.."

Kafasına bir şaplak indirdi:

"Kalın kafama sığdıramıyorum bir türlü. Galiba çöl sıcağında büsbütün durdu."

Cafer Ağa bir kahkaha attı:

"Bak aslanım" dedi sonra, "Sen Laz mısın?"

"Beli, hem de kıyamete kadar."

"Ben Arnavut'um..."

"Mübarek olsun."

"Kesme sözümü; şu çok takdir ettiğin Orhan Bey var ya..."

"Sina'ya gitti derler."

"O da Çerkez'dir."

"Olsun, Müslüman ya... Sen ona bak."

"Ha şunu bileydin. Müslüman işte. Sen de, ben de, Orhan Bey de... Hepimiz Müslümanız."

"Elhamdülillah..."

"Anladın ya şimdi?"

"Neyi?"

Cafer Ağa bezgin bezgin güldü:

"Yahu şu yolun iki tarafında birikmiş zafer çiğlikleri atan, sevinçle el sallayan insanlar da bizim gibi Müslümandır. Bu yüzden bizi kendilerinden sayıyorlar, kardeşleri gelmişçesine seviniyorlar."

Laz Hüsnü'nün gözleri pırıl pırıl parladı birden:

"Hah" etti, öyle desene. Din kardeşimiz oluyorlar. Baştan söyleseydin ya bunu."

Cafer Ağa ters ters baktı, içinden bir lahavle çekti. Kırba-cını kaldırdı:

"Yıkıl karşımdan, kerata!"

Laz Hüsnü, Cafer Ağa'nın kırbacından kurtulmak için atı-nı şaha kaldırıp yana sürdü.

"Ne kızırıyorsun bre? Azıcık şakalaştık işte."

Aptal yerine konmak Cafer Ağa'ya dokunmuştu. Akşama kadar homurdandı, durdu. Laz Hüsnü ise Cafer Ağa'nın sem-tine hiç yaklaşmadı. Kırbaçı tepesine yiyeceğini iyi biliyordu.

Kalabalığı selamlamaya daldı.

Halk, Padişahı ve ordusunu karşılamış, saatlerce alkışlamış-tı, ama ortada bir gariplik vardı. Kölemenlerin Şam muhafı-zı gelmemiştir. Yavuz Padişah, eski Halep Saltanat Naibi Hayr Bey'e bunun sebebini sordu. Hayr Bey, durumu öğrenmeye gitti. Muhafızı buldu.

"Karşı koymayacağım" dedi muhafız, "Ancak memleketimi işgal eden bir orduyu karşılamaya da gitmeyeceğim. Padişah beni mazur görsün."

"Karşı koymayacağını söylemen bir şey ifade etmez, çünkü istesen de karşı koyamazsın, gücün yok; bu durumda kellenle

oynadığının farkında mısın? Yavuz Padişah, kendisine karşı gelenleri affetmez.”

“Alın yazımız nasıl yazılmışsa başımıza o gelir. Hem Sultanım Kansu Gavri’yi öldürenlerin beni de öldürmelerinden şeref duyarım.”

“Kansu Gavri savaşta öldü. Padişah, şanına layık bir merasimle gömdürdü onu. Herşeyin bittiğini görmüyor musun? Ölmek istemeni anlıyorum. Ama ölmekle kazanacağın bir şey yok, iyisi mi Padişahın hizmetine gir, muradın dinine inancına hizmetse tek yolu budur.”

“Yerine göre ölmek de hizmettir.”

“Yerine göre dedin, şimdi hiç yeri değil. Sultan Selim insan kıymetini bilir. Gel, inat etme.”

Düşündü, düşündü. Karar veremedi.

“Benim adıma Padişaha rica et, üç gün mühlet versin. Kararımı üç gün sonra bildireceğim.”

“Peki, bu süreyi koparmaya çalışacağım.”

Üç gün sonra Padişahın huzuruna çıktı.

“Bağlılığımı değil, itaatimi arza geldim, Padişahım.”

Herkes Yavuz Padişahın öfkelenmesini beklerken, o gülümsüyordu.

“Şimdilik yeter” dedi, “Zaman içinde bağlılığını kazanacağımıza inanıyorum. Efendine sadakatini anlıyor ve takdir ediyoruz.”

Yavuz Selim, tam on bir gün Mastaba mahallesinde kaldı. Sonra törenle şehre girdi. Suriye Atabeglerinden kalma El-Kasrû'l-Ablak sarayına indi.

Kış gelmek üzereydi. Yavuz Padişah hem askeri dinlendirmek, hem civardaki küçükklü büyüklü şehirleri almak ve tabii Sina Çölü’nü geçmenin çarelerini bulmak için, bir süre Şam’da beklemeye karar verdi.

Bir dakikasını bile boş geçirmiyor, sürekli çalışıyordu.

Bir gün Arap şeyhlerini ve Dürzî beylerini çağırttı. Kim-

seye zarar vermek istemediğini söyledi:

“İtaat ederseniz, kılınıza dokunmayız. Kargaşa çıkarmaya kalkarsanız, billahi tepeleriz. Biz buralara kuru fetih uğruna değil, büyük bir maksat uğruna geldik. Maksadımız tekmil Müslümanları birleştirmektir. Ona göre hareket edin.”

Gözlerini korkutmuştu ya, yine de Dürzî beylerin rahat durmayacaklarını düşünüyordu.

Bunu sağlamanın tek çaresi vardı. Onları yönetimin bir parçası yapmak...

Yaptı da. Dürzî beylerine sancak beylikleri verdi.

Bir Cuma günü, namazı Emeviye Camii'nde kıldıktan sonra Salihyye mahallesinde bulunan Muhyiddin-i Arabî türbesini ziyarete gitti. Türbe harabeye dönmüştü. Gözleri yaşardı.

“Ölmüşlerine gereken hürmeti göstermeyen milletler, dirilerin değerini de bilmezler. İnsanın değerini bilmeyen milletler ise yeryüzünde payidar olamazlar. Böylece biline...”

Defterdarını çağırdı:

“Muhterem şeyhin türbesi yeniden inşa edilip şanına layık hale getirilecek. Yanıbaşına muhteşem bir cami yapılacak. Dönüşümüzde, Allah izin verirse, cuma namazını burada eda etmek isteriz.”

“Ferman Sultanımın!”

Saraya döndüğünde Orhan Bey'i kendisini bekler buldu. Heyecanla sordu:

“Çöl geçilir mi Orhan?”

Orhan Bey, Padişahın elini öptükten sonra:

“Başkaları için hayır, ama Sultanım geçer.”

Yavuz Padişahın kaşları kalktı:

“Dobra konuşan yiğitler lazım bize, muradın dalkavuk olmaksa, kendine başka sultan ara.”

Orhan'ın rengi attı, dudaklarından kan çekildi:

“Hâşâ şevketlü Hünkârım. Heyecanımıza verin. Çölü geçmenin bir hesap işi olduğunu söylemek istemiştım. Sina ile

Tih. Geçmek zorunda olduğumuz iki sırat köprüsüdür. Sor-
dum soruşturdum, kervancılarla defalarca konuştum. Söylen-
diğine göre, kış aylarında çöle biraz fazlaca yağmur düşer, bu
yüzden kum katılaşmış sertleşirmiş..”

Padişah yumuşadı, gülümseyerek Orhan Bey'in sözünü
kesti:

“Yani ağır topraklarımızı batmadan çölden geçirmek müm-
kün.”

“Beli. Çok ağır arabalara dört, hatta altı hayvan koşturmayı
öğütlediler. Çöl çok zorlu bir yürüyüşle yirmi günde geçilebi-
lirmiş.”

“Yirmi gün mü? Daha neler..”

Çizdirdiği haritayı önüne serdi. Kalemi aldı.

“Sen gidebilirsin, Orhan.”

Haritaya eğildi. Ölçtü, çizgiler çizdi. İşaretler koydu. Bir sa-
at kadar çalıştıktan sonra başını haritadan kaldırdı:

“Yirmi gün ha?” diye söylendi kendi kendine, “Bu çölü on
üç gün içinde geçemezsem, Yavuz değilim..”

Düşündü, ellerini ovuşturdu:

“O zaman Büyük İskender keferesinden ne üstünlüğümüz
kalır?”

Veziriazam Sinan Paşa'yı altı bin askerle öncülüğe memur
etti.

“Bak a Sinan, görelim seni yolumuzun üstündeki dikenle-
ri temizleyesün. Bir de yoldaki eşkıya ile uğraşmayalım. Çöle
dinlenmiş olarak ulaşmamız lazım.”

“Başüstüne Hünkârim.”

* * *

Mısır'dan gelen haberler pek iç açıcı değildi. Kansu Gavri'nin
genç yeğeni Sultan olmuş, Osmanlıları tepelemeye ant içip kuv-
vet toplamaya, bir yandan da bazı ittifaklar kurmaya başlamıştı.

Tumanbay, Kansu Gavri'ye benzemezdi. Çok cesur, gözü-

pek ve işini bilen bir askerdı. Yavuz Padişah'ı zorlayacaktı.

Şam'a üç at çatlatma pahasına ulaşabilen habercinin sözlerini sonuna kadar dinleyen Padişah, ellerini ovuşturdu.

"Âlâ" dedi, "Düşmanın yiğidi makbulümüzdür. Görelim Tumanbay nice yiğitmiş."

Bir mektup yazdırdı Tumanbay'a; hutbeyi Sultan Selim namına okutmasını ve parayı Sultan Selim adına bastırmasını teklif etti. Böylece Mısır, hukuken Osmanlı Devleti'ne bağlanacak; kan akmasının önüne geçilecekti. Tumanbay ancak bunları yaparsa, saltanatını tanıyacak, aksi halde tahtını başına geçirecekti.

Nâme-i Hümayun Tumanbay'dan çok Kölemen beylerini çıldırttı.

"Böyle bir mektupla gelen elçiler cezalandırılmalı" dediler, "Salmak ziyandır."

Tumanbay aynı fikirde değildi.

"Salalım gitsinler. Bunların bir günahı yok. Efendilerine hizmet ediyorlar. Siz de olsaydınız aynı şeyi yapardınız."

Osmanlı elçilerini saldı. Fakat bazı beyler bunu içlerine sindiremediler. Elçilerin arkasına adamlarını taktılar. Yolda yakalayıp öldürdüler.

Tumanbay neden sonra durumu öğrendi. Başını ellerinin arasına aldı:

"Mısır'ı yaktınız" diye inledi, "Bu ateş sizi de, bizi de yakacak."

Gerçekten de, Yavuz Padişah, elçilerinin katledilmesine hem çok üzölmüş, hem de çok kızmıştı.

Kaşı yine kalkmış, yanakları kızarmış, yumruklarını sıkarak bağırmıştı:

"Elçilerimizi öldürenlerden elbette hesap soracağız!"

Tumanbay, Yavuz Padişahın gücünü biliyor, yüz yüze bir savaşı kazanamayacağına inanıyor, manevralarla onu yormayı tasarlıyordu...

Bu maksatla harekete geçti. Sinan Paşa'nın altı bin askerle Gazze'ye doğru yürüdüğü haberini almıştı. Tam fırsattı. Sinan Paşa'yı yenerse hem kendisinin, hem de ordusunun morali düzelecek, Osmanlıları yıldırmaı da belki başaracaktı.

On bin kişilik bir ordu hazırladı. Canbirdi Gazali'yi başına geçirdi.

"Git, Osmanlı Sadrazamına haddini bildir!"

İki ordu Gazze civarındaki Han Yunus bölgesinde karşılaştılar.

Kıran kırana savaş ikindiye kadar sürdü. Ama Tumanbay umduğunu bulamadı. On bin kişilik ordusu, Sadrazam Sinan Paşa'nın altı bin kişilik ordusu karşısında perişan olmuştu.

İlk denemeyi böylece kaybetmiş, moral kazanmak istersen, morali büsbütün bozulmuştu.

Altıncı Bölüm

GÜNDÜZLERİ İNSANI KAVURAN bir sıcak, geceleri insanın iliklerine işleyen bir soğuk ve kum tanelerini insanın yüreğine üfleyen bitmez tükenmez kum fırtınaları...

İşte Sina Çölü...

Yavuz Padişah birkaç bin deve satın almış, askerlere su dolu kırıbalar dağıtmıştı...

Askerini çöle sürmeden kısa bir konuşma yaptı:

“Şu çöl cehenneminin ötesi cennettir. Cennete ulaşmak isteyen, arkamdan gelsin. Lâkin şimdiden bilin ki, tahmin edemeyeceğiniz kadar çok zahmet çekeceksiniz, ölüm bir kurtuluş gibi görünecek gözünüze, ölmek isteyeceksiniz. Ama bütün sıkıntılar, elemeler geçicidir. Çölün ötesindeki cenneti düşünün ve dayanmaya çalışın.”

“Seninleyiz Padişahım!”

“Dayanamayacağını düşünenler geri dönsün. Yürüyüş başladıktan sonra dönmek isteyen bacaklarını keserim!”

“Seninleyiz!”

"Bismillah, haydaaa!"

Akdeniz kıyılarına yakın bir bölgeden kum cehennemine daldılar.

İlk günler, Cengiz'in, Timur'un gözünü yıldıran kum cehennemi, cihan padişahının önünde dize gelmiş gibiydi. Zorluyor, ama yol vermezlik etmiyordu.

Asker zaten her türlü zorluğu göze almıştı. Hazırlıklıydılar. Güçlüklerden pek fazla etkilenmiyorlardı.

Beş gün içinde çölün en zor kısımları aşıldı. Günde ortalama otuz kilometreden fazla yol almayı başardılar.

Bu bir rekordu...

Tumanbay, Yavuz Padişah'ın çöle girdiğini öğrenmiş, çok sevinmişti.

"Cengiz'i, Timur'u durduran çöl, elbette Osmanlı Padişahını da durdurur" diyor, Osmanlı ordusunun yok olduğu müjdesini bekliyordu.

Beklediği haber bir türlü gelmedi...

Her gün umutla beklemesine rağmen, gelmedi...

Bunun yerine umutlarını söndüren bir haber aldı. Osmanlı Ordusu Tih ve Sina'yı tam on üç günde geçmişti. Kulaklarına inanmak istemedi.

"Mümkün değil" diye bağırdı, "Bu adam sihirbaz mıdır?"

Başındaki sarığı avuçlayıp yere çaldı:

"Hay, şimdi ne olacak?!" diye bağırdı beylerinin yüzüne, "Söylesenize a beylerim, ne olacak şimdi?"

"Savaşacağız" dedi Sibay, "Hem de zorlu savaşacağız. Talih bizden yanadır."

"Hangi talih? Adam çölleri aştı, üzerimize geliyor."

"Geleceği varsa, göreceği de var."

"Neye güvenip böyle konuşuyorsun ha Sibay?"

"Önce size, sonra askerimize. Bir kere Osmanlı ordusu çölü geçerken iyice yorulmuş, bitap düşmüştür. Biz ise taptaze-yiz. Ordumuz dinlenmiştir. Frenklerden sağladığımız toplar

da var. Ben o toplara çok güveniyorum Tumanbay, toplarımızın sayesinde büyük bir zafer kazanacağımıza inanıyorum.”

“Peki, savaşı nerede kabul edelim?”

“Ridaniye’de. Ridaniye bizim için biçilmiş kaftandır. El-Mukattam Dağı’ndan Nil Irmağı’na kadar cephe tutarız. Çevremize derin hendekler kazarız. Bu müthiş cepheyi Osmanogulları aşamaz. Aşsalar bile, o kadar zayıat verirler ki, artık savaşa devam edemezler. Bu durumda geldiklerinden beter dönerler.”

Anlatılırken plan çok mükemmel görünüyordu, ama acaba anlatıldığı gibi mükemmel işleyecek miydi? Tumanbay’ın bu konuda tereddütleri vardı.

Fakat eldeki tek plan buydu. Kabul etti.

Elli bin askerle Ridaniye’ye gitti. El-Mukattam Dağı’nın eteğine ordugâhını kurdu. Önüne derin ve geniş çukurlar kazdırmaya başladı.

Arkalarında koca dağ, önlerinde geniş çukurlar... Kısa zamanda öylesine güçlü bir savunma hattı meydana gelmişti ki, savaşı kazanabileceğine Tumanbay da inanmaya başlamıştı.

Yavuz Padişah’ın casusları, Kölemen ordusundaki her hareketi gözetliyor, Padişaha ulaştırıyorlardı.

Tumanbay’ın sırtını dağa verdiğini, top temin ettiğini, önüne derin çukurlar açtığını da hemen ulaştırdılar.

“Tumanbay akıllıca davranır” dedi Yavuz Padişah çevresindekilere; “Ancak bilmez ki, dağlar aşılabılır, çukurlar geçilebilir. Memleketi bunlarla koruyamazsınız.”

Haritayı açtı:

“Hendekler kazıldığına göre cepheden taarruz edemeyiz. Başarsak bile çok cana mal olur. Memlûk ordusunun solundaki Nil Irmağı’nı geçmek ve kanatlarına yüklenmek belki mümkün, fakat çok vakit alır. Üstelik Nil üstüne bir köprü inşa etmek de lazım gelir.”

Parmağını El-Mukattam Dağı’nın üstüne bastı:

"Buradan" dedi kararlı bir sesle, "Bu dağın arkasını dola-nıp, Kölemenleri sağdan ve arkadan vuracağız. Böylece toplarını kullanmaya da fırsat bulamayacaklar."

"Dağ sarp kayalık. Aşmak zordur."

"Çaresini buluruz. Bir de aşlık mı, Tumanbay için kaçmak-tan başka çare kalmaz. Dağdan gelmemizi beklemezler, bu bakımdan gafil avlanacaklardır. Biz de en az zayıyla savaşı kazanmış olacağız. İlk hedef Ridaniye. Hazırlanın gidiyoruz. Cenâb-ı Hak yardımcımız olsun."

"Amiiin!"

Dışarı çıktıklarında, Orhan Bey, çocuklar gibi ağlıyordu. Sebebini soran Sarıoğlu'na:

"Sevinçten" dedi, "Cenâb-ı Hak, bize böyle bir dâhi-i azamı sultan ihsan etmiş. Ama biz kıymetini bilmiyoruz."

Hemen ertesi gün ilk hedefe yürüdüler...

İki ordu Ridaniye'de karşı karşıya geldi...

Yavuz Padişah, Tumanbay'ı gafil avlamak istiyordu. Ancak bunu yapabilirse fazla kan akmasını önleyebilirdi...

Bu bakımdan ordusunu, alışagelmış savaş düzeninin dışın-da yerleştirdi.

Merkezi kendisinin yönetmesi gerekirken, Veziriazam Si-nan Paşa'nın idaresine verdi. Sağ cenah komutanlığına Ana-dolu Beylerbeyi Mustafa Paşa'yı, sol cenah komutanlığına ise Rumeli Beylerbeyi Küçük Sinan Paşa'yı getirdi. Kendisi Adiliy-ye'ye doğru yürür gibi bir manevra yaptıktan sonra, El-Mukat-tam Dağı'na yöneldi. Kölemen ordusunu arkadan vuracaktı.

Kuşluk vakti hafif top ateşiyle savaş başladı...

Hatlar birbirlerini yoklarken, Yavuz Padişah, plânını uygu-lamaya geçti. Dağı dolandı ve planladığı gibi arkadan hücum-a kalktı.

Tumanbay neye uğradığını şaşırırmıştı...

Kölemen ordusu, bu beklenmedik saldırı karşısında boz-gun alâmetleri gösteriyordu.

Tumanbay, Yavuz Padişahın dağı dolanabileceğine ihtimal vermediği için, beylerinin ihanetine uğradığını düşünüyor, tepinerek bağırıyordu:

“İhanete uğradım, beni sattınız!”

İhanete uğradığını düşündüğü için deliye dönmüştü. Kimseyi dinlemiyor, konuşmak isteyenleri haşlıyor, hakaret yağıdırıyordu.

Biraz sakinleştğinde, kılıcını çekti:

“Padişahı öldürebilsek bozgunu önleriz. Beni takip edin!”

Padişahın merkezi yönettiğinden öylesine emindi ki, araştırma gereğini duymadan, emrindeki zırhlı kuvvetlerle, Sinan Paşa'nın yönettiği merkeze yüklendi.

Sadrazam Sinan Paşa, gözü dönmüş demir adamların üzerine geldiğini görünce, o tarafa yöneldi:

“Allah aşkına şunları tepeleyelim arslanlarım!” diye bağırıyor, atını şaha kaldırmış, zırhlılara saldırıyordu.

Bir mızrak darbesiyle atı vuruldu, yere düştü...

Bir Kölemen askeri çığlık çığlığa bağırdı:

“Padişahı devirdim, yetişin!”

Sinan Paşa'yı Padişah sanmıştı. Çılgınlığa koştular. Sinan Paşa'nın çevresi yüzlerce zırhlı askerle sarıldı.

Buna rağmen mücadeleyi bırakmadı. Ölümüne kılıç sallıyor, tek bir alarak saldırıyor, düşmanını şaşırttıktan sonra vuruyordu.

İyi silahşordu. Fakat çevresindeki demir yığınını kılıçla bitirmek mümkün değildi. Çok yerinden yaralanmış, sürekli kan kaybetmeye, kan kaybettikçe halsiz düşmeye başlamıştı.

Gözleri kararıyor, fakat kılıcını bırakmıyordu.

Bir askerden son darbeyi de aldı. Kılıç boynuna gelmiş, boynu yarı yarıya kesilmişti. Dizleri büküldü.

“Allah” dedi ve boylu boyunca yere uzandı.

Son darbeyi indiren Kölemen askeri, mutlu bir kahkaha-dan sonra haykırdı:

“Padişahı öldürdüm!.. Padişahı öldürdüm!..”

Osmanlı ordusunun merkezi komutansız kalmıştı...

Bir süre sonra karışıklık baş gösterdi.

İhtiyat kuvvetlerinin başında bekleyen Sipahi Ağası Bâli Ağa, tam zamanında durumu fark etti. Merkezin karışması demek, komutanın şehit olması demektir. Sinan kaybedilmişti. Fakat ağlayacak zaman değil, merkezi kurtaracak zamandı. Komutayı almalıydı.

“Haydaaa!” diye kükredi, askerleriyle birlikte merkezin yardımına koştu.

Komutayı aldı. Merkezi yeniden derleyip topladı ve Tumanbay'ın zırlılarının üstüne aslanlar gibi atıldı.

Tumanbay, merkeze kumanda edenin Padişah olmadığını, arkasında sultan sancağı açıldığında öğrendi. Yavuz Padişah savaş dehasını bir kere daha konuşturmuş, Kölemenler bir kere daha davayı kaybetmişti.

Bıraksalar yalın kılıç saldıracak, ölene kadar vuruşacaktı. Fakat bırakmadılar. Onu çekilmeye zorladılar. Kendisine güvenenleri düşünmeli ve sağ kalmalıydı.

Geri çekildi. Herşey bütünüyle bitmeden savaş alanını terk etti...

Başsız kalan Kölemenler, bütün ağırlıklarını bırakarak kaçtılar, Kölemen karargâhı ve topları bütünüyle Osmanlıların eline geçti.

Ridaniye Savaşı akşama doğru bitmişti.

O akşam güneş, Osmanlı zaferini selamlayarak batıyordu.

Dört gecesini Ridaniye'deki otağında geçiren Padişah, o süre içinde hemen hemen hiç kimseyle görüşmedi. Sadrazam Sinan Paşa'nın ölümüne çok üzülmüştü. İyi bir sadrazam olması için herşeyi yapmış, yetiştirmiş ve o makama hazır olduğuna inandığı bir sırada mührü vermişti ama kader... Artık Sinan yoktu.

Fakat kabrinin başında bekleyemezdi. Ordusuna sahip çık-

malı, buralara geliş maksadını asla unutmamalıydı. Sinan'ın uğruna öldüğü amaca ulaşmak, onun ruhunu şad edecekti.

Dördüncü günün sabahı ordugâhı kaldırdı. Atına bindi. Savaş meydanını süzdü, oradan bakışlarını Nil boylarına uzattı.

"İşte Mısır" dedi içli bir sesle, "Mısır'ı aldık, ama Sinan'ımızı kaybettik. Bu belde ona değer mi?"

Gözünde yaş damlaları oynuyor, cihan padişahı ağlıyordu.

Fakat padişahların ağlamaya bile hakkı yoktu: Ne kendileri, ne de yakınları için...

Dirildi. Atının üstünde yaylandı. Kılıcını ileriye uzattı:

"Haydin Kahire'ye!"

Kahire'ye koptular...

Kahire direnmeden teslim oldu, ama sokaklardaki kuytulara gizlenmiş Kölemen askerleri direnmeye çalışıyordu. Bu yüzden Osmanlılar, yer yer şiddetlenen sokak savaşları vermek zorunda kalıyordu. Göğüs göğüse çarpışıyor, her kuytudan yalın kılıç üzerlerine saldıran Kölemenlerle boğuşuyordu.

Bazıları evlerin çatısına çıkmış, Osmanlı askerlerini çatılardan ok yağmuruna tutuyorlardı.

Sultan Selim, tellâllar çıkardı. Kendiliğinden gelip teslim olacakların bağışlanacağını, aksine davrananların ise şiddetle cezalandırılacağını ilân etti.

İlk gelenler arasında eski Mısır Sultanı Kansu Gavri'nin genç oğlu Mehmed de bulunuyordu. El öptü, Padişaha bağlılığını arzetti.

"Üzülmeysin" dedi Padişah, "Bundan sonra bizim karındaşımsın."

Bir sadrazam ataması lazımdı. Sinan Paşadan boş kalanı makamı doldurmalıydı...

Yunus Paşa'yı seçti. Ordugâhı da Vastaniyye'ye nakletti.

Padişahın, ordusuyla Kahire'den uzaklaşması, Tumanbay'ın iştahını kabartmıştı.

"Mercidabık'ın intikamını alsak gerektir" dedi.

On bin kişilik bir kuvvet hazırladı. Başına geçti...

Ve bir gece, ansızın Kahire'yi bastı. Muhafızları kılıçtan geçirip, şehre hâkim oldu.

Yavuz Padişah, durumu öğrenince dizlerini dövdü:

"Acemi oğlanlar gibi gaflet gösterdik, hasmımızı küçümsemekle hata ettik. İmdi ne yapmalı?"

Veziriazam Yunus Paşa, el öptü:

"Hünkârım mahzun olmasın; ferman buyrulursa gider, Kahire'yi geri alır, gelirim."

"Sağol Yunus, yüreğimizi serinlettin. Eğleşmek ziyandır. Göreyim seni, Tumanbay'ı tepele."

Sadrazam Yunus Paşa derhal harekete geçti. Kahire'yi kuşattı. Nihayet iki koldan şehre saldırdı.

Sabahtan ikindiye kadar süren şiddetli bir savaştan sonra, şehri geri aldı.

Fakat Tumanbay'ın askerleri iyi bir savunma için hazırlanmışlar, müsait evlerin pencerelerine, sokaklara toplar yerleştirmişler, çatılara kaynar zift çıkarmışlardı.

Yunus Paşa'nın kuvvetleri kötü bir sürprizle karşılaştı. Her taraftan üzerlerine ateş yağıyor, kızgın katran dökülüyordu.

Canını dişine takıp savaşan Yunus Paşa, yaralandı. Veziriazamın yaralanması Osmanlı ordusunu şaşkına döndürdü. Bütünüyle yok olma tehlikesiyle yüz yüze geldiler.

Yunus Paşa, Sarioğlan'ı çağırdı:

"Bak a, yiğidim; bunca zaman yaptığın hizmetlere bedel bir hizmet yapacaksın, hazır mısın?"

"Emret devletlüm."

"Padişaha git, kaç gündür burada görüp yaşadıklarını anlat. Ya imdadımıza gelsin, ya da Kahire'yi unutsun."

Sarioğlan, yanına Kara Veli'yi de alarak yola çıktı...

Kahire'deki durumu Padişaha arzetti.

Yavuz Padişah kulaklarına inanamıyordu.

"Ne mümkün!" diye fırladı yerinden, "Evlatlarımızı sahip-siz kor muyuz?"

Amansız sel gibi Kahire'ye aktı. Durum gerçekten de ber-battı. Kahire sokakları süvari birliklerinin harekâtını engelle-yecek derecede cesetlerle dolmuştu.

Sokak savaşı dört gün, dört gece sürdü.

Evlere tek tek girildi...

Dördüncü günün sonunda Kölemen mukavemeti bütü-nüyle kırılmış, ancak Tumanbay, gece karanlığından yararlanarak şehirden kaçmayı başarmıştı.

Oysa Yavuz Padişah, Tumanbay'ı ele geçirmek, böylece Kölemen direnişini bütünüyle kırmak istiyordu.

Ali Bey'i arkasından gönderdi.

Ölümüne takip başlamıştı...

Tumanbay kaçıyor, Ali Bey kovalıyordu.

İki taraf da canını dişine takmış, sonuç almak için insanüs-tü gayret gösteriyorlardı. Ali Bey, Tumanbay'ın geçtiği her yer-den geçiyor, bastığı her yere basıyor, amansızca iz sürüyordu. Bölgeyi avucunun içi gibi bilen Tumanbay ise, bu avantajını kullanıyor, bir türlü yakalanamıyordu.

Ali Bey, durumu Yavuz Padişaha bildirdi. Huzura giren ha-berci, haberi boynu bükük verdi:

"Maalesef ki, Tumanbay'ı hâlâ yakalayamadık Hünkâрім."

Haberci, boynunu bükmüş, Yavuz Padişahın kızıp bağır-masını, kendisini azarlamasını bekliyordu. Yumuşak bir sesle:

"Allah gayretini artırsın, yorulmuşsun, git istirahat et" de-yince şaşırdı.

Tumanbay'ın yakalanmadığına sevinmiş gibi bir hali vardı. Mana veremedi.

Gerçekten de, Yavuz Selim, Tumanbay'a kıyamıyordu. Yi-ğitçe direnmesi, kolayından boyun eğmemesi hoşuna gitmişti. Cesarete ve yeteneğe hayran bir padişahtı, düşmanın bile ce-surunu severdi.

Uzun vadeli düşünüyordu. Tumanbay'ı kazanmak, kazanıp Mısır'ı ona emanet etmek istiyordu. Yerli halk, kendinden birini daha kolay kabullenir, düzen daha kolay kurulurdu.

Bu düşüncesini yürürlüğe koydu...

İlk iş olarak, tellallar çıkarıp, Tumanbay'ın ve askerlerinin, silahlarını bırakmak şartıyla, affedildiklerini duyurdu. Yaptıklarından sorumlu tutulmayacak, herhangi bir Osmanlı aske-
rinden farklı davranılmayacaktı.

Tumanbay, duyunca inanmadı. Yavuz Padişah sertliği kadar mertliğiyle de tanınırdı, ama ondan düşmanını affedecek seviyede bir yumuşaklık beklenemezdi. Herhalde tuzağa düşürecekti. Hayır, hayır; Yavuz Padişah sözü özü doğru bir insandı. Kitabında döneklık yazmazdı. Bir söz verdi mi, öleceğini bilse tutardı.

Öte yandan boşuna savaştığını biliyordu. Sonu belli bir maceraya atılmıştı. Sonu belli bir macera yüzünden, oluk oluk Müslüman kanı dökülüyordu.

Bir mektup gönderdi. Affedileceği yolundaki söylentilerin gerçek olup olmadığını sordu.

Yavuz Padişah verdiği cevapta sözünü tekrarlıyor, silahını teslim etmesi halinde yaptıklarından sorumlu tutulmayacağını söylüyordu.

Kardeşler arasındaki bu kavga daha fazla dallanıp budaklanmamalı, iki milletin arasına daha fazla kan girmemeliydi.

Tumanbay, Yavuz Padişahın mektubunu birkaç kere okudu. Komutanlarına baktı:

"Osmanoğlu haklı" diye mırıldandı, "Gayri silahlara veda zamanıdır."

Etrafındaki beyler ise, bu fikre şiddetle karşı koydular:

"Teslim olmak da ne oluyor? Sağ kaldığımız müddetçe Osmanoğullarına buralarda rahat, huzur yoktur. Baskınlar vereceğiz. Umulmadık zamanlarda ortaya çıkıp vuracağız. Vurduktan sonra da beklenmedik şekilde ortadan kaybolacağız.

Çevreyi iyi tanımamız işimizi kolaylaştıracak. Kan kusturacağız!”

“Peki” dedi Tumanbay, “Bu şekilde Mısır’ın kaderini değiştirebilecek miyiz? Osmanlıları Mısır’dan atabilecek miyiz?”

“Mümkün değil. Zaten birkaç bin askerimiz kaldı. Bu kadarcık bir kuvvetle Osmanogullarını yurdumuzdan çıkaramayız.”

Tumanbay acı acı güldü:

“Siz kendinize eğlence mi ararsınız? Ben bunca Müslüman kanı akıtmış olmanın ruz-ı mahşerdeki hesabını düşünür, kahrolurum. Siz ise hâlâ kan peşinde koşarsınız. Anlamaz mısınız ki, artık herşey bitti. Kader tecelli etti. Alın yazısından kim kaçabilmiş ki, biz kaçalım? Elimizden gelen herşeyi yaptık, olmadı. Artık kan aksın istemiyorum.”

Beylerden bazıları köpürerek, bazıları söylenerek yanından ayrıldılar. Bazıları da baş sallayıp Tumanbay’a hak verdiler.

Peşine düştüğü günden beri, adım adım Tumanbay’ı izleyen Ali Bey, aynı gece Kölemen karargâhını bastı. Çatışma iki saat sürdü.

Osmanlılar ilk andan beri üstündü. Tumanbay’ın bitkin, üstelik de gönülsüz birliğini darmadağın ettiler.

Tumanbay, son bir ümitle kendini Nil Nehri’ne attı...

Karşıya yüzecek, belki bu sefer de canını kurtaracaktı.

Fakat sular hırçındı. Nehrin ortasına geldiğinde, kendisi için hiç bir zaman düşünmediği bir ölümle burun buruna geldiğini düşündü. Boğulacaktı.

Pek de farkında olmadan bağırıp imdat istedi. Nehir kıyısında vuruşan Osmanlı askerleri, imdat çağlığını duydular.

“Çıra tutuşturun” diye seslendi biri, “Kıyı tarafına gelin, ırmakta bir şeyler oluyor.”

Meşaleler yandı. Irmak boyu gündüz gibi aydınlandı...

Tumanbay çaresiz çırpınışlarla kıyıya ulaşmaya çalışıyordu. Ali Bey kement atılmasını emretti.

Birinci, ikinci, üçüncü ve nihayet dördüncü kement...

Dördüncü kementte yakalanmıştı.

"Kader!" diye adeta inledi. Kendini bıraktı.

Onu kıyıya çektiler. Ali Bey, yiğit düşmanını saygıyla selâmladı:

"Endişe buyrulmasın" dedi, "Padişahımızın kesin talimatı var, sizi sağ salım huzuruna istiyor."

Tumanbay biraz rahatlamıştı. Gerçi Yavuz Padişah, teslim şartıyla affedileceğini vadetmişti, ama teslim olmamış, yakalanmıştı. Bu durumda verdiği sözü tutmasını bekleyemezdi. Kaderine razı olacaktı.

Bileklerini birleştirip uzattı:

"Ellerimi bağlayınız, zira esirlerin elleri bağlanır."

Tumanbay'ın bu arzusunu, Ali Bey, istemeye istemeye yerine getirdi. Fakat ip kullanmadı. Temiz bir mendille eski Mısır Sultanının ellerini arkasına bağladı...

Vakit kaybetmeden, Tumanbay'ı, Yavuz Padişaha götürecekti. Ölüler gömülüp yaralılara bakıldıktan sonra yürüyüş emrini verdi.

* * *

Tumanbay'la birlikte Mısır'ın tanınmış komutanlarından birçoğu esir alınmıştı.

Huzura önce Kurtbay çıkarıldı...

Kurtbay, Osmanlıları çok uğraştırmış bir komutandı. Çok kan dökmüştü. Pişman olmuş bir hali de yoktu.

Gözlerini Yavuz Padişahın yüzüne çivilemiş, kırpmadan bakıyor, bakışlarıyla hâlâ meydan okuyordu.

Padişah, yüzüne dik dik bakılmasına sinirlendi. Bu adam kendini ne sanıyordu?

"Sen nasıl kumandansın böyle?" dedi, "Şecaatine ne oldu?"

Pervasızca cevap verdi Kurtbay:

"Şecaatim bakidir."

“Askerime ne yaptığının farkında mısın?”

“Elbette, tamamen farkındayım. Kırdım, geçirdim. Bastım, dağıttım. Alanbay, Tumanbay ve ben... Üçümüz sizi öldürmeye yemin etmiştik. Lâkin Zülcelâl izin vermedi.”

Padişahın yüzünde hafif bir tebessüm gölgelendi. Sonra yine kaşları çatıldı.

“Kudretimizi gördün, ne düşünüyorsun?” diye sordu.

“Bizi yenmeniz kudret ve maharetiniz yüzünden değildir.”

“Ya nedendir, çorbacı?”

“Dünya halidir. Dünyada her başlangıcın bir sonu var. Devletlerin ömrü de insanların ömrüne benzer. Doğarlar, büyürler ve ölürler. Mısır öldü. Osmanlı Devleti de ölecek. Bundan kimsenin şüphesi olmasın!”

Yavuz Padişahın yüzü pençe pençe kızardı, bazı doğrular vardı ki söylenmemeleri gerekiyordu.

“Ağır konuştun. Kumandanlar bin düşünmeli, bir söylemelidir. Yiğidin gırtlığı dokuz boğum denmiştir. Sen ise hâlâ dilini tutmasını öğrenememişsin. Devleti yıkan sebeplerin başında ulema ve ümeranın millet ile uzlaşmaması gelir. Bizim böyle bir derdimiz yok hamdolsun. Daha çok yaşarız.”

Muhafızlara döndü:

“Götürün, rahat ettirin. Hakkındaki hükmü sonra düşünürüz.”

Kurtbay, silkindi, muhafızları itti:

“Padişah iseniz beni hemen öldürtürsünüz, yalvarırım esaret işkencesine bırakmayınız.”

Yavuz doğruldu. Ellerini beline dayadı:

“Yiğitliğin haddi tecavüz edilmesin kumandan” diye gürledi, “Muradın Allah’a ulaşmaksa, onu pösteki üstünde ibadetle de yapabilirsin. Artık git, bizi daha fazla zorlama.”

Kurtbay, çıkar gibi yaptı. Sonra birden dönüp Yavuz Padişaha saldırdı:

“Şimdi yeminimi tutup seni öldüreceğim!”

Elinde, kuşağının arasına sakladığı küçük, ama zehirli bir hançer parlıyordu.

Nöbetçiler boş bulunmuş, Kurtbay, Padişaha ulaşmıştı.

Elini kaldırdı...

Hançeri saplaması an meselesiydi.

Yavuz Selim, çevik bir hareketle yana kaydı. Kurtbay'ın hamlesini boşa çıkardıktan sonra, bileklerinden yakaladı. Kurtbay, debeleniyor, fakat Yavuz Padişahın aslan pençesini andıran ellerinden bileklerini kurtaramıyordu.

Hançer yere düştü.

Yavuz Padişah, Kurtbay'ı nöbetçilere bıraktı. Yerine oturdu. Gözlerinin içine hışımla baktı. "Bunu dahi esaret acısına verip affettik" dedi, "Kararımızı değiştirmeden götürün şunu."

Ne var ki Kurtbay öldürmeyi veya ölmeyi iyice kafasına koymuştu.

"Alçak!" diye bağırdı Padişahın yüzüne, "Lânetli katil!"

Bağırıyor, muhafızların kollarında tepiniyor, ağzına geleni söylüyordu.

Yavuz Padişah, bir an için hançerine el attı. Fakat aniden durdu. Hazret-i Ali'yi hatırlamıştı. Yüzüne tüküren adamı nasıl affettiğini düşündü. Tertemiz davasını kiniyle kirletmemeliydi.

Kendini sakinleşmeye zorladı. Eliyle "götürün" işareti yaptı.

"Bugün ne yaparsan yap, muradına nail olamayacaksın Kurtbay. Ama yarın, öbür gün bu kadar sabır gösteremeyebiliriz. Canın tatlıysa herzelerine devam etme."

Muhafızlar Kurtbay'ı dışarı sürüklerken, Tumanbay'ı huzura aldılar.

Yavuz Padişah, Tumanbay'ı görünce acımtırak bir gülüşle güldü:

"İşte ancak Mısır'ı fethettik" diye mırıldandı.

Tumanbay, Osmanlı karargâhına geldiğinden beri saygı

görmüş, sultan oğlu sultan gibi top atışıyla karşılanmış, Padişahla görüşeceği zamana kadar kalacağı eve mehter eşliğinde götürülmüştü.

Yavuz Padişah, Tumanbay'ı ayakta karşıladı.

"Buyur ey Arap Sultanı Tumanbay. Hoşgeldin."

Tumanbay, Padişahı selamladı. Gözleri bulutluydu. Rengi kaçmıştı. Üzüntüsü her halinden okunuyordu.

"Hoşbulduk ey İslâm Padişahı, hoşbulduk."

Kendisine "İslâm padişahı" denmesi hoşuna gitmişti, gülümsedi:

"Mahzun olma. Harp talih işidir. Biz Allah'a dua etmiştik. İslâm'a hizmetimiz geçecekse bizi muzaffer et diye el açmıştık. Neticeyi görüyorsun."

Tumanbay acılı bir gülüşle yere bakıyor, susuyordu.

"Bu acılı gülüşü hakaret mi kabullensek, yoksa iltifat mı deyip geçsek?"

Tumanbay ağır ağır, tane tane konuştu:

"Ne o, ne öteki Padişahım, duanıza benzer bir dua da ben etmiştim. Yenildiğime göre, demek Cenâb-ı Hak, hizmette sizi istihdam etti. Mübarek olsun."

Yavuz Padişahın içinde fırtınalar koptu...

İbni Kemâl "Allah!" diye kısık bir çığlık attı...

Zembilli Ali Cemali Efendi sevinçten ve mutluluktan, doksan dokuzluk kehribar teşbihini elinden düşürdü.

Ağlıyordu.

Yavuz Padişah, Tumanbay'a bir soru daha sordu:

"Yani sonuçtan memnun musun?"

"Kendi halimden memnun değilim, lâkin İslâm adına memnunum."

"Bunca can telef oldu, bunca ocak söndü. Analar, bacılar, çocuklar gözyaşı döktüler. Ahları arşa çıktı. İnat etmeseydin, Mercidabık'ta bu iş biterdi. Bu kadar kan akmazdı."

"Vatanımı ellerimle mi ikram etseydim?"

“Yalnız hutbe ve sikkede namımız anılsın, gerisi sana mübarek olsun diye haber salmıştık. Tuttun, haberimizi getiren elçilerimizi katlettirdin. Elçiye zeval var mıydı?”

Tumanbay'ın yüzü allak bullak oldu, gözlerini yere indirdi:

“Çok üzgünüm” dedi, fısıltıya benzer bir sesle, “Ben onları salmıştım. Emir Alan denen adam, yoldan çevirip katlettirdi. Durumu öğrenince size bir özürname yazdım. Ama onu da engellediler. Kölemen beyleri, sizinle aramızın açılmasını istiyorlardı. İhanet şebekesinin ortasında birkaç sadık arkadaşım-la kalakalmıştım. Ne dışarıdan gelen sesleri duyabiliyordum, ne de sesimi dışarıya ulaştırabiliyordum.”

“Peki, son bir sualimiz daha var Sultan Tumanbay. İslâm birliği sancağı altında dinine, kitabına hizmete talip misin, yoksa illa sultan kalacağım diye diretecek misin?”

Tumanbay, bakışlarını yerden aldı:

“Hizmete talibim” diye cevap verdi, “Mısır sultanlığını kabul etmem de bundandır. Ama kısmet olmadı. Şimdi beni bağışlar da, hizmet imkânı vererseniz, ölünceye kadar minnettar kalırım.”

“Memnun olduk, mesrur olduk, bir yiğidi bağrımıza basmakla sevindik. İmdi istirahat et, yakında yine görüşeceğiz.”

Tumanbay, Padişahı selâmladı. Muhafızların ortasında dışarı çıktı.

O çıkarken, yakın adamlarından Sadi Bey huzura alınıyordu. Gözleri karşılaştı. Sadi Bey ağlayarak ayaklarına kapandı:

“Ah Sultanım. Bugünü de mi görecektik.”

Tumanbay, Sadi Bey'i omuzlarından tutup kaldırdı:

“Artık sultan değiliz Sadi Bey. Dinimizin hizmetinde alelade bir cengâveriz. Öğüdümü dinlersen, sen dahi böyle ol.”

Sadi Bey, Mısır'ın, hem en tanınmış komutanlarından, hem de ilim adamlarından biriydi. Şiir de yazardı. İslâm fıkhi üzerine kitapları vardı.

Boynunu büktü...

Ve Yavuz Padişahın huzuruna boynunu bükük çıktı.

Selam verdikten sonra, konuştu:

"Sandığımdan çok daha gençmişsiniz Padişahım."

Yavuz Selim, Sadi Bey'in namını duymuştu. Az ve öz konuştuğunu, nüktedan olduğunu biliyordu. Konuşturmak için sordu:

"Bu dünyayı nasıl bulursun Sadi Bey?"

"Eh" dedi Sadi Bey, "Pek değersiz bulurum."

"Peki ama bu değersiz dünya uğruna niçin savaştın?"

Sadi Bey gözlerini etrafta dolaştırdı. İbni Kemâl ile Zem-billi Hoca'yı gösterdi, Padişaha:

"Bu soru cevabını, benim kadar şu muhterem hocalar da bilir. Savaştım, çünkü Hazret-i Resulullah Efendimiz 'Malı ve evi için muharebe eden, şehit sevabı kazanır' diye buyurmuşlar. Bu mübarek hadisin müjdesine mazhar olmak istedim."

"Bu cevap bize yeter. Seni Dersaadet'te görmek isteriz. Artık kılıcı bırakın, kaleme sarılın. Zira ümmete, en büyük hizmeti, kaleminiz ve kelamınızla verebilirsiniz."

Veziriazama baktı:

"Gerek Sultan Tumanbay, gerekse Sadi Bey serbesttirler. Karargâhtan izinsiz ayrılmamak kaydıyla istediklerini yapabilirler."

Sadi Beye aff-ı şahaneye mazhar olduğunu anlamıştı.

"Biz zaten kendi vicdanımızın zindanındayız" diye konuştu, "Hünkâr bunu keşfetti ve bu kadar cezayı yeterli buldu. Sağolun Hünkârım."

"Sen de sağol çelebi. Gidebilirsin."

İşler yoluna giriyordu ya, Tumanbay'ı öteden beri çekemeyen bazı Kölemen beyleri, parayla adam tutup, Tumanbay'ı gördükleri yerde şamata yaptırmasalar...

Bunlardan bir kısmı, Tumanbay'ı nerede görseler, "Ya intikam, ya ölüm!" diye bağırıyor, bazıları da, "Allah size zafer nasip etsin Sultanım!" diye kendilerini ayaklarına atıyorlardı.

Giderek bunlara bazı saf insanlar da katıldı. Mısır'ın yeniden dirilmesi, Tumanbay'ın tekrar sultan olması gibi hayaller, yürekten yüreğe yayılmaya başladı.

Yer yer de bu yüzden kargaşa çıktı, Osmanlılarla Mısırlılar arasında vuruşmalar oldu.

Yavuz Padişah, verilen raporları inceliyor, her defasında Tumanbay'ı uyarıyor, taşkınlıkları engellemesini istiyordu.

Tumanbay ise hâlâ işin farkında değildi. Padişaha verdiği sözü unutmuş, içinde yeniden sultan olmak gibi duygular kıpırdamaya başlamıştı.

Tumanbay'ın gizli bazı temaslara giriştiği haberi bardağı taşıran son damla oldu...

"Verdiğimiz fırsatın kadrini bilemedi" diye mırıldandı, "Ona kıymak istemediğimizi anlayamadı. Kader!"

İdamını emretti.

Yedinci Bölüm

7 CEMÂZİYELÜLÂ 923 PERŞEMBE...

Frenk takvimine göre, 1517 yılının 19 Mayıs'ı...

O gün, Nil sakindi. Çeşitli büyüklükte, tam üç yüz bir parça gemiden meydana gelen donanma-yı hümayun, Nil sularında sakın sakın sallanıyordu.

Yavuz Padişah, beş yüz muhafızıyla bir gemiye bindi. Donanmayı teftişe gitti.

İskenderiye kalesinden ve gemilerden atılan top sesleri arasında teftişini bitirdi. Dönüşte yanındakilere şöyle diyordu:

"Akdeniz hâkimiyeti de, bu donanma sayesinde hamdolsun bize geçmiştir. Mesrur ve muzafferiz."

Dalgın gözlerle sahili bir süre seyretti:

"İmdi Mısır'daki âlimleri toplayınız, gemilere bindirip Dersaadet'e gönderiniz. Muradımız, İstanbul'u ilmin merkezi yapmaktır."

Kahire'ye döndü...

Kahire'de, dönüşünü bekleyenler vardı. Başta Venedik elçileri...

“Büyük Hünkâr” diye söze başladı Venedik elçisi, “Mısır’a ödediğimiz haracı bundan böyle size ödeyeceğimizi taahhüt ediyor, gecikmeden dolayı özür diliyoruz. Bağlılığımızın kabulünü dileriz.”

Biriken sekiz bin altını hemen orada defterdarın eline saydılar.

“Korku dağları bekler” derken güldü Padişah, “Venedikliler kılıçtan başka lisandan anlamaz.”

Venedik elçileri huzurdan ayrılınca Mekke Şerifi Berekat’ın oğlu Ebu Numeyy huzura alındı.

Mekke Şerifi, Yavuz Padişaha Mekke ve Medine’nin anahatlarıyla birlikte, diğer mukaddes emanetleri göndermişti.

Böylece Mekke Şerifi, Yavuz Padişahın mukaddes topraklardaki hâkimiyetini tanıyor, bağlılıklarını bildiriyordu.

Mukaddes emanetleri görünce, Yavuz Selim’in yüreği koptu. Peygamberimizin hırkasını öpüp kokladı. Gözleri yaşarmıştı. Kendisini zorlamasa, hıçkırarak ağlayacaktı.

“Halvet isteriz” dedi titreyen sesiyle.

Herkes çıktıktan sonra, Sakal-ı Şerif’i tekrar tekrar öptü. Tekrar tekrar Hırka-i Şerif’i yüzüne, gözüne sürdü...

Artık gözyaşlarını saklamıyordu.

“Allahım ne saadet, Allahım ne saadet” diye mırıldanıyor, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Sonra secdeye kapandı:

“İlâhî! Aciz, kemter Selim’e bu kutlu saadeti nasip ettin. Senden başka ne isteyebilirim. Mübarek emanetler aşkına kusurağımı affeyle Allahım! Bana mukaddes emanetleri koruyacak gücü ver.”

Gün ve gece boyu bazen secdede, bazen elleri havada, hem ağladı, hem dua etti.

Ertesi sabah Oruç Reis’ten elçi geldiğini bildirmek için huzura giren Orhan Bey, Padişahı kızarmış gözlerle karşısında bulunca, telâşlandı. Mukaddes emanetler odanın dört yanına,

insan boyu yüksekliğindeki raflara özenle dizilmişti. Durumu anladı.

Padişah, sorgu dolu gözlerle bakıyordu.

Orhan Bey konuşmayınca, sordu:

"Bir maruzatın mı var, Orhan?"

"Acelesi yok Hünkârim."

"Hele söyle de, acele olup olmadığına biz karar verelim."

Dinlenmesi için yalnız bırakmak istiyordu, ama artık konuşmak zorundaydı:

"Oruç Reis'ten hediyelerle iki elçi geldi Hünkârim. Lâkin siz..."

Sözünü kesti:

"Gelsinler."

Huzura iki kişi girdi. İkisi de gençti. Sade giyinmişlerdi. Buna rağmen üzerlerindeki elbise iğreti gibi duruyor, rahatsızlıkları kıpır kıpır kıpırdanmalarından anlaşılıyordu. Belli ki korsan elbisesini çıkarıp, mecburen bu kılığa girmişlerdi.

Diz çöktüler. Padişahı eteklediler.

"Berhudar olun", dedi Padişah, "Oruç Reis gibi şöhretli bir bahriyelinin elçilerini huzur-u şahanemizde görmekle sevinдик."

"Sonsuz hürmetlerini sunuyor şevketlüm."

"Biz de onu, karındaşlarını ve yoldaşlarını muhabbetle selamlıyoruz. Oruç Reis, rahmetli karındaşımız Korkud'la iyi münasebetler kurmuştu. Biz haylicedir devlet işlerinden fırsat bulup ilgilenemedik. Bu yüzden bize kırılmasınlar. Çünkü biz onlara kızgın ve kırgın değiliz. İmdi donanma-yı hümayun çok yakında Dersaadet'e dönecek. Akdeniz'in dirliğini yine Oruç Reis'e ve ahfadına ısmarlayacağız. Görelim nasıl hizmet edersiniz."

"Başımızla beraber şevketlü Hünkârim."

Artık Akdeniz'in dirliği güven altındaydı.

* * *

Asker İstanbul'a dönmek istiyor, fakat sesini Padişaha duyuramıyordu...

Heyetler seçip vezirlere başvurdular:

"Bu çöllerde ne güne dururuz? Fazlası ziyandır. Yapacağımızı yaptık, alacağımızı aldık. Hünkâra söylensin, avdet edelim."

Heyetleri dinliyor, yerinde buluyor, ama iş, durumu Hünkâra arzutmeye gelince, hemen hepsi aynı şeyi söylüyordu:

"Biz bunu Padişaha söyleyemeyiz."

Nihayet bir çare buldular. İbni Kemâl'e gittiler:

"Mevlana hazretleri, Padişah sizi kırmaz, sözünü dinler; deseniz ki, asker kullar dönmek ister."

"Ya siz?" diye sordu İbni Kemal.

"Biz dahi isteriz. Maksada ulaştık. Allah'ın izniyle Mısır fethedildi. İdarî bütün tedbirler alındı. Asayiş sağlandı. Gayri buralarda yapacak bir şey kalmadı. Boş yere beklemekte mana yok. Padişahımız daha iyisini bilir, amma herhalde dönmek evladır."

İbni Kemâl, sakalını çekiştirmeye başladı. Bir zamanlar İran yolunda olanları hatırlıyordu. Bazı vezirler, Hemdem Paşa'ya rica etmişler, Yavuz Padişahı, dönmeye ikna etmesi için ricacı göndermişlerdi. Hemdem Paşa, üstelik Padişahın çocukluk arkadaşı, candaşı ve sırdaşıydı. Böyleyken, Padişah, gözünü kırpmadan Hemdem Paşayı cellâda teslim etmişti. Bu defa kendisi ricacı gitse, hocalığına bakmaz, aynı şeyi yapabilir. Ancak askerin durumundan Padişahı haberdar etmek de büyük bir yanılttı. Karışıklık çıkarsa, bunun vicdanî sorumluluğunu taşıyamazdı.

Kararını verdi. Padişahla görüşecek, söylenmesi gerekeni söyleyecekti.

Huzura kelle koltukta girdi...

Sanki Padişah, İbni Kemâl'in gelmesini bekliyordu.

"Mevlana" dedi, "Hal nice, ahalinin yahut asker kulların bir isteği var mı?"

İşi biraz olsun kolaylaşmıştı. Rahat bir nefes aldı:

"Beli Hünkârım!" dedi, "Dün gece uyku kaçtı, hava almaya çıktım. Kulağıma yanık bir türkü çalındı. Çok hoşuma gittiği için hemen kaydettim. İzin verirseniz okumak istiyorum."

"Buyur" dedi Padişah, gülmesini yutkunarak, "Oku bakalım."

İbni Kemal, yarım saat önce yazdığı şiiri okumaya başladı:

"Nemiz kaldı bizim mülk-ü Arab'da?

Nice duruyoruz Şam ü Halep'de?

Cihan halkı kamu ayş ü tarabda,

Gidelim biz dahi Rumellerine!"

Sustu. Şimdi herşey olabilirdi. Fakat hiçbir şey olmadı. Padişah kendini daha fazla tutamamış gülüyordu:

"İyi de, Mevlana, karanlıkta bunu nasıl defterine geçirdiğini bir türlü anlayamadık."

İbni Kemal yutkundu, verecek cevap bulamadı.

"Otur hele, otur" dedi Yavuz, köşedeki minderi göstererek, "Askerlerimiz bunca şair iseler, kılıcı bırakıp kaleme sarılsınlar. Lâkin bu şiirde Mevlana kokusu alıyoruz."

İbni Kemâl, artık inkâr etmedi:

"Evet Hünkârım, durumu arz etmek için ben uydurdum."

"Öyle olsun bakalım. Muradınız bizim dahi muradımızdır. Yarın hazırlıklara başlanmasını emredeceğiz. Çok yakında ordu-yu hümayun yola çıkacak. Planlarımızı yaptık. Buradan kara yoluyla Şam'a gideceğiz. Şeyhü'l-Ekber Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin türbe ve camii umulur ki emrimiz mucibince inşa edilmiştir. Orada bir cuma namazı kılıp Halep'e geçeceğiz. Sonra da ver elini İstanbul..."

İbni Kemal iç çekti, dalgın dalgın mırıldandı:

"Ver elini İstanbul."

"Çok özlemiş gibisin."

"Özlenmez mi, Hünkârım, dünyanın incisini kim özlenmez?"

"Biz dahi özledik."

"Dersaadet'e haber salalım Hünkârım; sizi şanınıza layık karşılamak için hazırlık yapsınlar."

"Hayır Mevlana, istemez; onu dahi düşündük. Şehre gecenin bir vakti, merasimsiz gireceğiz. Vaveyladan hazzetmeyiz. Alkışlara kapılıp, nefsimizi dizginleyememekten korkarız."

"İyi söylersiniz de Hünkârım; halk, zaferleri alkışlamak ister."

"Zafer Allah'ın bir ihsanıdır, nesini alkışlayacaklar? İhsana karşı yapılması gereken şey şükürdür. Beni ödüllendirmek isteyen varsa, dua etsin. Neyse Mevlana, bir sefer daha tamamlandı. Dönelim bakalım ki Allah yolumuzu ne yana çizer?"

İbni Kemâl hayran hayran padişahını dinliyordu. Söz bu-
raya gelince sormadan yapamadı:

"Kismetse yeni sefer hangi âleme şevketlüm?"

Yavuz Selim iç çekti:

"Galiba ahiret âlemine hocam!"

İbni Kemal'in ruhu ürperdi. Belirgin biçimde titredi:

"Hâşâ" dedi sadece.

Sonra ne bir şey sordu, ne de Padişah bir şey söyledi.

İbni Kemâl izin isteyip huzurdan çıktı.

* * *

Mısır artık Osmanlı Devleti'ne bağlıydı...

Yavuz Padişah adına, Mısır'ı, eski Halep Saltanat Naibi Hayr Bey yönetecekti.

Buna sadece Sadrazam Yunus Paşa itiraz etti. Hayr Bey'i öteden beri sevmezdi. Vaktiyle aralarında bir tartışma geçmiş, Yunus Paşa, bunu unutamamıştı. Padişaha biraz fazla yakınlığına da itirazı vardı.

Bir ikinci sonrası huzura çıktı:

"Maruzatım var Hünkârım, destur verir misiniz?"

"Söyle bakalım, nedir derdin?"

"Mısır'ı aldık, lakin bir Mısırlıya emanet edip dönüyoruz, içim rahat değil."

"Hayr Bey'i mi söylersin Paşa?"

"Beli Hünkârım, onu söylerim, cüretimi mazur görün amma, veziriazamınız olarak bunu söylemek zorundayım."

"Peki, maslahat nedir, niçin azledelim?"

"Çünkü bizden değil."

Yavuz Padişahın kaşları yaylandı:

"Bizden değil demektedir kastın nedir? Bu adam Müslüman mı?"

"Müslüman."

"Kendimizi bildik bileli de Osmanlı'nın hizmetinde mi?"

"Hizmetinde velakin..."

Elini hışımla kaldırdı, Sadrazamın sözünü kesti:

"Adam Müslüman, adam yıllar yılı Osmanlı hizmetinde. Amma veziriazamımız beğenmez. Paşa, bir insan, başka nasıl bizden olur?"

Yunus Paşa, bir cevap bulup veremedi. Geçerli sebebi olmadığı kendisi de biliyordu. Başını indirdi. Huzurdan çıktı.

Padişaha Hayr Bey'i azlettirememişti ama kendisi de kabullenmemişti. Onu Padişahın gözünden düşürmek için elinden geleni yapacaktı.

Hakkında bir sürü iddia ortaya attı...

İddialar dilden dile yayıldı...

Hayr Bey bunları duyunca, kaynağını kestirdi. Doğru Sadrazama gitti. Sadrazam, kendine yandaş bazı vezirlerle birlikte oturuyordu.

Hayr Bey yaklaştı. Kendisiyle ne alıp veremediği olduğunu sordu.

"Ben Osmanlıyım, sen Kölemensin! Osmanlılarla Kölemenlerin alıp veremediği olmasa, kalkıp buralara gelmezdik."

Bu sözler, hele de söylenme biçimi Hayr Bey'in başını döndürmüştü. Bağırmaya başladı:

“Senin şu yaptığın fitne çıkarmaktır” diye bağırdı, “Padişahın kurmaya çalıştığı İslâm birliğini parçalamaktır.”

Sadrazam, öfkeyle yerinden fırladı:

“Haddini bil, edepsiz!”

Hançerine davrandı...

Hayr Bey de hançerine el atmıştı...

Vuruşmalarını engellediler. Fakat atışmalarını kimse engelleyemedi. Birbirlerine çok ağır sözler söylediler.

Yunus Paşa, tekrar Padişahın huzuruna çıktı...

“Dönmeden Hayr Bey’i azlet Hünkâрім, bu adam murdar herifin biridir.”

Padişah, dönüş hazırlıklarıyla meşguldü. Yerli yersiz bu konunun getirilmesinden bıkmıştı.

“Sabret” dedi, “Sağ salim dönelim, İstanbul’da mabeynimizde görüşür, icap ediyorsa azlederiz. Fakat Hayr Bey’den daha kabiliyetlisini nereden bulmalı?”

Yunus Paşa dudak büktü:

“Hangi kabiliyet Hünkâрім? Bu murdar herife iki keçi bile teslim edilmez.”

“Sözlerine dikkat et Paşa, murdar dediğin benim sancakbeyimdir.”

“İsterse cihan padişahı olsun, doğruları söylemekten asla kaçınmam. Ordunun yarısı telef olup kum çöllerine gömüldükten sonra fethedilen Mısır’ın bir hain Kölemen’e verileceğini bilselerdi, kullar peşinize takılıp buralara kadar gelmezlerdi.”

Bu sözler açık bir meydan okumaydı. Üstelik iradeye karşı çıkmaktı. Bunu hazmedemezdi.

“Ver mührü!” diye gürledi.

Yunus Paşa’nın dili bir anda tutuldu, ama iş işten geçmişti. Söylenmemesi gerekeni söylemenin bir bedeli vardı. Bedelini ödeyecekti.

Bir şeyler kekeledi. Fakat Yavuz Padişah kararlıydı, hırslından dişlerini sıkıyordu:

"Ver mührü dedim... Seni vezaret-i uzma makamından azlettük!"

Yunus Paşa çaresiz mühr-ü hümayunu. Üç defa öpüp başına koyduktan sonra Padişaha uzattı.

Padişah mührü aldı:

"Ta başından beri bu sefere karşı idin Yunus Paşa. İnadin kırılır ümidiyle seni sadrazamlığa getirdik. Velâkin bu sefer de, vezirlerimle, beylerimle sürtüştün, aralarına rekabet soktun, fitne döktün. Binlerce ümmet-i Muhammed bu seferin yüceliğini kavramış, bu yolda can vermiş, kan akıtmış, lâkin sen akranın olmayanlarla makam yarışına kapılmışsın. Bizim tayin ettiğimiz valiye murdar, hain dersin. Huzur-u şahanede densizlik etmenin cezasını bilmez misin?"

İş sarpa sarınca, Yunus Paşa, can derdine düşmüştü.

"Aman Hünkârım, emana geldim!"

"Defol!"

Yunus Paşa, süklüm püklüm çıktı.

Az sonra aynı kapıdan İbni Kemal giriyordu. Padişahı üzgün görünce sebebini sordu.

"Veziriazamın densizlikleri, Mevlana; herif hâlâ bizi anlayamamış. En yüksek makama getirdiğimiz halde bir valiyi kısıkanıyor; utanmadan, sıkılmadan ona hain, murdar diyor, herkesin içinde hançerlemeye çalışıyor."

Bir haberci girdi.

"Dersaadet'ten geliyorum, Hünkârım. Hersekzade Ahmed Paşa sizlere ömür."

Yavuz Padişahın başı önüne düştü.

Bir süre öylece kaldıktan sonra, İbni Kemal'e baktı:

"Dünya bu kadarlık bir dünya işte Mevlana hazretleri" dedi, "Bir varmış bir yokmuş... Didişmeye değer mi?"

İç çekti:

"Allah Hersekzade'ye gani gani rahmet eylesin. Kendisine bazen sert davranırdık, amma sevgimiz ve muhabbetimiz kadimdi."

Yerine Karaman Beylerbeyi Hüsrev Paşayı tayin etti.

* * *

Osmanlı ordusu, şanlı padişahıyla birlikte İstanbul'a dönüyordu...

Yavuz Padişahı, doru atının üstünde zafer abidesi gibi görenler "maşallah" demekten alamıyordu kendini.

Bir tarafında İbni Kemal, bir tarafında Ali Cemali...

Bu manzara Yavuz Padişahı öyle bir keyiflendirmişti ki, birden çocuklaşıp atını dörtnala kaldırdı.

Hocaları onu dörtnala takip ettiler.

"Yarıştır ha!" diye bağırdı Padişah, "Yetişin..."

İbni Kemal hocayla başa baş gidiyorlardı.

Bir ara İbni Kemal'in atı bir su birikintisine bastı.

Cılk çamur sıçradı etrafa. Bir parçası da Yavuz Padişahın ak kaftanına bulaştı.

Padişah, atını yavaşlattı...

Sonra durdurdu...

Çamura bulanmış kaftanına baktı.

"Eyvah!" diye geçirdi içinden Zembilli; "Gitti bizim Kemal, azarlanacak."

İbni Kemal'in yüzü alabildiğine sararmış, bakışlarını yere çevirmişti.

Gönül adamıydı. Bu yüzden azarlanırsa, herşeyi bırakır, hiç kimsenin kendisini tanımadığı bir yere yerleşip dünyadan elini eteğini çekerti.

Dikkatsizliğine kızdı...

Atına kızdı...

Kalp çarpıntılarını içinde azarlanmayı bekledi.

Yavuz Padişah'ta ses yoktu. Bütün cesaretini toplayıp baktığında, kaftanını çıkarmaya çalıştığını gördü.

Aynı zamanda Yavuz Padişah da hocasının yüzünü görmüş, endişelendiğini anlamıştı. Gülümsedi:

Telâşa gerek yok efendi hazretleri" dedi, "Eğer korktuğun şeye uğramaklığın lâzım gelseydi, İstanbul'a dönmeyi teklif ettiğin gün başına gelirdi. Nöbetini savdın."

Kaftanım itina ile katladı. Esvapçıbaşına uzattı:

"Bu kaftan, biz ölene kadar özel hazinemizde muhafaza edilsin. Biz ölünce de tabutumuzun üstüne örtülsün. Vasiyetimizdir."

İbni Kemal'e döndü:

"Senin gibi bir âlimin atının ayağından sıçrayan çamura bulanmak, bizim için en büyük şereftir. Allah'ın huzuruna çamurlu kaftanımızla çıkmak isteriz."

"Estağfirullah, Hünkârım. Biz kimiz ki?.."

Padişah, Zembilli'yi de işaret ederek konuştu:

"Siz, teker teker birer dünya, ikiniz birden bir kâinatsınız."

Biraz durduktan sonra, kafasından geçenleri hocalarına açtı:

"Piri Mehmed Paşa'yı vezâretiuzmâ makamında görmek isteriz. Bunca bekledik. Pişmesi için fırsat verdik. Kendisini ta baştan beri düşünüyoruz."

İbni Kemal tasdik manasında başını salladı: "Çok müna-siptir şevketlüm."

Ehramlar çok gerilerde kalmıştı...

Ordu-yu hümayun eve dönüyordu.

* * *

Venedik'in Kıbrıs haracını getiren elçi Bartolomeo Contarini, Padişah'tan rica etmiş, onlarla birlikte İstanbul'a gitmek için izin koparmıştı.

Contarini, hem kılığı, hem Osmanlılara tuhaf gelen davranışları, hem de bozuk Türkçesiyle önceleri asker içinde alay konusu olmuş, ama sempatisiyle kendini kısa zamanda herkes sevdirmişti.

Kırk yaşlarında, cin bakışlı, ablak yüzlü, aceleci bir adam-

dı. Sürekli gülümser, bir de sık sık kaşlarını çekiştirirdi. Öyle ki, bu yüzden kaşlarında pek kıl kalmamıştı.

Osmanlıların arasına karıştı karışalı, Osmanlılar gibi sakal uzatmış, bıyıklarını da onlar gibi kıvırmıştı. Her konak yerinde kalem kâğıt çıkarıyor, birşeyler yazıyordu.

Cafer Ağa, adamın yazdıklarını merak eder dururdu. Bir münasip fırsat bulunca sordu:

“Çorbacı, ikide bir ne karalıyorsun öyle?”

Bartolomeo Contarini bir gözünü kırptı:

“Sizi yazıyorum Senyör Cofer” dedi.

İsmi doğru dürüst telâffuz edememesi Cafer Ağa'ya kahkahalar attırdı.

“Cofer değil bre çorbacı; Cafer, Cafer.”

“Cofer, Cofer!”

“Hay Allah müstahakını versin gâvurun oğlu! Neyse, söyle bakalım, bizim neyimizi yazıyorsun?”

“Herşeyinizi. Görebildiğim, anlayabildiğim kadarıyla bütün özelliklerinizi. Adetlerinizi, ibadete olan düşkünlüğünüzü, Padişaha bağlılığınızı, savaşlarınızı filan. Eh, ne yapalım, iki oğlum var, onlara iyi bir miras bırakabileceğimi sanmıyorum. İleride bu hatırat işlerine yarar belki. Hiç olmazsa bilmem kaç kuşak sonraki torunlarım hatıralarımı satıp para kazanabilirler.”

“Amma da uzun fikirlisin bre kefare! Bilmem kaç kuşak sonrasını düşünmenin âlemi var mı? Rızkı veren Allah'tır.”

“Peki, siz oğullarınıza miras bırakmaz mısınız?”

“Bırakmaz olur muyuz? Başta din iman. Sonra namus, dürüstlük, cesaret, sadakat; bir de kılıç ve at. Adam olmaya niyetli olana bunlar çok şeydir. Adam olmayana dünyanın tamamını miras diye bıraksan, zaten har vurup harman savurur.”

Venedik elçisi kalemine sarıldı:

“Dur yavaş! Şu söylediklerini mutlaka yazmalıyım. Entere-san, çok enteresan Senyör Cofer...”

Cafer Ağa bezgin bir tavırla elini salladı:

"Cofer değil ağzı yarılısı; Cafer, Cafer!"

"Mil pardon. Cofer, Cofer."

Yazmayı bitirdikten sonra:

"Boğazım kurudu" dedi, "İçecek bir şey bulunmaz mı sende?"

"Var elbet, su, ayran, pekmez şerbeti. Hangisini istersin?"

"Hiçbirini" dedi yüzünü buruşturarak, "Şarabı tercih ederim."

Bu sefer Cafer Ağa'nın yüzü buruştu.

"Bana bak fecere, bu sözünü duymamış olayım. Şu koca ordugâhta dediğin nesnenin damlasını bulamazsın. Haram içicilerden olsaydık Cenâb-ı Hak bize kutsal toprakları ihsan etmez, mukaddes emanetlere sahip seçmezdi."

"İyi ama siz ne ile eğlenirsiniz? Sarhoş olmadan insan neşelenemez ki!"

"Hadi oradan! Neşelenemezmiş. Bak etrafına şöyle, asık yüzlü tek insan göreceksin?"

"Bunun sırrı nedir?"

"İnanç çorbacı, inanç! İnanan insan, inancının icabını yerine getiren insan, mesuttur. Biz eğlenceyi Allah yolunda gaza etmekte buluruz. İşret sofrasında teselli aramak acizlere hasırdır."

Gözlerinde kuyruklu yıldız gibi ışık saçan noktalar iç içe girdi. Keyifli keyifli bıyık burdu:

"Bizim gibi sakal bırakıp bıyık uzatmakla bizi anlayamazsın çorbacı. Bizi gerçekten tanıyıp anlamak istiyorsan, ruhumuzu besleyen gıdanın sırrına ermelisin. Eremezsen ne yazsan noksan, ne desen eksik kalır. Bizi, bizden olmayanlar anlayamaz. Duygularımızı, yetişme tarzımızı bilmeyenler, kalbimizi, ruhumuzu ve düşüncelerimizi avuçlayan İslâm'ın ulvî kaidelerine uymayanlar, bizim hakkımızda hüküm veremez. Bu bakımdan, çorbacı, yazdıklarını bir değer olarak ka-

bul etmiyorum. Ama korkarım yazdıkların dediğin gibi torunlarına intikal ederse, onlar da çoğaltıp bizim torunlarımıza okutulursa hakkımızda noksan, sathî, ruhsuz kanaatlere varırlar. Onları yırt çorbacı, gözümün önünde bütün yazdıklarını yırt...”

Venedik elçisi defteri arkasına sakladı:

“Olmaz öyle şey” diye itiraz etti, “Yırtamam. Ben şahsî kanaatlerimi kaleme aldım, gördüğüm, görebildiğim kadarıyla. Yırtamam. Benim için çok değerli bunlar. Torunlarıma en büyük mirasım.”

“Yırtacaksın” diye bağırdı Cafer Ağa, “Yoksa seni Padişah Hazretlerine şikâyet ederim.”

“Nasıl istersen; eminim o senin gibi öfkeye kapılmaz. Hem kötü bir şey de yazmadım hakkınızda. Hep iyi şeyler. Okuyayım mı birazını?”

“Oku hadi...”

Rastgele bir yerden okumaya başladı:

“Ve Sultan Selim, Mısır’ın bütün zenginliklerine konarak muradına erdi. Böylece doğu siyasetinde başarılı oldu. Artık Mısır’ın zengin kaynakları Osmanoğullarının eline geçmişti.”

Başını kaldırdı. Cafer Ağa’ya baktı:

“Böyle devam edip gidiyor. Gördüğün gibi kötü bir şey yok.”

“Aksine” diye gürlledi Cafer Ağa, “Çok kötü. Bizi anlayamazsın demiştin. Yazdıklarından belli oluyor. Hey fecere, yani Padişah Hazretleri sence yalnız Mısır’ın zengin kaynaklarına oturmak için ta nerelerden kalkıp fethetmeye çıktı, öyle mi?”

“Başka ne olabilir?”

“Anlayamamışsın, hiç anlayamamışsın! Sordun mu kendisine? Sormadın. Hocalarıyla, vezirleriyle görüştün mü? Görüşmedin. Aklına estiği gibi yazdın.”

“Ama...”

“Bak, dinle çorbacı. Hamdolsun devletimiz yeterince zen-

gindir. Hem zenginlik peşinde olsak daha kolay seferlere çıkardık. Meselâ: Macaristan'a. Mısır'ı fethetmekten çok daha kolaydı bu. Neden Mısır? Çünkü Hazret-i Padişah İttihad-ı İslâma gönül vermiş..”

“Ha” dedi hayretle, “Gönül vermeyi anladım, ama öbürü neydi öbürü?”

“İttihad-ı İslâm..”

“Ne demek, bunun anlamı ne?”

Elini boşluğu tokatlarcasına salladı Cafer Ağa:

“Dünyadaki bütün Müslümanları aynı ideal etrafında toplama azmi. Tek kalp, tek kılıç hâline getirme fikri; anlayabiliyor musun?”

“Pek değil..”

Sert adımlarla Bartolomeo'nun yanından ayrıldı Cafer Ağa, doğruca otağ-ı hümayuna gitti. Şevketlü ile görüşmek istediğini bildirdi.

Kedhüda Bey, Cafer Ağa'nın öfkesini anlamaya çalışarak sordu:

“Bir derdin mi var?”

“Hamdolsun. Efendimizin sayesinde yok.”

“Görüşme isteğin umur-u devletle mi alâkalı?”

“Biraz öyle.”

“Şunu açıkça söyleyen de ona göre davransak nasıl olur?”

Cafer Ağa zaten kızgındı, ateş değmiş barut gibi patladı:

“Nene lâzım niçin görüşmek istediğim? Efendimize haber ver, Cafer Ağa'nın huzura çıkmak istediğini söyle, üst yanı Şevketlüye ait. Billahi bu oyalama yüzünden töhmette kalırsın. Öyle yaptınız da Yunus Paşa'nın köylünün malına el atıp sattığını efendimize duyurmadınız. Amma kader adalet etti. Yunus Paşa bir başka sebepten cellâda gitti.”

O sırada Orhan Bey huzurdan çıkıyordu. Cafer Ağa konuşmayı kesip önünü aldı:

“Beyim meded!”

"Hayrola Cafer Ağa, bir hacetin mi var?"

"Var beyim, hacetim efendimizle görüşmek."

Orhan, Kethüdabey'e baktı:

"Cafer Ağa sadık bendedir, arzu ettiğinde görüşebileceğini efendimiz irade buyurmuşlardı. Daha ne eglersin?"

Kethüdabey, ellerini ovuşturdu:

"Hacetini öğrenmek istemiştım sadece" diye konuştu, "Yoksa efendimizin önüne set olmak ne haddimize."

"Görüştür öyleyse" diye homurdandı Cafer Ağa.

Kethüdabey, otağ-ı hümayuna girdi.

"Gelsin bakalım" dedi Yavuz Padişah, "Muradı neymiş anlayalım."

Cafer Ağa etek öptükten sonra, Venedik elçisinin notlarından hararetle söz etti, mahzurlarını sıraladı.

Padişah sadece dinliyor ve gülümsüyordu. Sözleri bitince,

"Üzülme" dedi, "Hassasiyetini tebrik ederiz, lâkin telaşa gerek yok. Varsın dilediğini yazsın. Bizim de tarihçilerimiz, vakanüvislerimiz var, onlar herşeyi anlayarak, bilerek yazıyorlar; torunlarımız şayet bizimkilere itibar etmez de Frenkleri okurlarsa, hele onların yazdıklarıyla hükme varırlarsa, weyl onlara! Biz ne yapabiliriz?"

Cafer Ağa'nın heyecanı yatışmamıştı:

"Destur ver, keferenin defterini başında paralayayım Hünkârım."

Yavuz Padişah, elini kaldırıp Cafer Ağa'yı susturdu:

"İşte ondan sonra hakkımızda büsbütün kötü yazmaya başlar..."

"Haklısınız, ben bunu düşünememiştım. Müsaadenizle..."

Etekledi. Çıkmak üzereyken Padişah, onu durdurdu:

"Geldin madem, eğlen biraz. Onca hizmetin var; sen de Orhan gibi, Sarıoğlan gibi ihsan kabul etmezlerden misin? Hâlâ çorbacı rütbesinde neylersin? Önümüze getirilen raporların çoğunda Cafer Ağa ismi var, kahramanlıkların övülüyor,

lâkin kimsenin aklına Cafer Ağa'yı terfi ettirmek gelmiyor. Ne dersin? Başçavuşluğun vakti gelmedi mi?"

Boynunu büktü: "Şevketlüm bilir."

Yavuz Padişah el çırpı, içeri giren Kethüdabeye:

"Tez Cafer oğlumuz Başçavuşluğa terfi ettirilsin, fermanı-mızdır."

Cafer Ağa'ya döndü:

"Yakın zamanda inşallah paşa olarak karşımıza çıkarsın, haydin mübarek ola... Üzülme, bu ihsan değildir. Borcumuzu ödüyoruz."

"Estağfirullah şevketlü Hünkârım, kul kısmına ne borcunuz olacak? Himmet ettiniz."

Daha cafcaflı söz etmesini bilmiyordu Cafer Ağa; saray adamı değil, serhad eriydi. Etek öpmek için eğildi, fakat Yavuz Padişah iki elini birden uzatmıştı. İşte buydu ihsanların en büyüğü, en yücesi, en değerlisi. Padişahın ellerini öpebilmekti...

Defalarca öptü, başına koydu.

Kethüdabey, şaşkın şaşkın dikiliyor, Cafer Ağa'nın ne yapıp da bu şerefe eriştiğini düşünüyordu.

Dışarı çıktıklarında kendini tutamadı, sordu:

"Ne yaptın ki Cafer Ağa?"

Ters bir bakış attı Kethüdabeye:

"Elimizden geleni" dedi, "Başka ne yapılır?"

Söylene söylene otağı terketti. Can yoldaşı Laz Hüsnü'ye yetiştirdi müjdeyi:

"Artık seni bölüğüme alır, çorbacı rütbesiyle ödüllendiririm, tamam mı?.."

"İşine uşak" diye tersledi Laz Hüsnü, "Ben hâlimden memnunum."

* * *

Yollar bitiyor, çöller geride kalıyordu...

Güneş eskisi gibi yakmıyordu artık, rahat soluk alınabiliyordu...

Orduyu eve dönüşün heyecanı sarmıştı. Heyecan giderek artıyor, İstanbul'a yaklaştıkça çocuklar gibi şenleniyorlardı...

Her konak yeri bayram yerine dönüyordu. Cirit oynamıyor, güreş tutuluyor, eğleniliyordu.

Bıyığı balta kesmez haşin yeniçeri çorbacıları bile çocuklaşmıştı adeta, kimse kabına sığamıyordu.

Gün sayıyorlardı.

Onlar gün sayarken, İstanbul halkı sabırsız bir bekleyişi girmişti. Mısır'ın fethinin duyulduğu günden beri, İstanbul, gelin gibi süslenmişti. Sabırsızlık içinde efendisini bekliyordu.

Halk coşkundu. Sabahın köründe sahile iniyor, gece yarısına kadar ufkü gözlüyordu. Padişahı şanına layık bir merasimle karşılayacaklar, çoktan hak ettiği gibi alkışlayacaklardı.

Oysa Yavuz Padişah, böyle bir karşılama istemiyordu.

Sade bir insandı o, sade bir Müslümandı. Gösteriştten, tantanadan hoşlanmazdı. Alkıştan sıkılır, süslü giyinmekten nefret ederdi. Yalnız yabancı elçileri kabul ederken ve cuma merasimlerine çıkarken padişahça giyinirdi. O da töreye uymak için... Sefer yolunda onu bir yeniçeriden ayırmanın imkânı yoktu.

Bir gün, Piri Mehmed Paşa dayanamamış, niçin bu kadar sade giyindiğini sormuştu Padişaha. Aldığı cevap dillere destandı:

"Sadrazamların ve dahi vezirlerin süslü giyinmesi, padişahlarına saygıdan ileri gelmektedir. Biz yaratıcımızdan başka kime saygı göstermeye mecburuz ki, böyle bir külfete katlanalım? Yaratıcımız ise, bedeninin dışına değil, içindeki iman cevherine bakar!"

Ordu Maltepe'ye gelip konakladı...

Padişahı Maltepe'de karşılayanlar, haftalardır şehrin ayakta olduğunu, gece gündüz kendisini beklediğini söylediler.

"Biz bunu hak etmedik" dedi.

İki çifteli küçük bir kayık hazırlanmasını emretti. Niyeti, yeniçeri kıyafeti giyip yatsıdan sonra karşıya geçmek, kimseye fark ettirmeden saraya girmekti.

İtiraz ettiler, ama dinletemediler...

Diller döktüler, fakat ikna edemediler.

"Gulgule istemez, alkış istemez, dua yeter" diyor, kararında ısrar ediyordu.

O gece kararını uyguladı.

Şehir halkı Padişahı beklerken, o sıradan bir kayıkla karşı kıyıya geçti, sıradan bir yeniçeri gibi aralarından süzülüp saraya girdi.

Ancak saraya girdikten sonra, durumu halka duyurdular.

"Boşuna beklemeyin, Hünkâr, çoktan saraya döndü."

Bunu öğrenir öğrenmez, saraya koştular. Duvarların arkasından saatlerce bağıldılar:

"Padişahımız çok yaşa!"

Padişah, İstanbul'da bir süre dinlendikten sonra, 4 Ağustos 1519 günü Edirne'ye hareket etti. Kuzey Irak üstüne seferde bulunan Sadrazam Piri Mehmed Paşa da bir süre sonra Edirne'ye geldi. Hemen huzura çıktı.

"Hünkârım, gazan mübarek olsun!"

"Senin de Mehmed, verecek müjden var mı?"

"Beli Hünkârım. Allah'ın yardımıyla Ane ve Hit kasabalarını fethettik. Gayri Safevî İsmail iyice sıkıştı. Tekmil memleketine kılıçlarımızın gölgesi düşüyor."

"Berhudar ol, Mehmed, aziz ol!"

Padişah, zaferin keyfine varamadan keyfi kaçtı...

Huzura yalnız zafer haberleri değil, felaket haberleri de geliyordu.

Bozoklu Celâl isimli biri isyan etmişti. Mehdi olduğunu söylüyor, saf yürekli insanları kendisine bağlıyordu. Etrafına 20 bin kadar süvari ve piyade toplamış, Amasya civarını vurmıştu.

Haber, Yavuz Selim'i tahtında sıçrattı:

"Bu ne cüret! Herif hem Mehdi olduğunu söyler, hem de Müslüman malını yağmalar; tiz cezası verile!"

Ferhad Paşa'yı çağırdı.

"Ferhad, seni vezir yaptık, görelim nasıl hizmet edersin?"

"Başımla Hünkârım."

"Git, Mehdilik iddia eden Celaliyi tepele. Amma ona kananlara ilişme."

"Ferman Hünkârımındır."

"Ali Bey'i yardımcı al ve hemen hazırlanıp yola düş."

Son Abbasi Halifesi Mutevekkil feracesini çıkarıp Yavuz Padişahın başına koydu. Sonra hilafet kılıcını belinden çıkarıp Padişahın beline bağladı...

Nihayet elini öperek biat etti.

Gözlerinde iki sıra yaş, yüzünde hüznle sevinç karmaşası vardı. Titrek bir sesle konuşmaya başladı:

"Osmanlı Devleti'nin hilafet kılıcını ve sorumluluğunu taşımaya layık Müslüman bir devlet olduğuna inanıyorum. Yine inanıyorum ki, gerek Sultan Selim, gerekse onun neslinden gelecek hükümdarlar, halifeliğin ağır sorumluluğunu layıkıyla taşıyacaklardır. Yüce makamın icaplarını tam manasıyla yerine getireceklerdir. Bu gerçeğe, benim kadar, dünyadaki bütün Müslümanlar da inanmalıdır..."

Nefeslendi, hafifçe öksürdü. Sanki bundan sonrasını söylemek istemiyordu. Ama söylemek zorundaydı.

"Şimdiye kadar şerefle taşıdığım hilâfeti Yavuz Sultan Selim'e terkettim. Mübarek olsun..."

Bir yumruk tıkanı Padişahın genzine, tortop hıçkırık. Konuşması, bir şeyler söylemesi lazımdı, fakat sesi çıkmıyordu.

Ağızından sadece ince bir hıçkırık düştü. İçinde kıvranan tarifsiz duyguların işaretiydi. Bekledi. Hıçkırıklarını yutkun-du.

Nihayet, ağır ağır başını kaldırıp cemaate baktı:

“Can” dedi, “Özlemine kavuştu. Gayri ölüm gelse bile hoş geldi...”

Bu kadar. Minberden indi. Az söylemişti. Ama çehresi konuşuyordu. Gözlerindeki ifade duygularını açığa vuruyordu.

Namazdan sonra bazı vezirlerle birlikte yanına İbni Kemal'i ve Zembilli'yi de alarak Haliç Tersanesi'ne gitti. Tersanenin her yerine girip çıktı. Herşey mükemmel görünüyordu. Gemiler inşa ediliyor, inşaatı bitenler suya salınıyordu.

“Denizlere teknil hâkim olmak muradımız” dedi yanında-kilere, “Bu sebeple tersane sayısını üç yüze çıkarmak isteriz.”

Eliyle geniş bir daire çizdi:

“Ta Galata Hisarı'ndan Kâğıthane'ye kadar sahillerimiz tersanelerle dolmalı. inşallah bundan sonraki niyetimiz Efrence fethidir.”

“Efrence niredir Hünkârım?”

Padişah, Piri Mehmed Paşa'ya gülümsedi:

“Vakti geldikte söylenir.”

Dönerken halktan bir grup önüne çıkıp İstanbul'daki azınlıkların serkeşliğinden yakındılar. Bazı Rum ve Yahudi tüccarlar, ticarete hile karıştırıyor, Müslüman mahallelerinde kadın erkek el ele tutuşup geziyorlardı.

“Gençlerimize kötü örnek oluyorlar şevketlüm, kadı efendiye söyledik lakin önleyemedi, son çare sizsiniz, bunların fesadından ailelerimizi korumak size düşer.”

Padişah, Şeyhülislâm Zembilli'ye baktı:

“Billahi bu adamların fesadından bıktım. İçimizde yaşarlar, ekmeğimizi yerler. Müslüman halkla aralarında bir fark gözetmeyiz. İnançlarını diledikleri gibi yaşar, istedikleri zaman kiliseye giderler. Buna rağmen memnun değiller. Üstelik zaman zaman geleneklerimizi hiçe sayıp, dürüstlüğümüzü istismar ederler. Artık bunlardan bıktık. Mevlana, sabrımız taş-tı, bunları kılıç zoruyla Müslüman etsek gerektir. Ya din-i mübini kabul ederler, veya cellâda giderler.”

"Aman, ya Emire'l-Mü'minin!"

"Yalnız bu kadar değil. Topraklarımız içinde yaşayan Hıristiyan devletçiklere de bu fermanım uygulanacak, kararım karardır."

Zembilli bir çıkış yolu arıyordu. Kızgınlık anında Halife'nin verdiği bu karar yerinde değildi.

İbni Kemal'a baktı. İbni Kemal başını başka tarafa çevirmişti. Ondan hayır yoktu...

Vezirlere baktı. Onlardan da hayır yoktu. Her biri başka yerlere bakıyor, sanki konuşulanları duymuyorlardı.

Bütün sorumluluk omuzlarında idi, omuzları düşmüştü.

"Hünkârım" dedi, "ey Emire'l-Mü'minin! Dersaadet'teki gayrimüslimlere Fatih Sultan dedeniz bir fermanla dinî imtiyazlar tanımıştı. Ata fermanına saygı göstermek evlâdır."

Yavuz bir süre düşündü. Şeyhülislâmına hak verdi.

"Peki" dedi, "Öbürlerine de itiraz edecek değilsin ya?"

"Asıl onlara itirazım var Hünkârım."

"Söyle ki bilelim."

"'Dinde zorlama yoktur' hükmü beni de bağlar Hünkârım, seni de. Bu kaideye uymamak olmaz. Ataların da uymuştu. Sen ataların gibi davran. Müslüman olmayanlara hoşlukla muamele et. Ola ki gönülleriyle İslâm'ı seçerler."

Yavuz Padişahın kaşları yaylandı:

"Dünya işlerine biraz fazlaca karışmaya başladığının farkında mısın Müftü Efendi?"

"Hâşâ şevketlüm, muradım dünya umuruna karışmak değil, sadece dünya işlerinin ahirete dönük taraflarını şeriata uydurmaya çalışmaktır. Başkaca bir maksadım yoktur."

Padişah yumuşamıştı:

"Şaka ettik" dedi, "Senin gibi Kur'an yolunda tavizsiz yürüyen bir pir-i faniye dokunmak ne haddimize. Gerçekleri hiç korkmadan yüzümüze söyleyen müftümüz olduğu için Allah'a hamd ederiz. Hadi gel birlikte hazine-i hümayunu gezelim."

Saraya götürdü. Hazine eminini de yanlarına alıp gezmeye başladılar. Odalar altın ve gümüş doluydu. İran hazinesi, Mısır hazinesi ayrı yerlerde korunuyordu.

"Hamdolsun, dünyayı fethetmek kadar zenginiz, lâkin dünyanın gözümüzde bir değeri kalmadı."

"Hayrola Hünkârım, sizi böyle düşünmeye sevk eden şey nedir?"

"Ölüm, Mevlana, ölüm. Madem ki ölüm öldürülemiyor, bütün bunlar boş..."

"Allah gecinden versin, Hünkârım."

"Er ya da geç; bir gün nasılsa gelecek. Yaklaştığını hissediyoruz."

"Daha çok gençsiniz."

"Kabristanlara git, bak, gençlerle doludur."

Zembilli durgunlaşmıştı, sırtının terlediğini hissetti.

Arz odasına dönerken, Zembilli izin isteyip yanından ayrıldı.

Yavuz Padişah, defterdarını çağırdı.

"Yaz bakalım. Hazine hakkında."

Bir el hareketiyle kavuğunu hafifçe geriye itti.

"Yaz, fermanımızdır. Altınla doldurduğumuz hazineyi bizden sonra her kim altınla doldurmakta devam ederse, illâ mührümüzle mühürlesin. İllâ, altınla dolu olarak bıraktığımız hazineyi mangırla doldurursa, kendü mührüyle mühürlesin!"

Elini uzattı:

"Ver mührümüzü basalım."

Mühürledikten sonra geri verdi:

"Muhafaza olunsun ve aynen uygulansın."

Ölümün nefesi uzaklaşmış, neşesi yerine gelmişti.

"Sadrazamımızı çağırın" diye emretti.

Az sonra Piri Mehmed Paşa huzura girdi.

"Geldim şevketlüm."

Padişahın canı biraz şakalaşmak istiyordu. Piri Mehmed'i korkutmayı deneyecekti.

“Baka Mehmed, kulağımıza kötü söylentiler gelir. Muradın başınıla oynamak mıdır?”

Piri Paşa'nın rengi attı, acaba kimin iftirasına uğramıştı?

“Hâşâ” diye mırıldandı, “Sadakatim sonsuzdur.”

“Nereden belli?”

Sadrazam son saatinin geldiğini sandı. Fakat suçsuzdu. Toparlandı, mühür-ü hümayunu çıkarıp uzattı:

“Hünkârım, eninde sonunda bir bahane ile beni nasılsa öldürteceksiniz, hemen bir gün evvel öldürtmeniz münasiptir. Kendimi savunmuyorum.”

Yavuz Selim, hayatının seyrek kahkahalarından birini attı. Uzun uzun güldükten sonra:

“Bizim dâhi muradımız budur” dedi, “Lâkin yerini dolduracak bir adam bulamıyoruz. Yoksa seni muradına erdirmek kolaydır.”

Ciddileşti:

“Sahi Mehmed, benden korkuyor musun?”

Sadrazam, başını indirdi:

“Bilmem, galiba.”

“Allah Allah! Oysa yıllarımız birlikte geçti, can yoldaşı sayılırız.”

“İçimden geçenleri dosdoğru söylememe ruhsat var mı Hünkârım?”

“İzin verdik, söyle...”

“Hünkârımdan herkes korkuyor, bendeniz dâhil herkes.”

“Ama neden? Haksızlık yapmamak için çırpınırken neden herkes korkuyor?”

“Çünkü hepimiz insanız, insan olduğumuz için de bazı kusurlarımız var. Ceza tarzınız pek şiddetli. Halk ne diyor biliyor musunuz?”

“Ne diyor?”

“Birine beddua etmek istedikleri zaman, ‘Sultan Selim’e vezir olasin’ diyorlar.”

"Bu kadar kötü ha?"

"İyi mi, kötü mü, Hünkârım bilir."

"Yine kaçamak yaptın Mehmed, bize yükleyip yine sıyrıldın. Siz istediğinizde bütün sorumluluğu bana yükleyip sıyrılırsınız, fakat biz kime yükleyelim, nasıl sıyrılalım? Mülkün selameti için, bazen istemediğimiz kararları vermek zorunda kalıyoruz. Padişahlığın şanı budur. Bu ateşten gömlektir, kızgının sac üstünde yürümektir."

İçlendi:

"Çocukluk arkadaşlarımız ya öldü, ya öldürüldü. Yeni arkadaşlar da edinemiyoruz. Baksana, sen bile başından korkuyorsun. Yanımda hep temkinli konuşuyor, tedbirli davranıyorsun. Samimiyet de öldü galiba. Gayri bize dahi ölme vaktidir."

İçlenmişti. Sesi titriyor, azarlanmış bir çocuk gibi bakıyordu.

Sessizlik çöktü. Uzadı, derinleşti.

Sonra Sultan Selim, padişahlığına, Piri Mehmed Paşa sadrazamlığına döndü.

"Rodos'u anlat Mehmed, şövalyeler serkeşlik eder mi hâlâ?"

"Beli şevketlüm, ederler. Artık hadleri bildirilmeli."

"Ya biz donanmayı niçin hazırlarız? Elbet Rodos'a da, İran'a da unutamayacakları dersler vereceğiz."

"Almanya da var şevketlüm, giderek büyüyor."

"Almanya'yı vurmak için vakit erkencedir. Umulur ki, o iş oğlumuz Süleyman'a kalacak..."

Gözlerini bir noktaya dikti, dalgın dalgın devam etti:

"Tek oğlumuz neden Süleyman adını verdik bilir misin Mehmed?"

"Bilmem Hünkârım."

"Süleyman Aleyhisselâmın yolundan gitsin, ona benzesin diye. Gerçi o her mahlûkatın lisanını bilirdi. Bizim Süleyman'a o kadarı lazım değil, idare edeceği milletlerin dilinden anlasın yeter. Devleti büyüttük, hazineyi doldurduk, Müslümanların

çoğunu bir bayrak altında topladık. Bizden sonra Süleyman'a düşen batıya yürümektir. Bizden sonra oğlumuza doğru yolu gösterin Mehmed. Tecrübenizle ona yardım edin. Bizim gibi yapayalnız kalmasın."

Ölüme hazırlanmış, hatta teslim olmuş gibiydi. Son günlerde ölümü daha sık anmaya başlamıştı.

"Allah sizi başımızdan eksik etmesin" diye mırıldandı.

"Yaş elli, Mehmed, dedemiz Fatih Sultan kırk dokuzunda ölmüştü. Genç sayılmayız."

Sadrazamın başı önüne düştü. İçin için ağlıyordu...

"Üzülme" diye teselli etti Padişah, "Madem ki üzülüyor-sun, bunları bırakalım. İmdi yeni bir sefer için Edirne'ye hareket etmek isteriz. Ordu-yu hümayun hazırlıklı tutulsun. Muradımız bunu söylemekti. Çekilebilirsin."

Piri Mehmed Paşa, huzurundan bir canlı cenaze gibi çıktı. Bir gün ölümün Yavuz'u aralarından çekip alacağını düşünmek, onu perişan etmişti.

Sekizinci Bölüm

YAVUZ SULTAN SELİM, hasbahçede, ağaçların arasında dolaşıyor, nedimi Hasan Can, üç adım arkadan Padişahı izliyordu.

Hasan Can'ın gözleri hep Padişahın üzerindeydi, küçük bir işaretime koşmaya hazırdı.

Padişah durunca, o da durdu...

Padişah, ağır ağır döndü. Hasan Can'a baktı.

"Hasan Can, ne vakittir birlikteyiz?"

Birden hesaplayamadı:

"Hayli vakittir Hünkârım, Çaldıran Zaferinizden bu yana..."

Gülmeye davrandı:

"Evet, hayli vakittir. Bizi hiç takatsiz gördün mü?"

Şaşırdı:

"Takatsiz mi? Asla, daima aslanlar gibisiniz maşallah!"

"Artık değilim Hasan Can; epeydir gövdemizi zor taşıyoruz."

Elini sırtına götürdü:

"Sırtımız Hasan Can, hançer batmış gibi yanar."

"Destur verirsiniz bakayım."

"Bak. İki omuz arasında bir yerde, çok acıyor."

Hasan Can elini Padişahın sırtına soktu, fakat birşey bulamadı.

"Elime gelmedi Hünkârım, yeleğinizi çıkarsanız..."

Padişah yeleğinin düğmelerini açtı. Hasan Can dikkatle sırtına baktı:

"Gördüm Hünkârım!"

"Ne imiş Hasan Can, diken mi?"

"Hayır. Etrafı kırmızı, büyükçe bir çıban var."

"Sık onu Hasan Can..."

"Doğru olmaz Hünkârım, henüz hamdır; çıbanı zedelemekten hekimbaşınıza gösterelim."

Yavuz Padişah hızla önünü ilikledi. Kaşlarını çatı:

"Biz çelebi değiliz ki, küçücük bir çıban için hekimlere gidelim."

Doktor yerine hamama gidip tellâklara çıbanı sıktırdı. Saraya döndüğünde ağrı artmış, dayanılmaz hale gelmişti. Ayakta zor duruyor, şiddetli ağrıdan gözleri kararıyordu.

Buna rağmen önem vermedi...

Ertesi gün azep askerleriyle birlikte Edirne'ye gitmek isteğini bildirdi. Hasan Can her ne kadar caydırmaya uğraşıysa da, başaramadı.

"Veziriazamımızı ordumuzun büyük kısmıyla Edirne'ye gönderdik. Biz dahi tez zamanda onlara kavuşsak gerektir. Padişah ordusuyla bile olur."

Ertesi gün 1520 yılının 18 Temmuz'uydu...

926 Şaban'ının 2'si, Çarşamba günü...

Yavuz Sultan Selim yeni bir sefer için Edirne'ye gidiyordu...

Arabaya binmesi için yapılan tüm teklifleri reddetmiş, "Pa-

dişah atlı olmalı, kocakarılar gibi arabalarda gidemeyiz" diyerek atına binmiş, birliğinin başına geçmişti...

Hasan Can tembihliydi. Padişahın hastalığı hakkında kimseye birşey söylemeyecek, aralarında sır olarak kalacaktı.

Yola çıktı...

Ağrıları gittikçe arttı, gittikçe arttı. Sık sık mola veriyor, dinleniyor, günlerinin çoğunu yatakta geçiriyordu.

Yüzündeki irade azmi giderek kaybolmaya, yerine acılı tit-reşmeler gelmeye başlamıştı.

Böyle böyle Sırtköyü'ne gelindi...

Köy, bir zamanlar babasıyla savaştığı Uğraşdere bölgesindeydi. Babasıyla savaştığı meydanı dolanırken, Yavuz Padişahın dudaklarında garip bir gülümseme belirdi:

"Kader" diye mırıldandı.

Sonunda doktora görünmeye razı oldu...

Padişahı muayene eden Hekimbaşı Ahi Çelebi'nin gözleri endişe bulutlarıyla bulutlandı.

"Burada istirahat buyrulmak lâzım gelir," dedi, "Daha fazla at sırtında gidemezsiniz."

Yavuz Padişah çok acı çekiyor, ızdırabını artık saklayamıyordu.

"Bizim ata binecek halimiz mi kaldı Ahi?" diye söylendi.

Hasan Can, Padişahın sözlerine hıçkırmamak için kendini tuttu. Dünyayı iki padişaha az bulan efendisini bu halde mi görecekti?

İçi yanıyordu.

Padişahın yarasına merhem süren Hekimbaşını izledi bir zaman, sonra hekimleri otağ-ı hümayunun kapısına kadar uğurladı. Boğulacak gibiydi. Nefes almaya ihtiyacı vardı. Çık-maya davrandı.

"Hasan Can..."

Durdu. Efendisi sesleniyordu. Karyolasına yaklaştı:

"Emrediniz şevketlü Hünkârım."

“Sadrazamımıza haber sal, gelsin. Ahir ömrümüzde söyleyeceklerimiz vardır.”

Hasan Can hıçkırığını yutkuna yutkuna kendini dışarı attı. Hekimler otağın avlusunda toplanmış, Padişahın hastalığını görüşüyorlardı:

“Ne var, efendimizin derdi nedir?” diye sordu telâşla.

Hekimbaşı Ahi Çelebi, sakalını çekistiriyor, avurdunu kemiriyordu.

“Şirpençe” dedi ölü bir sesle.

Hasan Can anlayamadı. Anlayamayınca diğer doktorlara baktı.

Hekim Hamzeoğlu İsa, Osman Çelebi ve Kazvinli Şah Muhammed belli belirsiz başlarını sallayarak Hekimbaşını doğruladılar.

Hasan Can:

“Şirpençe” diye tekrarladı, büyülenmiş gibi, “Tehlikeli bir şey mi?”

“Beli,” dedi Hekimbaşı, yine ölü bir sesle; “Bir an bile Hünkârın yanından ayrılma.”

Gözlerini otağ-ı hümayuna dikerek sözlerini tamamladı:

“İyi ya da kötü bir değişiklik gözlersen, derhal bana bildir. Yarasına merhem urduk, lâkin bu habisin merhemi yoktur.”

Birden gök kubbe Hasan Can'ın başına çöktü. Tüm dünyası yıkıldı. Yıkıntıların altında çırpınmaya başladı:

“Hay bu ne iştir! Küçücük bir sivilce dağ gibi Padişahımı eritir, siz ise fısıldaşıp baş sallamaktan gayri işe yaramazsınız. Ne menem hekimsiniz, bir şeyler yapın!”

Hekimbaşı Ahi Çelebi, Hasan Can'ın isyanını anlıyordu:

“Efendimizin kurtulmasını senin kadar biz de isteriz” diye konuştu Ahi Çelebi, “İsteriz, lâkin...”

Susup ellerini iki yana açtıktan sonra, devam etti:

“Allah'ın bildiğini kuldan niye saklamalı? Söylemek zor, ama efendimiz ahiret yolculuğunun eşigindedir Hasan Can.

Cenâb-ı Hak onu isterken, döndürmek ne mümkündür.”

Hasan Can'ın yüreği yarıldı. Başı önüne düştü. Bir zaman öyle kaldıktan sonra isyanına döndü. Padişahını ölüm mahkûmu gibi gören hekimleri hançerlemeli, Padişah'tan önce bunları ahirete göndermeliydi. Belki o zaman yüreği serinler, acısı biraz olsun hafiflerdi.

Fakat yapamadı. İçin için hak veriyordu doktorlara. Ellerinden geleni yapıyorlardı. Ölümü öldürmek ise ellerinden gelir iş değildi.

Başı önünde uzaklaştı.

Demek ki ölüm, en beklenmedik zamanda Yavuz Padişah'ın da kapısını çalmıştı. Ölüm kapıyı çalınca, açmamak imkansızdı.

Bu acıya nasıl dayanacağını bilmiyordu.

Orhan Bey'i buldu:

“Edirne'ye uç Orhan Bey. Efendimiz, Sadrazam Paşayı huzura ister.”

Orhan Bey, Hasan Can'ın yüzünü allak bullak eden acılara daldı gitti.

Öylesine bir dalma daldı ki, Hasan Can, sözlerini tekrarlamak zorunda kaldı:

“Beni duymakta mısın Orhan Bey, Edirne'ye dedim; efendimiz, Sadrazam Paşayı bekliyor.”

Padişah'ın hastalığı resmen açıklanmamıştı, ama yakınlarının haberi vardı. Orhan Bey de biliyordu. Fakat ölümün yaklaştığından habersizdi. Geçici bir rahatsızlık olduğunu sanıyordu. Sadrazam'ın çağırılması ise durumun ciddiyeti açısından bir ölçüydü. Hasan Can'ın allak bullak yüz ifadesi de tabii...

“Efendimiz sağ mı?” diye sordu birden.

Hasan Can'ın allak bullak yüzü kasıldı.

“Helbet” dedi, “Bu ne demeye geliyor şimdi?”

“Sağ olduğunu gözlerimle görmek istiyorum.”

"Vakit yok. Derhal gitmen lazım."

"Görmeden gitmem. Bir kere göreyim, ondan sonra istersen cehenneme gönder beri."

"Ama..."

"Rahatsız etmem. Otağın kapısından baksam yeter. Varlığını hissettirmem bile."

Hasan Can, Orhan Bey'in kara inadını bilirdi, çaresiz razı oldu:

"Kapıdan" dedi, "Otağ-ı hümayuna girmek yok."

"Tamam."

"Arkam sıra gel."

Otağın kapısını araladı. Orhan Bey Padişahı gördü. Görmesiyle kendini geri atıp yere çömeldi. Başını avuçlamıştı.

"Kalk" dedi Hasan Can, emreder gibi, "Densizlik istemez, nöbetçiler sana bakıyor."

Orhan Bey, gövdesini taşıyamaz hale gelen bacaklarını dırtılıp kalkmak istiyordu ya, başaramıyordu. Bütün gücü tükenmiş, külçeye dönmüştü.

İçeriden Padişahın sesi duyulana kadar öylece kaldı...

"Orhan!.."

Sesi şaşılacak kadar diri ydi. Duyunca ümitlendi. Ümitlenince bacaklarına taze bir güç geldi. Fırladı.

"Emret şevketlüm!" diyerek çadıra daldı.

Hasan Can, engellemek istemiş, ama engelleyememişti. Arkasından o da çadıra girdi.

Orhan Bey karyolanın önünde diz çökmüş, boynunu bükümüştü:

"Geldim Hünkârım."

Padişahın kartal bakışları sönmüş, her zamanki diriliğinden ve düşmanlarını ürküten yüz ifadesinden eser kalmamıştı.

Yardıma muhtaç bir çocuk gibi yatıyordu. Hafifçe kıvıldadı. Elini mecalsizce uzatıp Orhan Bey'in omuzuna koydu.

"Sevgili dostum..."

Az önceki diri sesinden eser yoktu. Sesi fısıltıya dönüşmüş, çatallaşmıştı. Orhan Bey kendisini tutmaya çalışarak karşılık verdi:

“Sevgili Hünkârım.”

“Birlikte iyi şeyler yaptık Orhan. Şehzadeliğimizde konuştuğumuz İslâm birliğini kurmaya çalıştık. Lâkin kader. Yarı yolda tıklandık.”

Gözlerini boşluğa dikip mırıldandı:

“Yol oldur ki Hakk’a vara, göz oldur ki Hakk’ı göre...”

“Kendinizi yormayınız, Hünkârım.”

Sanki Orhan Bey’i duymamıştı. Dudakları kımıldıyor, fakat sesi çıkmıyordu. Orhan Bey iyice sokuldu. Fısıltılarını dinledi. Şiirinden bir kıta okuyordu:

“Milletimde ihtilaf u tefrika endişesi,

Küşe-i kabrimde hatta, bîkarar eyler beni;

İttihadken savlet-i âdâ-yı def’e çâremiz...

İttihad etmezse millet, dâğdâr eyler beni!”

Sustu ve gözlerini kapadı.

Orhan Bey, hâlâ omuzunda duran Padişahın elini avuçladı. Üç defa öptü başına koydu. Padişahın eli ateş gibiydi. Öptükçe, Orhan Bey’in, dudakları yanıyordu. Öptükçe Orhan Bey’in, yüreği yanıyordu.

Onunla yanmak, onunla ölmek istedi. Yanından ayrılmak gelmiyordu içinden. Mümkün olsa, kıyamete kadar başucunda oturur, elini kıyamete kadar öperdi.

Padişaha karşı duyduğu coşkun bağlılık ve sevgi, Orhan Bey’i, yerine mıhlamıştı. Kıpırdayamıyordu.

Hasan Can, omuzuna dokundu.

“Yeter” dedi, “Efendimiz uyudu.”

Orhan Bey, Padişahın elini ağır ağır yorganın altına soktu. Gözyaşlarını sessizce salarak doğruldu. Görüp görmediğine bakmadan önünde eğildi. Gözlerini bir an olsun Padişahın yüzünden ayırmadan geri geri çadırdan çıktı...

Çıkar çıkmaz da deli gibi koşmaya başladı. Ağladığını görmesinler istiyordu.

Atını eyerledi. Köyden dörtlüye ayrıldı. Boğulur gibiydi.

* * *

Günler geçti...

Padişah kâh iyileşir gibi oldu, kâh fenalaştı...

Ordu durumu öğrenmiş, askerler otağın civarından ayrılmaz olmuştu. Bazen yüreklerinden kopup gelen sevgiyi frenleyemiyor, "Padişahım çok yaşa!" diye bağırıyorlardı.

Günler geçtikçe, Padişahı görme arzusu düştü yüreklerine, "Padişahı görmek isterüüz!" diye bağırmaya başladılar.

Bir öğle üzeri, Padişah gözlerini açtı. Askerini duymuştu. Dirildi sanki. Kulak verdi:

"Padişahı görmek isterüüz!"

"Ne oluyor?" diye sordu Hasan Can'a, "Asker kullar ne istiyor?"

Hasan Can, ümit ve sevinç içinde Yavuz Padişaha koştu. Fakat ne istediklerini söylemedi. Padişahını iyi tanırdı. Askerin görmek istediğini söylese, dışarı çıkmaya kalkıştırdı.

"Endişe buyurmayın şevketlüm" diyerek yatıştırmaya çalıştı, "Asker kullar kendi aralarında eğleniyor."

Yavuz Padişahın kavruk dudaklarında hazin bir gülüş inledi:

"Bizi görmek için bağrışılar" dedi, "Niçin saklarsın Hasan Can, yoksa bizden hepten ümidi kestini mi?"

"Allah saklasın şevketlü Hünkârım, istirahatınızı bozmanızdan korktum."

Padişah kalkmaya davrandı.

Davranınca Hasan Can, engellemeye çalıştı:

"Aman Hünkârım, kıvıldamayın!"

O sırada Sadrazam içeri girmişti.

"Yardım edin" diye emretti Padişah, "Asker kullarla konuşmak isteriz."

Askerlerin koro halinde sesi şimdi daha açık seçik duyuluyordu:

"Efendimizin mübarek cemalini görmek isteriz!" diyorlardı.

Yavuz Selim şahlandı sanki, canlanıp şahlandı:

"Giydirin!"

Emrini dinlemeye öylesine alışmışlardı ki, itiraz edemediler.

Elbiselerini giydirdiler.

"Kollarımıza girin!.."

Bir koluna Hasan Can girdi, diğerine Piri Mehmed Paşa. Çadırın kapısına kadar öylece götürdüler. Padişah, birden silkindi:

"Yeter! Kendimiz ayakta dururuz, daha ölmedik."

Çekildiler...

Padişah, hafifçe sendeledi. Hasan Can tutmaya davrandı. Bakışlarıyla durdurdu Hasan Can'ı...

Toparlandı.

"Kapıyı açın!"

Hasan Can, çadırın kapı perdesini açtı.

Padişah, birkaç adımda dışarı çıktı. Aylardır ilk defa askerleriyle yüz yüze geldi. Askerler, Padişahı karşılarında görünce çığlıklarını yuttular. Etrafta bir sessizlik hâkim oldu.

Sessizlikte, Yavuz Padişahın sesi duyuldu:

"Askerlerim!... Kahraman evlâtlarım!"

Sevgili Padişahlarına hemen karşılık verdiler:

"Padişahım çok yaşa!"

Aslan yeniden şahlanmış gibiydi...

Sadrazam şaşkın, Hasan Can şaşkın, Orhan Bey şaşkın, doktorlar şaşkındı...

İlerlemiş hastalığa ve uzun süren ateşe rağmen Padişahın hâlâ nasıl ayakta durabildiğine akıl erdirmeye çalışıyor, hayretle bakıyorlardı.

Yavuz Padişah, kısa bir süre askeriyle yüz yüze kaldı...

Ağır ağır otağına döndü...

Bütün gücünü tüketmişti. Kapıyı geçer geçmez Hasan Can'ın kollarına yığıldı.

"Tükendik Hasan Can" dedi, inlemeli; "Seni dinlemedik amma kendimizi helak ettik."

Yatırdılar. Yatırılır yatırılmaz gözlerini kapadı. Hekimbaşı Ahi Çelebi, Padişahın nabzını tuttu. Çok hızlı atıyordu. Ateşi-ne baktı, yükselmişti.

Hasan Can'ı kenara çekti:

"Ne olursa olsun Hünkârın yanından ayrılma" dedi.

Padişah bir süre sonra gözlerini açtı. Sadrazamı yanına istedi. Sadrazam Piri Mehmed Paşa zaten oradaydı, karyolaya sokuldu, Padişahı duymak için başını iyice ağzına yaklaştırdı:

"Mehmed" diyen fısıltısını duydu, "Oğlumuz haber sal, İstanbul'a gitsin. O Dersaadet'e erişmeden bize ecel erişirse, ölümümüz asker kullardan ve dahi bilcümle ümeradan saklansın. Ancak oğlumuz tahta çıktıktan sonra açıklansın."

Hıçkırığını tutarak Padişahına cevap verdi:

"Başüstüne şevketlüm!"

Piri Mehmed Paşa dayanamıyordu. Padişahla hemen hemen birlikte büyümüşlerdi. Sadece bir padişah kaybetmiyor, iyi bir dostunu da kaybediyordu. Hele hele onun ölümüyle devletin neler kaybedebileceğini düşündükçe, acısı dayanılmaz hale geliyordu.

Fakat oturup bekleyemezdi. Devleti sahipsiz bırakamazdı...

Şehzade Süleyman'a bir mektup yazdı, İstanbul'a çağırdı.

* * *

21 Eylül'ü 22 Eylül'e bağlayan gece...

Havada yağmur; gece ıslak ve huzursuz...

Vakit, geceyarısını biraz geçmiş.

Hasan Can otağın bir köşesine oturmuş, elinde Kur'an-ı Kerim. Gözlerini sık sık kaldırıp Padişaha bakıyor. Solgun yüzünde iki aylık sakal, çökük avurtlarında derin acının izleri, özen gösterdiği burma bıyıkları düzensiz, ak bulaşığı saçları karışık...

Hasan Can'ın asla görmek istemediği bir görüntü...

İnlediğini duydu. Elini alnına koydu, ateşi düşmüş, alnı iyice soğumuştur. Yüzündeki ifadeye daha yakından baktı. Kapanı sıkışmış bir aslanın yüz ifadesine benziyordu.

"Efendimiz..."

Padişahın gözleri sonuna kadar açıldı.

"Hasan Can..."

"Buradayım şevketlüm, yanbaşınızda."

Padişah dişlerini sıkmış, artık vücudunun her noktasına inen hançer darbelerinden beter acılara dayanmaya çalışıyordu.

"Hasan Can, Safevî İsmail melanetlerine devam ediyor mu?"

Hasan Can, böyle bir soru beklemiyordu. Şah İsmail'i düşünecek zaman mıydı?

"Rahatınıza bakın Hünkârım..."

"Cevap..."

Padişahı üzmeyecek cevaplar vermeliydi:

"İninden pek başını çıkaramaz şevketlü Hünkârım" dedi, "Çaldıran'da verdiğiniz dersten sonra belini doğrultamadı."

Gözleriyle "Evet" işareti yaparken, "Güzel" dedi.

"Ya Macaristan? Biz Mısır Seferi'nde iken sınırlarımıza saldırmıştı, şimdi ne yapıyor?"

"Anlaşmalara uyuyor, efendimiz, sinmiş görünüyor."

"İyi. Biz doğuya yürüdük ki, oğlumza batının yolları açılınsın. Vasiyetimizdir: Süleyman'a Avrupa üstüne yürümesini söyleyesin..."

Gözlerini Hasan Can'ın gözerine dikti, mahzun mahzun baktı:

"Bu ne haldir Hasan Can?"

Hasan Can, korkunç gerçeği bütün çıplaklığıyla görüyor-

du. Yaklaşan sona, aylardır kendini hazırlamıştı. Ne kadar acı olursa olsun, Padişahını da hazırlamalıydı:

“Hünkârım, Cenâb-ı Hak’a teveccüh edip, Allah’la olacak zamandır.”

Yavuz’un kaşları bir yay gibi kalktı.

“Ya sen bizi bunca zamandır kiminle bilirdin, Hasan Can? Biz her daim O’nunla değil miydik?”

“Hâşâ ki şimdiye kadar bir zaman zıkr-i Rahman’dan gufûl müşahede etmiş olam. Lâkin bu zaman gayriye benzemediği cihetten ihtiyaten cesaret eyledüm.”

Padişah acı acı güldü.

“Yasin oku...”

Hasan Can, yüksek sesle okumaya başladı. Yavuz Padişah da onunla birlikte okuyordu...

Yasin bitti. Hasan Can, Padişahın yüzünde bir değişiklik olup olmadığını anlamak için baktı. Gözleri kapalıydı. Galiba dalmıştı.

“Tekrarla” dediğini duyunca, yeniden okumaya döndü...

Yavuz Padişah, hâlâ onu takip ediyordu. Yarım saat geçti... Padişahın nefes alışları değişti. Göğsü şiddetle inip kalkıyor, hırıltılı nefes alıp veriyordu.

Hasan Can Yasin Suresi’ni birkaç defa tamamlayıp başa döndü...

Ve...

Bir kere daha, “Selâmün kavlen” ayetine geldi...

Padişah derin bir nefes alıp verdi...

Bir nefes daha aldı...

Ya da Hasan Can’a öyle geldi...

Son aldığı nefesi versin diye bekledi. Fakat vermiyordu. Belki de vermiş, almıyordu.

Yerinden ok gibi fırladı Hasan Can, kendini tutamayarak bağırdı:

“Şevketlüm!”

Padişahın yüzü değişmişti. Yüzüne bir rahatlama, dudaklarına uçuk bir tebessüm gelmişti.

Hıçkırdı:

“Yavuz Padişahım!..”

Yavuz Padişah, artık yoktu...

Sekiz yıl, dört ay, yirmi sekiz gün süren padişahlık da, elli yıl süren hayat da sona ermişti.

Dayanamadı, kendisini duyabilirmiş gibi konuşmaya başladı:

“Bizi bırakma şevketlüm; devletini, milletini yetim koma, sensiz hâlimiz nice olur? Allahım! Ömrü müddetince at üstünde kılıç çalan bir büyük cihangir, alelade bir insan gibi başı yastıkta mı ölecekti?”

“Ya ne olacaktı, Hasan Can?”

Kan çanağına dönmüş gözlerini sesin sahibine çevirdi.

Zembilli Ali Cemali Efendi sessizce otağa girmişti.

“Küllü nefsin zâikatü'l-mevt' buyrulmuştur, elbette her nefis ölümü tadacaktır; ister padişah, ister dilenci olsun...”

Padişahın gözlerini kapadı. Çenesini bağladı. Üstüne ince beyaz bir örtü çekti.

“Sadrazama haber ver, tiz gelsin...”

Hasan Can kendini otağdan dışarı attı. Birkaç adım attı. Karşısında kıpırdayan gölgeyi duydu:

“Hasan Can...”

“Kimsin?” diye sordu.

“Orhan. Efendimizi merak ettim, şimdi nasıl?”

Yeni bir hıçkırık sağanağına tutuldu, Hasan Can...

Orhan Bey herşeyi anladı. Otağ-ı hümayuna doğru atıldı. Ama Hasan Can, kolunu yakalayıp engelledi onu.

“Dur, gitme! Asker şüphelenebilir. Hünkâr, ölümünü saklamamızı emretti.”

“Ama öldü” diye inledi Orhan Bey, ne dediğini pek de tartmadan.

"Ne demek? Yeni bir padişahımız olana kadar, Hünkârın her emri başımız üzerinedir."

"Başımız üzerine..."

Hasan Can, Sadrazamı çağırmaya gitti...

Orhan Bey, ıslak karanlıkta tek başına kalakaldı.

Islak karanlık bir süre sonra sağanağa dönüştü. Orhan Bey sırlıklam gökyüzüne baktı. Karanlıktan başka bir şey yoktu. Gözyaşlarını yağmura katarken, inledi:

"Ah şevketlü, asaletlü, saadetlü, himmetlü padişahım! Sensiz bir dünyada ne yapacağım?"

İliklerine kadar ıslanmıştı, ama içindeki yangın sönmemişti.

Otağ-ı hümayuna baktı. Işık sızıyordu, ama mezar kadar sessizdi...

Artık orası Yavuz Padişahın otağı değil, türbesiydi.

Sevgili dostunu kaybetmişti.

Dokuzuncu Osmanlı Padişahı, ilk Osmanlı Halifesi Yavuz Sultan Selim, dâr-ı cihana irtihal eylemişti.

Onsuzluğa alışmak zor olacaktı.

Sadrazam Piri Mehmed Paşa, telaş içinde otağ-ı hümayuna doğru yürürken, İbni Kemâl defterini açmış, hem ağlıyor, hem de Yavuz Padişahın ölümüne tarih düşürüyordu:

"Az zaman içre çok iş etmiş idi,

"Sayesi olmuş idi âlemgir;

"Şems-i asır idi asırda şemsin,

"Zilli memdûd olur, zamanı kasır.

"Girse meydân-ı rezme şîr-i delir,

"Çıksa eyvân-ı bezme mihr-i münîr.

"Hayf, Sultan Selim'e, hayf ve diriğ!

"Hem kalem ağlasun ana, hem tiğ!"

Ertesi sabah cihan durgun, güneş yorgundu...

